

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda

Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020

Helyzetfeltáró és helyzetértékelő munkarész

A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI ÉSZREVÉTELEI ALAPJÁN ÁTDOLGOZOTT VERZIÓ

Készült a
KMOP-6.2.1/K-13-2014-0002
„Közép-Magyarországi Operatív Program –
Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban –
Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”
című projekt keretében.

2015. augusztus 14.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit
Közhasznú Kft.
Cím: 1146 Budapest, Hermina út 17.
Tel: +36-1-471-8955
Fax: +36-1-471-8975
Honlap: www.kozpontiregio.hu

C.D.C Településfejlesztési Tervező és Tanácsadó Kft.
Cím: 1114 Budapest, Bartók Béla út 61.

Felelős tervező	Kerekes György – településtervezési vezető tervező
Település tervezés	Verebély-Papp Tibor – okleveles településmérnök
Gazdaság	Varga-Ötvös Béla – közgazdász Bezeredy-Herald Balázs – közgazdász
Társadalom, antiszegregáció	Dr. Csizmady Adrienne - szociológus Dr. Hamar Anna - szociológus
Közművek	Hanczár Zsoltné – okleveles gépészmérnök, városépítési és városgazdasági szakmérnök Jordán Péter – okleveles építőmérnök Orosz István – okleveles villamosmérnök Csima-Takács Judit – okleveles tájépítésmérnök
Közlekedés	Rohrer Ádám – okleveles építőmérnök
Tájrendezés, zöldfelületek és környezetvédelem	Tátrai Judit – okleveles kertészmérnök Sági Ilona – okleveles kertészmérnök Nemes Zoltán – okleveles táj- és kertépítésmérnök
Műemlékvédelem	András István – okleveles építésmérnök

Tartalomjegyzék

1.	HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	5
1.1.	Településhálózati összefüggések, a kerület helye a fővárosban, térségi kapcsolatok.....	5
1.2.	Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés	9
1.2.1.	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	10
1.2.2.	Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata.....	15
1.2.3.	Hatályos kerületfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	20
1.2.4.	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	22
1.2.5.	A szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervei – Újbuda fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai	25
1.2.6.	A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata (a hatályban lévő településrendezési eszközök, a hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult eleme)	28
1.3.	A település társadalma	36
1.3.1.	Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	36
1.3.2.	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	45
1.3.3.	Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.).....	51
1.4.	A település humán infrastruktúrája.....	54
1.4.1.	Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	54
1.4.2.	Esélyegyenlőség biztosítása	68
1.5.	A kerület gazdasága	70
1.5.1.	A kerület gazdasági súlya, szerepköre.....	70
1.5.2.	A kerület főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	77
1.5.3.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai kerületet érintő fejlesztési elképzelése.....	79
1.5.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	82
1.5.5.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	86
1.6.	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	92
1.6.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	92
1.6.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	94
1.6.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység	95
1.6.4.	Foglalkoztatáspolitikai	97
1.6.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	98
1.6.6.	Intézményfenntartás	100
1.6.7.	Energiagazdálkodás	102
1.6.8.	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	103
1.7.	A táji és természeti adottságok vizsgálata	107
1.7.1.	Természeti adottságok , Tájhasználat, tájszerkezet (tájtörténeti vizsgálat, tájhasználat értékelése).....	107
1.7.2.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek (tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek, nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék, ökológiai hálózat) ...	108
1.8.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	112
1.9.	Az épített környezet vizsgálata.....	116
1.9.1.	Területfelhasználás vizsgálata	116
1.9.2.	Telekstruktúra	123
1.9.3.	Építmények vizsgálata, településkarakter	126
1.9.4.	Az épített környezet értékei	129
1.9.5.	Épített környezet konfliktusai, problémái	132
1.10.	Közlekedés.....	139
1.10.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	139
1.10.2.	Közúti közlekedés	139
1.10.3.	Közösségi közlekedés (közúti, kötöttpályás).....	140
1.10.4.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	142

1.10.5. Parkolás.....	143
1.11. Közművesítés.....	145
1.11.1. Víziközművek.....	145
1.11.2. Energiaközművek.....	154
1.11.3. Elektronikus hírközlés	166
1.12. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	170
1.12.1. Talaj	170
1.12.2. Felszíni és felszín alatti vizek	170
1.12.3. Levegőtisztaság és védelme	172
1.12.4. Zajterhelés	173
1.12.5. Hulladékkezelés.....	175
1.13. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők).....	177
1.13.1. Építésföldtani korlátok.....	177
1.13.2. Vízügyi veszélyeztetettség.....	178
1.13.3. Egyéb	181
1.14. Városi klíma.....	181
2. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	185
2.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	185
2.2. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	198
2.2.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	198
2.2.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése.....	201

MELLÉKLETEK:

- 1.sz. melléklet: Újbuda tervezett területfelhasználása a TSZT2015 alapján
- 2.sz. melléklet: Örökségvédelem
3. sz. melléklet: Régészet
- 4.sz. melléklet: Óvodai ellátottság
- 5.sz. melléklet: Általános iskolai ellátottság
- 6.sz. melléklet: Középiskolai ellátottság
- 7.sz. melléklet: Felsőoktatási intézmények Újbudán
- 8.sz. melléklet: Bölcsődei ellátottság
- 9.sz. melléklet: Egészségügyi ellátottság
- 10.sz. melléklet: Környezet vizsgálata
- 11.sz. melléklet: Zöldfelületi rendszer vizsgálata
- 12.sz. melléklet: Védett zöldfelületi értékek
- 13.sz. melléklet: Önkormányzati forgalomképes tulajdonok
- 14.sz. melléklet: Közúti forgalom vizsgálata
- 15.sz. melléklet: Közösségi közlekedés vizsgálata
- 16.sz. melléklet: Ivóvízellátás vizsgálata
- 17.sz. melléklet: Szennyvíz-elvezetés vizsgálata
- 18.sz. melléklet: Távhőellátás vizsgálata
- 19.sz. melléklet: Villamosenergia-ellátás vizsgálata
- 20.sz. melléklet: Földgáz-ellátás vizsgálata
- 21.sz. melléklet: Elektronikus hírközlés vizsgálata
- 22.sz. melléklet: Vízrendezés, árvízvédelem

1. Helyzetfeltáró, helyzetelemző munkarész¹

1.1. Településhálózati összefüggések, a kerület helye a fővárosban, térségi kapcsolatok

Budapest nemzetközi és országos szerepe

Budapest az európai városhálózat tagjaként 1,7 millió fős lakosságával a jelentősebb európai városok közé tartozik. Nemzetközi, s ezen belül is makroregionális szerepköre jelentős, de a Főváros és várostérsége együttes fejlesztésével, fejlődésével ezt a pozíciót tovább kell erősíteni az ország egészének versenyképessége érdekében. A KSH adatai alapján Magyarországon belül Budapesten termelődött meg a GDP 38 %-a 2011-ben (míg lakossági súlya csak 17,6 %), a beruházások 38 %-a szintén itt valósult meg (2013), az egyetemi és kutatási központok kiemelkedő koncentrációja hozzájárult ahhoz, hogy a versenyképesség egyik legfontosabb jellemzője, az országban kutatás-fejlesztésre fordított éves ráfordítás közel 60 %-a itt realizálódjon. Budapest a szolgáltatási szektor dominanciája mellett olyan ágazatok kiemelkedő központja, mint a kreatív ipar, ITK szektor, gyógyszeripar. Budapest az ország első számú turisztikai fogadóterülete, kulturális kínálata és épített öröksége nemzetközi viszonylatban is jelentős. Budapest központú az ország légi forgalma, a közlekedési hálózatok történeti kialakulása nyomán a legfontosabb közúti és vasúti csomópont. A logisztikai pozíciót tovább erősítik a transzeurópai közlekedési hálózatok, melynek egyik eleme maga a Duna vízi útja. A főváros „vonzereje”, népszerűsége erősödik, mely mind a lakosságszámban, mind a turisztikai adatokban jól tükröződik. Az elmúlt 10 évben Budapest népessége növekedni tudott, a Budapestről történő elvándorlás 2007-től megfordult, így a főváros migrációs egyenlege pozitív tendenciát mutat.

A főváros és vele együtt élő környezete (közel 3 millió fő, az ország lakosságának mintegy 30%-a) együtt alkotja a budapesti funkcionális várostérséget, a budapesti gazdasági tér még ennél is nagyobb kiterjedésű és jelentőségű. Budapest és várostérsége a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció tekintetében kiemelkedő az ország más térségeihez viszonyítva és ezzel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések, igények. A térségen belüli intézményesített együttműködés alacsony hatékonyságú, az együttműködés szintje jelenleg nem megfelelő, a térségi pozíció megerősítése érdekében szorosabb kapcsolat szükséges.

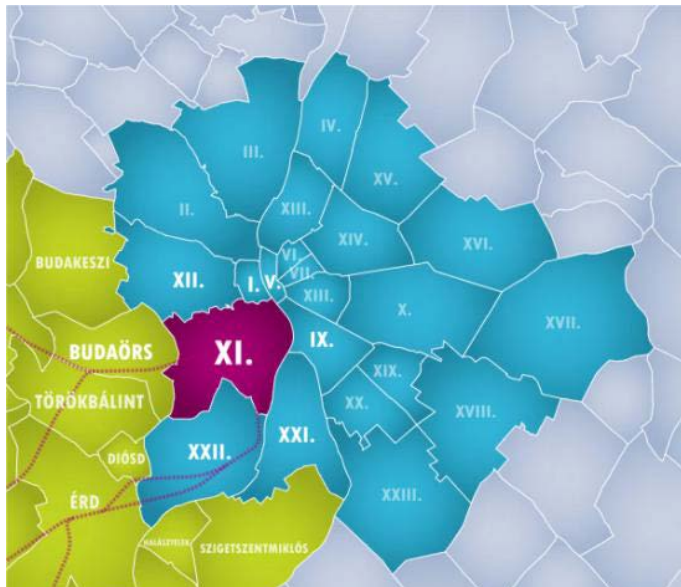
A Budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában Újbuda is szerepet játszik sajátos adottságaival, megvalósított fejlesztéseivel, ugyanakkor ezen szerepkörök önálló értelmezése a kerület szintjén csak korlátozottan tehető meg. A kerületek mindegyike hozzájárult ennek a kivételes pozíciónak a kialakításához, és jövőben a komparatív előnyökre építve és egymással együttműködve érhető el előrelépés szinte minden fontos területen.

A kerület szerepe a településhálózatban, funkcionális és területi kapcsolatai

Újbuda szerepkörét mind nemzetközi, mint térségi kitekintésben alapvetően meghatározza a kerület Budapesten belüli elhelyezkedése. A XI kerület a fővároson belül a budai kerületekkel északon az I. valamint a XII. kerülettel, délen pedig a XXII. kerülettel határos. A Dunán keresztül keleti irányba az V. kerülettel, valamint a XI. kerülettel van közvetlen kapcsolatba a dunai hidakon keresztül. Ezen felül csatlakozik a XXI.

¹ Az anyagban a 314/2012. (XI.8.) Kormány rendelet 1. mellékletében meghatározott helyzetfeltáró és helyzetelemző munkarész együtt szerepel. Az összevonást az indokolta, hogy a két fejezet nagyon hasonló tartalommal bír, illetve egymásból következik, ezért a tényszerű adatok és információk valamint azok elemzése ebben a formában jobban összeköthetőek.

kerülethez is, azonban itt közvetlen fizikai kapcsolat nincs, a folyó itt elválasztja a kerületeteket. A kerülettől nyugatra a fővárosi agglomeráció található, ezen a részen közigazgatásilag közvetlenül Budaörssel határos.

Elhelyezkedéséből fakadóan gyakran emlegetik Budapest nyugati kapujaként, kiváltképp a Kelenföldi pályaudvart és térségét. Ennek földrajzi okai vannak, melynek a városfejlődés egyes szakaszaiban mindig nagy szerepe volt. A közlekedés-földrajzi meghatározás alapján az olyan hágókat, gázlókat, szorosokat, földnyelveket stb. nevezik kapunak, amelyek topográfiai és/vagy vízrajzi okokból egy viszonylag szűk sávba kényszerítik a térségen átjutni kívánó forgalmat. Az eredetileg fennálló természeti viszonyok, a dombvidék és a lágymányosi lápvidék által kialakított bejárat a mai napig hasonló funkciót tölt be.

1.1. ábra: A kerület elhelyezkedése
Forrás: saját szerkesztés

Észak-nyugatról a Budai hegység vonulata, a Sas-hegy, a Madár-hegy és a Rupp-hegy, keletről pedig a Gellért-hegy, valamint korábban a Duna árterülete kényszeríti/kényszerítette a kelenföldi térségre az áthaladókat.

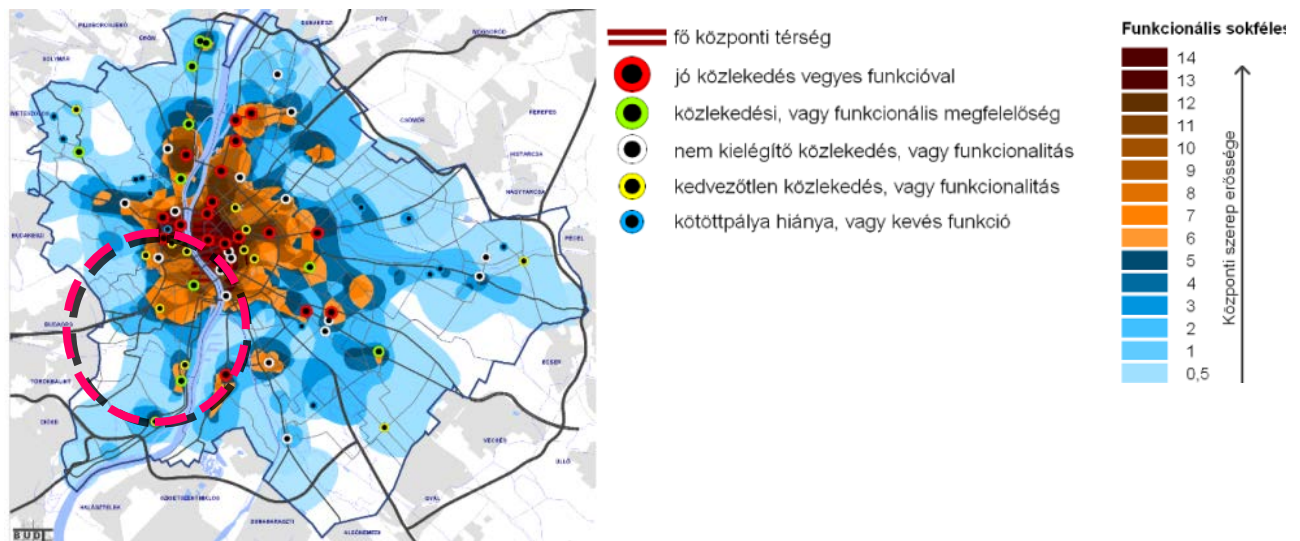
Ennek a helyzetnek köszönhetően a nyugatról érkező és távozó közúti és a vasúti közlekedés nyomvonalai is a kerületen keresztül érkeznek a fővárosba, mely egyben jelent nemzetközi-, országos- és regionális (elővárosi) forgalmat is. Közúton az M1-M7 autópályák, valamint az 1-es és 7-es számú főutak a városban a Budaörsi úton keresztül folytatódnak. A Duna mentén déli irányból az M6-os autópálya folytatásaként a 6-os főúton keresztül Újbudán áthaladva a Szerémi úton és a Hunyadi János úton át jutunk a város belső központi területei felé, valamint vissza.

A vasúthálózat szempontjából a kerület középpontjában elhelyezkedő Kelenföldi pályaudvaron fonódik egygyé a Budapest – Hegyeshalom (1. sz.) vasútvonal, Budapest – Pustaszabolcs (40. sz.) vasútvonal, valamint a Budapest – Székesfehérvár (30. sz.) vasútvonal.

A pozíciójából fakadó jelentős tranzit forgalom számos negatív hatással jár (nagy forgalmi terhelés, erős átmenő forgalom napi szinten), de mindemellett maga a kapcsolatok megléte jelentős előnynek tekinthető. A kerületnek a fővároson belül elfoglalt pozícióját mind beépítettség, mind funkcionalitás szempontjából átmenet határozza meg. A kerület magja lényegében a dél-budai átmeneti zónába esik, a pesti barnamezős gyűrű folytatásaként, mely területek a kerületen belül elsősorban a Duna menti zónában, a folyó fele eső részen találhatóak. Ugyanakkor északról egy része a belső zónához tartozik, a fő központi térséghez (Gellérthegy, Lágymányos). A kerület nyugati fele a budai hegyvidék egy részét is magában foglalja, ezen a ponton a hegyvidéki zóna egy része is ide tartozik. Dél felől közigazgatásilag az elővárosi zónába eső területei is vannak, illetve ebből az irányból közvetlenül kapcsolódik ahhoz.

A város hálózati rendszere és területeinek jellemzői mellett meghatározóak azok a közösségi helyszínek, lokális kisközpontok, kerületközpontok, melyek a város működésében alapvető sűrűsödéseket jelentenek. Fontosak, mert a legtöbb esetben egyben közlekedési csomópontokhoz, jellemzően közösségi közlekedés átszállóhelyeihez kapcsolódva jöttek és jönnek létre.

A központ- és a közlekedési rendszer funkcionális összetettségét mutatja az alábbi ábra:

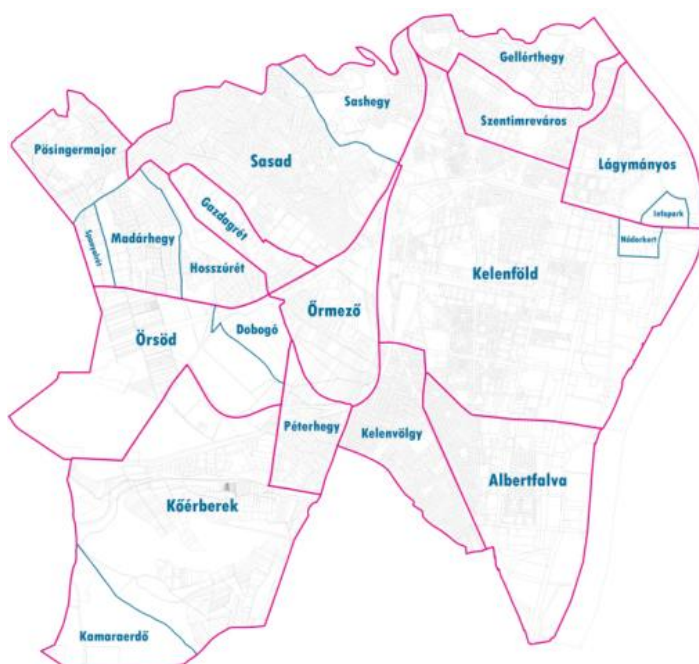

1.2. ábra: Központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége

Forrás: Budapest 2030

A kerület egyes részei között a központi szerepkör erőssége is a fő közlekedési irányok vonulatai mentén alakul, a funkcionális sokféleség a fő központi térség irányából nyugati, valamint déli irányokba nyúlóan változik. Ez utóbbi irányba az Albertfalvai térségben a funkcionális sokféleség ismét erősebb. A kerület belső városrészeiben kulturális, oktatási és sportlétesítmények közül számos nem csak hazai, de nemzetközi mércével is kiemelkedő és kimagasló értéket képvisel. A potenciálisan erős központképző szereppel bíró kulturális és oktatási intézmények közül olyanok képviseltetik magukat a kerületben, mint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, vagy a Budapesti Corvinus Egyetem budai campusa. Kulturális és turisztikai jelentőségű intézmények közül kiemelendő a Gellért Szálló és Gyógyfürdő, valamint a város látképét meghatározó gellérthegyi Citadella. Ez utóbbi jelen állapotban egyelőre a jelentőségéhez képest alulhasznosított. A kerületben jelentős fővárosi jelentőségű központi helyek is találhatóak, ilyenek a Móricz Zsigmond körtér, a Kelenföldi pályaudvar és Albertfalva városközpont térsége.

A kerület városrészei

A Fővárosban az egyes kerületeken belüli városrészeket a Fővárosi Közgyűlés 94/2012 (XII.27.) rendelete rögzíti. A mai Újbuda több volt önálló településrészből, mozaikszerűen alakult ki, s jelenleg 21 önálló elnevezéssel rendelkező részre tagolódik. Azonban egyes területrészek történetileg és szerkezetileg jobban kapcsolódnak egymáshoz, így ennek megfelelően (a rendelet alapján) 13 városrész lett meghatározva Újbudán.

1.3. ábra: Újbuda városrészei

Forrás: 94/2012 (XII.27.) Főv. Kgy. rend.
alapján saját szerkesztés

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Nemzetközi, országos, regionális útvonalak a kerületen haladnak keresztül
- Budapest nyugati kapu-pozíciójú kerülete
- Kapcsolat az agglomerációval és a főváros központi részeivel
- Közvetlen Duna kapcsolat

GYENGESÉGEK

- Pozíciójából fakadó erős tranzit forgalom

LEHETŐSÉGEK

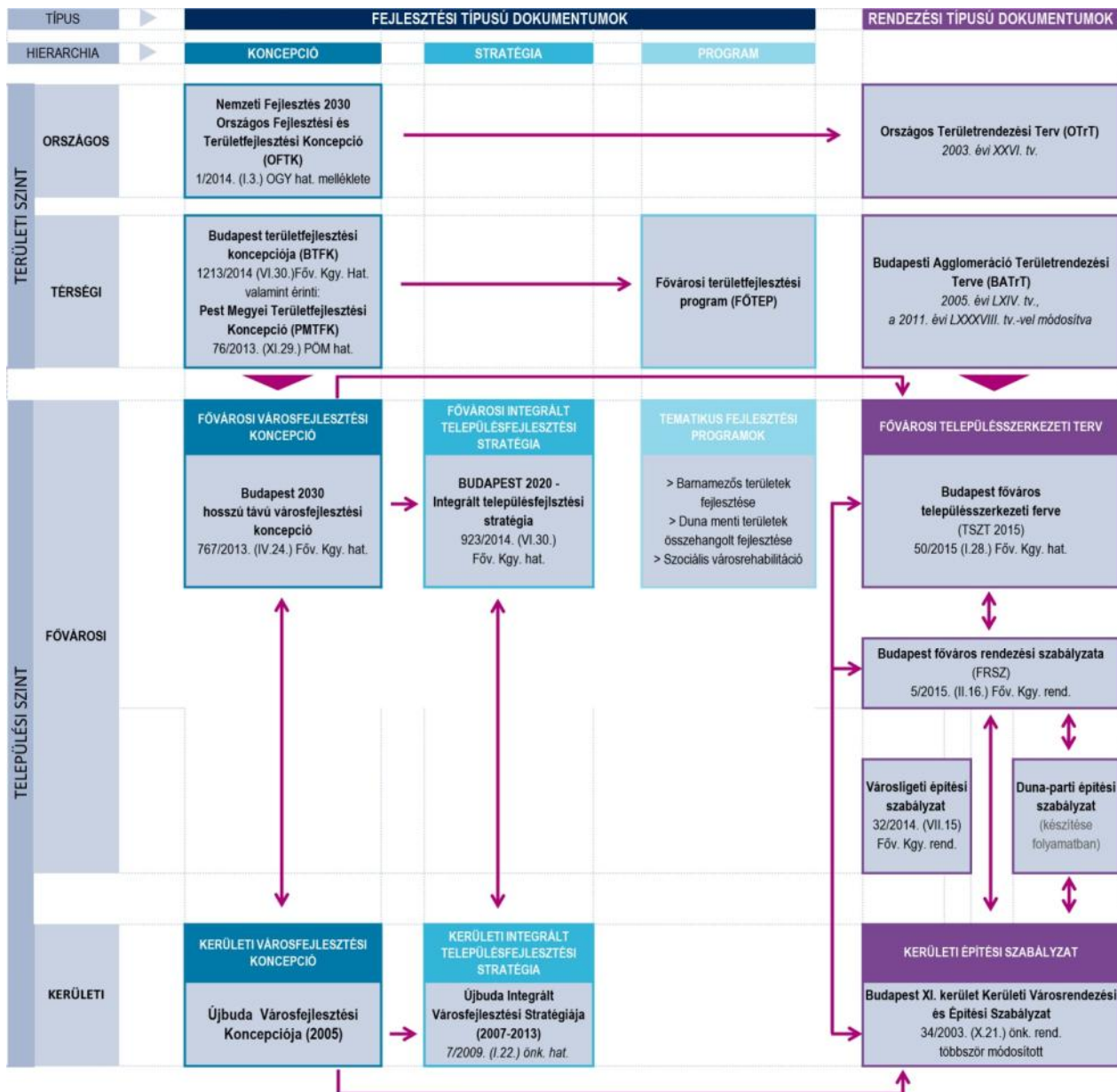
- A nyugati kapu szerep kiaknázása
- Agglomerációs forgalom megállítása és kerületen belüli kezelése
- Kapcsolat megteremtése a város belső városrészei és a várostérség között
- Duna menti pozíció kiaknázása

VESZÉLYEK

- Növekvő agglomerációs és áthaladó forgalom
- Fejlesztések elmaradása esetén a közlekedés továbbra is csak áthaladásra használja a kerületet.

1.2. Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

Az országos és térségi területfejlesztési és területrendezési feladatok ellátásának szabályai a területrendezésről és területfejlesztésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) határozza meg. A településfejlesztési és településrendezési feladatokról pedig az 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szól. A rendezési és fejlesztési típusú tervek különböző szintjeit és hierarchiáját, egymással való kapcsolatait, (illetve az ITS helyét ebben a tervrendszerben) a 2.1. ábra mutatja be. Minden alacsonyabb szintű terv a célrendszerét a felette álló – magasabb szintű – terv célrendszerét figyelembe véve, azokhoz igazítva alakítja, így az alacsonyabb szintű tervek egyre részletesebben dolgozzák ki a kitűzött célokhoz vezető konkrét megoldásokat, javaslatokat.

2.1. ábra: Fejlesztési és rendezési környezet, tervtípusok

Forrás: saját szerkesztés

1.2.1. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. Törvény (Tftv.) szerint a **területfejlesztés**: „az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.” A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a **területfejlesztési koncepció**, amely „az ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára”.

Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. Az országos és a térségre vonatkozó valamennyi hatályos dokumentum egybehangzóan rögzíti a térség kiemelkedő jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.

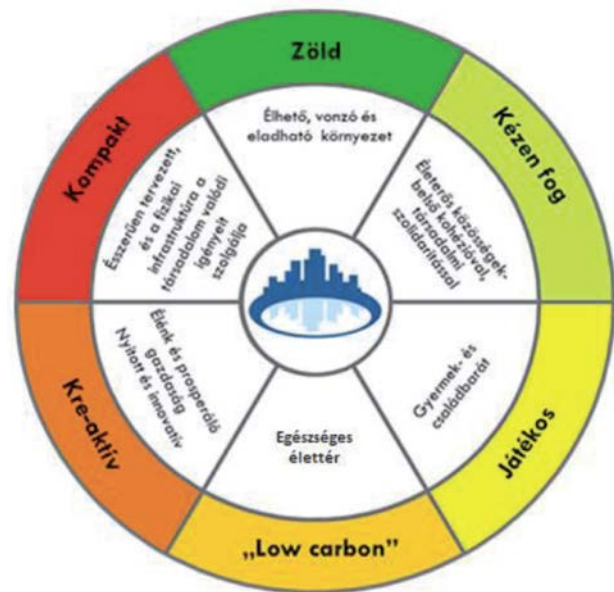
A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a fővárosi önkormányzat számára az ellátandó feladatok terén számos változást hozott., megjelent a megyei önkormányzatok feladatát képező területfejlesztés és területrendezés is.. Bár Budapest nehezen illeszthető a megyék tervrendszerébe, hiszen a területfejlesztési és a településfejlesztési koncepció is ugyanazon közigazgatási területre vonatkozóan készült, a fővárost – s ennek megfelelően Újbudát is – a következő területfejlesztési dokumentumok érintik.

- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK), ami a 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra,
- Budapest Területfejlesztési Koncepciója (továbbiakban: BTFK), a 1213/2014. (VI.30.) fővárosi közgyűlési határozat által elfogadva,
- az elfogadás előtt álló – minisztériumi hozzájárulással rendelkező – Fővárosi Területfejlesztési Program (továbbiakban: FŐTEP).
- Megjegyzendő továbbá, hogy bár közvetve, de a Fővárost, s ezáltal a kerületeket a szomszédos Pest megye területfejlesztési dokumentumának, a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: PMTFK) megállapításai is érintik. A XI. kerület esetében ez kiváltképp igaz, hiszen közvetlen kapcsolata van az agglomerációval.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OTFK)

Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalom és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

2.2. ábra

A sikeres város stratégiájának alapelemei

Forrás: OTFK

Az átfogó célok megvalósulása érdekében az Országgyűlés megerősítette az OTFK tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek:

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok

versenyképes, innovatív gazdaság

gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság

életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése

kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I

értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom

jó állam, szolgáltató állam és biztonság

stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi specifikus célok

Az ország makro-regionális szerepének erősítése

A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat

Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése / az egyes nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések

Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése

Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Az OFTK **térszerkezeti és térhasználati elveket** is megfogalmaz, a térségi fejlesztésekben, fejlesztési beavatkozások során mind a tervezésben, mind a végrehajtás során tekintettel kell lenni a természeti erőforrásokat védő térszerkezetre és a fenntarthatóságot biztosító területhasználatra, „zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések szükségesek”. „A takarékos és átgondolt területhasználat a legfontosabb térhasználati elvek egyike, a takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is. A városok szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása az agglomerációs településeket is erősen érinti, valódi térségi szintű térszervezési feladat. A vidékies területhasználatnál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni.”

Az OFTK **Budapest területfejlesztési igényei és feladatai** című fejezetében a főváros pozicionálása mellett a következő fejlesztési irányok kerültek kijelölésre:

- A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.
- Az összmagyarság identitásának erősítése a Kárpát-medence kulturális központjaként.
- Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.
- Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel.
- A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.
- Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készség alapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.
- A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.
- A város és a Duna együttélésének megteremtése.
- Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.
- A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió (PMTFK)

Pest megye és Budapest egy fejlesztési térség, a fejlesztési és rendezési irányok összehangolása fontos feladat. Pest megye jövőképe alapja a diverzitás megtartása és erősítése a gazdaság, a kultúra, a média, a köz- és a szakoktatás, a felsőoktatás és a tudomány területein egyaránt. Ez jelenti egy olyan növekedés alapját, amely munkahelyeket teremt, nagyobb jövedelmet, kezelhető kockázatokat és a környezetet, az erőforrások megkímélését - azaz fenntartható növekedést.

Pest megye specifikus céljai

Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.

A fejlődésben lemaradó Szobi, Aszódi, Nagykátai, Ceglédi, Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.

Társadalmi megújulás: Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek.

Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében.

Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a

transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében.

A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.

Adottságokra épülő munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra kialakítása.

A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.

Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése

Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése.

Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra

A közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése

Tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése

A megye területfejlesztési koncepciója és a BTFK szoros együttműködésben készült, így az összhang biztosított. A két terv számos azonos elemet tartalmaz a térségre vonatkozóan.

Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK)

A területfejlesztési koncepció megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot. A koncepció célrendszerében a fejlesztési alapelvek – egyben, mint horizontális célok – olyan szemléleti alapvetések, amelyeket a célrendszer minden egyes elemére vonatkozóan következetesen alkalmazni kell: az élıhetőséget, a fenntarthatóságot, az esélyegyenlıséget.

Az átfogó célok Budapest meglévı értékeire és sokszínőségére alapoznak, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövıjének fejlesztési alapjait képezik. Az átfogó célok elérését kilenc stratégiai (specifikus) cél segíti.

2.3. ábra: A BTFK célrendszere; Forrás: BTFK

Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A 2014-2020-as tervezés tekintetében a megyék elsődlegesen a területi operatív programokhoz készíthetik el fejlesztési javaslatukat. A Közép-magyarországi régióban a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) biztosíthatja részben a finanszírozás alapját. A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a **területfejlesztési program** „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv”. A területfejlesztési program stratégiai, valamint operatív programrészből áll.

BTFK stratégiai céljai közül, várhatóan 6 célhoz rendelhető uniós társfinanszírozás

Tudásalapú, versenyképes, innovatív és „zöld” gazdaság

Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város

A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése

Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése

Befogadó, támogató, aktív társadalom

Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása

A stratégiai célok nem minden elemükben támogathatók, viszont egyes támogatási területeik összekapcsolhatók, ezért a tartalmukat a FŐTEP 5 prioritás-tengely alá rendezi.

Prioritástengely

Intézkedések

I. Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért	1.1 Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása 1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása 1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat 1.4. Várostérségi együttműködés
II. Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért	2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város 2.2. Barnamezős területek funkcióváltása 2.3. Differenciált központrendszer létrehozása 2.4. Értékvédelem – értékteremtés 2.5. A lakásállomány optimalizálása
III. Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért	3.1 Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem 3.2 Zaj- és légszennyezés csökkentése 3.3 Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem 3.4 Korszerű vízgazdálkodás 3.5 Energiahatékonyság és klímavédelem
IV. Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában	4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése 4.2. Térségi közlekedés fejlesztése) 4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése 4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése
V. Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért	5.1. Befogadó és támogató társadalom 5.2.A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése 5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása 5.4. A kulturális kínálat bővítése

A dokumentum elfogadás előtt áll, minisztériumi hozzájárulással ugyan rendelkezik, de amíg az operatív programok országos szinten nem kerülnek elfogadásra, és a pontos források nem ismertek, nem véglegesíthető.

1.2.2. Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szerint a „településfejlesztés feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid-távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása.”

„A **településfejlesztési koncepció** hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

Az **integrált településfejlesztési stratégia** a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.”

Újbuda területét a többszintű önkormányzati rendszer, valamint a fejlesztési tervek egymásra épülése (tervhierarchia és az időtávok különbözősége) miatt több fővárosi és kerületi településfejlesztési dokumentum is érinti. A hatályos fővárosi településfejlesztési dokumentumok a következők:

- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (továbbiakban: Budapest 2030),
- ITS Budapest stratégia 2020 (továbbiakban: BP ITS 2020).

A főváros hatályos hosszú távú településfejlesztési koncepciója Budapest teljes közigazgatási területére tartalmazza a településfejlesztés irányát. A Budapest 2030 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal került jóváhagyásra, előírja a 2030-ig elérendő hosszú távú célokat. Ezt követően a törvénynek megfelelően új középtávú program vált szükségessé. Ennek megfelelően került kidolgozásra a fővárosi új stratégiája, az BP ITS 2020, ami mára elfogadásra került a 923/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozattal.

Budapest 2030

A városfejlesztési koncepció az Étv. szerint a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott olyan várospolitikai dokumentum, amely Budapest jövőbeni kialakítására vonatkozik.

A meglévő értékekre építve a következő jövőképet fogalmazza meg a koncepció:

Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostárségek innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.

A koncepció 4 átfogó célt határoz meg, amely Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoz, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik:

- Budapest az Európai városhálózat erős tagja,

- Fenntartható, érték- és tudáslapú gazdaság,
- Egészséges, harmonikus, sokszínű városi környezet,
- Javuló életminőség, harmonikus együttélés.

A célok meghatározása a szemléleti alapvetések (élhetőség, fenntarthatóság, esélyegyenlőség) és az átfogó célok alapján történt. A kitűzött 17 cél és az átfogó célok viszonyát az alábbi táblázat mutatja be, egy-egy cél, ugyan eltérő mértékben, de egyszerre több átfogó célt is szolgál.

C É L O K		ÉLHETŐSÉG, FENNTARTHATÓSÁG, ESÉLYEGYENLŐSÉG ERŐSÍTÉSE A NÉPESSÉGMEGTARTÁS ÉRDEKÉBEN			
		BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROS- HÁLÓZAT ERŐS TAGJA	ÉRTÉK- ÉS TUDÁSALAPÚ, FENN- TARTHATÓ GAZDASÁG	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS
1.	Kezdeményező városfejlesztés	■	■	■	■
2.	Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan	■	■	■	■
3.	Egységes Budapest	■	■	■	■
4.	Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	■	■	■	■
5.	Egészséges környezeti feltételek megteremtése	■	■	■	■
6.	Klímvédelem és hatékony energiafelhasználás	■	■	■	■
7.	Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
8.	A Dunával együtt élő város	■	■	■	■
9.	Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	■	■	■	■
10.	A barnamezős területek a városfejlesztési célterületei	■	■	■	■
11.	Intelligens mobilitás	■	■	■	■
12.	Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	■	■	■	■
13.	Öfenntartó városgazdálkodási rendszer	■	■	■	■
14.	A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
15.	Humán szolgáltatások optimalizálása	■	■	■	■
16.	Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	■	■	■	■
17.	Befogadó, támogató és aktív társadalom	■	■	■	■

2.4.ábra: A Budapest 2030, célok és az átfogó célok viszonya; Forrás: Budapest 2030

BP ITS 2020

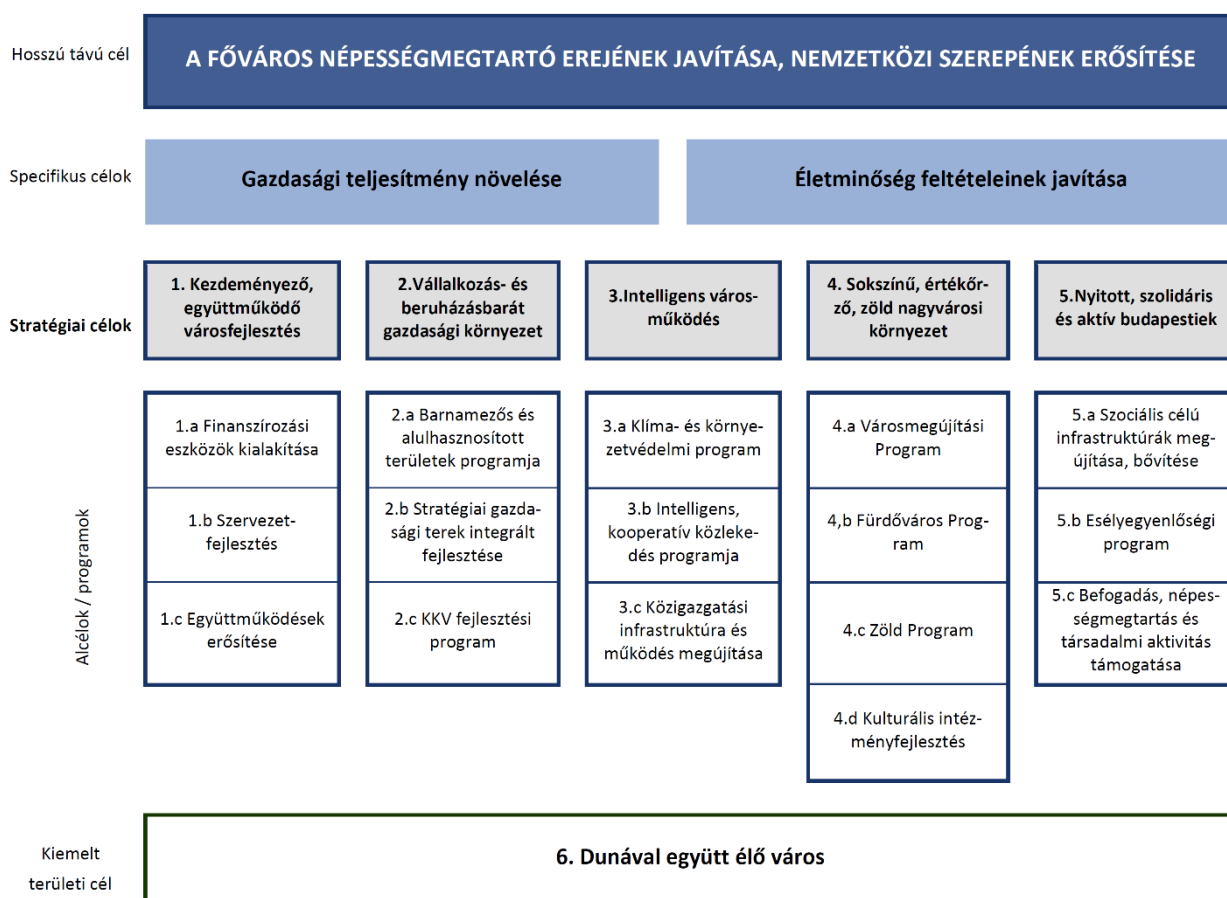
Az ITS szerepe, hogy bemutassa azokat a konkrétabb ágazati és területi fejlesztési irányokat, projekteket, melyet Budapest Főváros Önkormányzata középtávon kíván megvalósítani a Budapest 2030 hosszú távú céljainak elérése érdekében.

Miközben a FŐTEP elsősorban a gazdaságfejlesztést helyezi fókuszba, a főváros integrált településfejlesztési stratégiája a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezi a középpontba – természetesen összehangolva és illeszkedve a Főváros egész területére

elfogadott, illetve párhuzamosan készül a területfejlesztési dokumentummal. A stratégia időtávjá illeszkedik az EU programozási ciklusához, tehát az a 2014 és 2023 (2020-at követően a projektek megvalósítására további 3 év áll rendelkezésre) között megvalósítani tervezett fejlesztéseket és fejlesztési irányokat foglalja magában.

A Budapest 2030-ban meghatározott átfogó célok elérését középtávon két specifikus cél szolgálja:

- Gazdasági teljesítmény növelése (gazdasági teljesítményét nemzetközi szinten erősítő budapesti várostérség);
- Életminőség feltételeinek javítása (minőségi nagyvárosi életfeltételek).
- A specifikus célok elérését középtávon öt tematikus és egy kiemelt területi cél mentén kívánja Budapest Főváros Önkormányzata megvalósítani.

2.5. ábra: A BP ITS 2020 célrendszere; Forrás: BP ITS 2020

Tematikus célok

1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés

A városfejlesztés kezdeményező, együttműködő jellegét erősítő intézmény- és eszközrendszer, valamint koordinációs mechanizmusok kialakítása.

2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet

A foglalkoztatást bővítő és a hozzáadott értéket előállító gazdasági szereplők működésének, együttműködésének, piacszerzésének támogatása.

3. Intelligens városműködés

A városi, várostérségi közszolgáltatások hatékonyságának javítása a kooperáció, valamint a környezettudatos és innovatív megoldások alkalmazásával.

4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet

Élhetőbb, a társadalmi igényeknek megfelelő városi környezet feltételeinek kialakítása, a gazdasági prosperitást, társadalmi kohéziót és régió túlmutató szerepkört egyaránt szolgáló infrastruktúrák fejlesztésével.

5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek (tematikus cél)

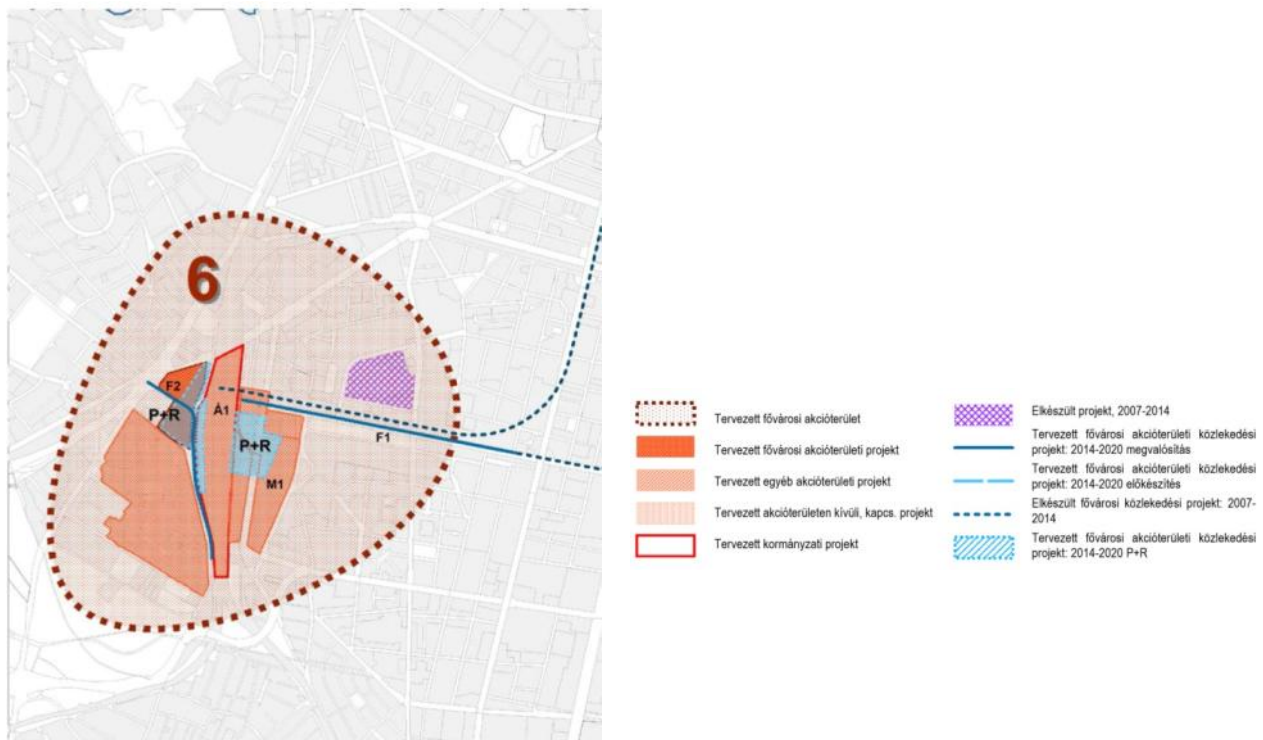
Az egyéni és közösségi öngondoskodás, felelősségvállalás, az esélyegyenlőség, valamint Budapest befogadó jellegének erősítése.

Területi cél

6. Dunával együttélő város

A Duna, a Duna-partok és a dunai szigetek közösségi és gazdasági adottságainak integrált fejlesztése.

Az ITS-ben meghatározott célokkal kapcsolatosan olyan eszközök és konkrét projektszintű beavatkozások kerültek megfogalmazásra, amelyek Újbuda fejlesztési szándékait közvetlen vagy közvetett módon támogatják. A BP ITS 2020 hatos számú akcióterülete Újbuda területén, a Kelenföldi pályaudvar és környezetében található.

2.6. ábra: BP ITS 2020 – Kelenföld akcióterület

Forrás: <http://BP ITS 2020>

Sorszám

F1	1-es villamos meghosszabítása 2. ütem	Fehérvári út – Kelenföldi pályaudvar közötti szakasz kiépítése
F2	Órmező intermodális csomópont buszterminál és P+R	Kelenföld mellékközpont intermodális szerepkörének további kiépítése: P+R, B+R, buszpályaudvar
Á1	Kelenföldi pályaudvar megújítása	Állomásépület és infrastruktúra fejlesztése
M1	Bevásárló központ és irodafejlesztés (Futureal)	Jelentős méretű kereskedelmi fejlesztés kapcsolódva az intermodális központhoz.

Kulcsprojekt bemutatása

Projekt neve	Kelenföldi intermodális csomópont
Projekt indoklása:	A Főváros egyik legnagyobb megkezdett beruházásánál az intermodális csomópont hiányzó fővárosi fejlesztéseinek folytatására van szükség, mellyel a mellékközpont a Dél-Budáról, illetve az M1-M7 autópályák agglomerációs vonzáskörzetéből érkezők számára biztosít eszközváltási lehetőséget. A projekttérség jelentős ingatlanfejlesztési potenciállal rendelkezik. A központ forgalmának bővülésével jelentős vásárlóerőt jelent a tervezett kiskereskedelmi fejlesztések számára, a kedvező megközelíthetőség pedig a munkahelyi (iroda) fejlesztések megvalósítását segíti elő.
Projekt célja:	Kelenföld mellékközpont intermodális szerepkörének korszerű kiépítésével a térség gazdasági (munkahelyi, kereskedelmi, szolgáltató) szerepkörének erősítése, a Kelenföld-Órmező térség, mint nyugati kaputérség kialakítása.
Projekt leírása:	jelenleg megvalósítás fázisában lévő 4-es metró fejlesztéshez kapcsolódva (mely 2014-ben kerül átadásra) az órmezői végállomási térség közúti kapcsolatának biztosítása, az eszközváltási funkciók kiépítése: <ul style="list-style-type: none"> - Komplex helyi és helyközi autóbusz pályaudvar (zárt terű autóbusz terminál) létesítése, - P+R és B+R parkolók létesítése, taxidrosztok kialakítása.
Projekt stratégiai illeszkedése:	VFK – Budapest 2030: <ul style="list-style-type: none"> - Önfenntartó városgazdálkodási rendszer cél (Meglévő vagyon koncentráció, fejlesztése, bevételnövelés); - Hatékony, kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város cél (A kötöttpályás közösségi közlekedés elemeinek fejlesztési tengelyként történő figyelembevétele; differenciált központrendszer kialakítása; Budapest gazdasági szerepköréhez szükséges sokrétű területi kínálat); - Intelligens mobilitás cél (A központrendszer elemeinek, valamint az intermodális és az átszálló csomópontok kiemelt fejlesztése); ITS – Budapest 2020 <ul style="list-style-type: none"> - 2. Vállalkozás- és beruházás barát gazdasági környezet (2.b. Stratégiai gazdasági terek integrált fejlesztése); - 3. Intelligens városműködés (3.b Intelligens, kooperatív közlekedés programja).
Végrehajtásért felelős szervezet:	Budapest Főváros Önkormányzata - BKK Zrt.
Becsült költség:	10 milliárd Ft
Finanszírozás:	Fővárosi költségvetés, EU támogatás (IKOP, VEKOP)
Projekt előkészítettsége:	Tervpályázati szinten kidolgozott koncepció Az engedélyezési tervek elkészítését a közúti kapcsolat biztosítása és az intermodális csomópont kiépítésére a DBR projektigazgatóság a 4-es metró projekt keretében végzi.
Előkészítés leírása:	Kiviteli tervek elkészítése, engedélyezés, területszerzés
Becsült előkészítési költség:	700 millió Ft
Előkészítésért felelős szervezet:	BKK Zrt.
Tervezett ütemezés:	Előkészítés: 2014-2015; beruházás: 2015-2018

1.2.3. Hatályos kerületfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Újbuda Városfejlesztési Konceptiója - 2005

Újbuda Városfejlesztési Konceptiója a kerület fejlesztését meghatározó átfogó terv 2005-ben készült, mely a kerület akkori adottságainak és lehetőségeinek felmérése után határozta meg a fejlesztési célokat és a célokhoz tartozó feladatokat. A koncepció a szakáganként megfogalmazott célok és feladatokon túl az egyes városrészekre vonatkozó fejlesztési irányokat is meghatározta. A koncepció az alábbi 13 városrészi felosztást alkalmazta: Lágymányos, Gellérthegy, Kelenföld, Albertfalva, Kelenvölgy, Sasad és Sashegy, Gazdagrét, Rupphegy és Madárhegy, Őrmező, Dobogó, Péterhegy, Örsöd.

TÁRSADALOM

- 1.1 Népességmegtartás
- 1.2 Időskorúak ellátásának javítása
- 1.3 Sport és rekreációs lehetőségek javítása
- 1.4 Egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- 1.5 Kulturális élet fellendítése
- 1.6 Önkormányzati kézben lévő oktatási rendszer fejlesztése
- 1.7 Az élhető város megalapozása
- 1.8 Az agglomerációs problémák csökkentése
- 1.9 Az önkormányzat és a lakosság közötti kommunikáció fejlesztése
- 1.10 A civil szervezetekkel való együttműködés fejlesztése

ÉPÍTETT KÖRNYEZET

- 2.1 Fejlesztések központi koordinálása
- 2.2 Területhatékonyság érvényesítése
- 2.3 Lakásprogram korszerűsítése
- 2.4 A paneles lakótelepek problémáinak megoldása
- 2.5 Központrendszer továbbfejlesztése (kialakítása)

ZÖLDFELÜLET – ÖKOLÓGIA - KÖRNYEZETVÉDELEM

- 3.1 a biológiaiilag aktív felületek megőrzése és fejlesztése
- 3.2 potenciális zöldfelület fejlesztési területek kijelölése, lehetőségek kiaknázása
- 3.3 közpark hiányos területek zöldfelületi fejlesztése

GAZDASÁG

- 4.1 településfejlesztési szerep eszközeinek fejlesztése
- 4.2 a tudásipar fejlesztése
- 4.3 rekreáció, egészség-gazdaság, idegenforgalom fejlesztése
- 4.4 együttműködés a gazdaság, felsőoktatás szereplőivel (területigény nélkül, mindenhol megjelenő cél)
- 4.5 értékelvű marketing (területigény nélkül, mindenhol megjelenő cél)
- 4.6 lakótelepek, barnamezős területek rehabilitációjának gazdasági és ingatlangazdálkodási fejlesztése
- 4.7 üzleti és humán funkciójú fejlesztési területek kijelölése

KÖZLEKEDÉS

- 5.1 a kerület külső tömegközlekedési kapcsolatainak fejlesztése
- 5.2 a kerület külső közúti kapcsolatainak fejlesztése
- 5.3 a kerület főhálózati fejlesztése
- 5.4 a kerület nem főúti úthálózatának fejlesztése
- 5.5 a kerületi tömegközlekedés fejlesztése
- 5.6 kerékpáros és gyalogos közlekedés fejlesztése, vasutak átjárhatósága
- 5.7 kerületi parkolási problémák megoldása, P+R és jelentősebb parkolók

KÖZMŰVEK - ENERGIAELLÁTÁS

- 6.1 fejlesztési és rekonstrukciós területek vízhálózat fejlesztése
- 6.2 É-Csepeli szennyvíztisztítóhoz kapcsolat teremtése
- 6.3 főgyűjtő csatornahálózat bővítése

3.4 védett és védelemre tervezett területek megóvása

3.5 talajállapot javítása, karsztos területek védelme, szabad talajfelületek megőrzése

3.6 vízminőség javítása, vízgyapon megóvása

3.7 élővizek revitalizálása

3.8 zajhelyzet javítása

3.9 levegőminőség javítása

3.10 korszerű hulladékkezelés

3.11 lakossági tájékoztatás a környezet minőségéről

6.4 mellékgűjtő hálózatok bővítése

6.5 csatornahálózat rekonstrukciója

6.6 patakok rendezése

6.7 keserűvíz források hidrogeológiai védelme

6.8 geotermikus források védelme

6.9 árvízi hullámtéri öblözeti problémák megoldása

6.10 környezetbarát fűtési rendszerek támogatása

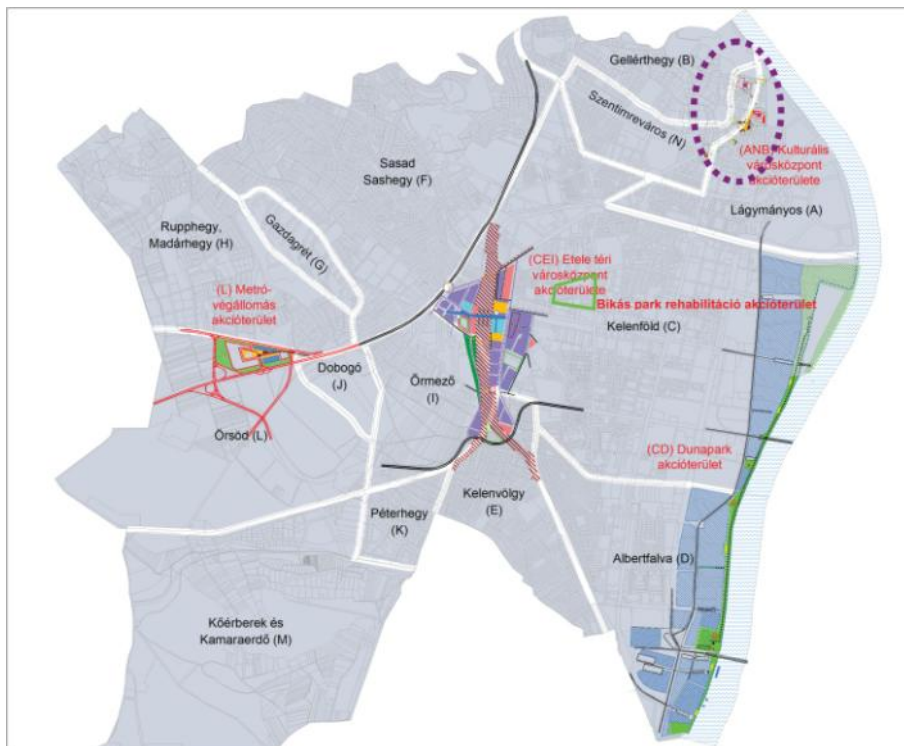
6.11 Albertfalva városközpont elektromos távvezeték kiváltása, állomás esztétikai javítása

Újbuda Integrált Városfejlesztési Stratégiája - 2009

A 7/2009. (I.22.) ÖK határozattal jóváhagyott Újbuda Integrált Városfejlesztési Stratégiája a korábbi Újbuda Városfejlesztési Konceptiót alapul véve készült. Bár eltérő városrészi felosztást használt, de szintén tartalmaz minden városrészre vonatkozó egyedi fejlesztési feladatokat, melyeket a koncepció célrendszerének megfelelően alakított ki. A dokumentum stratégiai munkarésze 5 akcióterületet jelölt ki, mint fő fejlesztési célterületet:

- Kulturális városközpont akcióterület
- Etele téri városrészközpont akcióterület
- Dunapark akcióterület
- Metróvégállomás akcióterület
- Bikás-park rehabilitációja akcióterület

A stratégia megvalósulásának elemzését a helyzetelemző munkarész tartalmazza részletesen.

2.7. ábra: Újbuda Integrált Városfejlesztési Stratégia akcióterületei
Forrás: Újbuda Integrált Városfejlesztési Stratégiája - 2009

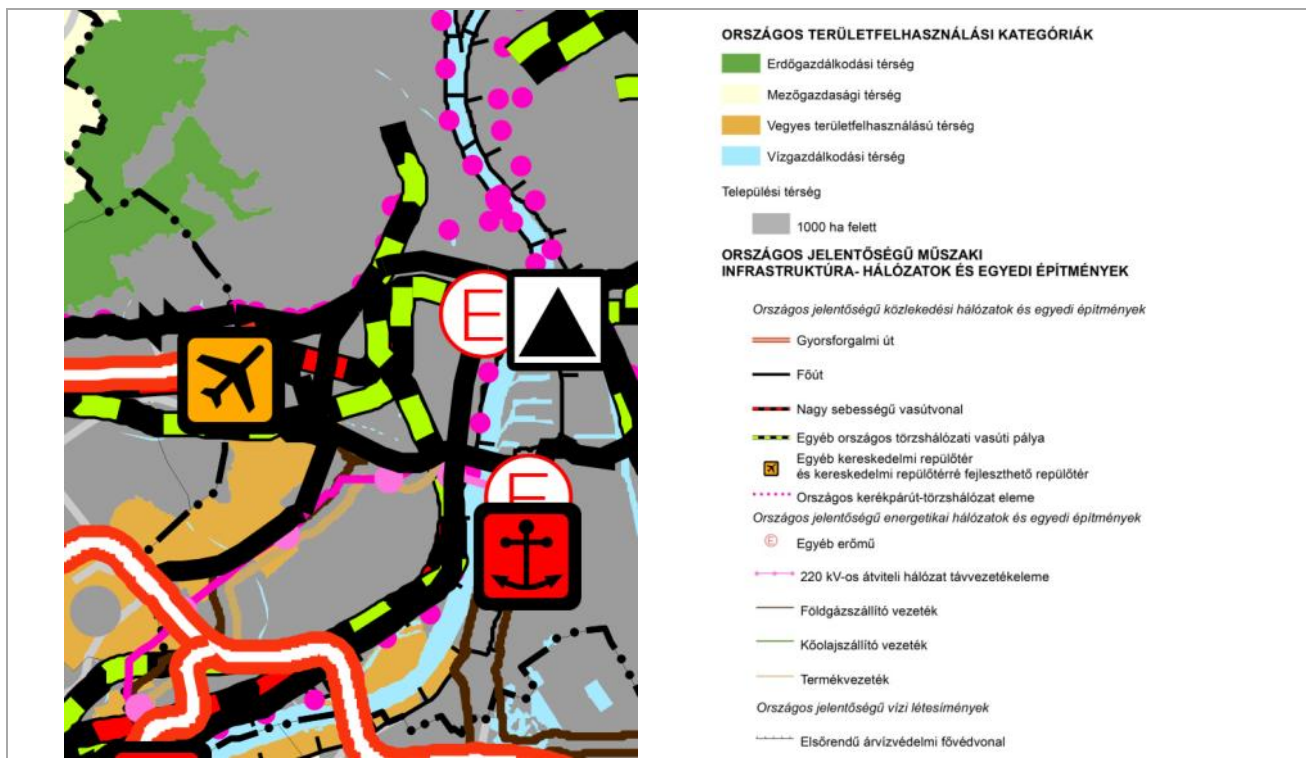
1.2.4. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény szerint a területrendezés feladata különösen „a környezeti adottságok feltárása és értékelése; a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása, az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása.”

Budapestet – ennek megfelelően Újbudát is – érintő területrendezési tervek:

- az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT),
- a Budapesti agglomerációra vonatkozó kiemelt térség területrendezési tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény (BATrT).

Országos Területrendezési Terv – OTrT

2.8. ábra: OTrT Szerkezeti Tervlap kivonata
 Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_otr_tr_2013/

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2. sz. mellékletét képező „Ország Szerkezeti Terve” c. tervlapja alapján a XI. kerület szinte teljes egésze 1000 ha feletti települési térség területfelhasználási kategóriába sorolt. Kivétel ez alól a Kőérberek és Kamaraerdő városrészek majdnem egésze, melyet vegyes területfelhasználási térség kategóriába sorol a törvény. A kerület keleti, Duna felé eső sávja vízgazdálkodási térségbe tartozik.

A tervezett nagy sebességű vasútvonalak közül mindkettő érinti a XI. kerületet, a városon belül a vonalak a Kelenföldi pályaudvarhoz érkeznek. A Budaörsi repülőtér a terv rendszerében az egyéb kereskedelmi repülőtér és kereskedelmi repülőtérre fejleszthető repülőtér kategóriába sorolódik.

A törvény további, Újbudát érintő mellékletei:

3/1. sz. melléklet – Országos ökológiai hálózat övezete: a Duna-mente, Kőérberkek és Kamaraerdő erdőszült területei, Gellért-hegy, Sas-hegy

3/4. sz. melléklet – Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete: Kőérberkek és Kamaraerdő erdőszült területei (Kamara-erdő), Örsöd és Dobogó városrészekben az M1-M7 autópálya menti területeken

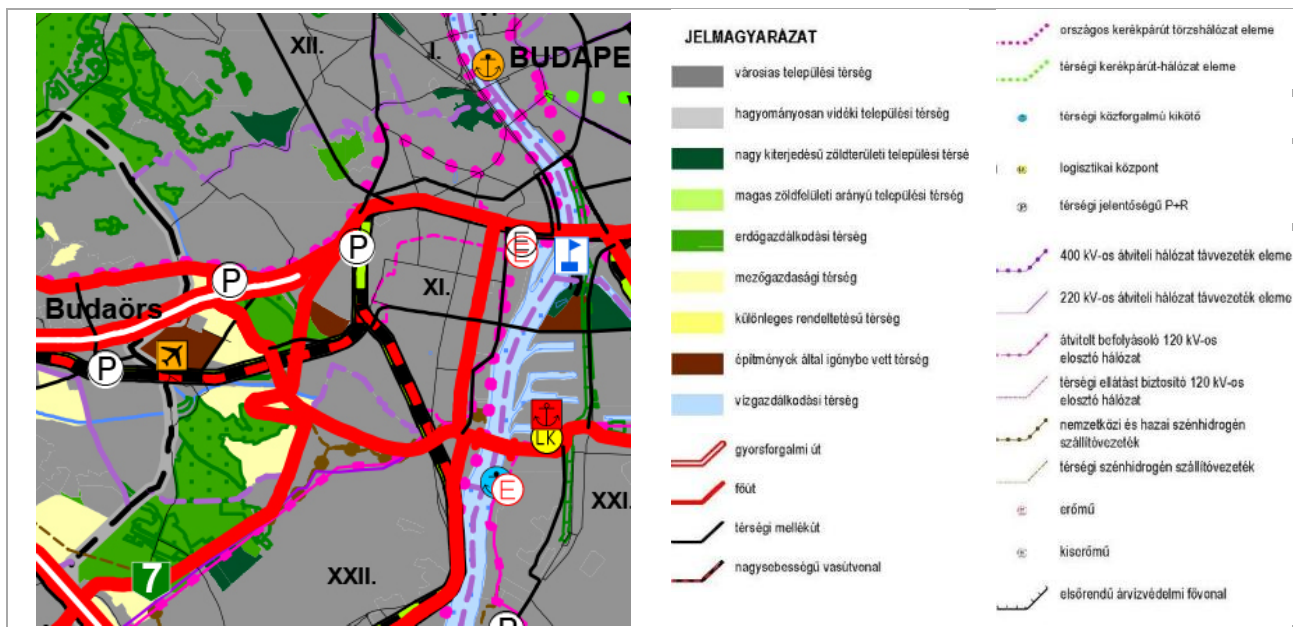
3/5. sz. melléklet – Tájképvédelem szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete: Duna-menti területek és a Gellért-hegy, Sas-hegy és környezete, Pösingermajor városrész északi fele, Kőérberkek és Kamaraerdő

3/6. sz. melléklet - Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete: a kerület egésze

3/7. sz. melléklet - Országos vízminőség-védelmi terület övezete: majdnem a kerület egésze, kivétel a városhatár menti területek és a kerület déli részei

3/8. sz. melléklet – Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete: Duna-menti területek, Lágymányosi-öböl, Hosszú-réti-patak torkolata

3/9. sz. melléklete - Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete: a kerület egésze

Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv – (BATrT)

2.9. ábra: BATrT Szerkezeti Tervének kivonata
 Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_bp_agglo/

Térségi Szerkezeti Terv területfelhasználási kategóriái Újbudát érintően:

- Városias települési térség
- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Építmények által igénybevett térség
- Vízgazdálkodási térség - a Duna parti sáv

BATrT. Szerkezeti Terve által megjelölt, Újbudát érintő további elemek:

- gyorsforgalmi út
- főút

- egyéb mellékút
- egyéb burkolt út
- főúton tervezett Duna-híd (albertfalvai híd)
- nagysebességű vasútvonal
- a transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
- egyéb országos törzshálózati vasútvonal az országos vasúti törzshálózat tervezett eleme
- országos kerékpárút törzshálózat eleme
- térségi jelentőségű P+R (Kelenföldi pályaudvar, Virágpiac környezetében)
- egyéb nyilvános és nem nyilvános polgári célú repülőtér (Budaörsi repülőtér)
- kiserőmű
- erőmű
- 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- átvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat
- térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat
- nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítóvezeték
- térségi szénhidrogén szállítóvezeték

BATrT. Övezeti tervének Újbudát érintő mellékletei:

- 3.1. sz. melléklet – Magterület övezete: Budai Sas-hegy természetvédelmi terület, Rupp-hegy TT (Pösingermajor)
- 3.2. sz. melléklet – Ökológiai folyosó övezete: a kerület Duna menti része
- 3.3. sz. melléklet – Puffer terület övezete: Gellért-hegy, Kamara-erdő
- 3.5. sz. melléklet – Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete: Kamara-erdő, Örsöd és Dobogó városrészekben az M1-M7 autópálya menti területeken
- 3.9. sz. melléklet – Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: a kerület Duna-parti sávja, Gellért-hegy, Sas-hegy és környezete, Pösingermajor városrész északi fele, Kőérberek és Kamaraerdő
- 3.11. sz. melléklet – Világörökség és világörökségvárományos terület övezete: a kerület egésze (világörökség- és világörökség várományos terület: Gellért-hegy északi része és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem területe, Albertfalva jelentős része)
- 3.12. sz. melléklet – Történeti települési terület övezete: a kerület egésze (történeti települési terület: Budaörsi út - kerülethatár - Duna-folyam – Irinyi József utca – Bogdánfy utca vasútvonal által határolt terület)
- 3.13. sz. melléklet – Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete: a kerület északi határa menti terület, valamint érintőlegesen a kerület déli határa
- 3.14. sz. melléklet – Felszíni vizek vízminőségvédelmi vízgyűjtő területe övezete: a kerület egésze
- 3.15. sz. melléklet – Ásványi nyersanyaggyártási terület övezete: a kerület egésze
- 3.17. sz. melléklet – Nagyvízi meder övezete: a kerület Duna-menti sávja
- 3.18. sz. melléklet – Földtani veszélyforrás területének övezete: a kerület egésze
- 3.19. sz. melléklet – Vízéróziónak kitett terület övezete: a Gellért-hegy, Sas-hegy
- 3.21. sz. melléklet – Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete: Petőfi Sándor laktanya, katonai objektum (Kis-Gellért-hegy)

1.2.5. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervei – Újbuda fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Újbuda közigazgatási szempontból közvetlenül szomszédos az I., XII. és XXII. kerületekkel, a valamint Dunán keresztül az V., IX. és XXI. kerületekkel, amelyekre vonatkozóan a Fővárosi Közgyűlés **50/2015. (II.28.) Főv. Kgy. határozatával** elfogadott Budapest főváros településszerkezeti terve (továbbiakban: TSZT 2015) hatályos.

„Budapest főváros kétszintű önkormányzata (a főváros önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll.” (Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény) Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik, melynek feladata a helyi településrendezési szabályok megalkotása a fővárosi településrendezési terv alapján.

A TSZT 2015 által meghatározott közlekedési infrastruktúra döntő többsége olyan elemeket tartalmaz, mely több kerületet is érint. Ezért a XI. kerületet és vagy több szomszédos kerület fejlődését is érintő közlekedési elemeket az 1.2.6. A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata fejezet ismerteti részletesebben.

A XI. kerület az agglomerációs települések közül közvetlenül határos Budaörsrel. A város esetében a korábbi településszerkezeti tervet az elmúlt évben felülvizsgálták, így ma a 267/2014. (IX.24.) ÖKT sz. határozat a hatályos településrendezési eszköz.

Fővárosi kerületek

I. kerület

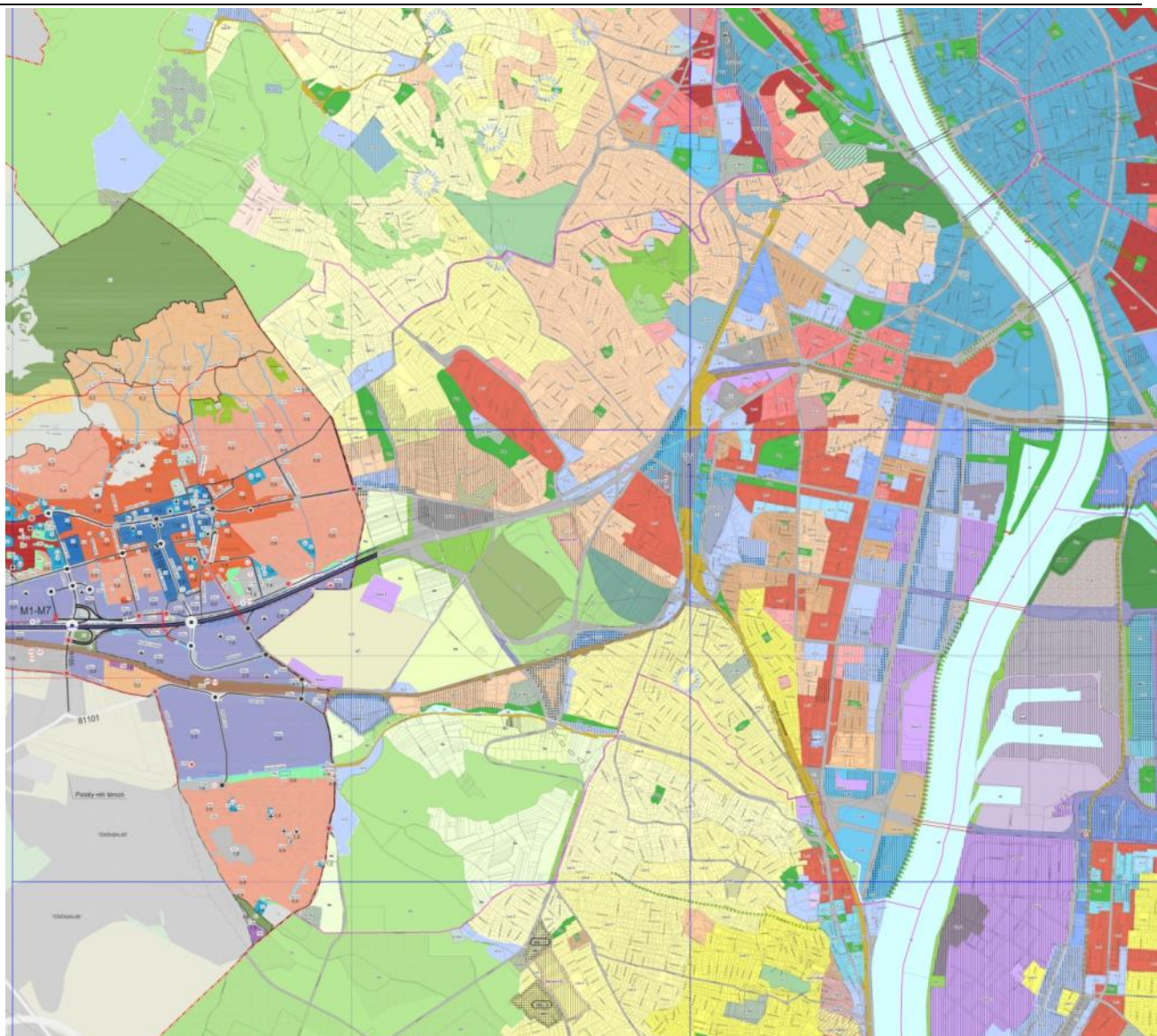
Az I. kerület a déli részén, a Gellért-hegyen keresztül csatlakozik Újbudához. A két kerület között tervezett infrastrukturális fejlesztést nem jelöl a terv. A Déli pályaudvar jelentős változással érintett terület, mely ugyan közvetve, de hatással lehet Újbudára is.

XII. kerület

A XII. kerület szintén a déli részén kapcsolódik a kerülethez, hegyvidéki területeken keresztül. Tervezett infrastrukturális fejlesztés a kerületeken átnyúlóan nincs, azonban a Hóvirág út tervezett meghosszabbítása a Sváb-hegyig forgalom szempontjából érintheti a XI. kerületet a Sasadi úton keresztül. A terv a két kerület találkozásában a Márton Áron tér környezetében irányadóan intézményi koncentrációt határoz meg.

XXII. kerület

A XXII. kerület az északi részén csatlakozik a Újbudához. A két kerület Kamaraerdőn keresztül erdőterületekkel csatlakozik egymáshoz, azonban a XI. kerületben a kőérberki kertes mezőgazdasági területekhez a XXII. kerületi részen kertvárosi, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület csatlakozik. A későbbiekben ezért a kertes lakóterületi átalakulás igénye Újbudán is erősebben megjelenhet. Péterhegy és Kelenvölgy folytatásában a Ringló úton túl további kertvárosias, laza beépítésű területek találhatóak. Albertfalva és Budafok városközponti részei, ugyan a vasút által elválasztva, de szintén a két kerület határán csatlakoznak egymáshoz, bármelyik fejlesztése közvetve hatással lehet a másikra, jelentősebb változással érintett területek Újbudán vannak.

2.10. ábra: TSZT 2015 és Budaörs Településszerkezeti Terv (összevetés)

Forrás: TSZT 2015, Budaörs TSZT (képszerkesztés:saját)

V. kerület

Közigazgatásilag a Dunán keresztül egy rövid szakaszon a Gellért-heggyel szemben csatlakozik Újbudához. A két kerületet a Szabadsághíd köti össze. Az V. kerület területére vonatkozó TSZT 2015-nek nincs a XI. kerület fejlesztését befolyásoló eleme.

IX. kerület

A IX. kerület szintén a Dunán keresztül csatlakozik a XI. kerülethez, két közúti és egy vasúti híd is összeköti a jobb és bal partot, ezek a Petőfi híd, a Rákóczi híd, valamint a Déli-összekötő vasúti híd. A IX. kerület területére vonatkozó TSZT 2015-nek területfelhasználási szempontból nincs a XI. kerület fejlesztését befolyásoló eleme.

XXI. kerület - Csepel

Csepel egyedi településszerkezeti adottságokkal rendelkezik, mivel szigeten helyezkedik el. A XI. kerülettel a mai állapot szerint nincs kapcsolata, azonban a TSZT 2015 több kapcsolat kiépítését is tervezi a két kerület között. Az egyik a Galvani úti híd, az Egér út folytatásában, a másik az Albertfalvai híd. A tervezett hidak jelentős változással érintett területeket köt össze mindkét oldalon.

Budaörs

Újbudával a keleti oldalán közvetlenül határos Budaörs az M1-M7-es autópályák mentén helyezkedik el, lényegében a főváros folytatásaként.

Az M1-M7-es autópályától északra eső településrész szinte teljes mértékben ráépült a Budapest (Pösingermajor, Spanyolrét-Madárhegy) határát alkotó Felsőhatár utca - Alsóhatár utca vonalig. Az újbudai oldalona beépítés még nem érte el a közigazgatási vonalat, de főként a Madárhegyen jelentős lakóterületi átalakulás következett be. Ez a helyzet a közeljövőben elsősorban közlekedési szempontból okozhat konfliktusokat.

Az autópályától távolodva a kertés lakóterületeket üdülőövezet váltja fel, mely a valóságban már ma is egyre inkább a tőle délre lévő kertvárosias lakóövezeti besorolású terület karakterét veszi fel.

Az M1-M7 autópályák közös szakaszának forgalmát kihasználva az elmúlt évtizedben jelentős gazdasági (Gksz-kereskedelmi-szolgáltató) és különleges beépítésre szánt besorolású (áruházak területei) területek alakultak ki. Az új beépítésre szánt területek a már eredetileg is nagy gépkocsiforgalmat tovább növelték, melynek nagy része a Főváros területén éreztette hatását. Bár részben sikerült a forgalmi problémákat orvosolni (pl.: Egér út), azonban a további bővítések a közeljövőben további konfliktusok forrásai lehetnek.

Az autópályáktól délre lévő területek (DEPO) hagyományosan gazdasági területek, jelentős logisztikai és raktározási kapacitással, kihasználva a Budapest-Hegyeshalom vasútvonalat is. Ezek a területek a XI. kerületben a Budaörsi repülőteret, valamint a vasúttól délre a Kőérberek városrészhez csatlakozik, melyet a fővárosi szerkezeti terv jelentős változással érintett területként jelöl (Vasvári Ipari Park).

A Hosszúréti-pataktól délre eső településrészen kertvárosias lakóövezet besorolású (Lke) terület található, mely a Kamaraerdei út mentén (a település északi területeihez hasonlóan) szintén teljesen ráépült Budapest közigazgatási határára. Ezzel szemben a XI. kerület oldalán kertés mezőgazdasági területek, erdőterületek, valamint intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű területek (Kamaraerdei Ifjúsági Park, Fővárosi Szociális Otthon) találhatóak.

A közlekedési kapcsolatokat figyelembe véve Budaörs az egyik legjobb adottságokkal rendelkező település az agglomerációban, s több ponton is csatlakozik a XI. kerülethez. A közúti kapcsolatok közül a legjelentősebb az M1-M7 autópályája közös szakasza, mely az országos hálózat egyik legfontosabb elem is. További kapcsolatot az 1. számú Budapest-Tatabánya – I rendű főút biztosít (XI. kerületben a Budaörsi út)

A helyi közúthálózat részeként további kapcsolatok a Budapest-hegyeshalom vasútvonal északi oldalán lévő Kinizsi utca (XI. kerületi folytatása a Repülőtéri út), s a vasútvonal déli oldalán a Vasút utca (XI. kerületben tovább a Kamaraerdei út).

A tervezett elemek közül nagy jelentőséggel bír az autópályája északi oldalán tervezett közúti kapcsolat, meghosszabbítva az Egér útig, melyet a fővárosi szerkezeti terv is tartalmaz, Újbuda közigazgatási területén. Az 1. sz. Budapest-Hegyeshalom vasútvonal Budaörsön keresztül érkezik a Fővárosba. A vasútvonal helyi megállója, a Budaörsi vasútállomás a városhoz képest kedvezőtlen elhelyezkedése miatt nem tud színvonalas elővárosi kapcsolatot biztosítani. Az elővárosi vasúti közlekedés fejlesztése szempontjából ezért nagy jelentőséggel bírhat a tervezett Budaörs-Szilvás vasúti megállóhely.

Az egyelőre a területrendezési tervekben szereplő tervezett nagysebességű vasúti nyomvonal kiépítésénél Budaörs és a Főváros esetében is többletvágány építésére kell számítani.

Budaörs jelentős hangsúlyt helyez a kerékpáros közlekedés fejlesztésére, a szerkezeti terv a Budaörsi út mentén meglévő országos kerékpáros útvonalon, valamint a Baross utca vonalában lévő térségi kerékpáros útvonalon túl, jelentős helyi hálózat kiépítését tervezi. A fővárosi TSZT-ben ábrázolt Hosszúréti-patak menti

kerékpárúthoz további kerékpárút csatlakozik a patak folytatásában, valamint északi irányba a Repülőtéri út mentén további kerékpárút. Azonban a Farkasréti út meghosszabbításában a fővárosi terv nem tartalmaz további kapcsolatot. A helyi tervezett kerékpárutak közül még egy érinti a kerületet, mely a tervezett állapot szerint az Alsóhatár úton halad a tervezett állapot szerint.

További kapcsolatot jelent a XI. kerület és Budaörs között az egyik legjelentősebb, állandóvízű vízfolyás, a Hosszúréti-patak, amely a Főváros területén éri el a Dunát. Adottságainak köszönhetően jelentős ökológiai és vízfolyás menti hálózati kapcsolat Újbuda és Budaörs között.

1.2.6.A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata (a hatályban lévő településrendezési eszközök, a hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult eleme)

A közelmúltban jelentős jogszabályi változás történt nem csak a településfejlesztés, de a településrendezés tekintetében is. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 14/A. § (2) bekezdés határozza meg a **fővárosra vonatkozó új településrendezési eszközöket**. Újbuda esetében az alábbi terveket kell figyelembe venni, illetve alkalmazni:

- a **fővárosi településszerkezeti terv** – Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015),
- a fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ), valamint
- a fővárosi kerületi önkormányzat által a fővárosi településszerkezeti tervvel, a fővárosi rendezési szabályzattal összhangban a kerület területére megállapított **kerületi építési szabályzat**.
- a fővárosi önkormányzat által a fővárosi településszerkezeti tervvel, a fővárosi rendezési szabályzattal összhangban a Duna főmedrével közvetlenül határos telkek és a Margitsziget területére megállapított **Duna-parti építési szabályzat**,
- melyek közül a Duna-parti építési szabályzat még kidolgozás alatt van.

Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2015) és Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ)

Az Étv. 2. § alapján a **településszerkezeti terv** „a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a **település szerkezetét**, a **területfelhasználást** és a **műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését** meghatározó terv”.

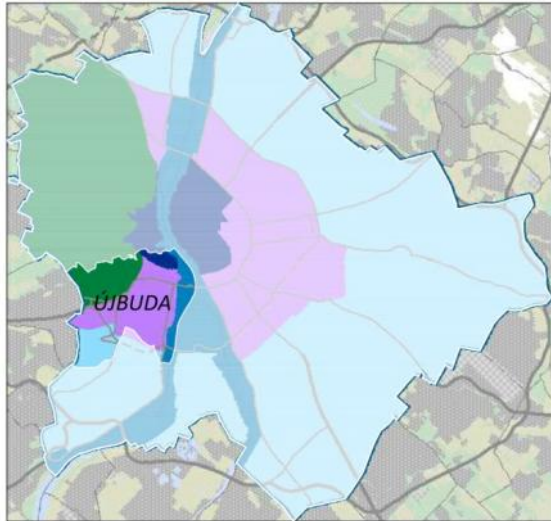
A **fővárosi rendezési szabályzat** pedig „a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a **területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét**, **meghatározott területek beépítési magasságát**, a **fővárosi infrastruktúra területbiztosítását** megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz”.

Budapest új településszerkezeti terve (a rendezési szabályzattal együtt) a főváros teljes közigazgatási területére készült, 2015. január 28-án fogadta el a Fővárosi Közgyűlés. A településszerkezeti terv hosszú távra szóló terv, 10 évet meghaladó időtávlatra készült.

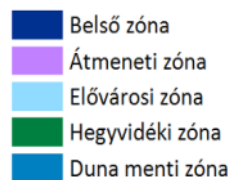
Budapest településszerkezeti tervének biztosítania kell a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de

területileg differenciált fejlesztését annak érdekében, hogy Budapest ne 23 kerület halmaza, hanem egy város legyen.

A TSZT által megfogalmazottakat általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a Fővárosi rendezési szabályzat közvetíti a kerületi szabályozás felé a kerületi szintű előírások kidolgozásához.

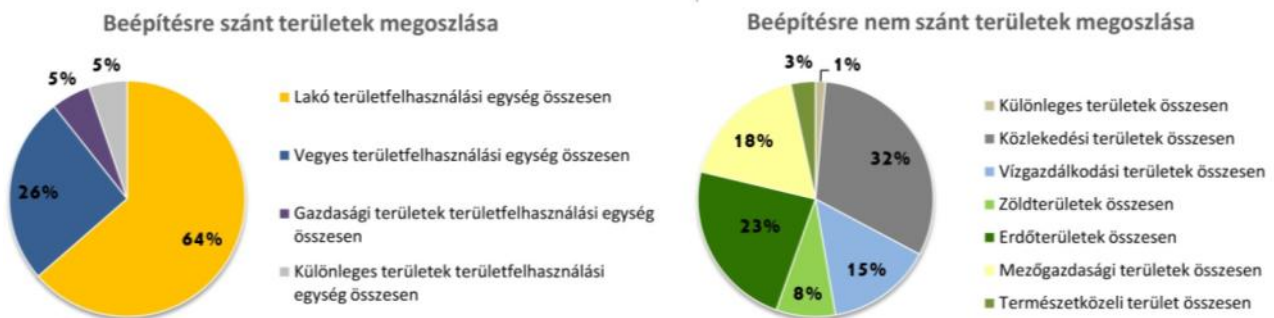

Újbuda elhelyezkedését tekintve több szempontból is köztes pozícióban van. Budapest zónarendszerét tekintve döntő része az átmeneti zónába esik, azonban ehhez csatlakozóan a belső- (Gellérthegy, Szentimreváros), a hegyvidéki- (Sashegy, Sasad, Gazdagrét, Hosszúrét, Madárhegy, Madárhegy, Pösingermajor) az elővárosi- (Kőérberék, Kamaraerdő), valamint a Dunamenti zónához tartozó részei is vannak.

2.11. ábra: Újbuda Budapest zónarendszerében
Forrás: TSZT 2015

A TSZT 2015 Újbuda területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egységeket a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeken egyaránt. A kerület (3348,51 ha) 58%-a beépítésre szánt területfelhasználási egységbe sorolt, amelynek mintegy kétharmada lakóterület (64%), kb. egynegyede vegyes terület (26%). A beépítésre nem szánt területek (42%) nagy részét az erdő- (23%), mezőgazdasági- (18%), közlekedési- (32%) és vízgazdálkodási (15%) és zöldterületek (8%) teszik ki.

2.12. ábra: Újbuda tervezett területfelhasználásának megoszlása
Forrás: TSZT 2015 alapján saját szerkesztés

A TSZT számos, a kerületi tervszközben alkalmazandó, illetve rugalmasan kezelhető elemet is tartalmaz a Szerkezeti terv tervlapjain és leírásában, amelyek részben a területfelhasználás leírásának figyelembevételével során érvényesülnek, részben maga az FRSZ tartalmaz ezekre vonatkozó rendelkezéseket, paramétereket. A Szerkezeti terv területfelhasználás tervlapján jelölt ilyen elemek közül Újbudát az számos érinti.

A **jelentős változással érintett területek**, összhangban a városfejlesztési koncepcióval, a város belső tartalékterületein fejlesztésre kijelölt, jelentős mennyiségi potenciállal rendelkező területek. Ezek jelenleg részben használaton kívüliek vagy alulhasznosítottak. A területek belső tagolását, differenciált használatát a tervezett területfelhasználással összhangban a kerületi szabályzatban kell meghatározni. A kerületben ilyenek nagyobb arányban a Fehérvári út és a Duna közti sávban, a Madárhegyen és a Hosszúréten (Virágpiac és

környezete), a Kelenföldi pályaudvar környezetében, valamint a Kőérberek vasút menti területein találhatóak.

A **tervezett erdőterületek és zöldterületek**et külön jelöli a terv. Tervezett erdőterületként azok a területek szerepelnek, amelyek jelenleg még erdővel nem borítottak, valamint az Országos Erdőállomány Adattárában nem szerepelnek, vagyis amelyeket a körzeti erdőterv nem érinti. A tervezett erdőterületeken a kerületi terveszközben a területek mezőgazdasági használata csak a távlati állapotot ellehetetlenítő épület elhelyezése nélkül lehetséges. A kerületben a Sas-hegy környezetében, Dobogó, Örsöd és Kőérberek városrészekben vannak ilyen területek. Tervezett zöldfelületekként azok a területek lettek lehatárolva, amelyek rekreációs használata jelenlegi állapotukban még nem vagy csak korlátozottan lehetséges, és/vagy a tulajdoni viszonyokat tekintve magántulajdonban vannak, és a tulajdonjogi rendezés még nem történt meg. A kerületben több helyen találunk ilyen kategóriába eső zöldfelületet, ezek a Hosszúréten a Gazdagrét lakótelep alatt, a Madárhegyen, a Hosszúrėti-patak mentén Kőérberekben, valamint a Nádorkert alatt vannak.

A szerkezeti terv a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott céloknak megfelelően több esetben a tervezett állapotot ábrázoló dokumentum. A tervezett szerkezet és területfelhasználás azonban csak ütemezetten valósítható meg, ezért annak érdekében, hogy az e tervnek figyelembe vételével készülő kerületi terveszköz összhangja biztosított legyen, egyes területek esetében az átmenetileg alkalmazható területfelhasználási kategória is meg lett határozva. Az **átmeneti hasznosítás biztosítása** jelöléssel ellátott területek a kerületen belül, a Hauszmann Alajos utca – Budafoki út – Hengermalom út – Szerémi út által határolt tömb, a Fonyódi utca – Fehérvári út – Bükköny utca által határolt tömb, valamint a Budaörsi reptértől délre az un. Vasvári Ipari Park. Mindhárom esetben a tervezett területfelhasználási egység intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2), az átmeneti területfelhasználás pedig gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület (Gksz-1).

A változással érintett területek esetében, annak érdekében, hogy a szerkezeti tervet a kerületi eszköz készítése folyamán ne kelljen módosítani, a szükséges zöldfelületek területi aránya is több helyen jelölve lett. A **kerületi terveszközben figyelembe veendő területfelhasználási egységek aránya** a kerületben egy helyen, az M1-M7 autópálya bevezető szakasza - Dobogó út – Balatoni út által határolt területen lett meghatározva (Zkp min. 5%)

A változással érintett lakó- és intézményterületeken szimbolikusan, de jelölve lettek azok a területsávok, ahol a környezeti terhelés alapján a lakófunkció újként való megjelenése nem támogatott. A tervben az **új lakófunkció kizárása környezeti terhelés alapján** kategóriába eső területsávok jellemzően a főutak (Szerémi út, Budafoki út, Andor utca, Egér út, Budaörsi út, Balatoni út) és vasútvonalak (Bp. – Hegyeshalom vasútvonal) menti fejlesztési területek. A részletesebb meghatározásukat a kerületi építési szabályzatban kell megtenni.

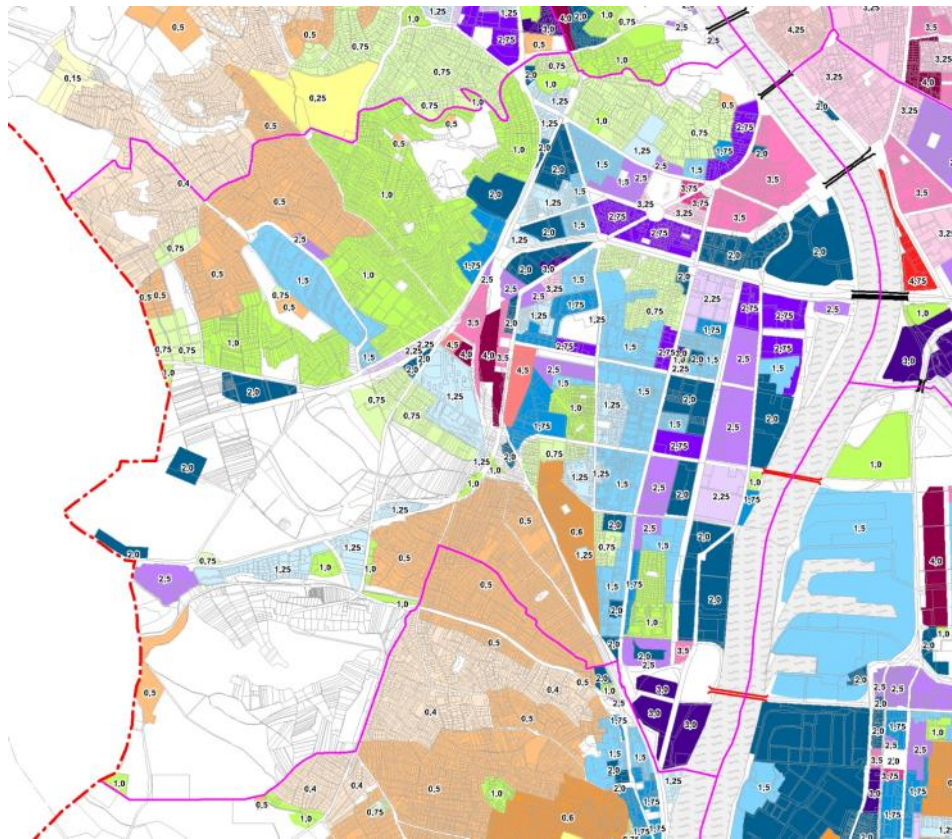
A zöldfelületi rendszer elemei közti kapcsolat biztosítása érdekében a terv a lineáris elemek mentén kondicionáló zöldfelületek létrehozását írja elő. A területfelhasználás ellehetetlenítése nélkül létrehozandó zöldfelületek jellemzően a vízfolyások, kisvízfolyások parti sávja, a lakóterületek meghatározó zöldfelületi tengelyei, illetve a vasúti területek mentén találhatóak. A kerületen belül a terv a Duna mentén a Galvani úttól délre, valamint a Feneketlen-tó (Kosztolányi Dezső tér) és a vasút közti tengelyen jelöli ezeket a sávokat, mint **szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat**.

A közterületi zöldfelületi kapcsolatok biztosítása érdekében a szerkezeti terv magasabb zöldfelületi intenzitás biztosítását irányozza elő. A **jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület** jelöléssel ellátott tengelyeken az út keresztmetszeti kialakításától függően, szélesebb, lehetőleg fásított zöltsávot kell

kialakítani. A kerületben az érintett szakaszok az Irinyi József utca mindkét oldala, a Bocskai út, átalakulása esetén a Hamzsabégi út, valamint a Budaörsi út a Zólyomi úttól a Brassó útig tartó része.

A szerkezeti tervben lehatárolásra kerültek a **zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában**. Ezek azok a városi terek melyek esetében a közpark, közkert területfelhasználási kategória nem indokolt (a kialakítható zöldfelületi arány értéke miatt), azonban szerves részét képezik a zöldfelületi rendszernek. A kerületben ezek a Szent Gellért tér, a Goldmann György tér és a Gárdonyi tér.

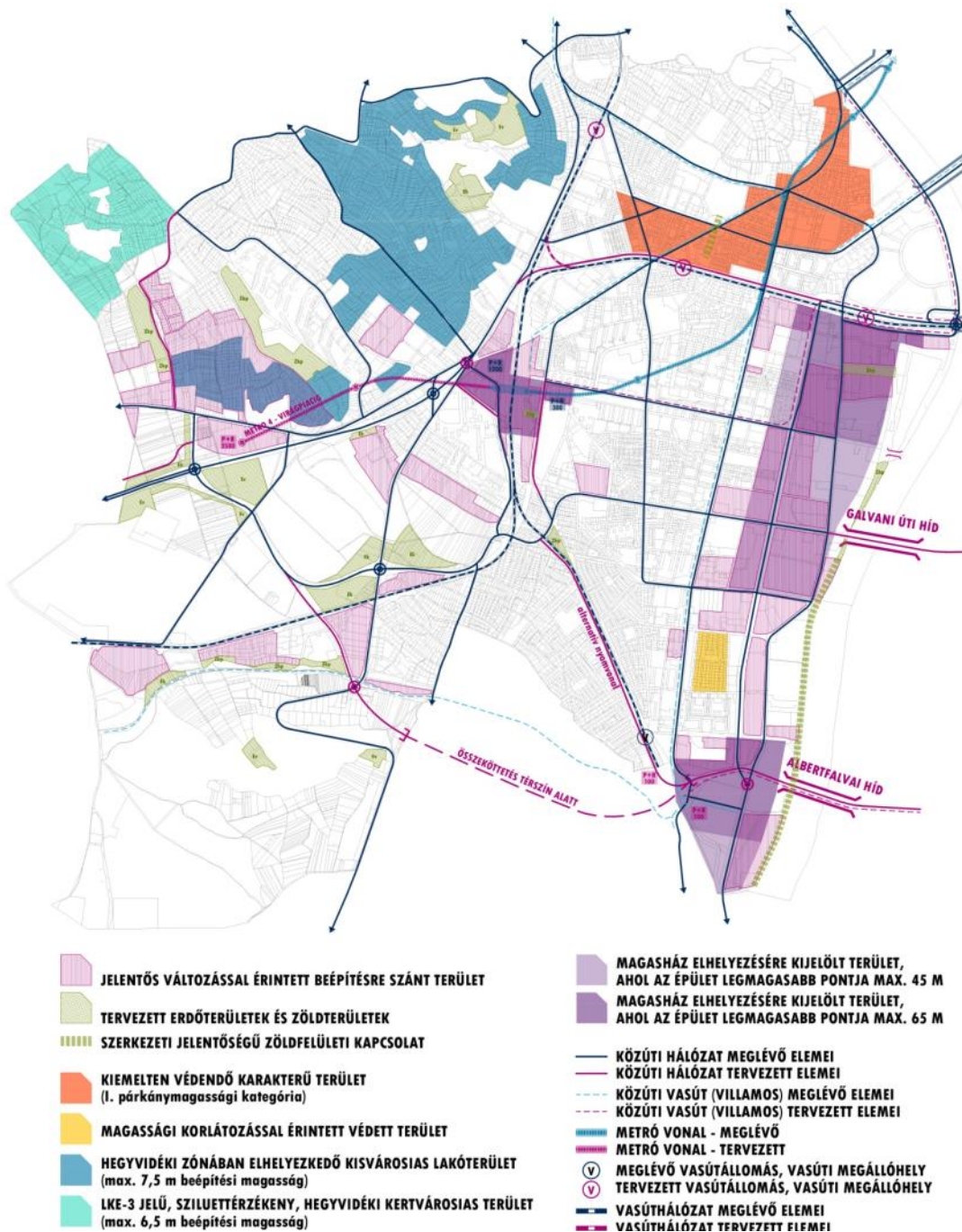
Infrastrukturális fejlesztések közül a korábbi szerkezeti tervhez képest továbbra is szerepel a tervben két új Duna híd, a Galvani úti- és az Albertfalvai híd, mely utóbbihoz a közúti továbbvezetés is tervezett elem egészen az Egér útig, egyest területrészeken földfelszín alatti vezetésben. A felszín alatti szakasz kiváltására alternatív nyomvonal is szerepel a vasút mentén a Kővirág sor vonalában. További úthálózat-fejlesztési elem a Madárhegy – Spanyolrét feltárását is jelentő II. rendű főút kialakítása a Budaörsi út és a Gazdagréti út között. A terv továbbra is tartalmazza a Hamzsabégi út meghosszabbítását az autópálya bevezető szakaszáig. Ennek tényleges kialakítása korábban is vitákra adott okot, a kérdés tehát a továbbiakban is nyitott.

2.13. ábra: Újbudán a beépítésre szánt területek beépítési sűrűségének bsá értékei
Forrás: FRSZ 2. melléklet – részlet

A kötöttpályás közösségi közlekedési elemek közül jelentős fejlesztés a 4-es metró meghosszabbítása további két megállóval a Gazdagréti lakótelep déli végén és a Virágpiac környezetében. Ezek jelentős területfelértékelő és központképző erőt jelentenének mindkét esetben. Az elővárosi vasúti közlekedés fejlesztésében jelentős lépés, hogy új vasútállomásokat jelenít meg a terv a vasút városi szakaszain. Ezek a Bukarest utca-, az Infopark – Kopaszi gát- és a Karolina út környéki meglévő vasúti vonalakon lennének kialakítva. Villamoshálózat fejlesztések is érintik a kerületet a TSZT 2015 alapján, így az 1-es villamos átvétele a Rákóczi hídon, egészen az Etele térig, a Műegyetem rakpart – Pázmány Péter sétányi villamosvonal kiépítése a Kopaszi gátig, vagy az Albertfalvai hídon villamos-kapcsolat kiépítése.

Az Étv. meghatározása szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségének meghatározása. Az FRSZ szerint a beépítési sűrűség kétféle értékre tagolódik, hogy a területhasználat kiszolgálásához szükséges parkolási infrastruktúra épületen belüli biztosítása is támogatott legyen. Ezen belül a bsá jelű általános sűrűségi érték az általánosan elhelyezhető funkciók számára, a bsp jelű parkolási sűrűségi érték viszont kizárólag az épületen belüli parkolás céljára vehető igénybe. A kerületben a beépítésre szánt területek sűrűségi értékei az egyes kerületrészek között igen nagy differenciáltságot mutatnak. Általánosan elmondható azonban, hogy a magasabb értékek a Budaörsi út és a Budapest – Székesfehérvár vasútvonal tengelyétől keletre, az alacsonyabbak a külterületi és hegyvidéki részeken vannak. A főváros és a kerület szempontjából központi elhelyezkedésű területeken ezek az értékek értelemszerűen magasabbak, így pl. a Kelenföldi pályaudvar környezetében nagyobb sűrűséget határoznak meg (4,0-4,5).

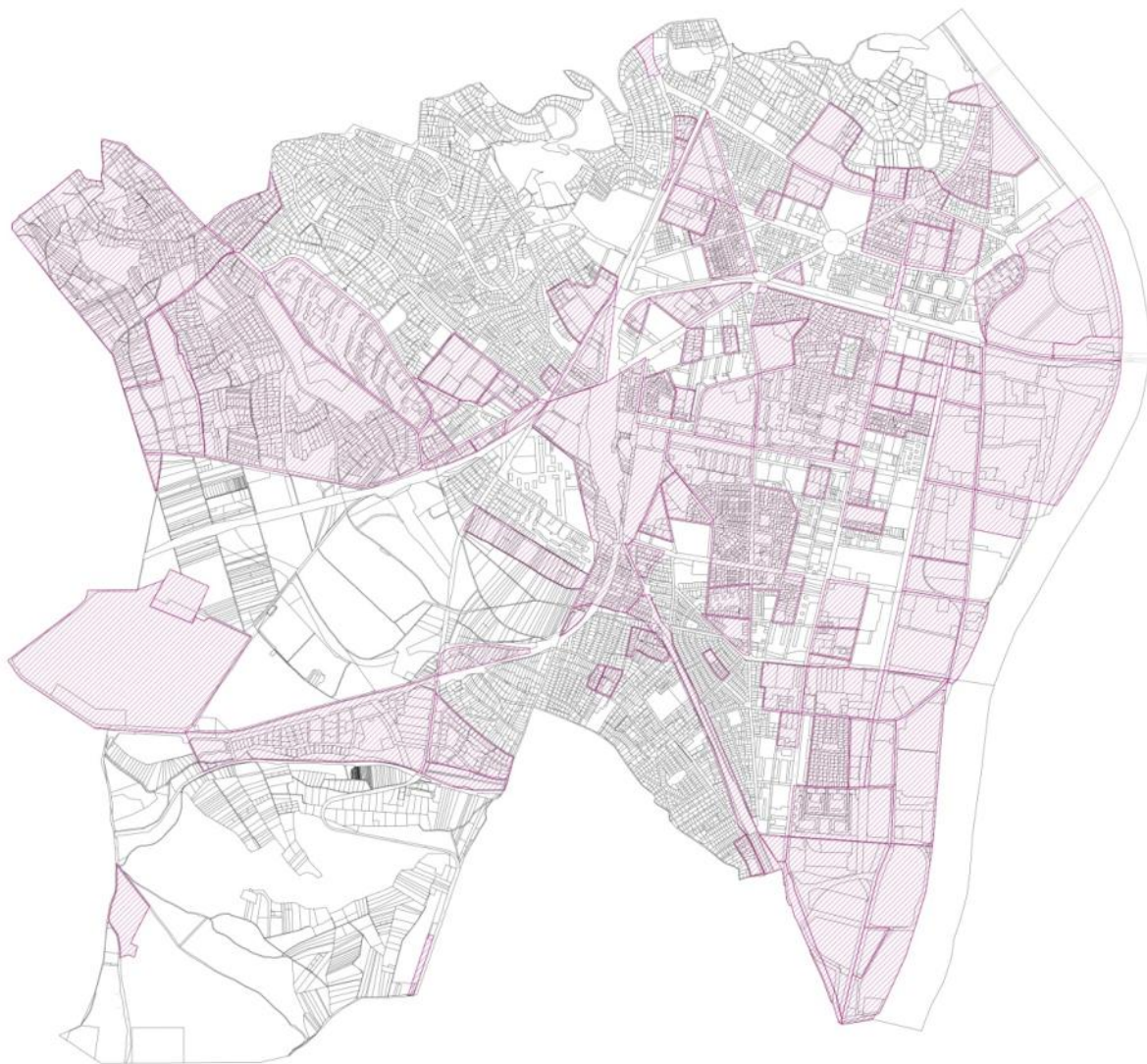
2.14. ábra: a fővárosi településrendezési eszközök tervezett közlekedési fejlesztési elemei, változással érintett területei, valamint a magassági szabályozással érintett területei (összefoglaló ábra)

Forrás: kerületi TSZT 2015 és FRSZ alapján saját szerkesztés

Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (KVSZ) és a szabályozási tervek (SZT)

Az Étv. 2. §-nak megfelelően a kerületi építési szabályzat (KÉSZ) a „fővárosi kerületben az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító önkormányzati rendelet” és a fővárosi településszerkezeti terv és a fővárosi rendezési szabályzat alapján készül.

Újbudán hatályos rendezési eszköz a Budapest Főváros XI. Kerületi Önkormányzat 34/2003. (X.21.) XI.ÖK sz rendelete, Budapest XI. kerület Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatáról, melynek RM-1 Övezeti tervlap melléklete az egész kerületet lefedi. Elmondható tehát, hogy a KVSZ az egész kerületre kiterjed (övezeti szinten), azonban a kerületi szabályozási tervek nem fedik le a teljes közigazgatási területet. A KVSZ az eredeti rendeletet kiegészítve összesen 54 kiegészítő előírást tartalmaz, melyeket a KVSZ előírásaival együtt kell alkalmazni. Az új szabályozási tervek tervlapjai RM-4-től RM-73-ig tartó jelöléssel szintén a KVSZ mellékletei. A szabályozási tervek szöveges munkarészeit egybe szerkesztették a KVSZ-vel, ennek köszönhetően jelen állapotában a KVSZ 447 oldal.

2.15. ábra: Hatályos szabályozási tervek területei
Forrás: kerületi térinformatikai rendszer (tájékoztató jellegű)

A kerületi településrendezési tervek jelen állapotukban a stratégiai célkitűzéseket alapvetően nem gátolják, legfeljebb kisebb mértékben lehet szükség az aktualizálásra a stratégia megvalósítása érdekében. Azonban

a kerület egészére egységes szabályozási rendszer kialakítását, vagyis a helyi településrendezési eszközök felülvizsgálatát több tényező is aktuálissá teszi. 2012.-ben jelentős jogszabályi változás történt a településrendezés, településfejlesztés és az építési követelmények tekintetében. Ennek köszönhetően nem csak a szabályozási rendszer változott, de a tervek egyeztetésének és elfogadásának rendje is. Jelentősen módosult az 1997. évi LXXVIII., az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény (Étv.), valamint a 253/1997. (XII.20.) az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet (OTÉK). A településfejlesztés és településrendezés eszközeinek tartalmi követelményeiről, valamint azok elfogadásának rendjéről külön jogszabály született. A 314/2012. (XI.8.) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló Kormány rendelet alapján a korábban készült településrendezési eszközök 2015. december 31.-ig módosíthatóak a korábbi OTÉK tartalmi követelményeinek megfelelően, valamint ez után 2018. december 31.-ig lehet alkalmazni, vagyis ezek után hatályukat veszítik.

Ezen felül változtak a Fővárosra vonatkozó rendezési eszközök is. A Fővárosi Közgyűlés az 50/2015. (I.28.) határozatával elfogadta Budapest Főváros Településszerkezeti Tervét, valamint az 5/2015. (II.16.) rendeletével Budapest Főváros Rendezési Szabályzatát. Az új településrendezési eszközök a korábban alkalmazott Fővárosi Szabályozási Kerettervet (FSZKT) és a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatot (BVKSZ) váltotta fel.

Újbuda Önkormányzata a helyi településrendezési eszközök felülvizsgálatát ennek megfelelően a felsőbb jogszabályok és terveknek megfelelően a közeljövőben (ebben az évben) tervezi elindítani, több ütemben. A stratégia célkitűzései és az egyes beavatkozások a tervezés folyamán már rendelkezésre fognak állni, s ezért a településfejlesztési- és településrendezési tervek közti összhang a felülvizsgálat folyamán teljes egészében megteremthető.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Országos szempontból jelentős hálózati fejlesztések érintik a kerületet
- A kerületet sok fővárosi szempontból jelentős tervezett fejlesztés érinti
- Számos a felsőbb tervekben szereplő koncepcionális elem érinti a kerületet
- A jelentős változással érintett területek nagy aránya
- Szomszédos kerületekhez való jó szerkezeti és területfelhasználási csatlakozás

GYENGESÉGEK

- Felülvizsgálatra szoruló kerületi településrendezési eszközök
- A fővárosi több szintű szabályozás miatt kötöttebb a szabályozási rendszer

LEHETŐSÉGEK

- Az országos és a fővárosi fejlesztések pozitív hatásai a kerület szempontjából
- A kerületi szintű fejlesztések összehangolása a fővárosi tervekkel
- A kerületi településrendezési eszközök felülvizsgálata, a új szabályozási rendszer kidolgozása

VESZÉLYEK

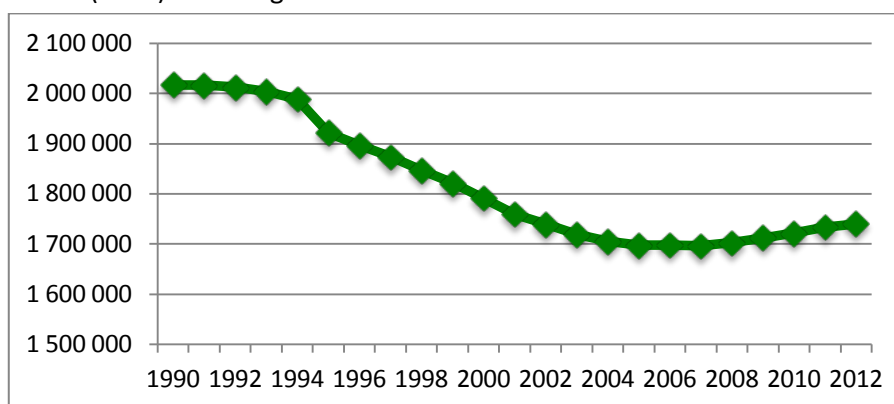
- Az agglomeráció irányából a területhasználat extenzív továbbterjedése
- Tervezett fejlesztések elmaradása
- A kerület nem tudja a helyi érdekeket megfelelően érvényesíteni a tervezett országos és fővárosi szintű döntésekben

1.3. A település társadalma

1.3.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Népeség

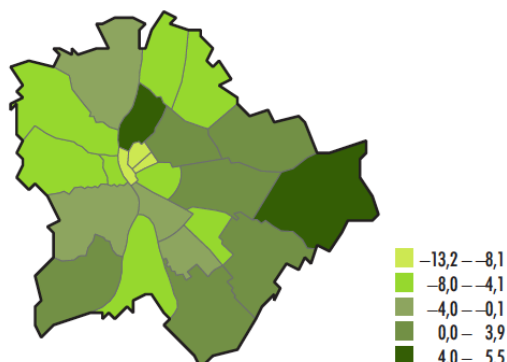
Magyarország, népesége az utóbbi két évtizedben jelentősen csökkent. A főváros esetében a csökkenés 2007-ben megállt és 2008-tól ismét kisebb emelkedésnek vagyunk tanúi, sőt a 2012-es népeségszám ismét a 10 évvel korábbihoz (2002) felel meg.

3.1.ábra:
Budapest lakónépesége 1990-2012 (fő – az adott év január 01-én).
Forrás: KSH

A népességcsökkenés elsődleges okaként a demográfusok az élveszületések és a halálozások negatív egyenlegét adják meg. Jóllehet az átlagos várható élettartam növekszik, a halálozások száma még mindig meghaladja a születések számát. Ahhoz, hogy a születések és a halálozások közötti egyensúly ne boruljon fel, vagyis a születések száma kompenzálja a halálozásokét, és ezzel a népeségszám hosszabb ideig változatlan maradjon egy nőnek életében átlagosan 2,1 gyereket kellene szülnie. A népesség fogyását a bevándorlások (akár a kerületek közötti, akár a főváros felé irányuló) sem ellensúlyozták, bár a 2001-2011 között eltelt időszakban Budapest népessége ismét növekedésnek indult.

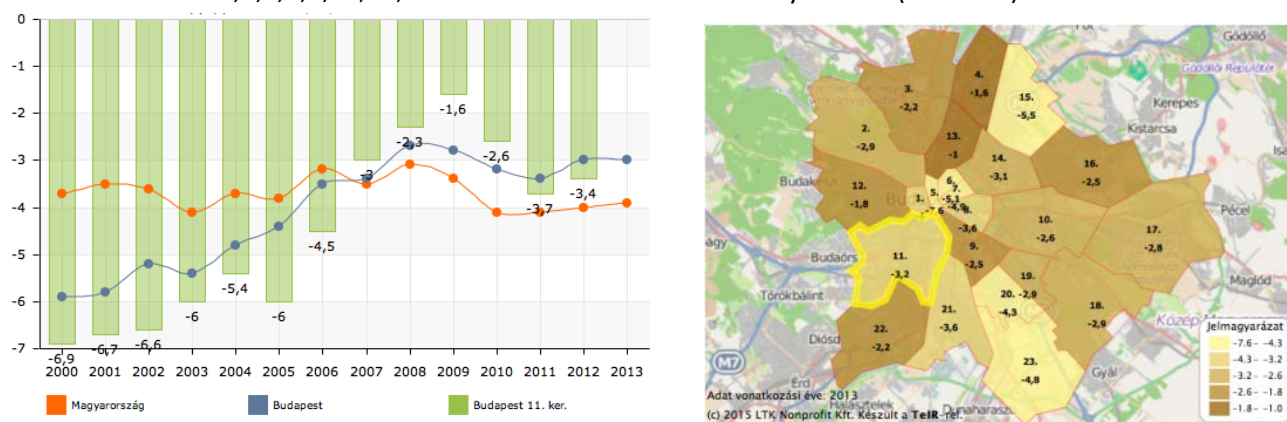
A népesség legjelentősebben a városmagot alkotó kerületekben csökkent (átlagosan 8,6%), melyet a negatív vándorlási egyenleg (a jelentős mértékű elvándorlás) erősített. (3.2. ábra)

3.2. ábra:
A kerületek lakónépeség változása 2001. február 1. és 2011. október 1. között (%)
Forrás: KSHa: 1.1.2. ábra

A népességszám változása a természetes szaporodás/fogyás és a vándorlási egyenlegből adódik. Az első mutató az élveszületések és a halálozások számának különbségét mutatja. Újbuda esetében a változás hosszú időszorban nézve is kedvező tendenciájú. Míg a 70-es évektől az ezredfordulóig a kerület demográfiai mutatói romlottak, a 2010-es évek környékén ismét javulni kezdtek. A természetes szaporodási mutató értéke a 70-es években nagyon alacsony volt, a 80-as években pedig már jelentős fogyást mutatott (-5.899 fő), ami a 90-es években tovább (2,5-szeresére) emelkedett. eltelt tíz évben viszont felére csökkent (-6.428 fő).

Az ezredforduló után Újbudának végig a fővárosi átlagnál rosszabb volt a mutatója, vagyis a népesség fogyás az átlagosnál nagyobb volt. Különösen rossz volt a helyzet a 2000-2005 közötti években, amikor a természetes szaporodás/fogyás mutatója -5,4‰ és -6,9‰ között mozgott. 2006-tól ezen a téren javulás következett be, sőt 2008-2010 között úgy tűnt, hogy a születések lassan ellensúlyozzák a fogyást, ám 2011-től a mutató ismét a -3,5‰ körül mozog, ami 400-550 fő közötti veszteséget jelent. (1.a. táblázat) Ennél 2013-ban csak az 1,5,6,7,8,20,21,23 kerületek voltak rosszabb helyzetben. (3.3. ábra)

3.3. ábra:

Természetes szaporodás és fogyás az év végi lakónépesség arányában (%) ábrán 2000 és 2012 közötti évekre - térképen 2013 év végére vonatkozóan

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Élveszületések száma (fő)	1566	1606	1664	1601	1487	1577	1511
Halálozások száma (fő)	1982	1919	1885	1977	2022	2069	1987
Természetes szaporodás (fő)	-416	-313	-221	-376	-535	-492	-476
Természetes szaporodás/fogyás mértéke (ezrelékben lakónépességhez)	-3,0	-2,3	-1,6	-2,7	-3,7	-3,4	-3,3

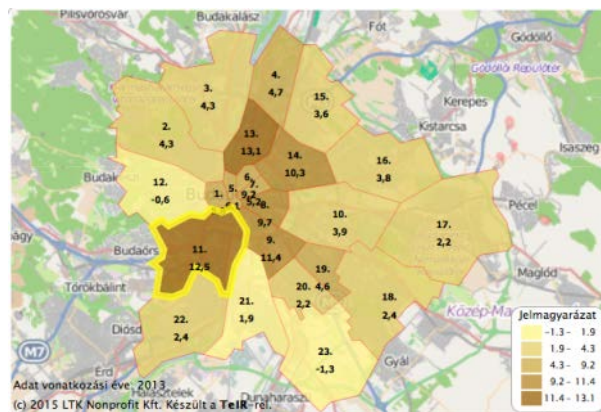
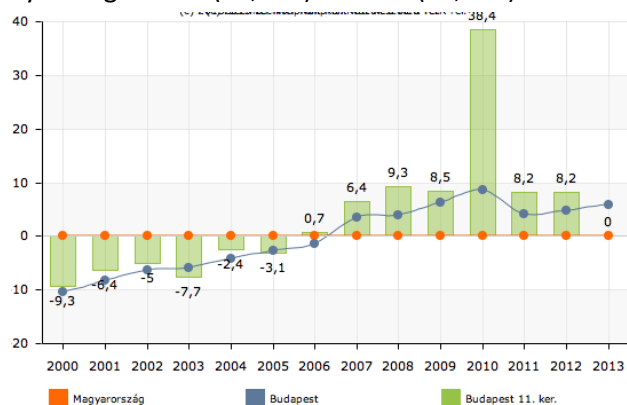
1.1.a. táblázat.

Természetes szaporodás alakulása az elmúlt tervezési időszakban (2007-2013)

Forrás: KSH Tájékoztató adatbázis

A természetes népességfogyást kiegyensúlyozhatja a bevándorlás elvárásához képest mutatott többlete, melyet a **vándorlási egyenleg** mutat. Ebben az esetben az adott kerületbe be- illetve kiköltözők különbségét adja meg. A 80-as években kisebb vándorlási nyereség mutatkozott. A 90-es években a vándorlási veszteség (-16.895 fő) majdnem olyan mértékű volt, mint a 70-es évek vándorlási nyeresége. A nagyarányú elvándorlás egyik oka feltehetően az volt, hogy a kerületben felnőtt és az önálló egzisztenciateremtés előtt álló fiatalok egy részének az újbudai ingatlanárak magasak voltak, ezért más – olcsóbb lakhatást biztosító – kerületekbe, vagy a főváros környéki településekre költöztek. (1.1.a. táblázat)

Újbudán 2000-2005 között az elvándorlás volt az erősebb, ami 2004-től egyre kisebb mértékű lett és 2006-ban már kiegyenlítőddött, 2007-től pedig növekvő vándorlási egyenleget látunk. A 2002-2011 közötti időszakra vonatkozó átlagos vándorlási egyenleg pozitív (5.152 fő) volt (1.1.b. táblázat) A vándorlási egyenleg – a 12. kerület kivételével – ma már Budapest minden kerületében pozitív, de a legmagasabb nyereséget a 13. (13,1%) és a 11. (12,5%) kerület könyvelheti el. (3.4. ábra)

3.4. ábra:

Vándorlási egyenleg (állandó, ideiglenes együtt) az év végi lakónépesség arányában (%)
ábrán 2000 és 2012 közötti évekre - térképen 2013 év végére vonatkozóan

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

	Lakónépesség a ciklus elején	születés	halálozás	Természetes szaporodás	Vándorlási egyenleg	Lakónépesség a ciklus végén
1970-1980	161 437	21 233	20 978	255	+ 17 268	178 960
1980-1990	178 960	20 622	26 521	- 5 899	+ 1 448	174 509
1990-2001	174 509	19 252	32 335	- 13 083	- 16 985	144 441
2002-2011	144 441	14 886	21 314	- 6 428	+ 5 152	143 165

1.1.b. táblázat.

Népmozgalmi adatok – Újbuda 1970-2011

Forrás: KSH Népszámlálás 2011: 1.1.1.1 és 4.1.1.1. tábla

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Odavándorlások száma (fő)	7368	5571	5347	9866	7627	7420	7477
Elvándorlások száma (fő)	6489	4284	4157	4301	6435	6232	5641
Vándorlási egyenleg (fő)	879	1287	1190	5565	1192	1188	1836
Vándorlás mértéke (ezrelékben, lakónépességhez)	6,4	9,4	8,6	39,8	8,2	8,2	12,7

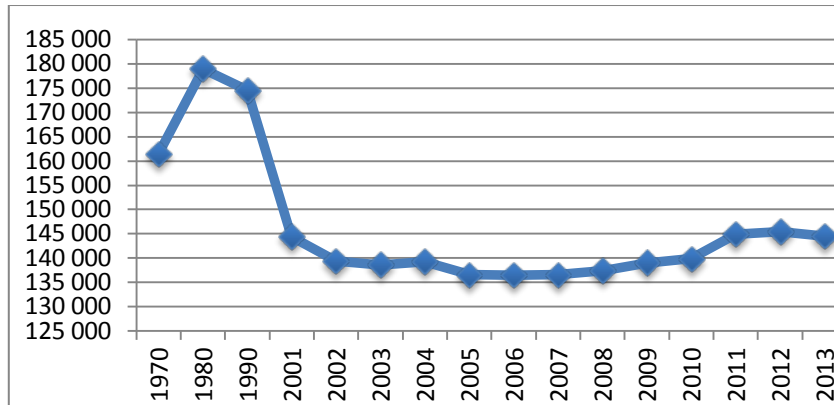
1.1.c. táblázat.

Vándorlás (állandó és ideiglenes együtt) alakulása az elmúlt tervezési időszakban (2007-2013) – Újbuda

Forrás: KSH Tájékoztató adatbázis

A természetes szaporodás/fogyás és a vándorlási egyenleg együttes vizsgálata tehát jelezte, hogy míg a kilencvenes évektől Újbudán a népességcsökkenés radikális volt, az utóbbi években gyakorlatilag megállt. A

csökkenés kezdete 1980-ra tehető, és az üteme 1990-ig lassú volt (2,5%), majd a kilencvenes években felgyorsult (a legmagasabb érték 17,3% volt, ami túlhaladta a fővárosi népességcsökkenés 11,8 %-os mértékét). A természetes fogyás üteme mérséklődött, az elvándorlás megállt és az utóbbi években egyre növekszik a kerületbe bevándorlók száma: 2012-ben és 2013-ban azonban még mindig 1,3-szor annyi volt a halálozások, mint a születések száma. Ugyanakkor a kerületbe 1,2-szer annyian (188, illetve 1836 fővel többen) vándoroltak be vidékről, mint ahányan elvándoroltak. A fővároson belüli költözőket vizsgálva sem kedvezőtlen a kép, bár a kerületből más kerületbe költözők számát csak 170-nel haladta meg a kerületbe beköltözők száma. Az IVS készítése óta eltelt időben pedig a csökkenés oly annyira lassult, hogy ma már stagnáló népességről beszélhetünk. 3.5. ábra és 1.2.a./b. táblázat)

3.5. ábra:

Újbuda lakónépessége 1970-2013 között (fő – az adott év január 01-én)

Forrás: KSH Budapest Statisztikai Évkönyvek

A népességszám változás előrejelzésére a demográfusok a korábbi trendeket figyelembe véve modelleket készítenek. Az egyik modell alapján 2100-ra az ország népessége 8,7 millió főre, vagyis az 1931-es szintre fog csökkenni. A főváros esetében is csökkenést prognosztizálnak: ami főleg a belső kerületek népességcsökkenéséből fog adódni, miközben a külső kerületek népessége nőni fog. (Dövényi, 2011)

Népesség – táblázatok:

	1980	1990	2001	2011
Újbuda lakónépessége (fő)	178.960	174.509	144.441	143.165
Százalékos változás az előző időponthoz képest	-	97,5	82,8	99,1
Megye/Budapest lakónépességének százalékos változása az előző időponthoz képest	-	97,9	88,2	97,3
Országos lakónépesség százalékos változása az előző időponthoz képest	-	96,9	98,3	97,4
Lakónépesség aránya Budapest lakosságához viszonyítva (%)	8,7	8,7	8,1	8,3

1.2.a. táblázat.

Újbuda lakónépessége hosszabb távú trendjének vizsgálata

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011: 1.1.1.1 és 4.1.1.1. tábla

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Újbuda lakónépessége (fő)	136,577	137,426	139,049	139,892	144,992	145,510	144,599
Lakónépesség százalékos változása az előző évhez képest	-	100,6	101,2	100,6	103,6	100,4	99,4

1.2.b. táblázat.

Újbuda lakónépessége éves adatai az elmúlt tervezési időszakban (2007-2013)

Forrás: KSH Tájékoztató adatbázis

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Újbuda állandónépessége (fő)	131158	131599	132003	134097	134552	134375	134388
Állandónépesség százalékos változása az előző évhez képest	-	100,3	100,3	101,6	100,3	99,9	100,0

1.2.c. táblázat.

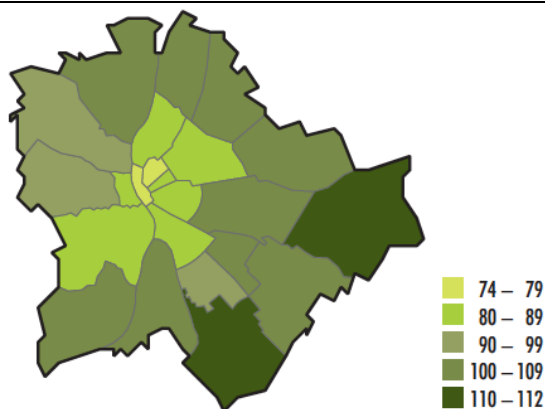
Állandónépesség alakulása az elmúlt tervezési időszakban (2007-2013)

Forrás: KSH Tájékoztató adatbázis

Háztartásösszetétel

Az utóbbi évtizedek változásai közé tartozik a háztartásszerkezet jelentős átalakulása is, mely természetesen összefügg a második demográfiai átmenettel. Az egyszemélyes háztartások aránya már most is magas, fővárosi szinten 2011-ben 41,4%, ami valószínűsíthetően tovább fog emelkedni, hiszen manapság már a fiatalok és idősek jelentős része is ilyen (és nem család-) háztartásokban él. A tendenciát az adatok Újbudán is jelzik: miközben a háztartások száma - a 2001-es 64.620-ról 2011-re 69.833-ra - növekedett, átlagos mérete folyamatosan csökkent. Míg 2001-ben a fővárosban átlagosan 2,25 személy, Újbudán 2,09, addig 2011-ben már csak 2,05 illetve 1,91 fő jutott egy háztartásra. Újbudán az olyan háztartások aránya tehát, ahol a kitolódott fiatal felnőttkor következtében egyedül, vagy párban, de még nem családban élők, illetve az egyedülálló idősek élnek (egyszemélyes háztartások) a 2001-es 40%-ról 46,2%-ra emelkedett.

A háztartásokkal párhuzamosan a családok száma és a családban élők számával együtt a családok mérete is csökkent: 2011-ben átlagosan már csak 2,71 családtag jutott egy családra (2001-ben ez a mutató 2,76 volt). A külső kerületek jobb helyzetben vannak. Újbuda esetében a mutató értéke 2,64; a kerületi családok 57,8%-ában van gyermek; az egyszülő-gyermekecs családok aránya 22,8%. A fővárosban száz családra átlagosan 95 gyermek jut. A külső budai kerületek közül Újbuda van a legrosszabb helyzetben, hiszen itt ezen mutató értéke (87 gyermek) a belső-pesti kerületekben mérthez hasonlóan alacsony. (3.6.ábra)

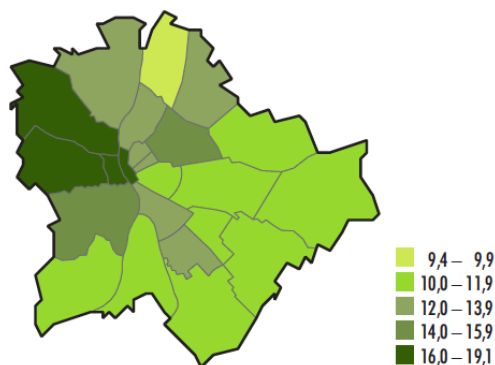

3.6. ábra:
Száz családra jutó gyermekek száma, 2011.
Forrás: KSHa: 2.4.3 ábra

Korösszetétel

A XXI. század egyik nagy társadalmi kihívása a társadalom korösszetételének az idősök irányába történő eltolódása. Európa országai már most is az idősödő társadalomnak sorába tartoznak. Magyarországon a 65 éven felüliek aránya a következő néhány évtizedben még gyorsabban fog növekedni: 2050-re a népesség megközelítőleg egyharmada 65 éves vagy idősebb lesz. A születéskor várható élettartam is növekedni fog. A KSH adatai szerint a 2011-ben született férfiak várható élettartama 71,2 év, a nőké 78,7 év. Az ENSZ előrejelzése szerint ezek az értékek 2050-re a férfiak esetében 85,7 évre a nők esetében pedig 93,2 évre emelkedhetnek.

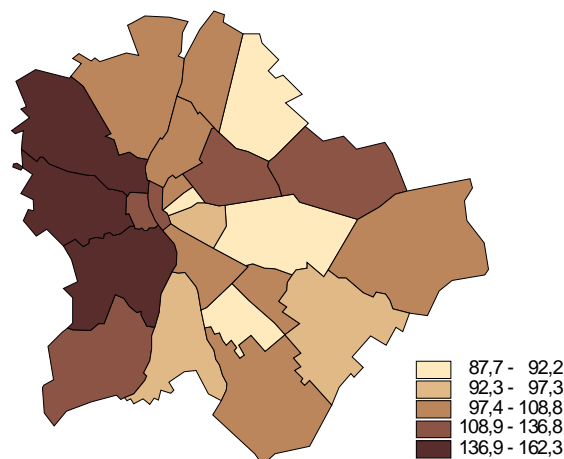
A társadalom elöregedése az országos és a fővárosi trendeken is lemérhető. A fővárosi lakosság átlagos korfájától jelentősen tér el az I., II., V., VI., XI., XII. kerületek korfája, az idős népesség átlagnál lényegesen magasabb aránya miatt. Az 1994–2010 közötti időszakban az elöregedési index (az idősök gyermekkorúakhoz viszonyított aránya) jelentősen növekedett, s 2010-ben 100 gyerekre (0–14 éves) már 150 időskorú jutott. Sőt a 60-100 éveseken belül is az idősebb generációk arányának emelkedését látjuk. A Újbuda például azok közé a kerületek közé tartozik, ahol a 70 éven felüliek aránya 15% körüli. (3.7. ábra)

3.7. ábra:
A 70 éves és idősebb népesség aránya kerületenként,
2011 (%).
Forrás: KSHa: 1.2.3 ábra

A demográfusi becslések szerint a népesség kor szerinti összetétele is jelentős átalakuláson megy majd keresztül. A fővárosban 2011-2031 közötti időszakban kissé csökkenni fog a 0-14 évesek, valamivel jobban a 15-24 évesek aránya, és ezzel párhuzamosan kicsit emelkedni fog a 25-64 évesek és erősebben a 65-X évesek aránya. (8.ábra) A Újbuda a fővárosi átlaghoz képest jobb helyzetben lesz, mivel 2011-2031 között a 15-24 éves korú népesség száma nőni fog (kb. 45%-kal), ami kiegyenlíti a többi korcsoportéhoz tartozók számának csökkenését (köztük az időseket is) (1.3. táblázat). (Bp2030)

korcsoport	2011.	2031.	változás az időszak alatt %
0-14	12,9	13,1	-4,0
15-24	9,9	10,8	-11,0
25-64	57,6	54,3	+3,6
65-X	19,4	21,8	+12,0
Összesen	100,0	100,0	

1.3. táblázat

Budapest 2011, 2031 évi főbb korcsoportok szerinti alakulása

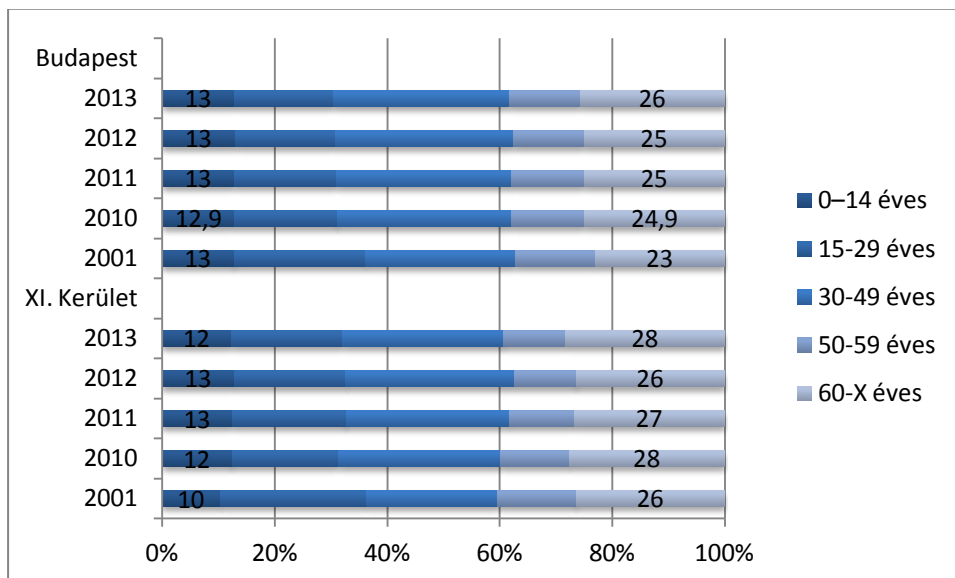
Forrás: Bp2030 Helyzetelemzés

3.8. ábra:

Budapest 15-24 korú népessége 2031-ben (2011=100) kerületenként.

Forrás: Bp2030 Helyzetelemzés: 4.-42. ábra

Jelenleg azonban még az idősödés a fővárosi átlagnál kissé nagyobb mértékben érinti a Újbudát. Bár a 2013 év eleji adat a 60 éves és idősebb népesség az átlagosnál nagyobb arányú növekedését jelezte. (3.9. ábra) A két népszámlálás között a 14 éves és fiatalabb korosztályba tartozók aránya is kicsit emelkedett. A fiatal, gyakran még iskolába járó 15-29 éves és az aktív, de már a nyugdíjas évek felé közelítő 50-59 éves korosztály aránya folyamatosan csökkent, viszont a 30-39 éves korosztályé erőteljesen emelkedett.

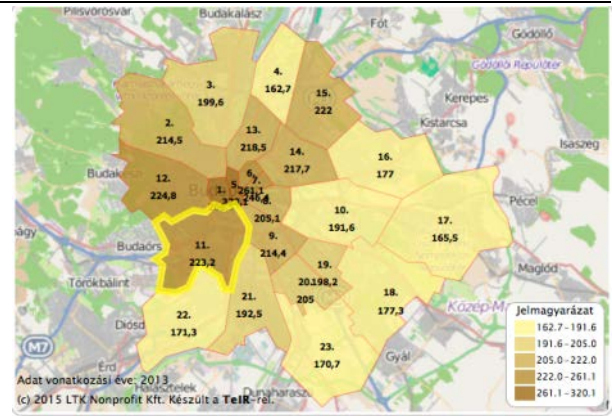
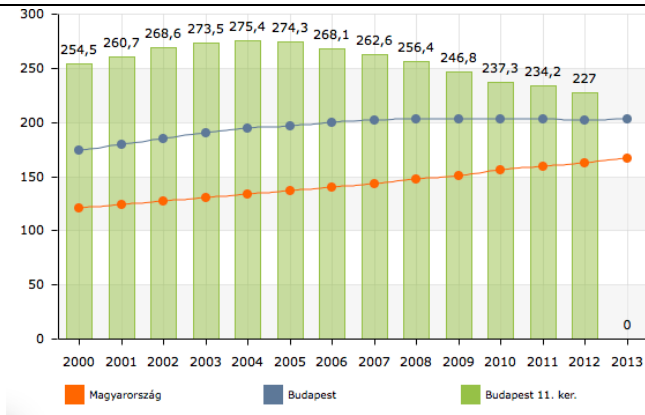

3.9. ábra:

Újbuda lakónépességének kocsportos megoszlása 2001, 2010-2013 (%).

Forrás: KSH Budapest Statisztikai Évkönyvek

Az **öregedési index** is azt jelzi, hogy Újbuda a többi külső – főleg dél-pesti kerületek – között a rosszabb helyzetűek közé tartozik. Újbudán 2013-ban 100 fiatalra 223,2 idős korú lakos jutott, ami jóval meghaladja az országos, és kismértékben a fővárosi értéket. (3.10. ábra)

3.10. ábra:

Öregedési index, (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) (fő) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Érdeemes még részletesebb korcsoportok alapján is megnézni a két népszámlálás között eltelt időben történt változást, és ezt összevetni a fővárosban tapasztalt általános folyamattal.

Mind 2001-ben, mind 2011-ben Újbuda népességének korcsoportok szerinti összetétele a fővárosi átlagos értékeknél kedvezőtlenebb volt, ám a két népszámlálás között eltelt időben - fiatalabb korcsoportok tekintetében – még így is kisebb pozitív változás történt. Míg 2001-ben a fővárosban a 20 évnél fiatalabbak aránya 18,5%, a kerületben csupán 16,5% volt, addig 2011-ben már nem volt különbség az adatokban (16%). Az idős (60-x éves) korosztályon belül viszont a legidősebb korcsoportok aránya továbbra is magasabb a fővárosi átlagnál. (Ez utóbbiban közre játszhat az is, hogy Újbuda népessége a fővárosi átlagnál magasabban kvalifikált, emiatt hosszabb életű.) (1.4.a és 1.4.b. táblázat)

	-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Újbuda										
2001	3,3	3,2	3,8	6,2	11,18	8,5	6,4	4,4	5,1	7,5
2011	4,7	3,5	3,0	4,7	9,0	8,0	9,3	8,1	6,0	4,2
Budapest										
2001	3,8	4,3	4,7	5,7	8,9	8,8	7,2	5,3	5,8	8,2
2011	4,6	4,0	3,6	4,7	6,7	7,5	9,3	8,8	7,0	5,3

	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-
Újbuda								
2001	7,0	6,9	5,6	5,6	5,9	4,8	2,4	2,3
2011	4,5	7,0	6,3	6,2	4,9	4,1	3,6	2,9
Budapest								
2001	7,4	6,9	5,4	4,9	4,9	3,9	2,1	1,8
2011	5,4	7,6	6,6	5,9	4,4	3,5	2,8	2,2

1.4.a. táblázat.

A kerület és a főváros korösszetételének összehasonlítása a 2001. és 2011. évi népszámlálás alapján

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001: 3.1.1. és 2011: 4.1.2.1. tábla

	2001	2011
0-14 évesek száma	14860	16065
0-14 évesek aránya	10,3%	11,2%
15 – 59 évesek száma	91306	87007
15-59 évesek aránya	63,2%	60,8%
60-x évesek száma	38275	40093
60-x évesek aránya	26,5%	28,0%
helyi vitalitási index (100 időskorúra jutó gyermekkorú)	137,7	193,5
megyei/fővárosi vitalitási index	203,0	154,0
országos vitalitási index		

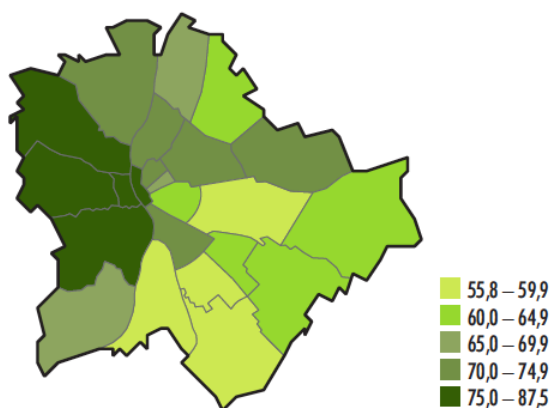
1.4.b. táblázat.

A kerület népessége korcsoportok szerint, 2001 és 2011.

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001: 3.1.1. és 2011: 4.1.2.1. tábla

Képzettség

Újbuda az itt élők iskolai végzettségi mutatóit tekintve a legjobb helyzetű kerületek közé tartozik. A legalább érettségizettek (18 éves és idősebb népességben belüli) aránya fővárosi és kerületi szinten a két népszámlálás között eltelt időben egyaránt 10-11%-kal emelkedett, a fővárosban 69,9%-ra, a Újbudán 80,6%-ra. (3.11. ábra)

3.11. ábra:

A legalább érettségizettek aránya a 18 éves és idősebb népességben, 2011 (%)

Forrás: KSHa: 1.2.3 ábra

A felsőfokú végzettségűek (a 25 éves és idősebbek népességben belüli) aránya 2011-ben fővárosi szinten 34,1%, a belső kerületekben átlagosan 40,7%, a külső kerületekben 24,4% volt. A Újbudán az átlagosnál jóval magasabb 45,2%. A mutató fővárosi szinten 10%-kal, kerületi szinten pedig 12,5%-kal emelkedett. Az emelkedés nagyságrendje az utóbbi évtizedben felgyorsult iskolázottsági szint növekedéssel magyarázható. (1.5.táblázat)

	2001	2011
Általános iskola 8. osztályát el nem végzettek aránya	10,3	6,0
Általános iskolát 8. osztályát elvégzettek aránya	15,2	12,4
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezők aránya	10,5	6,8
Érettségivel rendelkezők aránya	37,5	36,5
Főiskolai, egyetemi végzettséggel rendelkezők aránya	26,6	38,2
Fővárosi szinten érettségivel rendelkezők aránya	33,0	34,8
Fővárosi szinten főiskolai, egyetemi végzettséggel rendelkezők aránya	19,0	28,9

1.5. táblázat.

Legmagasabb befejezett iskolai végzettség a 7 éves és annál idősebb korú népesség arányában

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001: 4.1.8. és 2011: 4.1.4.1. tábla

1.3.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekvizonyok

A kerületen belül is jelentős eltérések vannak az egyes városrészek között, ezért a tervezésnél ezeket szem előtt kell tartani. A városrészek lakónépességszám alapján jelentős mértékben térnek el egymástól. Az egyik végletet a maga kisvárosnyi népességével (52323 lakó) Kelenföld és Nádorkert városrész jelenti, a másik végletet Péterhegy (1302 lakó); Kőérberek és Kamaraerdő (1968 lakó); Örsöd és Dobogó (127 lakó); illetve Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét (2281 lakó) városrészek jelentik.

<i>Nagy népességszámú</i>	<i>Közepes népességszámú</i>	<i>Alacsony népességszámú</i>	<i>Nagyon alacsony népességszámú</i>
Kelenföld és Nádorkert	Lágymányos és Infopark	Gellérthegy	Péterhegy
	Szentimrevaros	Kelenvölgy	Kőérberek és Kamaraerdő
	Albertfalva	Őrmező	Örsöd és Dobogó
	Gazdagrét		Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét
	Sasad és Sashegy		

1.6. táblázat.

A városrészek 2011-es lakónépességszáma alapján kialakított csoportjai

Forrás: saját

Újbudán kerületi átlagban az idősek aránya 2,5-szer akkor, mint a fiataloké. Az egyes városrészeket a kerületi átlaghoz képest sorolhatjuk fiatalosabb vagy idősebb kategóriákba. Lágymányos és Infopark a legelőregedtebb városrész, Kelenvölgy; Péterhegy; Örsöd és Dobogó; Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét pedig a legfiatalosabbak közé tartoznak.

<i>fiatalosabb</i>	<i>átlagos</i>	<i>idősebb</i>	<i>előregedett</i>
Kelenvölgy	Albertfalva	Gellérthegy	Lágymányos és Infopark
Péterhegy	Kelenföld és Nádorkert	Szentimrevaros	
	Gazdagrét	Kelenföld és Nádorkert	
Örsöd és Dobogó	Sasad és Sashegy	Őrmező	
Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét		Kőérberek és Kamaraerdő	

1.7. táblázat.

A városrészek népességének életkora alapján kialakított csoportjai, 2011

Forrás: saját

Iskolai végzettséget tekintve Újbuda kedvező helyzetben van: a 25 éven felüli népességben a diplomások aránya 45,2%, 11-szer több mint az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezőké. Ebben a városrészek jelentős része között sincs lényeges eltérés, bár kisebb különbségekről beszélhetünk. A legmagasabban kvalifikált népesség Gellérthegy városrészben él. Négy olyan városrész van, melynek népessége kerületi átlag alatti szinten iskolázott: Albertfalva; Őrmező; Örsöd és Dobogó; Kőérberek és Kamaraerdő. Ezen belül Örsöd és Dobogó helyzete is kiemelendő, mivel itt a kerületi átlagnál (45,2%) jóval alacsonyabb a diplomások (12,5%) és jóval magasabb a legkevesbé iskolázottak aránya (19,4% a kerületi 4,1%-hoz képest).

Elit	Átlagosnál iskolázottabb	Átlagos	Átlag alatt iskolázott
Gellérthegy	Szentimrevaros	Kelenföld és Nádorkert	Albertfalva
	Lágymányos és Infopark	Kelenvölgy	Őrmező
	Péterhegy	Gazdagrét	Örsöd és Dobogó
	Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét		Kőérberek és Kamaraerdő
	Sasad és Sashegy		

1.8 táblázat.

Az iskolai végzettségi adatok alapján kialakított csoportok

Forrás: saját

Hasonló képet mutat az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak arányának vizsgálata is. A kerületi átlaghoz (13,4%) képest fele akkora Gellérthegy; Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét városrészekben, illetve 1,2-1,4-szer akkora a Albertfalva; Kelenföld és Nádorkert; Kőérberek és Kamaraerdő; Őrmező és 2,9-szer akkora Örsöd és Dobogó városrészben.

Elit	Átlagos	Átlagosnál kicsit rosszabb	Erősen átlag alatti
Gellérthegy	Szentimrevaros	Albertfalva	Örsöd és Dobogó
Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét	Lágymányos és Infopark	Kelenföld és Nádorkert	
	Péterhegy	Kőérberek és Kamaraerdő	
	Sasad és Sashegy	Őrmező	
	Gazdagrét		
	Kelenvölgy		

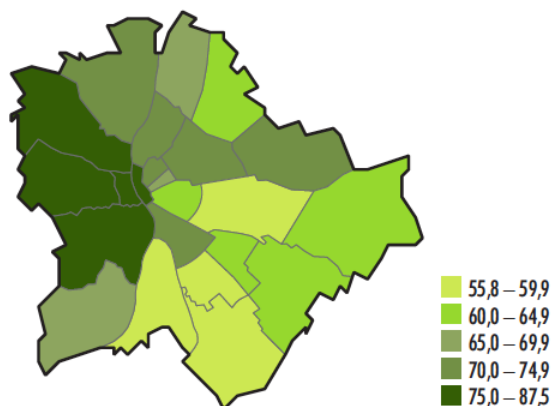
1.9. táblázat.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya alapján kialakított csoportok

Forrás: saját

Foglalkoztatottság

A 2001. évi népszámláláshoz képest minden kerületben emelkedett a gazdaságilag aktívak aránya. Fővárosi szinten a mutató 2011-ben 50% volt, a Újbudai arány az idősek magas aránya miatt elmarad ettől a szinttől (47,4%), de a budai kerületek átlagától nem tér el lényegesen. (3.12.ábra)

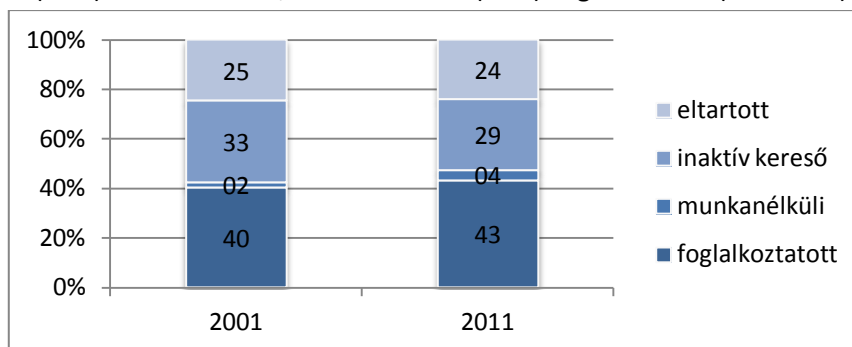

3.12. ábra:

A gazdaságilag aktív népesség aránya, 2011 (%)

Forrás: KSHa: 1.5.2. ábra

A két népszámlálás között eltelt idő alatt nem történt lényeges változás a kerület népességének gazdasági aktivitás szerint összetételében: a foglalkoztatottak (43%) és munkanélküliek (4%) aránya kissé emelkedett, az inaktív keresők (29%) kissé csökkent, az eltartottaké (24%) alig változott. (3.13. ábra)

3.13. ábra: Újbudán élők gazdasági aktivitás szerint, 2001 és 2011 (%)

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001: 3.2.1 és 2011: 3.1.5.1 tábla

	2001	2011
<i>Gazdaságilag aktív népesség száma</i>	61 282	67 868
aktív kereső	54 964	61 880
munkanélküli	3 096	5 988
<i>Gazdaságilag inaktív népesség száma</i>	83 159	75 297
inaktív kereső	47 612	40 934
eltartott	35 547	34 363
<i>Gazdaságilag aktívak aránya a népességben belül</i>	42,4%	47,4%
aktivitási ráta (aktív keresők aránya a gazdaságilag aktív népességben belül)	89,7%	91,2%
munkanélküliségi ráta (munkanélküliek aránya a gazdaságilag aktív népességben belül)	5,0%	8,8%
<i>Gazdaságilag inaktívak aránya a népességben belül</i>	57,8%	52,6%
inaktív keresők aránya az inaktív népességben belül	57,3%	54,4%
eltartottak aránya az inaktív népességben belül	42,7%	45,6%

1.10. táblázat. A népesség gazdasági aktivitásának változása (2001, 2011)

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001: 3.2.1 és 2011: 3.1.5.1 tábla

	0-14	15-29	30-59	60-x
aktív kereső		12 514	43 078	1 558
munkanélküli		1 690	4 064	234
inaktív kereső		671	5 893	34 370
gyermekgondozási ellátásban részesülő		575	2 638	0
saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos		0	1 212	32 309
rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos		12	1 429	1 540
hozzátartozói jogú nyugdíjas, járadékos		1	35	412
egyéb inaktív kereső		83	579	109
eltartott	16 065	16 181	1 955	162
nappali tagozatos tanuló	7 511	15 272	140	0
egyéb eltartott	8 554	909	1 815	162

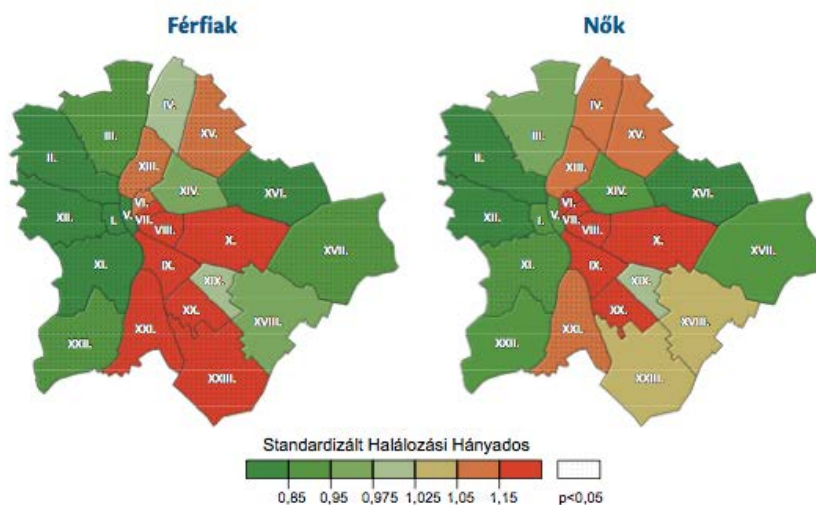
1.11. táblázat. Gazdasági aktivitás korcsoportonként 2011-ben (fő)

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011: 3.1.5.1. tábla

Egészségi állapot

A 2012-es Budapest Egészségterv adatai szerint a Újbudán élő férfiak születéskor várható átlagos élettartama fővárosi összehasonlításban igen magas 75,3 év, mellyel a kerület a fővárosi kerületek sorrendjében az 5. helyre került. A nők helyzete hasonlóan jó (80,5 év), ők átlagosan 5 évvel élnek tovább mint a kerületben élő férfiak.

A 2006–2010 közötti adatokból a 25–64 éves népességre számolt standard halálozási hányados is alacsony (férfiak esetében 0,814 a nőknél 0,862). A fővárosi kerületek lakosságának halálozási viszonyai jelentősen térnek el egymástól. A pesti kerületek nagy részében a korai halálozás szignifikánsan magasabb a budapesti átlagnál (3.14.ábra); esetenként az eltérés mértéke eléri, sőt meghaladja a 15%-ot (ahogyan pl. a VIII. vagy XX. kerületekben).

3.14. ábra:

A 25–64 éves férfiak és nők halálozásának eltérései a fővárosi átlagtól Budapest kerületeiben, 2006–2010

Forrás: Budapest Egészségterv: 3. ábra

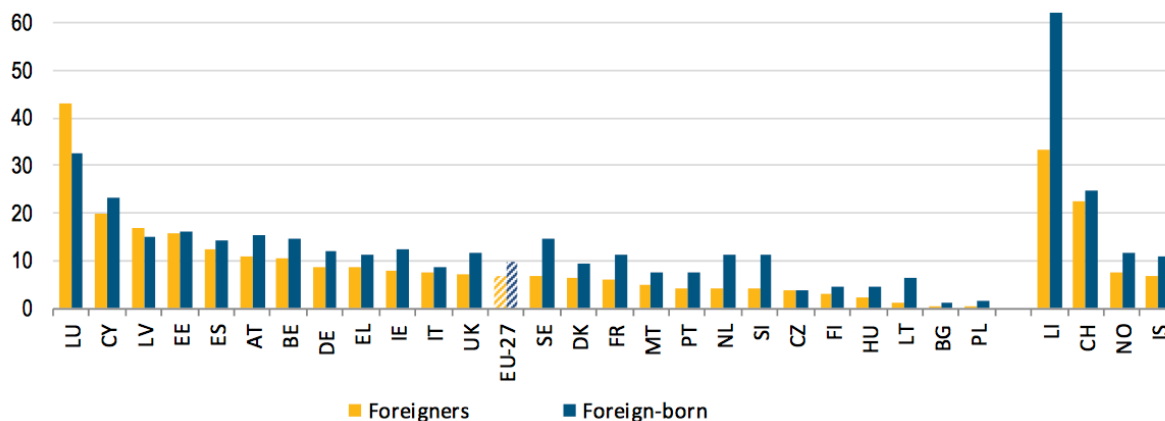
A halálokok között Újbudán, ahogyan a budai kerületek többségében szignifikánsan alacsonyabb volt a fővárosi átlagnál:

- a szív-érrendszeri
- a rosszindulatú daganatos
- az emésztőrendszeri

betegségek okozta korai halálozás.

Nemzetiségi összetétel, felekezeti hovatartozás

Magyarországra jelenleg még nem jellemző a nagymértékű bevándorlás, az ország leginkább tranzit országgént vesz részt a migrációs folyamatokban. A tartózkodási engedélyért folyamodók száma a kilencvenes évek eleje óta növekszik, ám még így is messze elmarad a hasonló népességű nyugat-európai országok mögött. A tartósan itt élő külföldi állampolgárok száma jóllehet növekszik, de 2011 elején is csak 209 ezer fő volt (ez a népesség 2%-a). Azon állampolgárok száma, akik nem Magyarországon, hanem külföldön születtek 443 ezer fő volt, amelyből 67% EU tagországban született. (3.15.ábra)

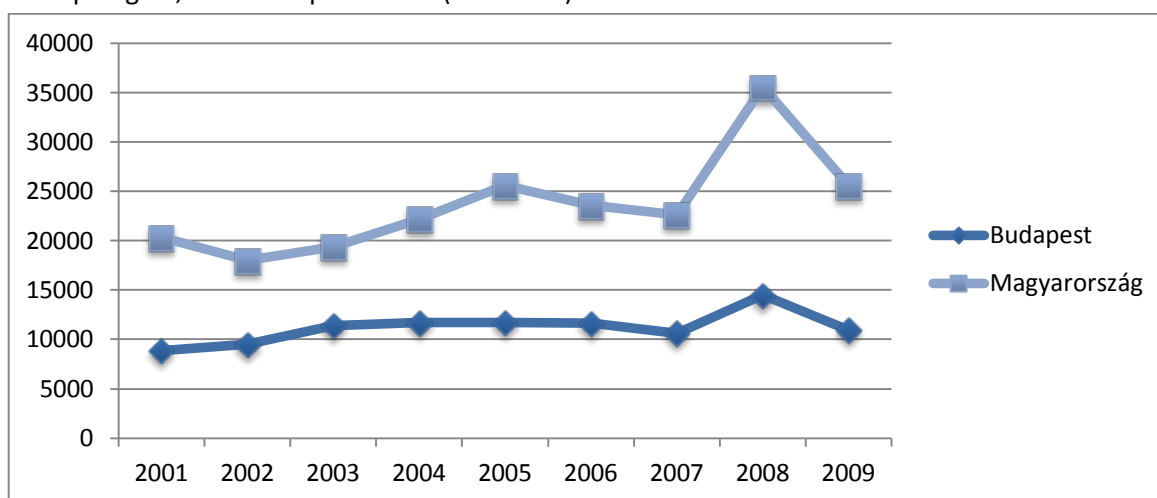

3.15. ábra:

A külföldiek, és külföldön születettek aránya a teljes népességben, 2011.

Forrás: Eurostat migr_pop1ctz és migr_pop3ctb

Általában elmondható, hogy a XXI. század eleji Magyarország nem tartozik a kedvelt migrációs területek közé, ezért jelenleg ez a tényező a népességcsökkenés visszafogásában csak minimális szerepet játszhat. A vándorlás – a bevándorlók Magyar állampolgárrá válása – tehát országos szinten csak kissé fogja vissza a népességcsökkenés ütemét, amit jól jelez, hogy 1990–2000 közötti több mint 44 ezren, 2001-2009 között pedig 101 ezren kapták meg a magyar állampolgárságot. 2001-ben az állampolgárságot szerzettek 27,4%-a, 2009-ben pedig 33,1%-a Budapesten élt. (3.16.ábra)

3.16. ábra

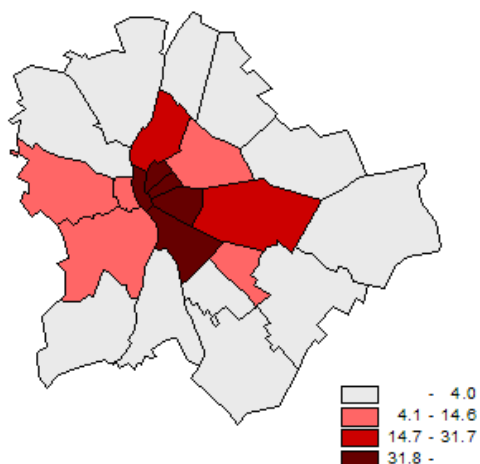
A bevándorló külföldi állampolgárok száma

Forrás: KSH http://www.ksh.hu/docs/hun/xtabla/nemzvand/tablnv09_06a.html

A szomszédos országok magyarsága számára viszont elsődleges migrációs célterületnek számítunk. Az előrejelzések szerint a bevándorlók száma a következő években ugyan folyamatosan emelkedni fog, de arányuk továbbra is meglehetősen alacsony marad. Jelentősebb részük a magyar kultúrkörből érkezik majd, tehát továbbra sem lesznek jelentősebb beilleszkedési problémák. Azonban a Kárpát-medencéből érkező bevándorlók száma a jövőben csökkenni fog. A hosszabb távú előrejelzések eléggé ellentmondásosak, de előrevetítik a mostani tendenciák változását. Egyes kutatók szerint nemzetközi szinten csökken a migráció és 2050-re 230 millió migránssal lehet számolni (a világ akkori népességének 2,6%-a) (Rédei, 2007). Mások szerint a 21. században tovább növekszik a migránsok száma. Ez utóbbi tűnik most valószínűbbnek. A fejlett térségek is a népességszám kismértékű növekedésével számolnak, (2010 és 2100 között 1,236 milliárd főről 1,335 milliárdra), a fejletlen térségek esetében pedig 4,934 milliárdról 8,79 milliárdra nő a népességszám.

Ez azt jelenti, hogy az Afrikai kontinens felől jelentős számú migránsra kell számítani. Azt jelenleg senki sem tudja megmondani, hogy évtizedek múlva honnan és mekkora számú bevándorló érkezik majd. Annyi azonban bizonyos, hogy Magyarországot is érinteni fogja a migráció valamilyen mértékben. (Dövényi, 2011)

Az előreszámítások szerint a főváros tizenkét kerülete lesz olyan, ahol 2036-ra tovább fog emelkedni a migránsok száma. A Újbuda azok közé tartozik, ahol ez a növekedés viszonylag alacsony, de érezhető lesz. (3.17.ábra)

3.17. ábra

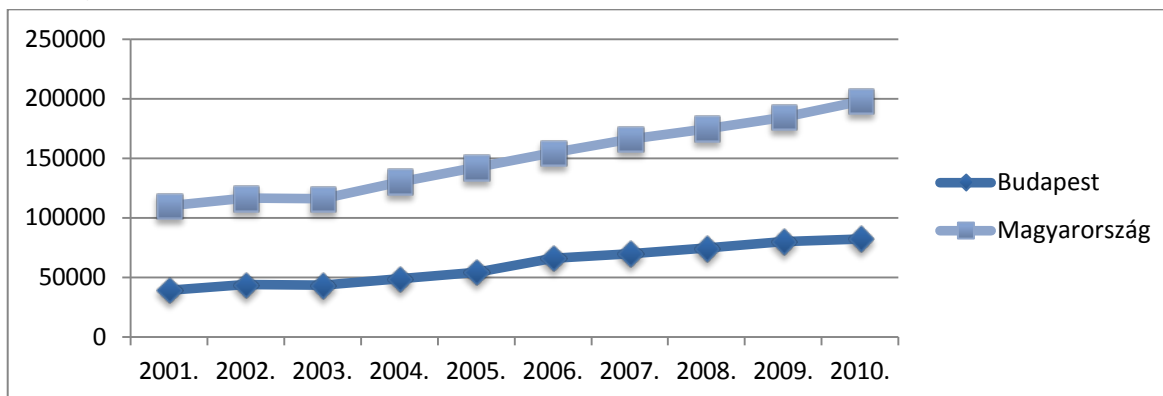
A nemzetközi vándorlási különbség kumulált értékei
2011-2036-ig a 2011-es népességgel súlyozva
Forrás: Bp2030 Helyzetelemzés: 4.-34. ábra

Itt élő külföldiek

Akik célországként tekintenek Magyarországra, vagy időlegesen dolgozni érkeznek ide nagy arányban Budapestet és környékét választják lakhelyül. (2008-ban az itt tartózkodó külföldiek 42,5%-a élt Budapesten.) Ez a tendencia megfelel a nemzetközi trendeknek: a metropolisz jellegű térségek elsődleges letelepedési célpontként szolgálnak. (Kincses-Rédei, 2010)

2010-ben az itt élő külföldiek 54,2%-a a következő országokból érkezett: Románia, Jugoszlávia/Szerbia és Ukrajna. Ez az arány azonban az elmúlt tíz év alatt csökkent, hiszen 2001-ben még közel 80% volt. Az utóbbi néhány évben megnőtt majd ismét csökkent a németek (2010: 9,4% 2012: 4,9%) és nőtt a kínaiak (2012: 5,8%) aránya. (Dövényi, 2011)

A Magyarországon élő külföldiek döntő része európai országokból érkezett (2005: 86,0%; 2012: 82,5%). (3.18. ábra)

3.18. ábra

A Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok területi egység szerint
Forrás: KSH http://www.ksh.hu/docs/hun/xtabla/nemzvand/tablnv09_18.html

A bevándorlók mellett tehát Budapesten az elmúlt egy évtizedben folyamatosan nőtt az itt tartózkodó külföldi állampolgárok aránya, jelenleg több mint 80.000 fő él itt.

Az Európai Unióból érkezők 55%-a választja a közép-magyarországi régiót, leginkább Budapestet, ahol több mint egyharmaduk él. A kínaiak döntő többsége (83%) szintén a fővárosba érkezik. Az ukránok, illetve Jugoszlávia utódállamainak polgárai a közép-magyarországi régió kivül többnyire a saját államukkal szomszédos határ menti magyar régiókban telepedtek le. A román állampolgárságúak kétharmada Közép-Magyarországon él.

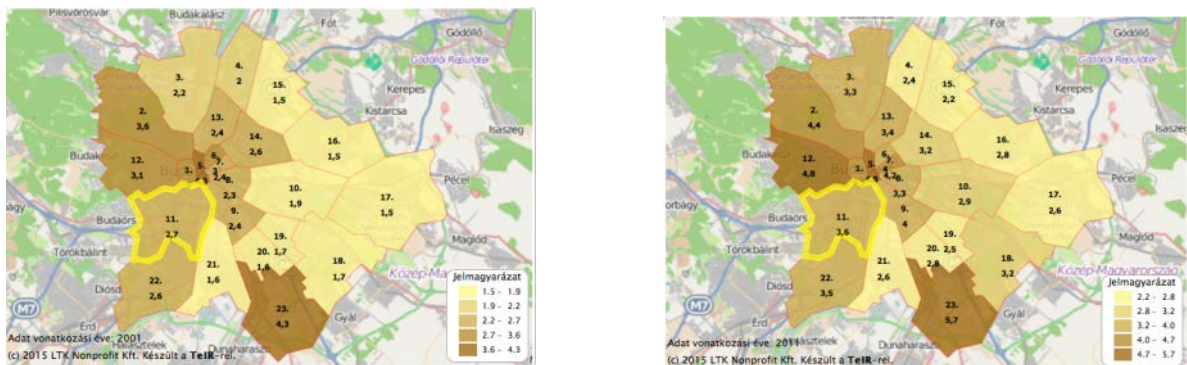
A Magyarországon adózó külföldi állampolgárok közel 40%-a a fővárosban fizet adót. Ebben a tekintetben a kerületek között jó helyzetűnek számít a Újbuda, hiszen az itt élők több mint 45%-a fizet adót.

Nemzetiségek

Budapest lakóinak 4,5%-a vallotta magát valamelyik nemzetiséghez tartozónak. Korösszetételük kedvezőbb, mint a teljes népességé, iskolázottsági szintjük viszont alacsonyabb (ami a cigányok alacsonyabb iskolázottsági szintjéből fakad). A legnagyobb számú nemzetiségi közösségek a német, roma és román.

A Újbudán 2011-ben a nemzetiségek népességen belüli aránya 3,9% (a romák nélkül – lásd a térképen – 3,6% volt). A három fővárosi szinten jelentős nemzetiségé pedig: a németeké 2%, a romáké 0,3%, a románoké 0,4%.

Ha azt vizsgáljuk, hogy az összes a fővárosban élő nemzetiségi hogyan oszlik meg a kerületek között, akkor Újbuda szerepe jelentősebbnek tűnik, hiszen a fővárosi német nemzetiségűek 9,8%-a, az oroszok 9,2%-a, a szlovákok 10%-a, az araboknak pedig 12,9%-a él ebben a kerületben. (3.19.ábra)

3.19. ábra

Hazai nemzeti kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) (romák nélkül) – 2001 és 2011.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

1.3.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Már a 2008-ban elfogadott Integrált Városfejlesztési Stratégia célul tűzte ki Újbudán a helyi társadalmi kohézió erősítését. Mindezek miatt az önkormányzat javítani kívánja a kerületi lakosság különböző korcsoportjainak és rétegeinek együttműködését. Erősíteni a helyi/városrészi identitás kialakulását és a lokálpatriotizmust. Elő kívánja mozdítani a civil szerveződések megerősödését és aktivizálódását.

Mivel Újbuda igen nagy területű és sokszínű kerület, ezért nehéz egységes kerületi identitást kialakítani. A városrészeknek annál inkább lehet saját identitásuk. Ezek egy-egy jellegzetessége hozzájárulhat a helyi identitástudat erősítéséhez. A kerület Bel-budai részén a Bartók Béla út elején, Szt. Gellért tér és a Móricz Zsigmond tér környe a kultúra által szervezett városközponti terület, mely a helyiek és az ide járó egyetemisták szemében határozott identitással rendelkezik. A Kulturális Városközpont Újbudán projekt központi eleme, hogy testet, arcot, egyediséget adjon ezen kulturális szempontból meghatározó városrészeknek, annak érdekében, hogy a terület használói, élvezői számára megszemélyesíthető, könnyen azonosítható legyen. Attraktívvá, könnyen identifikálhatóvá tegye e kerületrészt, a meglévő potenciálok (kulturális miliő, építészeti karakterek, környezeti elemek, stb.) egységes, áttekinthető rendszerre ötvözésével, a kultúrára, hagyományokra, idegenforgalmi látványosságokra, és a közterek rendszerére alapozó egyedi kínálati struktúra megteremtését.

A kerületben hagyományos jelleggel rendezik meg a 'XI. kerület napja' című rendezvényt. E mellett az Újbudai Könyvhét, a Nagycsaládosok Karácsonya és a Festészet Napja is minden évben sok látogatót vonz. Lokális rendezvények sorába tartozik a Gazdagréti Ősz, Albertfalvi Napok, Szent István Napi rendezvénysorozat és Autómodell kiállítás a Kelenvölgyi Közösségi Ház szervezésében, illetve az Őrmező Ünnepe.

A kisebbségi kulturális értékek ápolását a kerületben jelenleg működő 13 nemzetiségi önkormányzat (bolgár, cigány, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán) vállalta fel. Évente egyszer közösen szervezik meg a Kerületi Kisebbségek Napját. Saját rendezvényeik közül kiemelkedik a Cigány búcsú vagy a Saxhlener Napok. A kerületi közművelődési intézmények rendszeresen segítik programjaik megszervezését lebonyolítását.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Magasan presztizsú, jó hírű lakóterületek
- Magasan iskolázott népesség Gellérthegyen, Lágymányoson, Sasad-Sas-hegyen
- Fiatalos népesség Gazdagréten, Rupp-hegyen, Madárhegyen, fiatalodó Kőérberek–Kamaraerdőn
- Egyetemek és K+F jelenléte Lágymányoson
- Bizonyos városrészekben népességnövekedés
- Kedvező tulajdonságú fizikai környezet Péterhegyen és Rupp-hegyen, Madárhegyen

GYENGESÉGEK

- Néhány városrészben az utóbbi években csökkenő lakónépesség
- Elöregedő népesség
- Sok inaktív, nyugdíjas
- Sok egyszemélyes háztartás
- Panel lakótelepek száma (Őrmező, Gazdagrét)
- Rupp-hegy, Madárhegy még nem eléggé kiépült (hiányzó infrastruktúra, rossz közlekedési kapcsolat)
- Alapellátás hiánya Kőérberek–Kamaraerdőn

LEHETŐSÉGEK

- Kulturális és szellemi központ kialakítása Lágymányoson
- Szentimrevárosban kulturális városközpont kialakítása
- A vízpart közeli lakónegyedek fejlesztése népességet vonzhat
- Lakótelepek attraktívabbá tétele panel rehabilitációval
- Az ellátórendszer optimalizálása az idősekre és/vagy a fiatalokra – a városrészi sajátosságok alapján
- Vonzó, az agglomerációval szemben alternatívát kínáló lakónegyed kialakítása Rupp-hegy, Madárhegyen
- Fiatal, aktívkorú népességnek szánt lakónegyed kialakítása Rupp-hegy, Madárhegyen, Kőérberek–Kamaraerdőn

VESZÉLYEK

- Folytatódó népességcsökkenés, mely főleg a magasabb státuszúak elköltözését jelenti
- Fizikai környezet további erőteljes romlása
- Az idős háztartások elszigetelődése
- Az elöregedés miatti atomizált társadalom
- Túlépítés, a zsúfoltság növelése Gellérthegyen
- Túlfejlesztés Rupp-hegy, Madárhegyen
- Nem fejlődő ellátórendszer Sasad-Sas-hegyen
- Intézményellátás hiánya Péterhegyen
- Fejlesztések elmaradása esetén illegális beköltözések, romló fizikai és társadalmi környezet Dobogón és Örsödön

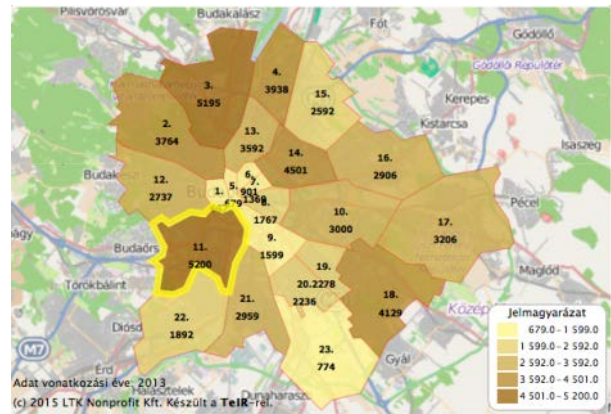
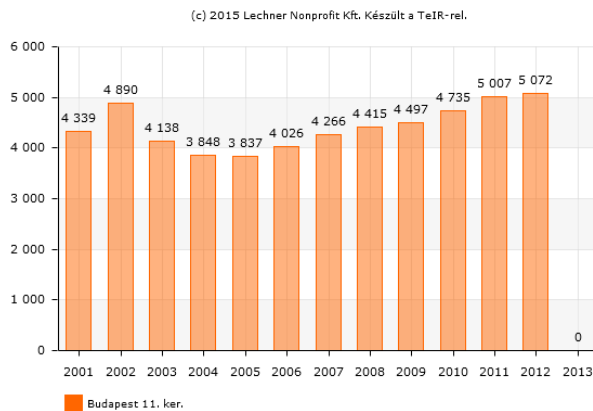
1.4. A település humán infrastruktúrája

1.4.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Oktatás

Óvodai feladatellátás

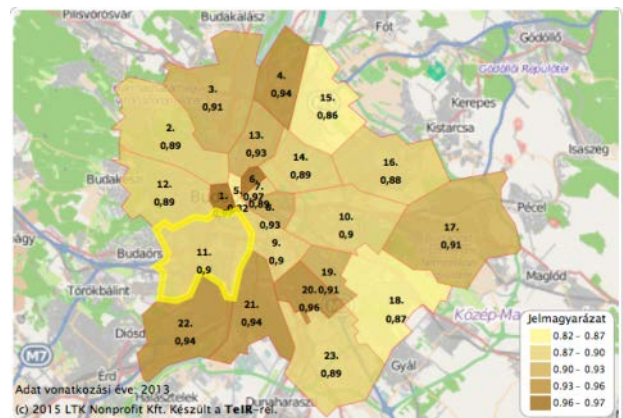
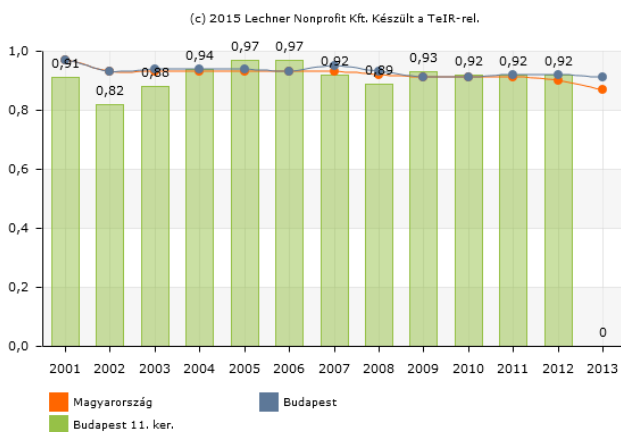
Újbudán az óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) 2001-2012 között alapvetően növekvő tendenciájú. Az időszakon belül, 2002-2005 között ugyanakkor jelentős csökkenés (mintegy 1000 fő) volt megfigyelhető a férőhelyek számában. 2005-től kezdve ugyanakkor a férőhelyek száma folyamatosan emelkedést követ, 2013-ra több mint 1500 fővel bővült az ellátóhelyek kapacitása, így 5200 fő számára vált biztosítottá az óvodai férőhely. (4.1.ábra)

4.1. ábra

Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

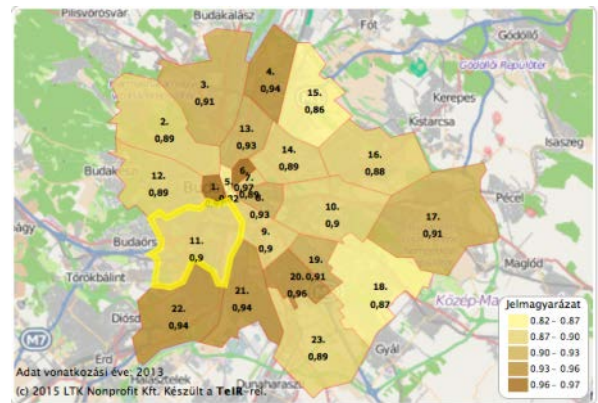
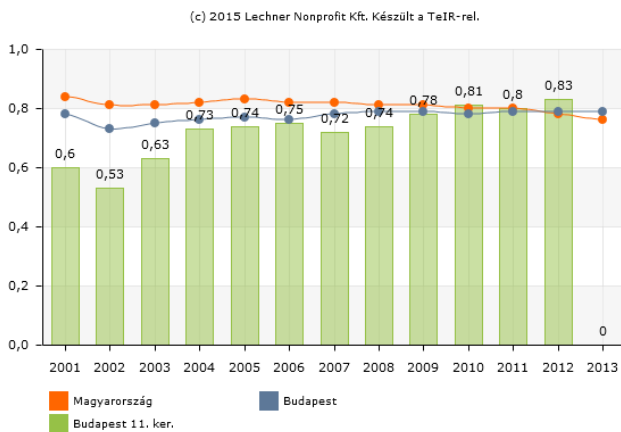
Az óvodai férőhelyek kihasználtságát vizsgálva megállapítható, hogy az újbudai óvodák a budapesti és az országos átlaghoz hasonlóan, szinte teljes kapacitás kihasználtsággal üzemeltek 2001-2013 között. A kihasználtság a 2002-es, 2003-as, illetve a 2008-as évet kivéve folyamatosan 90% feletti szinten alakult. (4.2.ábra)

4.2. ábra

Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma (fő) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A 3-5 éves korcsoportba tartozók száma 2001-2012 között az országos és a budapesti átlagokat vizsgálva elmarad a rendelkezésre álló óvodai férőhelyek számától. Az egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma Újbudán 2001-2009 között egyaránt az országos, illetve a budapesti átlag alatt alakult. (4.3.ábra) 2010-től kezdve az újbudai értékek meghaladják az országos és budapesti átlagokat is. Ugyanakkor ez nem eredményezi az óvodai férőhelyek túlszűfoltóságát.

4.3. ábra

Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma (fő)– táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A jelenlegi óvodai ellátást, továbbá a demográfia alakulását tekintve a meglévő óvodák esetében funkcióváltás igénye merül fel, míg a fejlesztési területek környékén további óvodai férőhelyekre lehet szükség. (4.4.ábra)

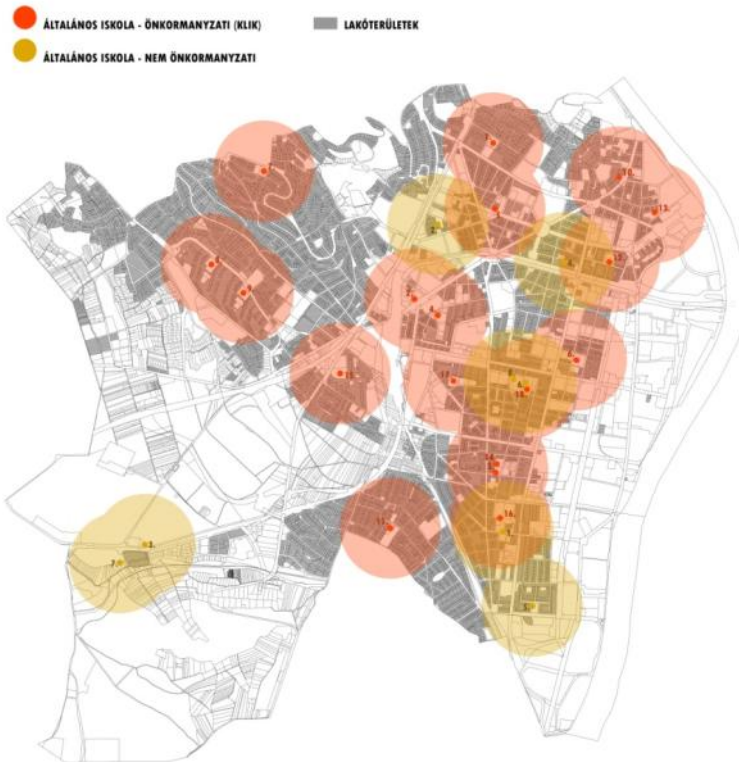
4.4. ábra

Területek, ahol az óvodai ellátás igénye merül fel

Forrás: Humán és intézményi infrastruktúra A társadalmi szolgáltatások infrastruktúrájának állapota és fejlesztési lehetőségei a XI. kerületben. A szociális és oktatási szektor rész-fejlesztési programja, 2011: 9. oldal (kiegészítve a 2015-ben fennálló állapothoz megfelelően)

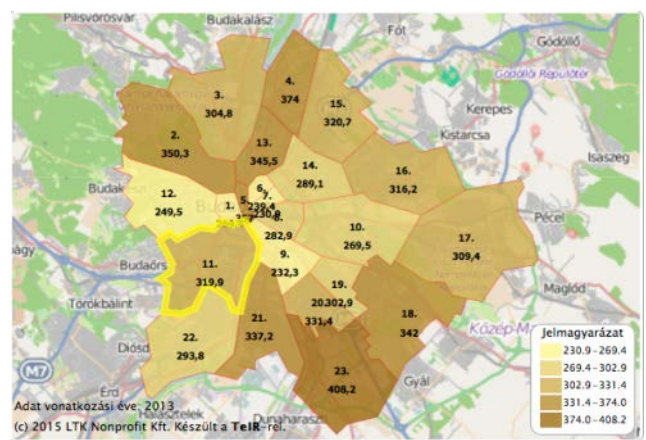
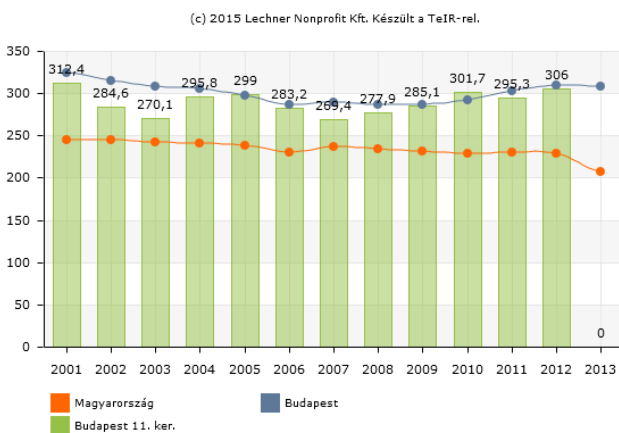
Általános iskolai feladatellátás

Az általános iskolai feladat ellátási helyek száma gyógypedagógiai ellátással együtt 2001-2013 között 25 és 29 között változott. A vizsgált időszak közepén némileg kevesebb intézmény működött Újbudán, viszont az időszak végére a működő intézmények száma újra megközelítette az évtized eleji szintet. (4.5. ábra).

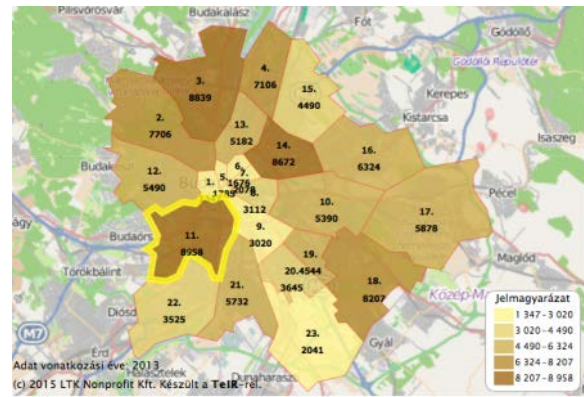
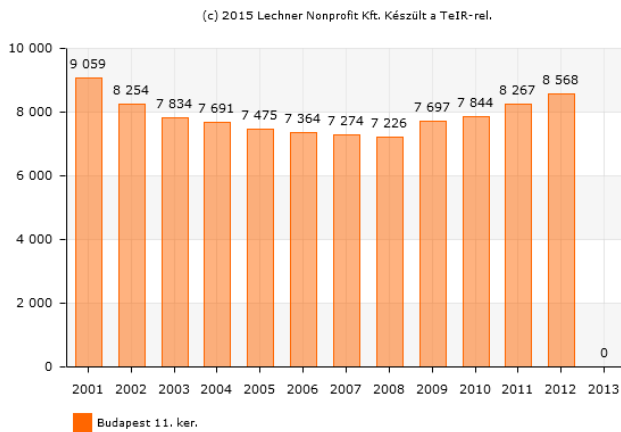
4.5. ábra
5.sz. térképi melléklet: Általános iskolai ellátottság
Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

Az általános iskolai feladat ellátási helyek átlagos létszáma 2001-2012 között Magyarországon 200-250 fő között változott. Ezzel szemben a budapesti feladat ellátási helyek átlagos létszáma jóval magasabban, 270-312 fő között alakult. Az újbudai átlagos létszámok az országos és a budapesti értékek között helyezkednek el, ugyanakkor a vizsgált időszak évei között jelentősebb eltérések figyelhetők meg. Újbudán az általános iskolai feladat ellátási helyek létszáma átlagosan 269-320 között alakult. Az időszak második felében a feladat ellátási helyek létszámában folyamatos emelkedés volt megfigyelhető. (4.6.ábra)

4.6. ábra
Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

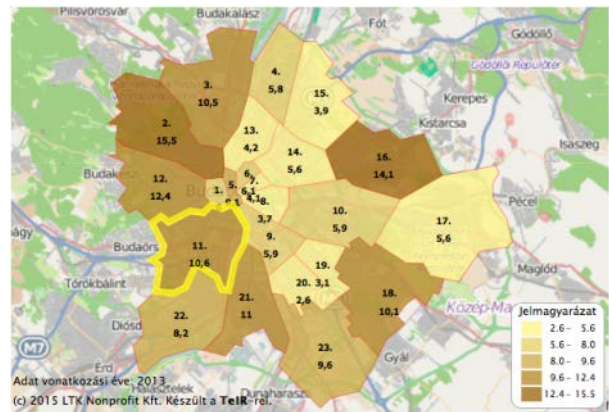
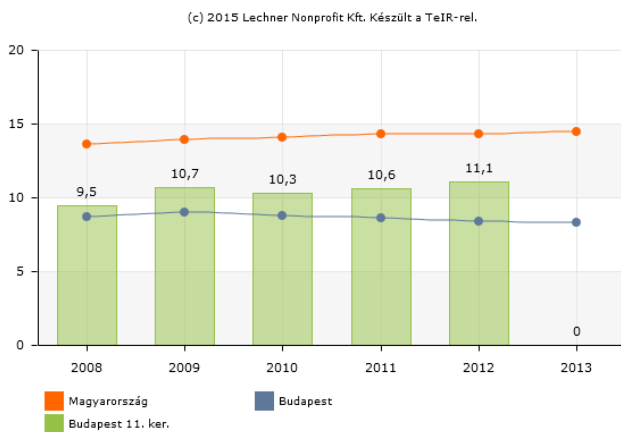
Az általános iskolai tanulók száma a vizsgált időszak elején, illetve végén mintegy 9000 fő volt. 2001-2008 között a tanulói létszám folyamatos csökkenése, majd ezt követően a vizsgált időszak végéig, 2013-ig pedig folyamatos emelkedése volt megfigyelhető. A tanulói létszám a minimumát a 2008-as évben 7226 fővel érte el. (4.7.ábra)

4.7. ábra

Általános iskolai tanulók száma (gyógy pedagógiai oktatással együtt) (fő) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

2008-2013 között az országos átlag alatt marad mind Budapest, mind Újbuda esetében a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban. Országos átlagban a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya 14-15% körül alakul, ehhez képest a budapesti értékek 10% alatt maradnak. Újbuda esetében a bejárók aránya az országos átlag alatt, viszont a budapesti átlag felett helyezkedik el, 9,5-11,1%-kal, 2013-ban például 10,6% volt. (4.8. ábra)

4.8. ábra

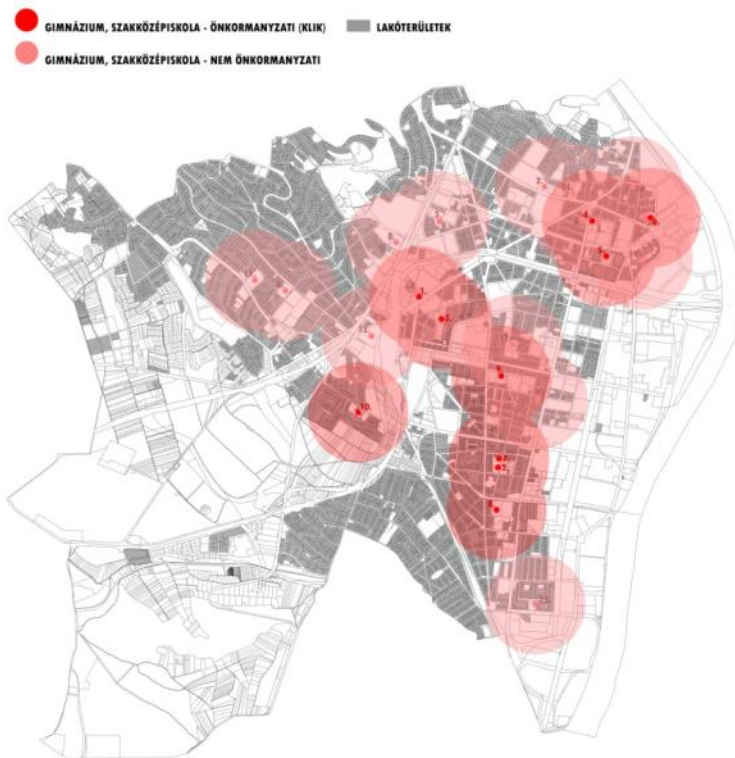
Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%)
táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A 2014-15-ös tanévben (az Önkormányzat adatai és számításai alapján) a XI. kerület iskoláiban 1789 fő a főváros más keruleteiből, az agglomerációból, illetve vidékről érkező diák tanult. Ezen belül a létszám a következőképpen oszlik meg: más keruletkekből érkezők 940 fő, agglomerációból és vidékről érkezők 849 fő.

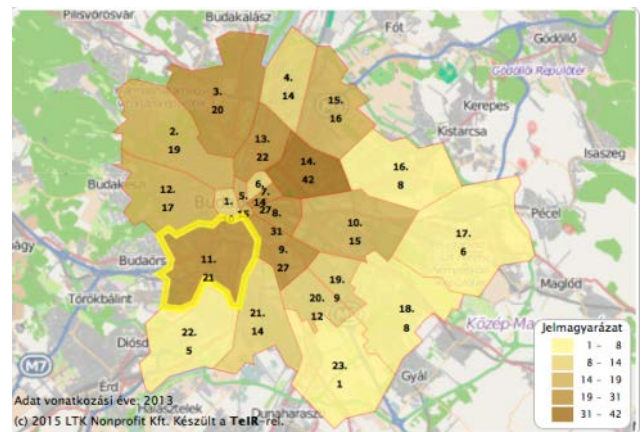
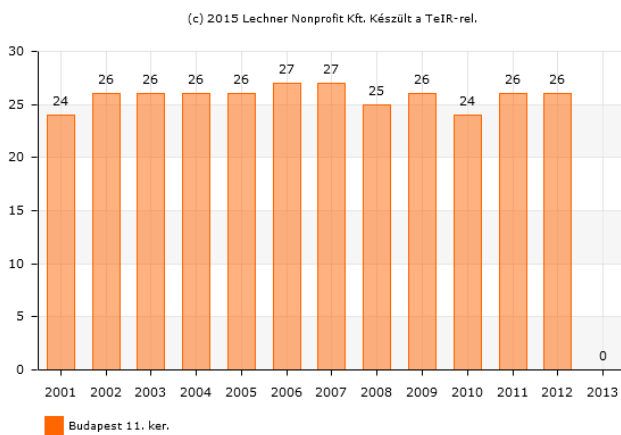
Középfokú oktatás

Újbudán a középfokú oktatás feladatellátási helyeinek száma 2001-2012 között jelentősen nem változott. A kerületben 24-27 között alakul ezen feladatellátási helyek száma. (4.9.ábra)

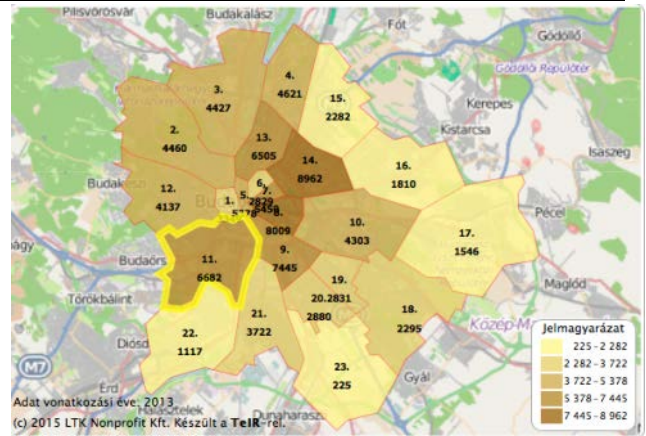
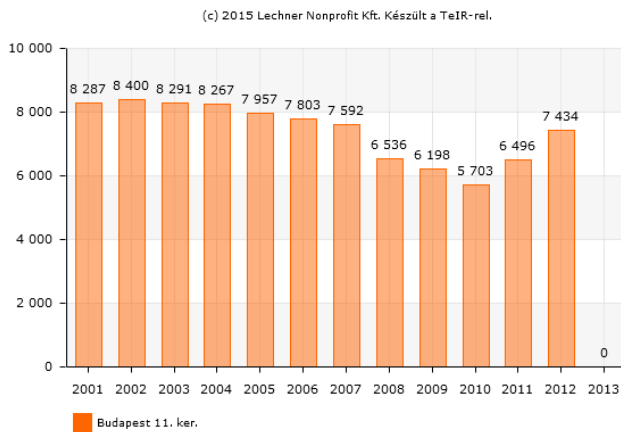
4.9. ábra
6.sz. térképi melléklet: Középfokú oktatás ellátottság
Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

2013-ban ugyanakkor a középfokú oktatás feladatellátási helyek száma ötten 21-re csökkent. (4.10.ábra)

4.10. ábra
Középfokú oktatás helyeinek száma (gimnázium és szakközépiskola együtt) (db) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A nappali tagozatos tanulók száma Újbudán ugyanakkor 2001-2010 között folyamatos csökkenést mutatott. A 2001. évi közel 8300 főről 2010-re alig valamivel több, mint 5700 főre csökkent. A rákövetkező két évben a tanulósám meredek emelkedése következtében a tanulói létszám 7400 fő fölé emelkedett, majd 2013-ban 6682-re csökkent. (4.11.ábra)

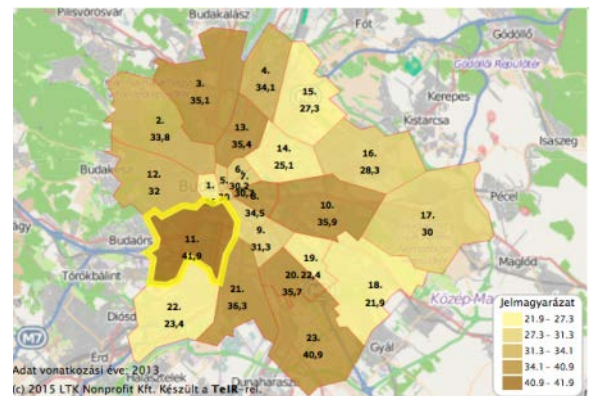
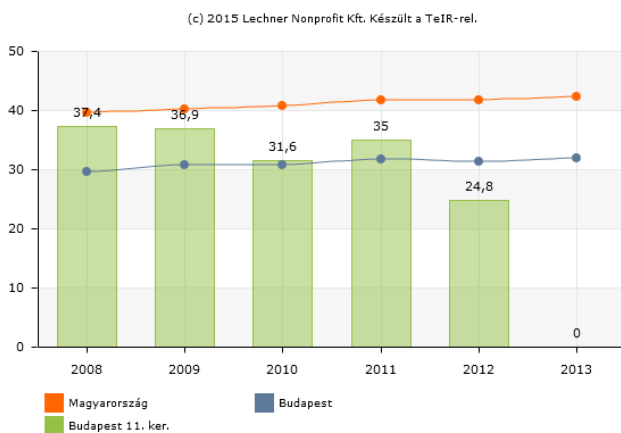

4.11. ábra

Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)– táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Az általános iskolai tanulók esetében megfigyelt arányokhoz képest a középiskolai tanulók körében bármely területi szinten vizsgálva jóval magasabb a más településről bejáró tanulók aránya. Az országos átlag 40-42% között, a budapesti átlag 30-31% között alakult 2008-2013 között. Újbuda a 2008-2011 közötti időszakban az országos és budapesti arányok között helyezkedik el, 31,6-37,4%-kal. 2012-ben a más településről bejáró középiskolai tanulók aránya jelentős mértékben, 24,8%-ra, az országos és budapesti arány alá csökkent. 2013-ban a bejáró középiskolások aránya ugyanakkor már 41,9%-ra emelkedett. (4.12.ábra)

4.12. ábra

Más településről bejáró középiskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%) táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

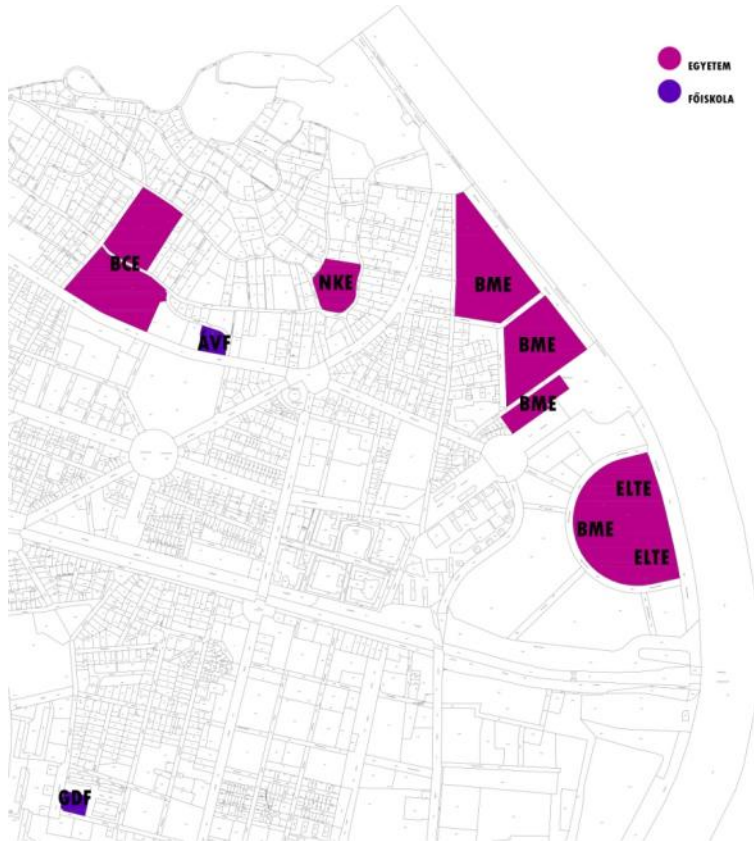
Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Hátrányos helyzetű gyermekek az oktatásban

A hátrányos helyzetű gyerekekről viszonylag kevés információ érhető el a rendelkezésre álló adatbázisokban (TEIR, KSH). Újbudán 2012-2013-ban az óvodás gyerekek 5,2-4,1%-a volt hátrányos helyzetű. Általános iskolás tanulók között ez az arány közel kétszeres, 8,3% és 6,5% volt a két vizsgált év folyamán. A középfokú oktatásban részt vevő tanulók körében, azon belül is a gimnáziumi hallgatók esetében a hátrányos helyzetű gyerekek aránya mindössze 1,9%-1,3% a vizsgált években.

Felsőoktatás

Újbuda a főváros egyik olyan kerülete, mely felsőoktatási központként működik, hiszen több egyetem található a területén. (4.13. ábra) Ezek között nagy arányban vannak az országos jelentőségűek mind szerepüket, mind a vonzott hallgatói kört tekintve.

4.13. ábra
7.sz térképi melléklet: Felsőoktatási intézmények
Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

A legrégebbi és teljes egészében a kerületben elhelyezkedő felsőoktatási intézmény a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, mely területi kiterjedés, hallgatószám és munkahely szempontjából is a legnagyobb.

Az ELTE Természettudományi, Társadalomtudományi és Informatikai Kara az ezredforduló után, a Petőfi híd és a Lágymányosi híd közötti Dunapart új egyetemi épületeibe költözött be. Az épületek csak oktatási funkcióval rendelkeznek, az ide érkező hallgatók igényeinek kiszolgálására nem települtek a környékre szolgáltató funkciók.

A Budapesti Corvinus Egyetem Élelmiszertudományi, Kertészettudományi és Tájépítészeti Karai a Villányi úton a több, mint 150 éve alapított Kertész és Vincellériskola területén működnek. Kertje az értékes növényállomány következtében védett arborétum. Szintén a Villányi úton működik az Edutus Főiskola is (korábban Modern Üzleti Tudományok Főiskolája).

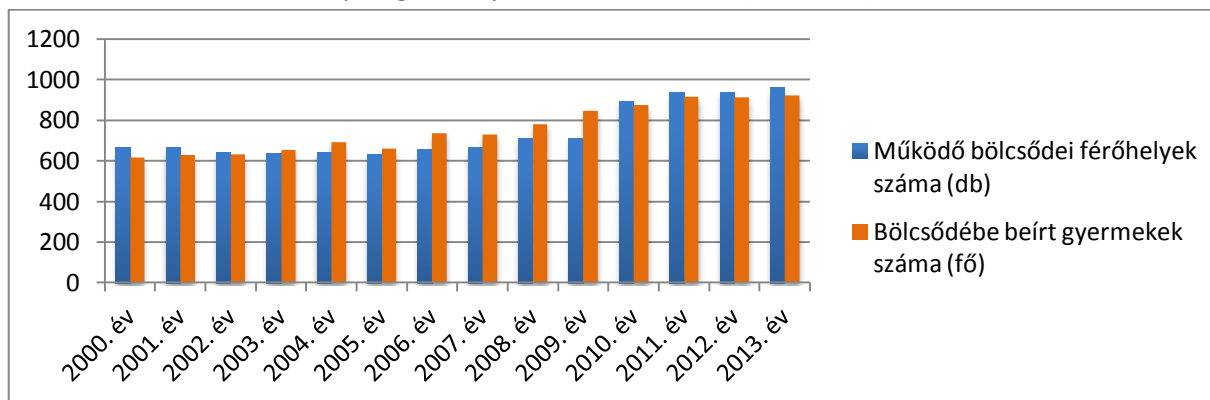
A Nemzeti Közszerződési Egyetem Közigazgatás-tudományi Kara (korábbi Államigazgatási Főiskola) a Ménési úton található.

A Gábor Dénes Főiskola épülete a Mérnök utcában van, ez az iskola is – ezen az oktatási szinten – egyre több hallgatót vonz a kerületbe. Megjegyzendő, hogy a felsőoktatási intézményekhez kapcsolódóan egy sor kollégium is található a kerületben, s ezek hallgatói jelentősen befolyásolják a kerület életét.

Gyermekjóléti ellátás

Bölcsőde

Újbudán a bölcsődei ellátásról az önkormányzat az Egyesített Bölcsődei Intézményeken keresztül gondoskodik, melynek (beleértve a központot is) 9 telephelye van, valamint szintén kerületi működtetésű a Füles Játsszóház és Házi Gyereklüvelet. A kerületben 23 magán fenntartású intézmény (ebből 4 bölcsőde, 16 családi napközi, illetve 3 játszóház) áll rendelkezésére a 0-3 éves korú gyermekeknek. A KSH adatai szerint a működő bölcsődei férőhelyek száma és a bölcsődébe beírt gyermekek száma 2000-2008 között igen kis intenzitással, 2009-től pedig látványosabban növekszik. (4.14. ábra)

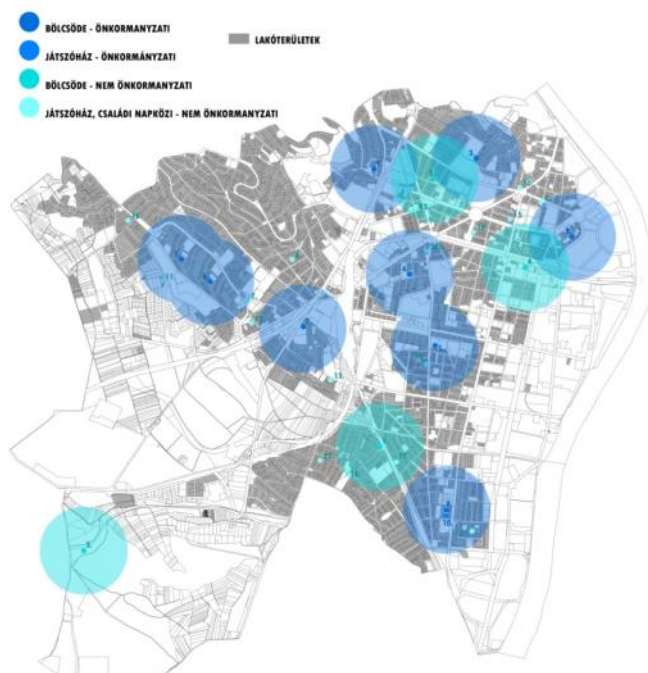
4.14. ábra

Bölcsődei férőhelyek és bölcsődébe beírt gyermekek száma (fő) 2000-2013.

Forrás: KSH, adat.

A területi ellátást tekintve a bölcsődék elhelyezkedése nem optimális. (4.15. ábra)

Ezek – viszonylag kis sugarú – ellátó-területén kívül több lakóterület is található, azaz ezen kerületrészekről csak nagyobb távolságban biztosítható a bölcsődei ellátás. (pl. Albertfalva, Kelenvölgy, Péterhegy, Kelenföld kisebb része, a hegyvidék – Sashegy, Rupp-hegy, Madárhegy - területének legalább fele)

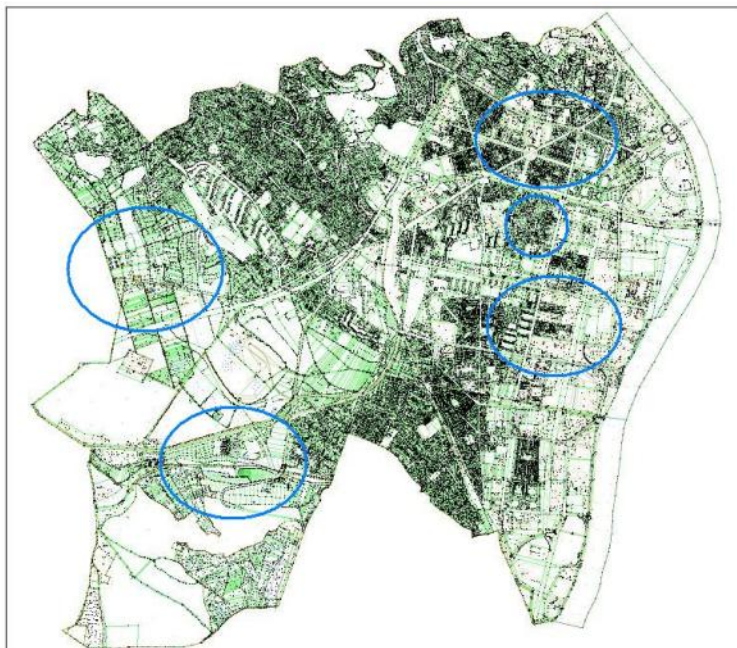

4.15. ábra

8.sz. térképi melléklet: Bölcsődei ellátottság

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

A 2011-ben készített felmérés szerint több mint 300 új bölcsődei férőhelyre lenne szükség, főleg azokon a területeken, ahol az utóbbi években lakóparki építkezések folytak (4.16.ábra). Az Önkormányzat az elmúlt évi adatok alapján ezt a számot 100 új bölcsődei férőhelyben határozta meg.

4.16. ábra

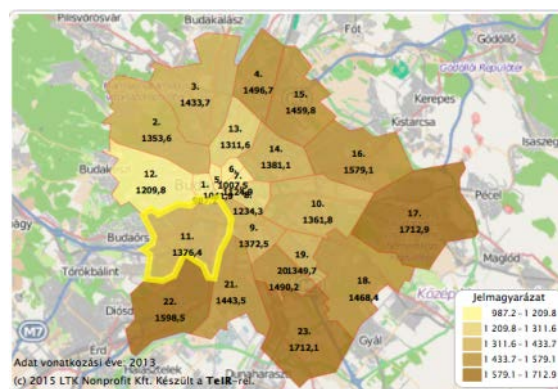
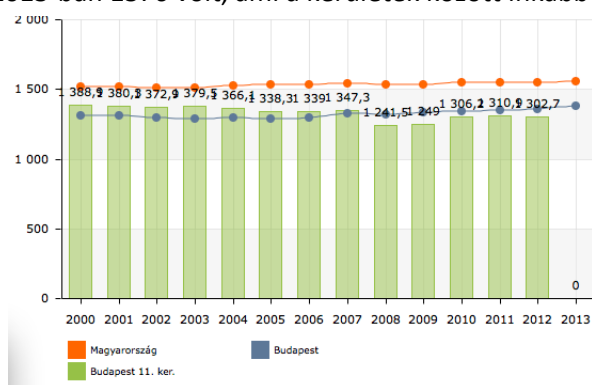
Területek, ahol a bölcsődei ellátás fejlesztésének igénye merül fel

Forrás: Humán és intézményi infrastruktúra A társadalmi szolgáltatások infrastruktúrájának állapota és fejlesztési lehetőségei a XI. kerületben. A szociális és oktatási szektor rész-fejlesztési programja, 2011: 8. Oldal

Egészségügy

Háziorvosi ellátás

Újbudán 2013-ban 79 működő felnőtt háziorvosi körzet és 24 gyermek körzet volt. Az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma kisebb hullámzást mutat, de évek óta az 1300 fő érték körül mozog: 2013-ban 1376 volt, ami a kerületek között inkább a közepes terhelésűek közé helyezi Újbudát. (4.17.ábra)

4.17. ábra

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Az egyenletes területi ellátás biztosítása azonban gondot okoz: a kerületben 6 helyen található gyermekorvosi rendelő és 16 helyen felnőtt háziorvosi rendelő (37. Ábra). A háziorvosi ellátás lefedi a kerület lakóterületeit, a gyermekorvosi rendelők viszont nem helyezkednek el optimálisan a kerületben (pl. Péterhegy D-i része ellátó-távolságon kívül esik).

4.18. ábra

9.sz. térképi melléklet: Egészségügyi ellátottság

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

Szakorvosi ellátás

Újbuda szakorvosi ellátásáért a Szent Kristóf Szakrendelő (Fehérvári úti szakrendelő) a felelős. Elhelyezkedése következtében a szakrendelő a vasútvonal és Duna közötti területet jól el tudja látni, de az autópályától Ny-ra levő hegyoldalak a szakorvosi ellátástól messze vannak és oda irányuló közlekedési kapcsolataik sem jók.

Ezen kívül az szakellátást nyújt a Bőr- és Nemibeteg Gondozó Intézet (az Ulászló utcában) és az Ezüstoffenyő téri Gyermekek Allergiológia. Pszichiátriai kezelés a Gyermekideggyógyászat és Pszichiátrián (Petzvál József utcában) és az Onkológiai Gondozó - Pszichiátriai Gondozóban (Tétényi út) zajlik.

Fogorvosi ellátás két gyermekfogászati rendelőben és 9 felnőtt fogászaton zajlik (a magán fogorvosi rendelőkön túlmenően).

A szakorvosi ellátás fenntartója a Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata.

Kórházak

Újbuda meghatározó kórháza a központi kórház szerepkörű Szent Imre Egyetemi Oktatókórház. Ennek megfelelő széles összetételű gyógyítási profillal, a kerületnél nagyobb területi vonzáskörzettel rendelkezik. A rendszerváltás óta korszerűsítés zajlott a kórházban, új hotelszárnyak is épültek. Működésében jól megfér egymás mellett az OEP és a magasabb szintű ellátást garantáló egészségpénztárak általi finanszírozás. A kórház területén levő gyógyforrás hasznosítása még nem megfelelő, további fejlesztési lehetőséget jelent, amelynek kihasználása a rendelkezésre álló terület szűkössége és a Tétényi út nagy forgalma miatti túlzott környezetterhelés következtében nem könnyű feladat.

A kerületben több magánkórház is működik, ezek kapacitása a Szt. Imre Kórházénál lényegesen kisebb, az egészségügyi szolgáltatásokon belül kiegészítő jellegű és pacienskörük is csak kis részben kerületi.

Gyógyszertárak

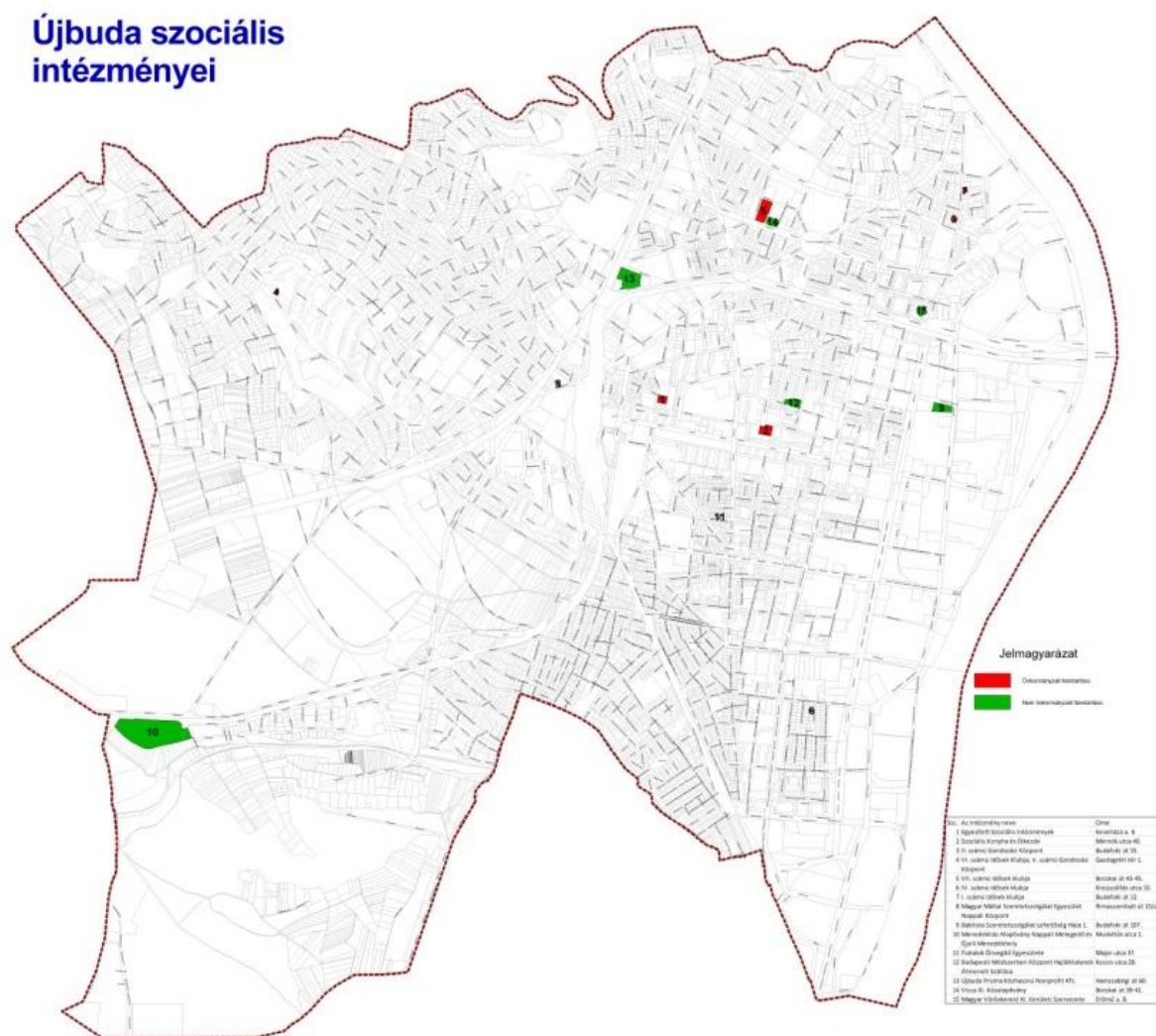
A kerületben jelenleg 33 gyógyszertár üzemel. Száma az ezredforduló óta növekedett – 2007 és 2010 között volt a legmagasabb – azóta kicsit csökkent, de a 2007 előttinél (29db) még mindig kissé magasabb, az utóbbi 3 évben stabilizálódni látszik. A területi eloszlás nem egyenletes, a sűrűn beépített városias kerületrészekben helyezkedik el a gyógyszertárak zöme, míg a helyvidéki területek ellátása hiányos, kivéve a Gazdagréti lakótelep területét.

Szociális ellátás

Szociális ellátó hálózat

Újbuda Önkormányzata jelenleg öt (2015. július 1-től: négy) szociális intézményt tart fenn. Az Egyesített Szociális Intézmények a Keveháza utcában található, a Szociális Konyha és Étkezdé a Mérnök utcában.

A Önkormányzatnak a kötelező szociális feladataira ellátási szerződéseket kötött civil szervezetekkel (pl.: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány, Down Alapítvány, Katolikus Karitasz, Fiatalok Önsegítő Egyesülete). Emellett más szervezetek is végeznek szociális segítségnyújtást a kerületben, mint például: Magyar Vöröskereszt, Baptista Szeretetszolgálat. (4.19. ábra)

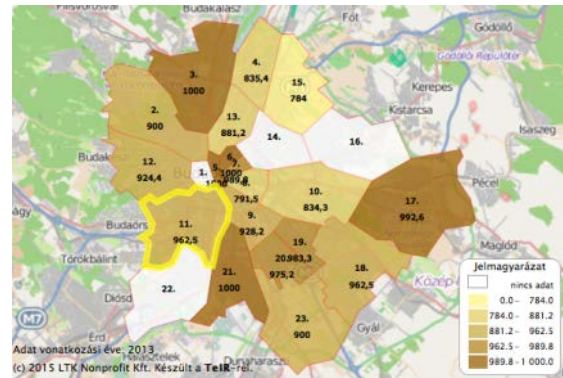
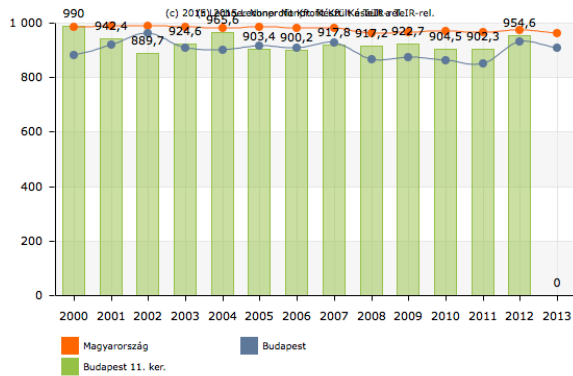

4.19. ábra

Szociális intézmények

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A kerületben az idősek bentlakásos otthonainak kapacitása rendre kissé meghaladja az ott lakó tényleges gondozotti számot, azaz ellátás pillanatnyilag megoldottnak tekinthető. (4.20.ábra)

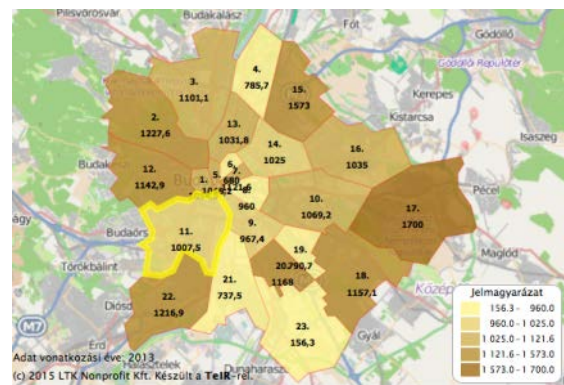
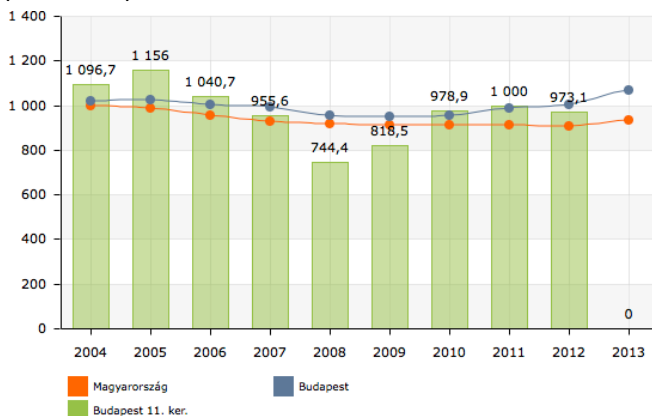

4.20. ábra

Önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága (ezrelék) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Az idősek nappali intézményeiben gondozottak esetében a kapacitás kihasználtsága az utóbbi években közel teljes vagy kissé meg is haladja a kapacitást. Ez a korábbi évekhez képest növekvő igényt jelez. A zsúfoltság mértéke ugyan még nem nagy, ám fel kell készülni a kapacitás bővítés szükségességére. (4.21.ábra)

4.21. ábra

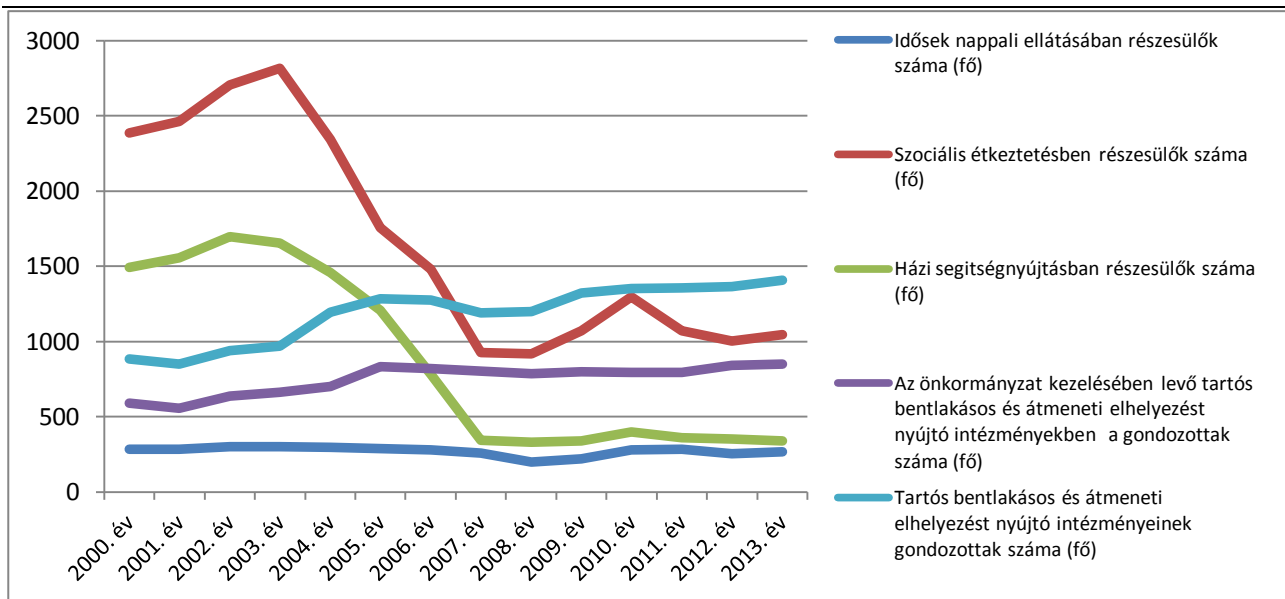
Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ezrelék) – táblázatban 2000-2012 - térképen 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A szociális étkeztetésben részesülők száma 2007 után radikálisan csökkent. Az utóbbi évekig folyamatosan ezer fölött van az ellátottak száma, azonban 2014-ben az igénybevevők száma jelentős mértékben megemelkedett (önkormányzati adatok alapján). A házi segítségnyújtásban részesülők száma 2005 után esett vissza, jelenleg 300 feletti, de az érték az előző évhez képest 6%-kal növekedett. Az ellátottak 84%-a 75, 16%-a 90 éven felüli gondozott.

Az Önkormányzat fenntartásában lévő bentlakásos és átmeneti idősellátást biztosító Újbudai Idősek Házában (1115 Budapest, Fraknó utca 7.) az ellátottak száma 71 és 14 fő összesen.

A fogyatékos személyek nappali ellátását az Újbudai Rehabilitációs Központ (1118 Budapest, Ménesi út 16.) látja el (2015. július 1-től az Újbudai Szociális Szolgálat (1119 Budapest, Keveház utca 6.). Az engedélyezett létszám 24 fő.

4.22. ábra

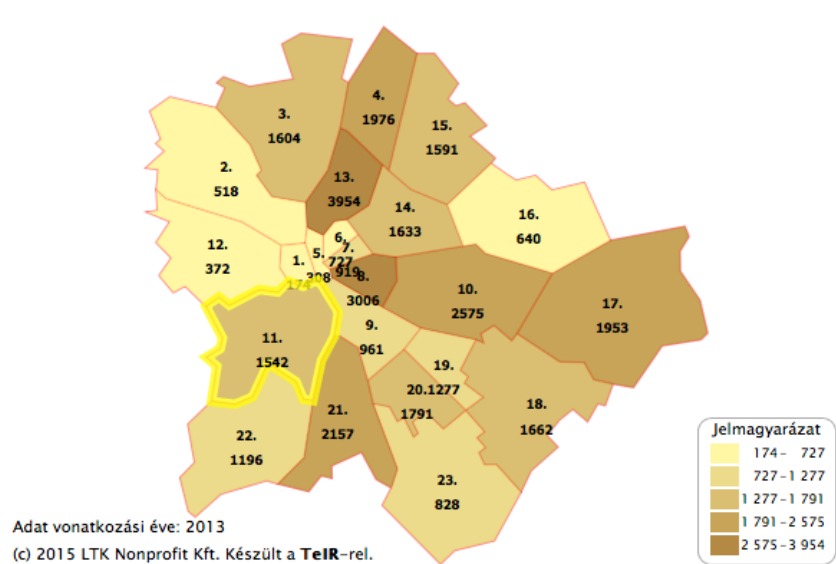
Néhány szociális ellátás körébe tartozó intézmény ellátásában részesülők száma, 2000-2013.

Forrás: KSH

Szociális segélyezés

Leggyakoribb formái a lakásfenntartási támogatások és a gyermekvédelmi kedvezmény. Megfigyelhető, hogy a lakásfenntartási támogatások száma és a támogatottak köre is jelentősen nőtt az ezredforduló óta. Ennek elsődleges oka a lakásfenntartási költségek jelentős emelkedése, de közrejátszhat a népesség elöregedése is, a nyugdíjasok (rászorultak/jogosultak) egyre nagyobb száma és aránya.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma az utóbbi években 1000-1500 között mozgott. (4.23.ábra)

4.23. ábra

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma (fő) 2013.

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Rendszeres szociális segélyben az elmúlt időszakban 170-200 fő részesült. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek közül foglalkoztatásban részt vettek száma növekedett.

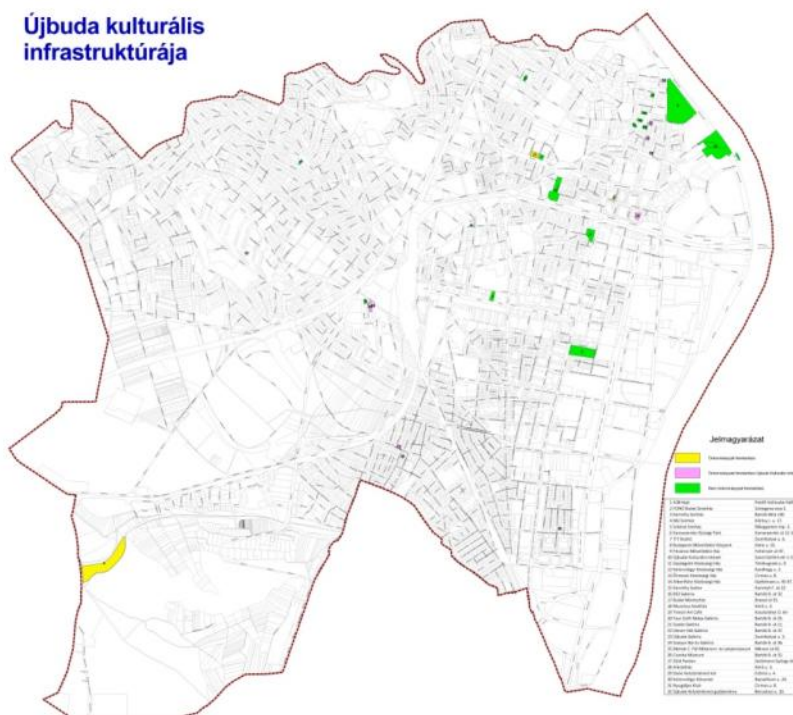
Kultúra

A Újbuda Önkormányzat Kulturális Koncepció 2012' foglalja össze a kulturális intézmények sajátosságait. A kerület kulturális élete igen sokszínű, az önkormányzat jó együttműködést alakított ki számos civil szervezettel és intézménnyel. A kerületi valamint az egyes városrészekhez kötődő lokálisabb jellegű helyi kulturális rendezvényeken évről évre számos lakos vesz részt, ezek az események fontos szerepet játszanak a lakók helyi identitásának s kötődéseinek fenntartásában, megerősítésében.

Újbudán 33 kulturális intézmény van. Ezek jelentős része a Bartók Béla út – Karinthy Frigyes út környékére koncentrálódik. Itt található a galériák, a színházak és a kulturális profillal is rendelkező kávéházak jelentős része. A kerület kevésbé központi fekvésű városrészeinek ellátását hivatott biztosítani a Budapesti Művelődési Központ és a Fővárosi Művelődési Ház. E mellett további 5 közösségi ház, melyek szakmai és személyi feltételeinek biztosítása az újonnan létrehozott Újbudai Kulturális Intézet feladata.

A kerületben a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár 3 fiók könyvtára működik Lágymányoson, Kelenföldön, Gazdagréten. E mellett egy Kelenvölgyben, melyet az Újbudai Kulturális Intézet működtet.

Kerületi illetőségű az Országos Műszaki Múzeum. A kerületnek két helytörténeti gyűjteménye van: az Albertfalvi Helytörténeti Gyűjtemény és az Etele Helytörténeti kör.

4.24. ábra

Kulturális intézmények

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Sport

Újbuda sportolásra és szabadidő eltöltésre alkalmas területeinek fejlesztése és bővítése alapvető fontosságú szempont, melyet az 'Újbuda Sportkoncepciója és Sportfeladatok Intézkedési Terve 2010-2015' című dokumentum is középpontba helyez.

A kerületben a testnevelés és az iskolai, tanórán kívüli sporttevékenység tárgyi feltételei adottak. A szabadidősport tekintetében Újbuda adottságai kedvezőek: vízfelületek, parkok állnak rendelkezésre, a fővárosi kerületek közül itt van a legtöbb kerékpárút. A szabadidő-sportolók nagy része nem szervezett keretek között sportol. Több vállalkozói alapon működtetett teniszpálya, fitness terem, stb. található a kerületben. Sajnos csak kis számban működnek a fogyatékkal élők sportjával foglalkozó szervezetek.

A sportlétesítmények száma elmarad a lakosságszám alapján felállított minimális létesítmény-igénytől. Egyetlen atlétikai pálya van. Hiányzik a feett csarnok, sokkal több műfüves kispályára és a szabadidő-sportra alkalmas egyéb kreatív létesítményre lenne szükség. A kerületben a Nyéki Imre uszoda jó színvonalú, de nagyobb vízfelületre lenne szükség. Az Újbudai Sportcentrumban a Gabányi László és a Hunyady úti Sporttelepeken pályabérlésre van lehetőség.

A hiányos sportfunkció fejlesztéséhez lényeges a lakosság és a civil szervezetek valamint az önkormányzat közötti együttműködés javítása (ld. Lágymányosi-öböl vízisportok fejlesztése).

1.4.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Kerületi Esélyegyenlőségi Programja az esélyegyenlőség biztosításának alapidokumentuma. Ezért ebben a fejezetben csak röviden térünk ki azokra a csoportokra, melyek célcsoportnak tekinthetők.

Az esélyegyenlőség megvalósulása terén gyakran kerülnek hátrányba a 40 év feletti álláskereső nők. Az ő helyzetük és általában a gyermekeket nevelő nők helyzetének javítását szolgálja a 2013-2015 között zajló "Rugalmas munkahelyek, Családbarát Újbuda" című program. A program eredményeként az önkormányzat szolgáltatásai, közhivatalai "családbarátabbá" válnak. Az átalakításba a helyi vállalkozások, intézmények és civil szervezetek is bekapcsolódhatnak. Mivel a cél a munka és a magánélet összeegyeztetése az eredmények a családok mellett az idősebb lakók és a fogyatékos emberek számára is megkönnyítik a szolgáltatások igénybevételét.

A kerületi fogyatékos és tartósan egészségkárosodott lakók ellátásáról az Újbuda Prizma Szociális Fejlesztési és Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft. gondoskodik a komplex foglalkozási rehabilitációról. (Korábban a XI. kerületi Szociális Foglalkoztató látta el ezt a tevékenységét. A Prizma tulajdonosa Újbuda Önkormányzata).

Újbudán igen magas a 60 éves és annál idősebb korosztály aránya, és arányuk várhatóan a közeljövőben még emelkedni fog. Újbuda folyamatosan készül arra, hogy a nyugdíjassá válók számára megfelelő szociális szolgáltatást nyújtson. E mellett segítse az idősebb generáció elszigeteltségének csökkenését, a társas kapcsolatok erősödését, az idősek életminőségének javítását, valamint - az Önkormányzat lehetőségeinek keretein belül – azon szakmai feladatok megvalósulását, amelyeket Az Európai Unió és Magyarország Idősügyi Nemzeti Stratégiája az időskorúak hazai helyzetének javítása érdekében fogalmaz meg (megvalósító: Újbuda 60+ Program – Újbuda Önkormányzatának idősbarát programja). Az öregedő népesség egyben az aktív korú népesség számának fokozatos csökkenését is jelenti, amely az eltartottak arányának (idős és gyermekkorú) növekedését jelenti.

A hátrányos helyzetű gyermekek helyzetének javításával az Újbudai Humán Szolgáltató Központ Gyermejkölési Központja foglalkozik. E mellett szenvedélybetegség megelőzésére és kezelésére programokat indít („Eséllyel az esélyért – az újbudai fiatalok drog-prevenációs alternatívája” című EU-s támogatást nyert projekt).

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Jó minőségű középfokú oktatás - sok bejáró tanuló
- Erős felsőoktatási jelenlét
- Nagy számú felsőoktatásban tanuló hallgató
- Megfelelő szakorvosi ellátás
- Az idősek ellátására felkészült szociális ellátóhálózat, és önként vállalt idősbarát program
- Rendszeres helyi kulturális rendezvények

GYENGESÉGEK

- Nem optimális bölcsődei területi lefedettség
- A gyermekorvosi rendelők területi lefedettsége nem megfelelő
- A szabadidő-sport helyszíneinek korlátozott száma

LEHETŐSÉGEK

- Rendszeres helyi kulturális rendezvények
- A felsőoktatás erőteljesebb beintegrálása a kerület életébe
- A bejáró tanulókat a kerülethez lehet kötni, letelepíteni
- Az Újbuda 60+ Program alternatív megoldási elem az időskorúak ellátására fordítandó költségek növekedésének visszaforgatásában.

VESZÉLYEK

- Az idősellátás terén kapacitáshiány mutatkozik.

1.5. A kerület gazdasága

A kerület gazdasága a rendszerváltozást követő évtizedekben jelentős átalakuláson ment keresztül, mindeközben megőrizte a főváros gazdasági életében betöltött meghatározó szerepét. Markánsan átalakult a helyi gazdaság szerkezete. A rendszerváltozás előtt az ipar, ezen belül a gép-, a műszer, valamint az energiaipar játszott vezető szerepet, de jelentős volt az építőipar súlya is. A termelőüzemek számos helyen meghatározták a városképet. Különösen jellemző volt az ipari karakter a Budafoki út mentén, a Duna-parthoz közeli városrészekben, de a Fehérvári út külső szakaszán is számos üzem koncentrálódott. A nagyüzemből elsősorban az energiaipar maradt meg leginkább (pl. Kelenföldi Hőerőmű).

Az elmúlt három évtizedben a nagyüzemek jelentős része megszűnt, a termelő tevékenység leépült, amelynek következtében a nagy kiterjedésű ipartelepek helyén barnamezős területek alakultak ki. A gazdasági szerkezetváltás hatására a barnamezős területek hasznosítása megindult, az egykori iparterületek jelentős része funkcióváltáson esett át, amely átalakulás napjainkban is zajlik. Lényeges kiemelni, hogy a korábban gazdasági funkciójú területeket elsődlegesen nem feltétlenül gazdasági tevékenységet folytató hasznosítás váltja fel (pl. kereskedelem, rekreáció, lakás, oktatás, K+F, logisztika), és ma már vitathatatlan, hogy ezen területek közvetett gazdasági hatása pozitívan befolyásolja a kerület gazdasági teljesítményét.

A termelőipar helyét egyre inkább a tudásintenzív ágazatok veszik át. A helyi gazdaságban egyre nagyobb szerepe van az elektronikai, informatikai és távközlési szegmensnek, és egyre kiterjedtebb a gazdasági szolgáltatások száma, ezen belül a pénzügyi, az oktatási, az egészségügyi és az ingatlanforgalmi szolgáltatásoké. Országos viszonylatban is kiemelkedő a kerület felsőoktatásban és kutatás-fejlesztésben betöltött szerepe.

1.5.1. A kerület gazdasági súlya, szerepköre

Újbuda gazdasági pozícióját nemzetközi kontextusba helyezve, az alábbi regionális fejlettségi mutató szerint megállapítható, hogy a kerület annak a Közép-Magyarországi régióknak a része, amely a kelet-közép-európai regionális összevetésben a 4 legfejlettebb térség. Az egy főre jutó GDP értéke az EU-27 átlag 107%-a.

Helyezés	Ország	Régió	GDP/fő az EU-27 átlag százalékában, (2010)
1.	Szlovákia	Bratislavský kraj	176
2.	Csehország	Praha	172
3.	Románia	București - Ilfov	111
4.	Magyarország	Közép-Magyarország	107
5.	Lengyelország	Mazowieckie	102
6.	Szlovénia	Zahodna Slovenija	100

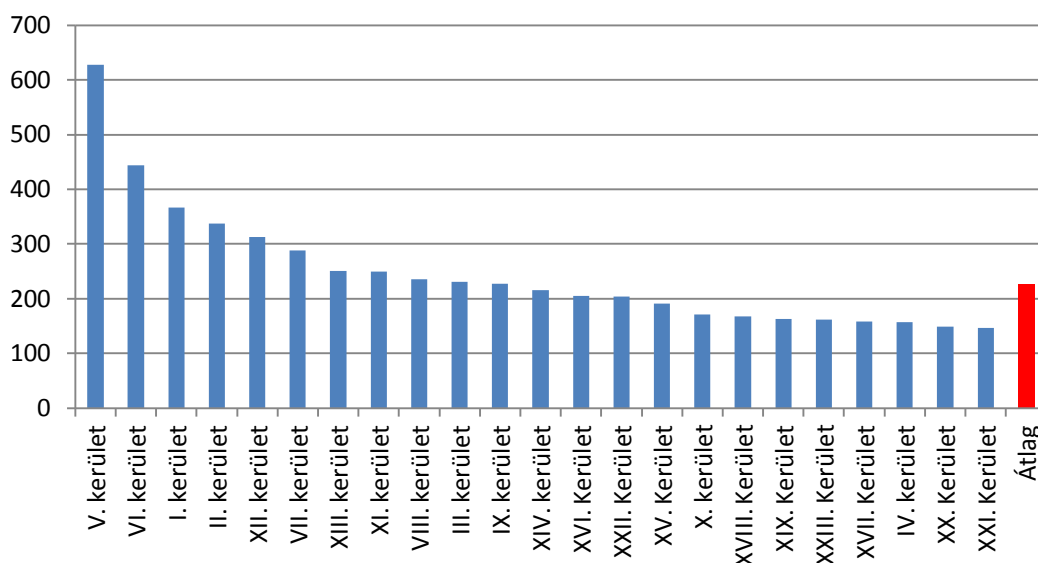
2.1. táblázat

A Közép-Magyarország régió gazdasági fejlettsége Kelet–Közép–Európai összehasonlításban (GDP/fő, 2010-ben)
Forrás: Eurostat Regional Yearbook, 2013)

Lényeges hangsúlyozni, hogy az EU-27 átlaghoz viszonyított 107 százalékos fejlettség mögött markáns eltérés tapasztalható Pest megye és a főváros között, hiszen, ha a megyei GDP adatokat nézzük, akkor kiderül, hogy Budapest a Prága-régióhoz hasonló fejlettségi szintet ér el, Pest megye ugyanakkor a megyék között mindössze a harmadik legmagasabb egy főre jutó GDP értékkel rendelkezik, amelynek szintje az országos átlag környékén van.

Újbuda relatív gazdasági súlyát részben a fővárosi kerületekhez viszonyítva határoztuk meg. A relatív gazdasági súly meghatározására alkalmas a vállalkozások számának fővárosi kerületek közötti megoszlásának vizsgálata. A fővároson belül a regisztrált vállalkozások 2013. évi arányát tekintve megállapítható, hogy a kerületben koncentrálódik a fővárosi székhellyel rendelkező vállalkozások 9%-a, 35.689 db (ez 102,8%-a az előző évi értéknek, ami 34.689 db vállalkozást jelent). A vállalkozói szektor mérete a fővárosi kerületek átlagos vállalkozás számának több mint kétszerese, tekintettel arra, hogy egy kerületre átlagosan 17,1 ezer vállalkozás jut a 2013. évi KSH adatok alapján.

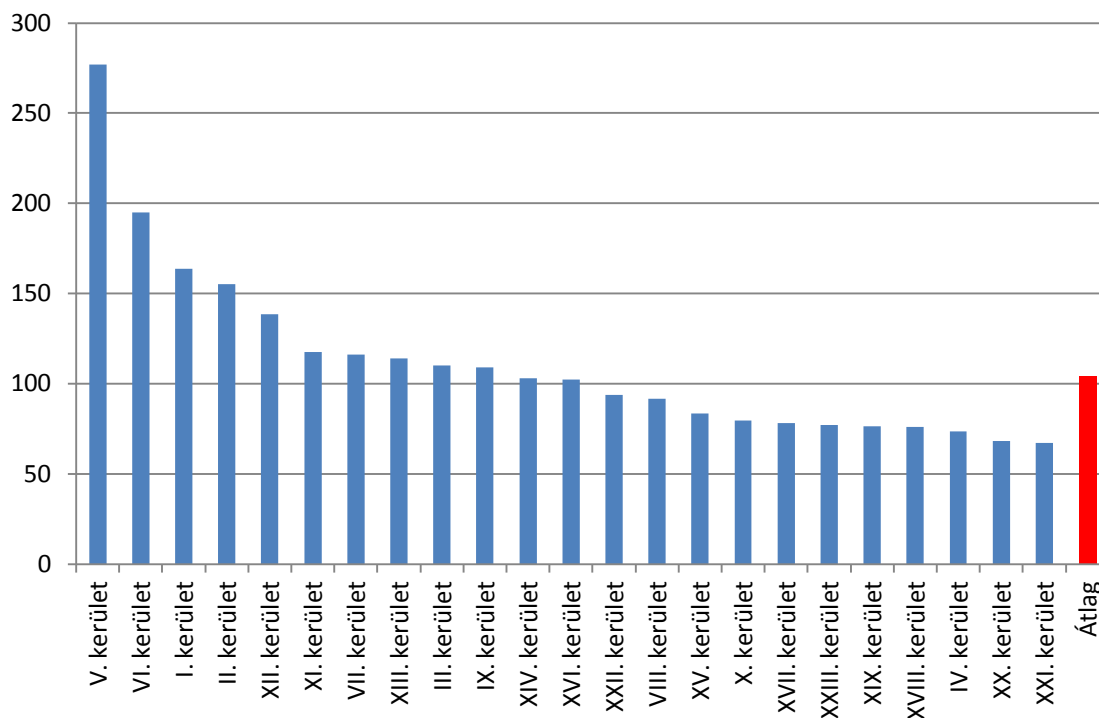
A helyi vállalkozássűrűség értéke szintén meghaladja a fővárosi átlagot, ha a 2011. évi Népszámlálás lakónépesség adataira vetítjük a regisztrált és a működő vállalkozások számát. Budapest XI. kerületében ezer lakosra 249 regisztrált vállalkozás jut, míg a fővárosban átlagosan 227 darab. A regisztrált vállalkozások ezer lakosra vetített száma alapján kalkulált vállalkozássűrűségi érték szerint felállított kerületi rangsorban Újbuda a 8. helyet foglalja el.

5.1. ábra: A regisztrált vállalkozások ezer főre vetített száma

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, B-STAR, 2013.

A működő vállalkozások ezer főre vetített száma alapján számított átlagos vállalkozássűrűségi érték a fővárosban 104 db, amely az átlagos regisztrált vállalkozási érték kevesebb, mint fele. Ebben az összevetésben Újbuda a 6. helyet foglalja el a kerületek közötti rangsorban. A XI. kerületben 117 működő vállalkozás jut ezer lakosra a 2012. évi adatok alapján. Mindkét esetben a kerületi érték mintegy 10%-kal haladja meg a fővárosi átlagos vállalkozássűrűséget.

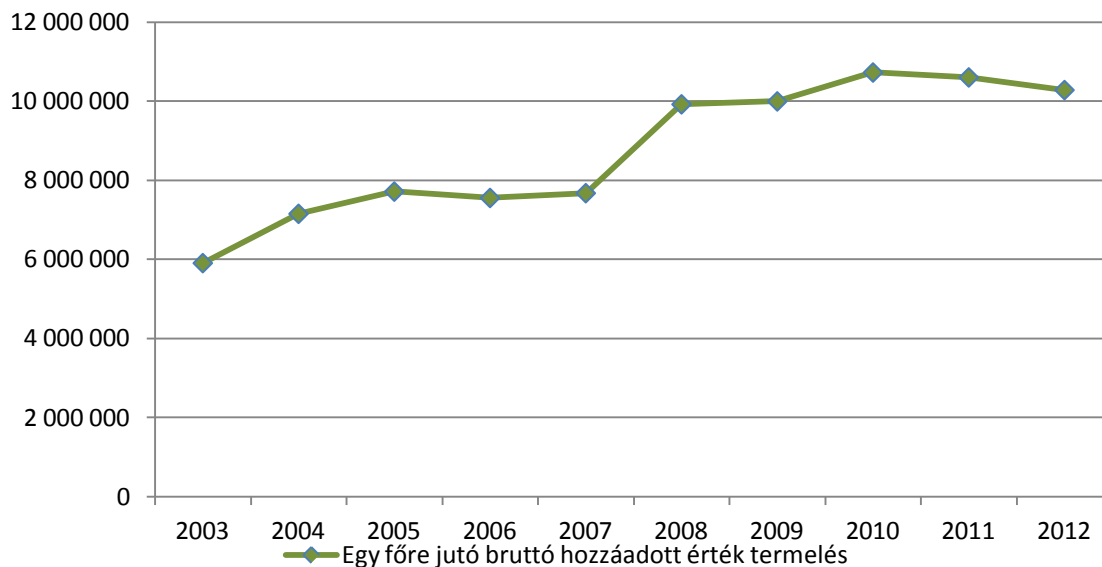

5.2. ábra: A működő vállalkozások ezer főre vetített száma

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, B-STAR, 2012.

A főváros társas vállalkozásainak bruttó hozzáadott értéktermelésének volumene meghaladja a 10 ezer milliárd forintot (NAV), amelynek 14,7%-a koncentrálódik Újbudára. A fővárosi kerületek közül csak Belváros-Lipótváros előzi meg a XI. kerületet a társas vállalkozások bruttó hozzáadott érték előállításában, amely jelentős területi koncentrátságot mutat. 1 ezer milliárd feletti értékkel mindössze három kerület rendelkezik a NAV 2012. évi társasági adóbevallás kiemelt adatok alapján, amelyek a főváros V., XI. és XIII. kerületei. A három kerület társas vállalkozásainak összesített bruttó hozzáadott értéktermelése megközelíti a 4,5 ezer milliárd forintot, ami a fővárosi érték 44,4 százaléka.

Az elmúlt évtizedben mind a bruttó hozzáadott értéktermelés abszolút volumene, mind az egy lakosra jutó fajlagos mértéke jelentősen nőtt, azonban a növekedési tendencia 2010-ben megállt. 2003-2008 között 6 millió forintról 10 millió forintra emelkedett az egy főre jutó érték az XI. kerületi társas vállalkozások esetében, amely érték 2010-ig lassú, de további növekedést mutatott és megközelítette a 11 millió forint/fő fajlagos értéket. 2010 után azonban az újbudai székhelyű társas vállalkozások által előállított bruttó hozzáadott érték egy főre jutó értéke lassú csökkenést mutat.

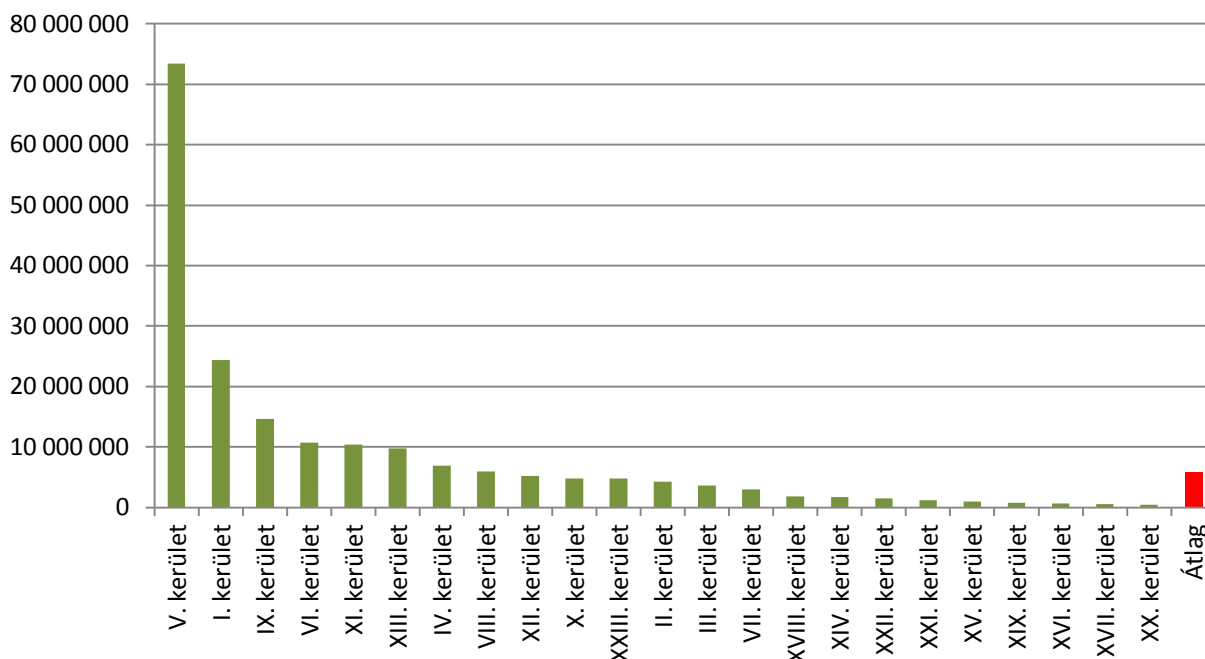

5.3. ábra

Az újbudai székhelyű társas vállalkozások egy főre jutó bruttó hozzáadott érték termelése

Forrás: Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Társasági adóbevallás, 2003-2012.

Az alábbi ábra szemlélteti a társas vállalkozások bruttó hozzáadott értéktermelésének kerületenkénti megoszlását a fővárosi átlaghoz viszonyítva, amely a 2012. évi adatok alapján mintegy 6 millió forint/fő.

5.4. ábra

A társas vállalkozások egy főre jutó bruttó hozzáadott érték termelése kerületenként

Forrás: Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Társasági adóbevallás, 2012.

Valamennyi kerület közül Belváros-Lipótváros társas vállalkozásainak egy főre jutó bruttó hozzáadott értéktermelése kiugró, 73 millió Ft/fő értéket meghaladó mértékkel. A fővárosi átlagnak szintén többszöröse az I. és a IX. kerület társas vállalkozásainak egy főre jutó hozzáadott értéktermelési értéke, amely első esetben megközelíti a 25 millió/fő, Ferencváros esetében a 15 millió/fő értékkel. Újbudához hasonlóan 10 millió Ft/fő értékkel rendelkezik a VI. és XIII. kerület.

Az alábbi táblázatban összefoglaljuk a kerületben székhellyel rendelkező társas vállalkozások legfontosabb adatait.

Megnevezés	Külföldi tőke aránya (%), 2012	Értékesítés nettó árbevétele (ezer Ft), 2012	Befektetett eszközök átlag értéke (ezer Ft), 2012	Társasági adózó, 2012	Export értékesítés a nettó árbevétele, 2012	Jegyzett tőke átlaga (ezer Ft), 2012
I. kerület	48	1 051 519 130	2 123 085 311	3 462	74 991 570	209 081 933
II. kerület	65	1 190 583 057	8 437 256 917	11 066	205 210 956	655 536 786
III. kerület	11	2 090 215 458	1 824 080 814	11 370	371 470 209	568 562 107
IV. kerület	35	2 247 850 630	2 449 474 038	5 516	1 751 678 975	72 901 929
V. kerület	74	4 119 034 187	16 402 502 023	7 281	480 577 009	1 831 733 357
VI. kerület	47	1 613 357 079	1 541 428 869	7 421	231 265 627	246 143 515
VII. kerület	88	799 760 171	7 321 610 415	5 961	105 934 133	2 887 175 598
VIII. kerület	23	1 590 134 169	2 143 559 584	6 311	189 655 421	376 996 686
IX. kerület	79	2 157 040 003	2 844 329 636	5 935	412 784 663	475 738 850
X. kerület	45	1 024 112 340	869 149 583	5 461	404 679 352	137 348 934
XI. kerület	33	6 546 870 797	4 504 559 478	13 691	1 613 886 213	883 518 735
XII. kerület	33	1 274 640 166	739 901 256	6 415	177 795 018	130 347 114
XIII. kerület	44	3 662 337 202	6 822 689 909	12 032	792 800 816	1 384 982 352
XIV. kerület	56	961 711 134	5 747 106 589	10 897	142 047 983	253 355 934
XV. kerület	24	362 928 629	171 585 324	5 186	35 255 387	35 366 516
XVI. kerület	11	210 049 467	54 711 844	5 353	23 231 234	15 786 276
XVII. kerület	37	285 071 686	101 554 373	4 739	55 848 125	18 014 816
XVIII. kerület	42	715 707 987	762 134 683	5 676	407 444 491	92 728 564
XIX. kerület	18	226 081 138	92 112 627	3 213	11 228 610	30 314 548
XX. kerület	13	141 409 526	49 999 780	3 201	14 769 185	19 386 862
XXI. kerület	39	360 127 913	199 101 736	3 811	72 456 759	64 461 879
XXII. kerület	47	402 937 780	147 924 712	3 886	81 910 117	28 708 336
XXIII. kerület	41	444 082 043	179 385 102	1 267	164 555 200	43 466 023

2.2. táblázat

Az újbudai székhellyel bíró társas vállalkozások néhány fontosabb adata

Forrás: Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Társasági adóbevallás, 2012.

Az alábbi táblázat mutatja a helyi iparűzési adóbevételek alakulását 2000-től a fővárosi kerületekben. A fővároson belül keletkező helyi iparűzési adóbevételek törvény szerinti forrásmegosztás révén kerül felosztásra a főváros és az egyes kerületek között. Az elmúlt években visszaesett a helyi adóbevétel, és ezen belül az iparűzési adó bevételek mértéke. A válság utáni évekhez képest a helyi adóbevételek növekedést mutatnak, de az önkormányzati adatszolgáltatás alapján a helyi adóbevétel mértéke várhatóan 2015-ben éri el a 2010. évi szintet.

Város	HIPA ezer Ft/fő, 2000. év	HIPA ezer Ft/fő, 2005. év	HIPA ezer Ft/fő, 2010. év	HIPA ezer Ft/fő, 2015. év (terv)
I. kerület	566 568	1 196 971	1 605 875	1 568 131
II. kerület	1 366 581	3 259 922	5 026 779	5 161 256
III. kerület	2 932 040	6 108 657	7 317 264	7 347 280
IV. kerület	2 258 277	3 635 918	6 110 767	6 212 387
V. kerület	nincs adat	768 768	1 390 712	1 431 748
VI. kerület	946 031	2 490 030	2 659 283	2 559 087
VII. kerület	1 712 532	nincs adat	3 506 531	3 374 617
VIII. kerület	1 861 556	3 852 947	4 011 942	3 873 269
IX. kerület	1 495 351	3 082 646	3 823 864	3 680 287
X. kerület	1 580 967	3 235 260	4 751 892	4 792 018
XI. kerület	2 030 322	5 411 608	7 419 791	7 407 144
XII. kerület	1 139 934	2 426 404	2 943 406	3 035 454
XIII. kerület	2 059 806	4 244 077	6 288 117	6 171 155
XIV. kerület	2 059 917	4 469 221	7 011 150	7 163 871
XV. kerület	1 573 995	3 790 736	5 193 987	5 215 795
XVI. kerület	1 364 677	3 695 011	4 178 852	4 237 678
XVII. kerület	1 895 426	4 374 177	4 871 675	4 818 957
XVIII. kerület	2 016 758	4 198 236	6 709 738	6 704 722
XIX. kerület	1 385 064	2 986 609	3 508 165	3 536 348
XX. kerület	1 310 848	3 075 647	3 525 150	3 646 728
XXI. kerület	1 918 415	3 303 128	4 943 295	4 967 845
XXII. kerület	1 033 906	2 227 563	3 257 359	3 326 442
XXIII. kerület	364 462	867 245	1 412 564	1 442 781
Főváros	27 749 967	57 730 545	80 016 761	101 675 000

2.3. táblázat

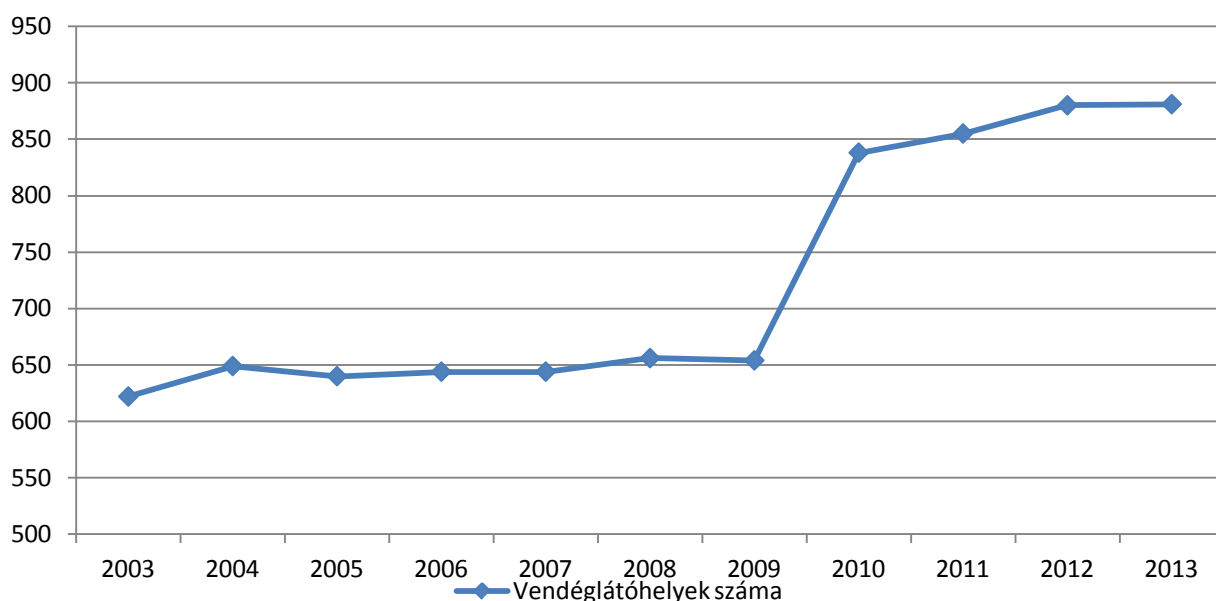
Az egy főre jutó helyi iparüzési adó (bevétel a 2000., 2005., 2010., 2014. évben)

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Az ingázás vonatkozásában nem állnak rendelkezésre kerületi szintű adatok. A főváros vonatkozásában megállapítható, hogy a helyben lakó és dolgozó népesség aránya 75,4% a helyben foglalkoztatottak arányában a 2011. évi Népszámlálás adatai alapján. A munkahelyek koncentrátságára utal, hogy a foglalkoztatottak aránya a lakónépesség százalékában 43,4%. A helyben foglalkoztatottak aránya a helyben lakók százalékában 53%, amely országos viszonylatban szintén magas értéknek számít; pl.: a Közép-Magyarországi régió átlaga 42,8 százalék.

A kerület gazdasági súlyát közvetetten jelzi az egyik legjobban teljesítő gazdasági szektorban, az idegenforgalomban betöltött szerep is. Az összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma 2013-ban Budapesten 49.603 darab volt. A közel 50 ezer szállásférőhelyből 4.031 férőhely található Újbuda területén, ami a fővárosi kapacitás 8,1 százaléka. Több mint 200 ezer vendég mintegy 518 ezer vendégéjszakát töltött a XI. kerületben működő kereskedelmi szálláshelyeken. Mindkét esetben a kerület részesedése a fővárosi idegenforgalomból meghaladja a 6%-ot. A fővárosban átlagosan a vendégek 87 százaléka külföldi, ezzel szemben Újbudán jóval az átlag alatt marad a külföldiek aránya (74%) a kereskedelmi szálláshelyeken megforduló vendégeken belül.

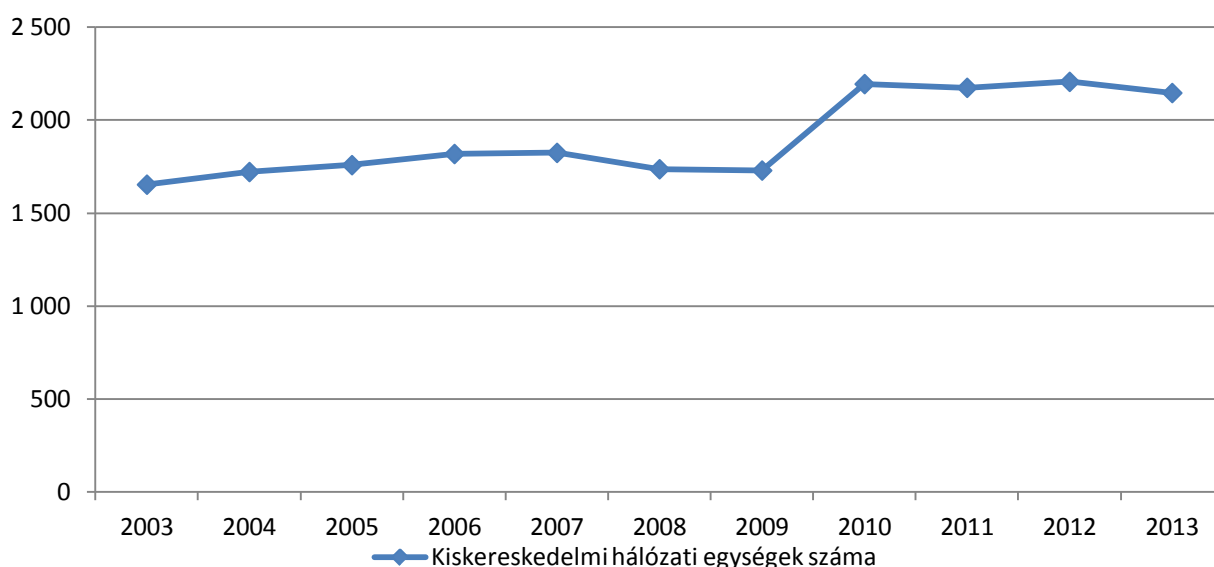
A vendéglátóhelyek számát az elmúlt évtizedben 2003-2009 között lassú emelkedés jellemezte. 2010 után jelentősen, 650-ről 880-ra emelkedett a vendéglátóhelyek száma a kerületben. A fővárosban 11.679 vendéglátóhelyet tartottak nyilván 2013-ban, amelynek 7,5 százaléka (881 db, KSH B-STAR) található Újbudán.

5.5. ábra

A vendéglátóhelyek számának alakulása Újbudán
 Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, B-STAR, 2003-2013.

A kerület szintén jelentős részt vállal a fővárosi kiskereskedelemről. A 2013. évi adatok alapján Budapesten közel 35 ezer kiskereskedelmi üzlet található. Újbudán koncentrálódnak a fővárosi kiskereskedelmi üzletek 6,2 százaléka, amely 2.147 db kiskereskedelmi egységet takar. A kiskereskedelmi üzletek száma 2003-2009 között 1.700 egység környékén stagnált. 2010-2013 között szintén stagnálást mutat a kerületi kiskereskedelmi hálózati egységeinek száma, azonban lényegesen magasabb, 2.100-2.200 közötti darabszám mellett.

5.6. ábra

A vendéglátóhelyek számának alakulása a kerületben
 Központi Statisztikai Hivatal, B-STAR, 2003-2013.

1.5.2. A kerület főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Budapesten a gazdaságszerkezetet markáns szolgáltatási túlsúly jellemzi, hiszen a regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása szerint a szolgáltató szektorba sorolható a cégek 87,9%-a. A 2012. évi adatok szerint a mezőgazdaságban a vállalkozásoknak mindössze 1,7%-a tevékenykedik, az ipari szektorban működő vállalkozások aránya éppen, hogy meghaladja a 10%-ot (10,41%). A szolgáltató szektoron belül fővárosi szinten kiemelkedik az ingatlanügyek a maga 19%-ával, ezt követik a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet végző vállalkozások aránya (17,9%), illetve a kereskedelmi szolgáltatások a 16,7%-ával. A regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti besorolása alapján jellemzett gazdaságszerkezet kerületenként jelentősen eltér.

A regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágazatok szerinti besorolása alapján kirajzolódó gazdaságszerkezet Újbuda esetében a fővárosi átlagnál kedvezőbb képet mutat, a helyi gazdaságszerkezet a fővárosi kerületek között fejlettebbnek tekinthető, köszönhetően annak, hogy a vállalkozások között az átlagnál magasabb a tudásintenzív, magasabb hozzáadott értéket termelő, innovatív ágazatok aránya.

Az alábbi táblázatban feltűntettük a vállalkozások egyes ágazatok közötti megoszlása alapján felállított kerületi rangsort, amely alapján Újbudán a legmagasabb az „Információ, kommunikáció” ágazatba tevékenykedő vállalkozások aránya. Újbuda 3. pozícióval rendelkezik az oktatás területén és szintén előkelő helyen (4.) szerepel a „Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység” ágazatban tevékenykedő vállalkozások aránya alapján. A főváros 11. kerülete szintén negyedik helyezett a humán-egészségügy, a szociális ellátás, valamint a közigazgatás, védelem és kötelező társadalombiztosítás területén. A kerület az első 10 kerület közé pozícionálható az ingatlanügyek és a művészet, szórakoztatás, szabadidő területén.

Nemzetgazdasági ágak	XI. ker.	%	Budapest	%	Rangsor hely
Mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat	547	1,58	6 576	1,70	10.
Bányászat, feldolgozóipar	1 468	4,23	18 414	4,77	17.
Építőipar	1 560	4,50	21 752	5,64	20.
Kereskedelem, javítás	4 597	13,25	64 500	16,71	21.
Szállítás, raktározás	768	2,21	10 548	2,73	19.
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1 081	3,12	14 058	3,64	20.
Információ, kommunikáció	2 623	7,56	24 771	6,42	1.
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	832	2,40	10 606	2,75	20.
Ingatlanügyek	7 140	20,58	73 413	19,02	6.
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	7 553	21,77	69 081	17,90	4.
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	2 052	5,92	23 570	6,11	15.
Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	7	0,02	71	0,02	4.
Oktatás	1 174	3,38	11 886	3,08	3.
Humán-egészségügy, szociális ellátás	924	2,66	8 440	2,19	4.
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	1 532	4,42	16 883	4,37	8.
Egyéb szolgáltatás	828	2,39	11 384	2,95	20.
Egyéb tevékenység	3	0,01	21	0,01	-

2.4. táblázat

Regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlásának összehasonlítása

Forrás: KSH B-STAR, 2012. Saját szerkesztés

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a 15 legjelentősebb helyi vállalkozást, amelyek a legjelentősebb foglalkoztatók. A vállalkozások főtevékenysége alapján megállapítható, hogy a nemzetgazdasági ágazat szerinti besorolás szerint a tevékenységi kör rendkívül szerteágazó. A vállalkozások között megtalálhatók a bevezetőben említett „hagyományos” energiaipari (Budapesti Távhőszolgáltató SCHNEIDER ELECTRIC), feldolgozóipari (MOL, Henkel) és építőipari (WIENERBERGER, SWIETELSKY, STRABAG-MML, Colas, Mars) szektorba tartozó cégek, továbbá az infokommunikációs szektor (IT Services, T-Systems, ANTENNA HUNGÁRIA), és egyéb üzleti szolgáltatások (Díjbeszedő Holding) alá tartozó társaságok. Valamennyi társaság árbevétele meghaladja a 4 milliárd forintot, tehát a legnagyobb helyi iparüzési adófizetők között tarthatók számon.

Vállalkozás neve	Foglalkoztatottak létszáma (fő)	Főtevékenység	TEÁOR	Cím
MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.	5.000 felett	Kőolaj-feldolgozás	19.20	1117 Budapest, Október huszonharmadika u. 18.
IT Services Hungary Szolgáltató Kft.	1.000-1.999	Egyéb információ-technológiai szolgáltatás	62.09	1117 Budapest, Infopark, Neumann János u. 1/c
Budapesti Távhőszolgáltató Zrt.	500-999	Gőzellátás, légkondicionálás	35.30	1116 Budapest, Kalotaszeg u. 31.
HENKEL MAGYARORSZÁG Termelési és Kereskedelmi Kft.	500-999	Tisztítószer gyártása	20.41	1113 Budapest, Dávid Ferenc u. 6.
SCHNEIDER ELECTRIC HUNGÁRIA Villamossági Zrt.	500-999	Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás	71.12	1117 Budapest, Hauszmann Alajos u. 3/b
Reckitt Benckiser Kereskedelmi Kft.	500-999	Porcelán-, üvegáru-, tisztítószer-nagykereskedelem	46.44	1113 Budapest, Bocskai út 134-146.
Mars Magyarország Kisállateledel Gyártó Kft.	500-999	Hobbiallat-eledel gyártása	10.92	1113 Budapest, Bocskai út 134-146.
Colas Építő Zrt.	500-999	Út, autópálya építése	42.11	1113 Budapest, Bocskai út 73.
EUREST Étterem-üzemeltető Kft.	500-999	Egyéb vendéglátás	56.29	1117 Budapest, Alíz u. 2. 6. em.
T-Systems Magyarország Zrt.	500-999	Egyéb információ-technológiai szolgáltatás	62.09	1117 Budapest, Budafoki út 56.
Díjbeszedő Holding Zrt.	500-999	M.n.s. egyéb kiegészítő üzleti szolgáltatás	82.99	1117 Budapest, Budafoki út 107-109.
STRABAG-MML Magas- és Mérnöki Létesítmény Építő Kft.	500-999	Lakó- és nem lakó épület építése	41.20	1117 Budapest, Gábor Dénes utca 2.
SWIETELSKY Magyarország Kft.	500-999	Út, autópálya építése	42.11	1117 Budapest, Irinyi József utca 4-20.
WIENERBERGER Téglaiipari Zrt.	500-999	Égetett agyag építőanyag gyártása	23.32	1119 Budapest, Bártfai u. 34.
"ANTENNA HUNGÁRIA" Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Zrt.	500-999	Televízióműsor összeállítása, szolgáltatása	60.20	1119 Budapest, Petzval József u. 31-33.

2.5. táblázat

A kerület legjelentősebb vállalatai a foglalkoztatottak létszáma alapján.

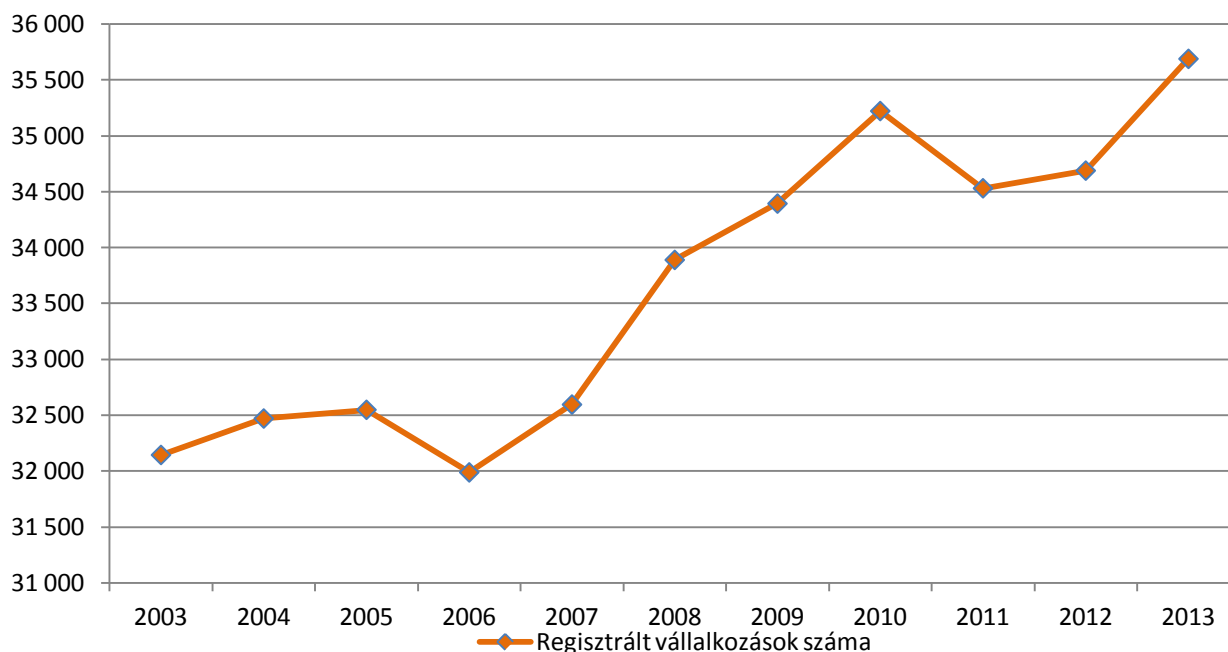
Forrás: www.cegfurkesz.hu

1.5.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai kerületet érintő fejlesztési elképzelése

A regisztrált vállalkozások száma a kerületben 2010-ig dinamikusan nőtt. 2003. évi 32 ezer főről az elmúlt évtized végére a vállalkozások száma mintegy 10%-os gyarapodásának köszönhetően meghaladta a 35 ezer darabot. 2010 és 2011 között jelentősen, mintegy hétszázal csökkent a regisztrált vállalkozások száma. 2011-től ismét emelkedésnek indult a vállalkozások száma, ami 2011-2012 között csak kis mértékben korrigálódott, 2012-2013 között azonban már jelentősen, ezer darabbal nőtt.

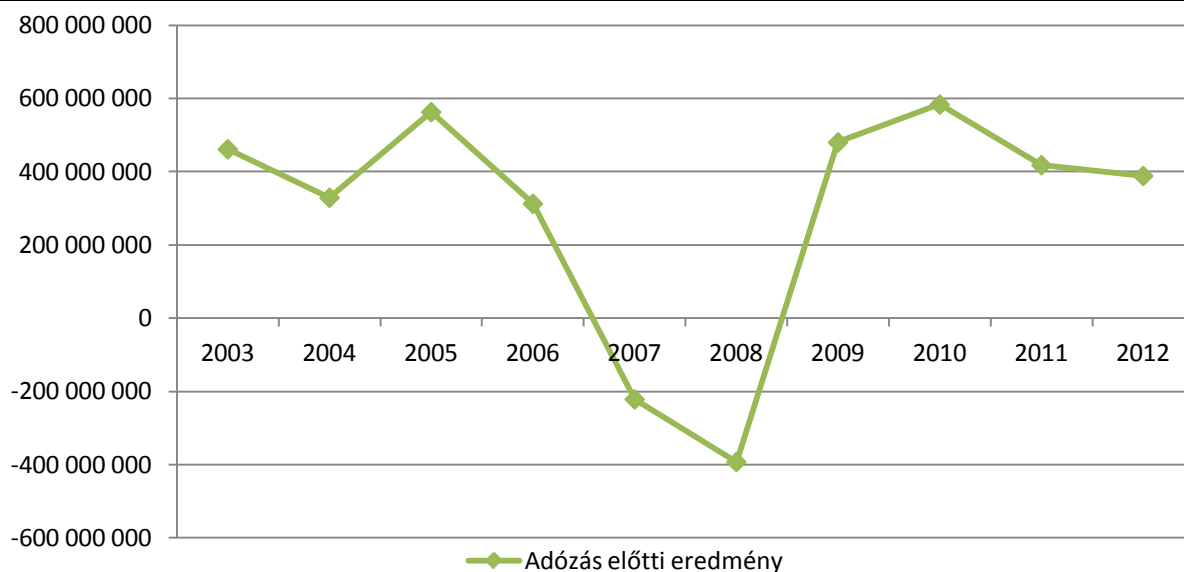
A vállalkozói szektor helyzete, teljesítménye a vállalkozások száma mellett a gazdasági, jövedelmezőségi viszonyokkal is jellemezhető. Újbuda társas vállalkozásainak adózás előtti eredménye részben tükrözi a 2008. évi gazdasági válság negatív hatásait, amely romló tendencia már 2005. évtől tapasztalható volt. A helyi vállalkozások teljesítménye 2010-ben érte el a válság előtt 2005-ben jelentkező csúcst, azonban a vállalkozások számának csökkenése mellett az utóbbi évek sérülékenységét mutatja, hogy a gazdasági teljesítmény 2010 óta – egyre lassuló mértékben, de – csökkent.

A társas vállalkozások átlagos statisztikai állományi létszáma 2003-2008 között jelentősen bővült 68 ezerről közel 83 ezer főre. A gazdasági válság hatására a foglalkoztatottak létszáma 2009-re jelentősen csökkent, 79 ezer alá esett vissza. 2009-2011 között újra bővülés jellemezte a vállalkozások alkalmazotti létszámát, amely 2011-ben meghaladta a 86 ezer főt. A tendencia 2012-ben azonban újra megtört, hiszen az átlagos statisztikai állományi létszám a kerület társas vállalkozásai esetében 84,6 ezer főre csökkent.

5.7. ábra

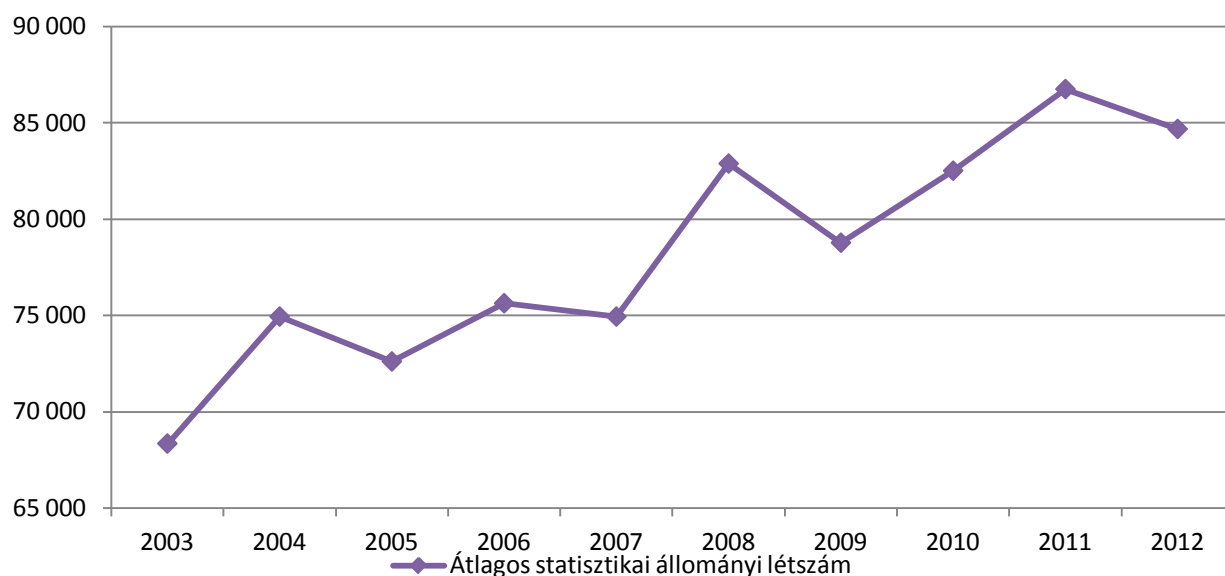
A regisztrált vállalkozások számának alakulása
 Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, B-STAR, 2003-2013.

5.8. ábra

A társas vállalkozások adózás előtti eredményének alakulása

Forrás: NAV, Társasági adóbevallás kiemelt adatai, 2003-2012.

5.9. ábra

A társas vállalkozások átlagos statisztikai állományi létszámának alakulása

Forrás: NAV, Társasági adóbevallás kiemelt adatai, 2003-2012.

A regisztrált vállalkozások statisztikai állományi létszáma alapján felállított kategóriák szerint a kerületi vállalkozások nagysága megegyezik a fővárosi átlagos helyzettel. Fővárosi szinten a vállalkozások 41 százaléka 0 és ismeretlen főt foglalkoztató cég, 55,8%-a 1-9 főt foglalkoztató vállalkozás. 1,8 százalék a 10-19 főt foglalkoztató cégek aránya, és 0,9% a 20-49 főt foglalkoztató vállalkozások részesedése. Az 50 főnél magasabb statisztikai állománnyal rendelkező cégek aránya mindössze 0,5 százalék. Újbuda vállalkozásainak foglalkoztatottak létszáma szerinti megoszlása alapján a 0 és ismeretlen főt foglalkoztató cégek aránya 42,3 százalék, 54 százalékot tesz ki az 1-9 fős vállalkozások aránya. A fővárosi átlagnál magasabb, 2 százalékkal részesedik a 10-19 főt foglalkoztató cégek aránya, és 1% a 20-49 főt foglalkoztató vállalkozások részesedése.

Kerület	Regisztrált vállalkozások összesen, db	0 és ismeretlen fő	1-9 fő	10-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250-499 fő	500 és több fő
I. kerület	8 859	4 248	4 371	142	65	28	2	3
II. kerület	29 555	13 942	14 928	419	185	71	6	4
III. kerület	29 257	11 855	16 441	542	281	123	10	5
IV. kerület	15 392	5 639	9 265	278	143	59	5	3
V. kerület	15 809	7 556	7 565	387	187	87	14	13
VI. kerület	17 018	7 900	8 487	361	179	72	13	6
VII. kerület	16 188	7 088	8 610	289	133	53	6	9
VIII. kerület	17 920	7 516	9 806	368	132	73	8	17
IX. kerület	14 021	5 690	7 638	362	190	108	10	23
X. kerület	13 883	4 829	8 490	300	152	93	10	9
XI. kerület	35 689	15 094	19 300	706	341	201	28	19
XII. kerület	18 059	8 694	8 958	229	120	51	5	2
XIII. kerület	29 911	12 435	16 196	686	342	200	26	26
XIV. kerület	27 465	11 110	15 466	525	252	103	4	5
XV. kerület	15 219	5 638	9 109	285	129	54	2	2
XVI. kerület	14 631	5 421	8 886	245	60	18	1	0
XVII. kerület	13 384	4 575	8 599	137	57	13	3	0
XVIII. kerület	16 469	5 718	10 382	226	103	32	3	5
XIX. kerület	9 597	3 508	5 866	132	61	27	1	2
XX. kerület	9 566	3 476	5 913	119	39	15	3	1
XXI. kerület	11 032	3 877	6 783	226	103	40	1	2
XXII. kerület	10 949	4 348	6 326	166	71	36	2	0
XXIII. kerület	3 414	1 182	2 107	71	30	17	5	2
Főváros	393 287	161 339	219 492	7201	3355	1574	168	158

2.6. táblázat

A kerületi vállalkozások nagysága, Központi Statisztikai Hivatal, B-STAR, 2013.

Forrás: Saját szerkesztés

A vállalkozások befektetése 2003-ban 1.680 mrd forintot tett ki. A befektetések volumene 2008-ig folyamatosan nőtt, és 2008-re elérte 4.200 mrd forintot. A válság hatására a vállalkozói befektetések néhány évig stagnáltak, majd 2011-re 4.942 mrd forintra nőtt. A fenti tendenciákat támasztja alá, hogy 2012-re a vállalkozások befektetéseinek értéke 4.500 mrd forintra csökkent.

Az 500 legnagyobb nyereségű hazai cég listáján az első 100-at figyelembe véve az alábbi XI. kerületi cégek találhatóak a helyezésük szerinti sorrendben.

Helyezés	Cég neve	Cím
1.	Corning Hungary Adatfeldolgozó Kft.	1117 Budapest; Budafoki út 91-93.
3.	Mol Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.	1117 Budapest, Október huszonharmadika u. 14.
9.	Viacom International Hungary Kft.	1113. Budapest, Bocskai út 134-146.
14.	Hankook Tire Magyarország Kft.	1117 Budapest, Budafoki ut 91-93. IP West Building
33.	Schneider Electric Hungária Villamossági Zrt.	1117 Budapest, Hauszmann Alajos u. 3/B
34.	Hewlett-Packard Magyarország Számítástechnikai és Elektronikai Berendezéseket Forgalmazó és Szolgáltató Kft.	1117 Budapest, Aliz utca 1.
40.	Colliers Nemzetközi Ingatlanüzemeltető és Kezelő Kft. (2014. június 1-ig: Property Partners)	1124 Budapest, Csörsz u. 41. MOM Park – Gellért torony
85.	TCF Hungary Kft.	1113 Budapest, Bocskai út 134-146.
89.	Olajterv Zrt.	1117 Budapest, Galvani u. 44.

2.7. táblázat.

A legnagyobb nyereségű kerületi vállalkozások.

Forrás: CREDITREFORM Kft

Figyelemre méltó, hogy az ország 10 legnyereségesebb vállalkozása közül 3 Újbudán található, és az első 100 vállalkozás között 9 rendelkezik XI. kerületi székhellyel.

1.5.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A lakosság képzettségi színvonala a 2011. évi Népszámlálás adatai szerint a fővárosi átlaghoz képest magasnak tekinthető. Az általános iskola 8 osztályt vagy az alatti népesség végzettségűek aránya a 7 éves és idősebb korosztály esetében 6 százalékponttal alacsonyabb, mint a fővárosi átlag, a középiskolai végzettséggel, szakmai oklevéllel rendelkező népesség aránya 5 százalékponttal alacsonyabb. Ezzel szemben a versenyképesség szempontjából kedvező képet mutat az érettségivel rendelkező lakosság átlagot meghaladó aránya (átlag +2%-pont), valamint az egyetemi és főiskolai oklevéllel rendelkezők magas aránya. Utóbbi a budapesti átlag felett van 10%-ponttal.

<i>Kerület</i>	<i>általános iskola 8 osztály vagy az alatt</i>	<i>középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel</i>	<i>érettségi</i>	<i>egyetem, főiskola stb. oklevéllel</i>
I. kerület	15,15	4,38	31,49	48,98
II. kerület	17,54	3,81	28,30	50,34
III. kerület	23,71	11,00	35,42	29,87
IV. kerület	26,20	14,53	36,38	22,90
V. kerület	19,07	6,95	33,66	40,32
VI. kerület	19,91	9,32	35,07	35,70
VII. kerület	24,18	11,32	34,57	29,92
VIII. kerület	27,92	13,17	33,62	25,29
IX. kerület	22,44	9,92	34,13	33,51
X. kerület	31,05	15,69	34,23	19,03
XI. kerület	18,49	6,80	36,52	38,19
XII. kerület	16,46	3,40	29,40	50,74
XIII. kerület	21,47	10,32	34,48	33,73
XIV. kerület	22,80	8,96	35,35	32,90
XV. kerület	30,01	15,71	36,29	17,99
XVI. kerület	25,12	11,46	36,63	26,79
XVII. kerület	28,15	15,60	36,68	19,57
XVIII. kerület	29,33	15,28	36,04	19,35
XIX. kerület	28,00	14,58	36,68	20,74
XX. kerület	31,39	16,39	34,63	17,59
XXI. kerület	31,21	17,39	36,00	15,40
XXII. kerület	26,79	12,50	35,09	25,62
XXIII. kerület	32,61	18,12	33,86	15,41
Főváros összesen	24,72	11,57	34,83	28,88

2.8. táblázat

A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Forrás: 2011. évi Népszámlálás, Központi Statisztikai Hivatal, 2011.

A lakosság gazdasági aktivitása a fővárosi átlaghoz képest kismértékben rosszabb. A foglalkoztatottak aránya 1,5 százalékponttal alacsonyabb a budapesti átlagnál, viszont mind az eltartottak, mind az inaktív keresők aránya 1-2 százalékponttal magasabb a fővárosi átlagnál.

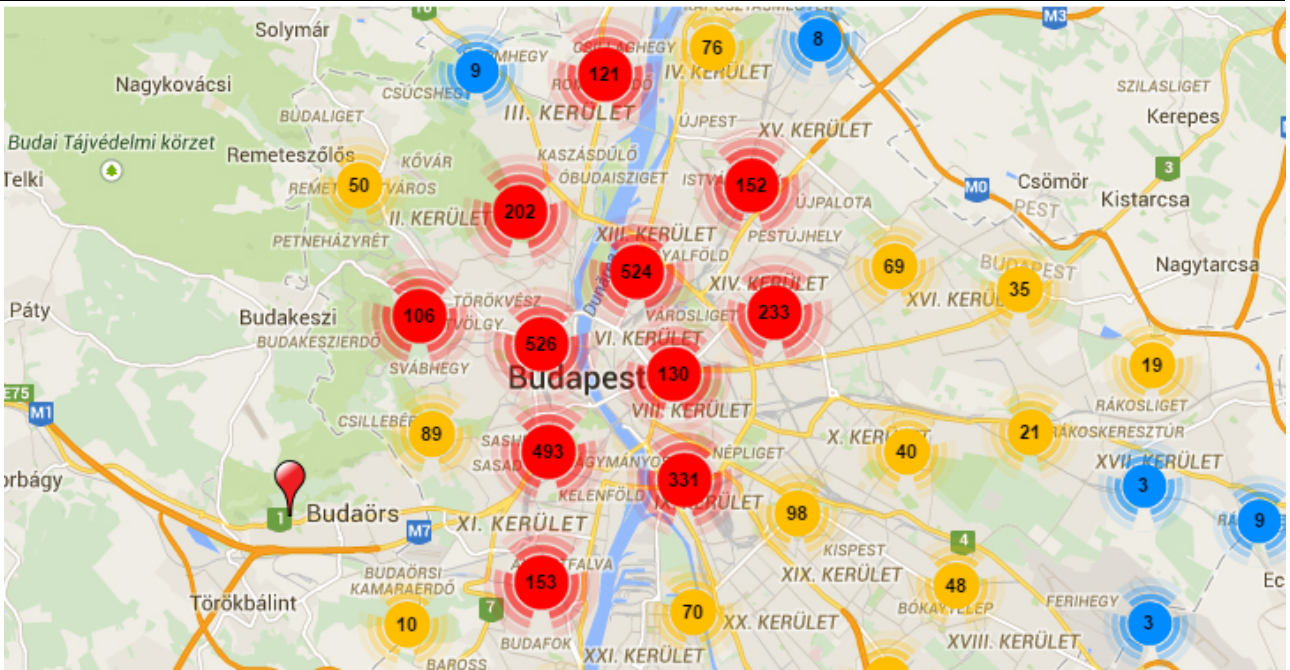
<i>Kerület</i>	<i>foglalkoztatott</i>	<i>munkanélküli</i>	<i>inaktív kereső</i>	<i>eltartott</i>
I. kerület	45,89	3,94	31,11	19,05
II. kerület	43,28	3,08	30,12	23,53
III. kerület	44,81	4,96	27,22	23,01
IV. kerület	47,86	5,61	24,23	22,30
V. kerület	45,18	4,78	31,90	18,14
VI. kerület	49,59	5,85	25,38	19,18
VII. kerület	47,83	6,83	25,11	20,23
VIII. kerület	45,69	8,00	23,99	22,31
IX. kerület	48,72	5,39	24,37	21,52
X. kerület	44,73	5,39	28,14	21,74
XI. kerület	43,22	4,18	28,59	24,00
XII. kerület	42,07	3,33	31,28	23,33
XIII. kerület	48,99	5,57	26,19	19,24
XIV. kerület	45,14	4,60	28,42	21,84
XV. kerület	44,09	5,88	28,46	21,57
XVI. kerület	43,28	4,77	28,01	23,95
XVII. kerület	44,20	5,18	26,17	24,45
XVIII. kerület	43,40	5,30	27,88	23,42
XIX. kerület	44,64	5,58	27,52	22,27
XX. kerület	43,03	5,90	29,18	21,89
XXI. kerület	43,71	6,31	27,81	22,17
XXII. kerület	42,38	4,93	26,95	25,74
XXIII. kerület	42,99	6,38	26,45	24,18
Főváros összesen	44,97	5,23	27,44	22,36

2.9. táblázat

A népesség gazdasági aktivitás szerint

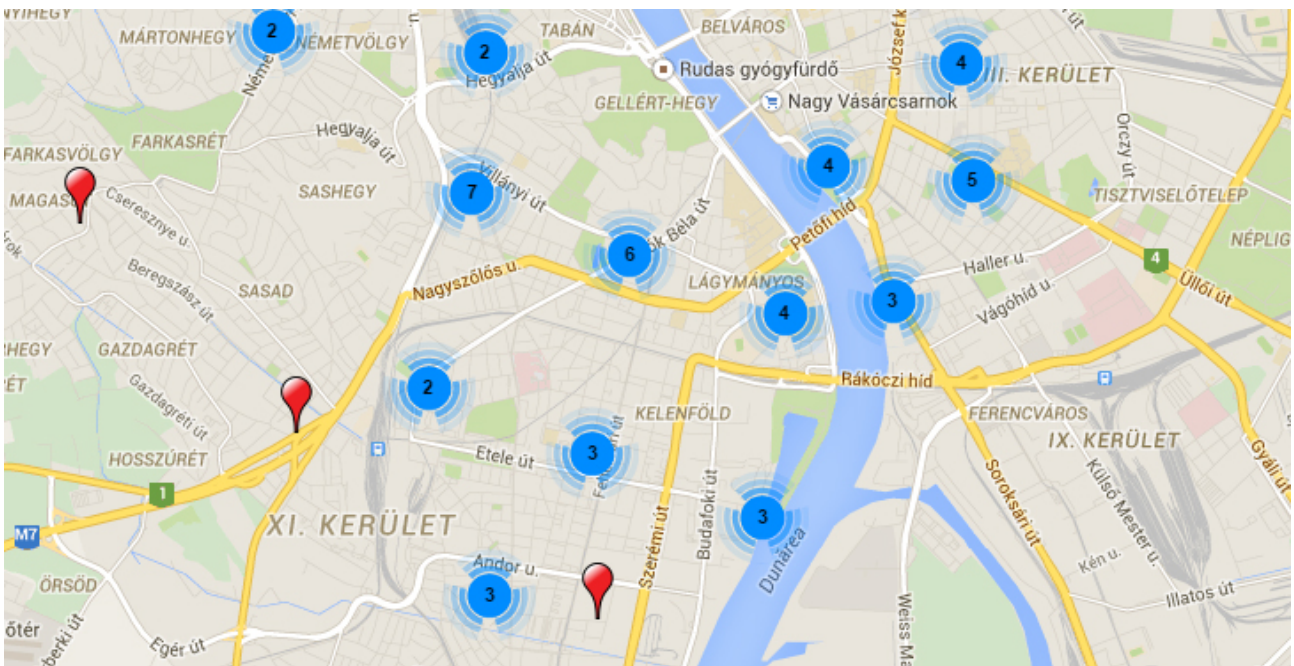
Forrás: 2011. évi Népszámlálás, Központi Statisztikai Hivatal, 2011.

A kutatás-fejlesztés területén Újbuda nem csak a fővároson belül, de országos viszonylatban is kitüntetett pozícióban van. Az intézményi kutatóhelyek fővároson belüli megoszlását mutatja az alábbi térkép. Budapest 132 intézményi kutatóhelyen mintegy negyede a kerületen belül helyezkedik el. Budapesten közel 3.800 vállalkozás tevékenysége terjed ki a kutatás, fejlesztés és innovációs feladatokra, amelyek területi eloszlását az alábbi térkép szemlélteti.

5.10. ábra.

K+F+I vállalkozások területi megoszlása Budapesten
 Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal Kaleidoszkóp, 2015.

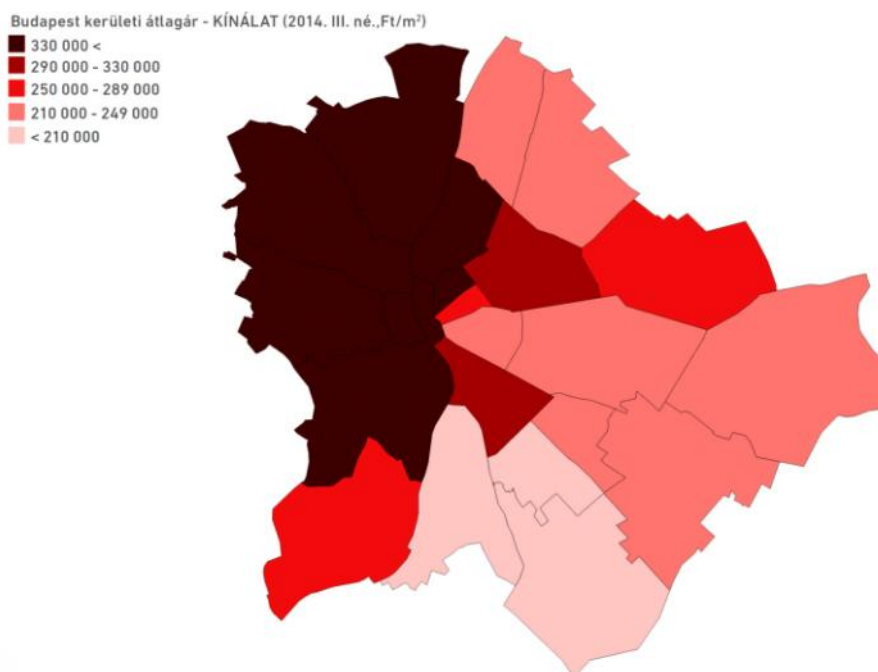
5.11. ábra.

Kutatás, fejlesztés és innováció területén működő intézmények Újbuda területén
 Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal Kaleidoszkóp, 2015.

1.5.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az ingatlanpiaci viszonyok elemzését az OTP Jelzálogbank Zrt. által kiadott OTP Lakóingatlan Értéktérkép 2014/2² szakmai kiadvány, valamint az otthonterkep.hu adatbázisának felhasználásával végeztük el. Budapesten a lakóingatlanok kínálati átlagára 338 ezer forint négyzetméterenként, amely jelentősen meghaladja a megyei rangsorban következő Pest megye értékét (218 ezer Ft/m²), és több mint 3,5-szerese a sereghajtó megyei értékeknek, amelyek a 2014. III. negyedéves adatok szerint nem érte el a 100 ezer forintos fajlagos kínálati átlagárat. A lakóingatlan átlagárak tekintetében a fővároson belül is jelentős eltérések mutatkoznak már kerületi szinten is, amelyet az alábbi térkép szemléltet.

Az eladásra kínált ingatlanok átlagárát tekintve a Belváros, főváros V. kerülete a legdrágább, egyedüli kerületként 500 ezer Ft/m² feletti értékkel rendelkezett a 2014. III. negyedév során. 400 ezer Ft/m² feletti átlaggal négy budai kerület követi a Pesti belvárost, sorrendben a XII., II., I. es XI. kerületek. Érdekeség, hogy Újbuda esetében a lakások és a családi házak kínálati átlagára gyakorlatilag megegyezik, egyaránt 400-400 ezer forintos átlagos négyzetméteráron kínálták a lakóingatlanokat 2014. III. negyedévében.

5.12. ábra

Kínálati átlagárak területi megoszlása kerületenként

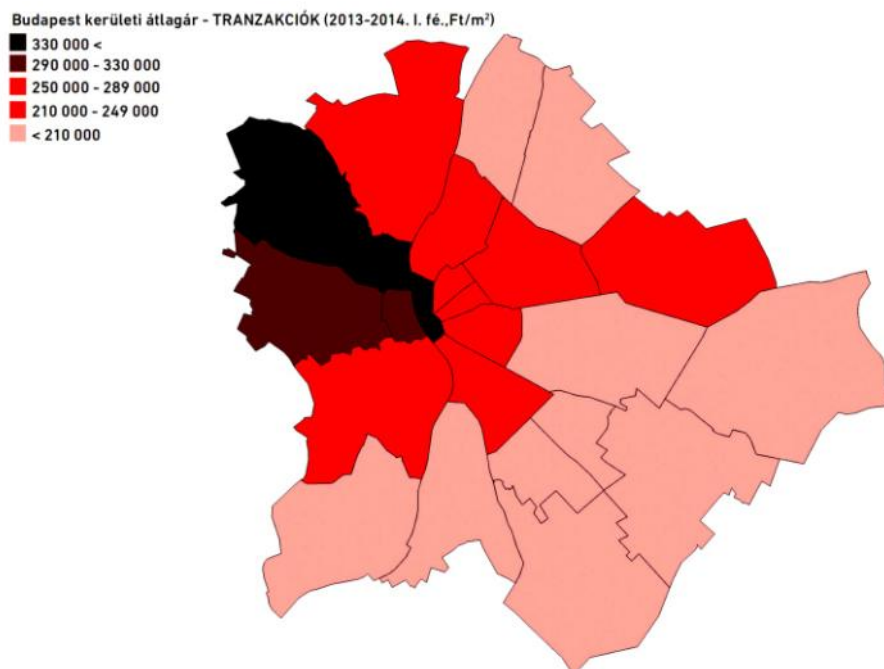
Forrás: OTP Lakóingatlan Értéktérkép 2014/2, OTP Jelzálogbank Zrt., 2014.

A kínálati átlagárhoz képest a tényleges adásvételi ár (tranzakciós ár) jelentősen eltér az egyes kerületek, így Újbuda vonatkozásában is, -43 és -4 százalék között szóródnak az értékek. Ebben a tekintetben a XI. kerület -35 százalékos értékkel a lista elején áll, hiszen ennél nagyobb különbséget csak a III., az V., a XII. kerületek könyvelhetnek el. Ez azt jelenti, hogy a XI. kerületben harmadával alacsonyabb árszínvonalon kelnek el a lakóingatlanok a hirdetési árhoz képest, amely még így is jelentősen magasabb, mint a fővárosi átlag, azonban figyelemre méltó, hogy az eladók jelentősen felülértékelik ingatlanjaik piaci értékét.

² A kínálati átlagár esetében a 2014. III. negyedév pillanatnyi helyzetképét, míg a forgalmi adatoknál – figyelembe véve, hogy az árakban ezen időszak alatt csak minimális elmozdulás jelentkezett – az utolsó teljes évet, 2013-at a 2014. első fél évében regisztrált adásvételekkel együtt elemezzük.

2015. március havi³ adatok alapján megállapítható, hogy a lakóingatlanok értékesítési ára alapján a fajlagos lakásárak figyelembe véve Budapest (245 ezer Ft/m²) jelentősen kiemelkedik az ország lakáspiacán belül, hiszen a következő legmagasabb értékekkel Pest (182 ezer Ft) és Somogy (158 ezer Ft) megye következik.

A válságban (2008-2013 között) a leginkább értéktartó kerületeknek a XI. és a II. bizonyult, ahol öt év alatt mindössze 2-3%-kal csökkentek az átlagárak.

5.13. ábra.

Tranzakciós átlagárak területi megoszlása kerületenként

Forrás: OTP Lakóingatlan Értéktérkép 2014/2, OTP Jelzálogbank Zrt., 2014.

A kerület belső tagozódását az ingatlanérték alapján az alábbi táblázatban foglaltuk össze. Látható, hogy a 277 ezer Ft/m² átlagérték mögött jelentős területi különbségek tapasztalhatók a kínálati árak alapján.

³ Az FHB Jelzálogbank adataira épülő www.otthonterkep.hu weboldal 2014. május 15-i adatai szerint, amelyek a lakóingatlanok értékesítési árának földrajzi eloszlását ábrázolja.

Újbuda városrészei	Kínálati árak (ezer Ft/m ²)	Átlagos értékesítési árak (ezer Ft/m ²)	Lakbér (Ft/m ²)
Albertfalva	261	269	1 515
Dobogó	178	219	1 263
Gazdagrét	248	244	2 020
Gellérthegy	394	360	2 200
Hosszúréti	426	376	2 100
Infopark	nincs adat	nincs adat	nincs adat
Kamaraerdő	479	444	2 200
Kelenföld	276	269	1 451
Kelenvölgy	244	251	1 980
Kőérberék	235	290	2 267
Lágymányos	284	269	1 258
Madárhegy	408	376	2 196
Órmező	218	206	1 168
Örsöd	251	245	1 650
Péterhegy	462	410	2 100
Pösingermajor	441	394	2 055
Sasad	381	355	1 926
Sashegy	345	322	2 150
Spanyolrét	408	359	1 850
Szentimreváros	298	281	1 205
Tabán	305	284	2 000

2.10. táblázat

Az ingatlanárak egyes jellemző értékei Újbuda városrészeiben

Forrás: Otthonterkep.hu, 2015. I. n.év., saját szerkesztés

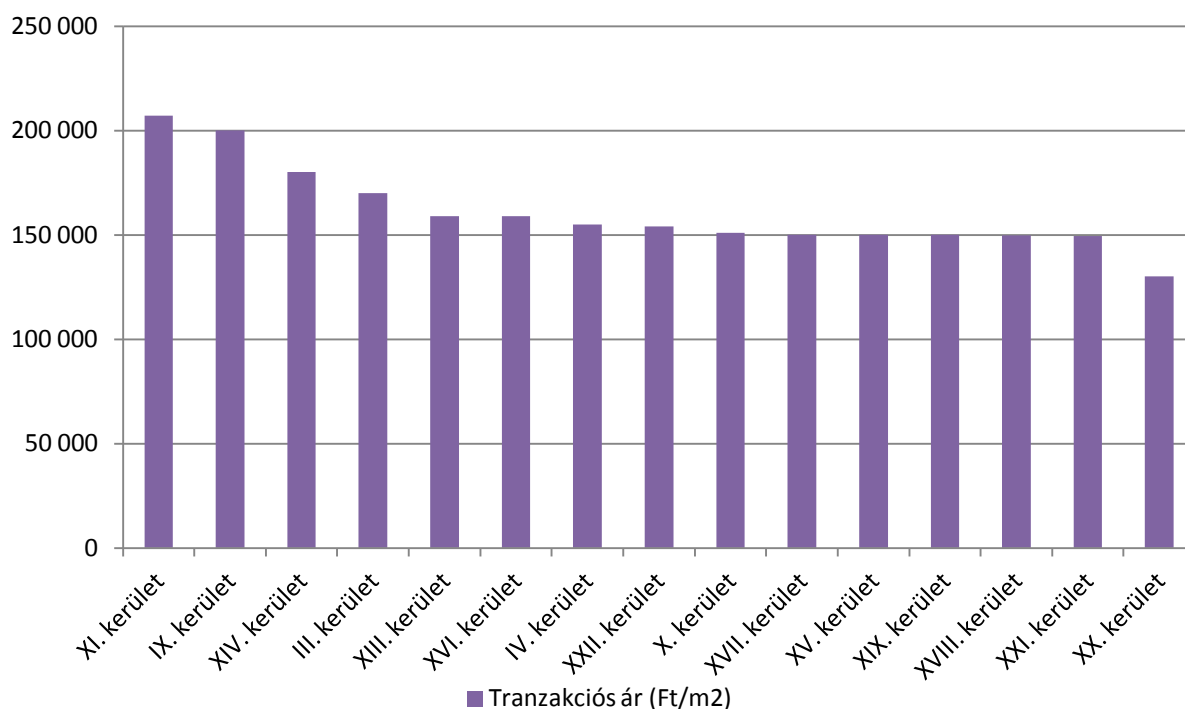
Városrészi szinten megállapítható, hogy a kerületi ingatlanpiac közel fele Szentimreváros és Lágymányos városrészekbe koncentrálódik. Újbudán két városrész, Kamaraerdő és Péterhegy városrészek esetében találkozni 400 ezer Ft/m² feletti fajlagos négyzetméter árakkal. A kerületben a négyzetméterenkénti kínálati árak több kerületrész esetében haladják meg a 350 ezer Ft/m² értéket, amelyek zömében a XII. és I. kerülettel határos városrészek, úgy mint: Gellérthegy, Sasad, Hosszúréti.

A kerület területének nagy része a 250 ezer – 300 ezer Ft/m² közötti sávba tartozik, mint pl.: Albertfalva, Kelenföld, Kelenvölgy, Lágymányos, Szentimreváros. Az értékskála alján találhatóak a kerület szívében található városrészek (pl.: Órmező, Örsöd, Dobogó, Gazdagrét), amelyek lakóingatlanai 250 ezer forint négyzetméterenkénti fajlagos ár alatti értékkel rendelkeznek. Figyelembe véve a kerületrészbe tervezett fejlesztéseket, jelentős városfejlesztési potenciál rejtőzik ezekben a területekben.

A fővárosi kerületek eladásra kínált lakásainak átlagméret szerinti rangsorában az V. kerület áll az élen 102 m²-rel, majd a három legnagyobb presztízsű budai kerület (II., XII. és I. kerületek) következett a 2014. III. negyedéves adatok alapján. Az eladásra kínált lakások átlagos méretének rangsorában a VI. kerületet a XI. kerület követi, 80 m²-t megközelítő értékkel. A házak esetében Újbuda a rangsor negyedik helyén áll, 75 m²-es értékkel, tekintettel arra, hogy az V. és a VI. kerületekben csak lakás típusú lakóingatlan található, így nem szerepelnek a listán.

A jelenlegi lakáspiac egyik legjobban teljesítő szegmensét jelentik lakótelepek. Lakótelepi lakások piaca esetében Újbuda kitüntetett helyzetben van, hiszen az OTP által az országos települési átlagár alapján felállított rangsort a XI. kerület vezeti, egyedüli településként 200 ezer Ft/m² feletti értékkel. Ez nem meglepő, hiszen Újbudán található az ország tíz legdrágább lakótelepéből három (Lágymányosi, Mezőkövesd úti, Gazdagréti lakótelep).

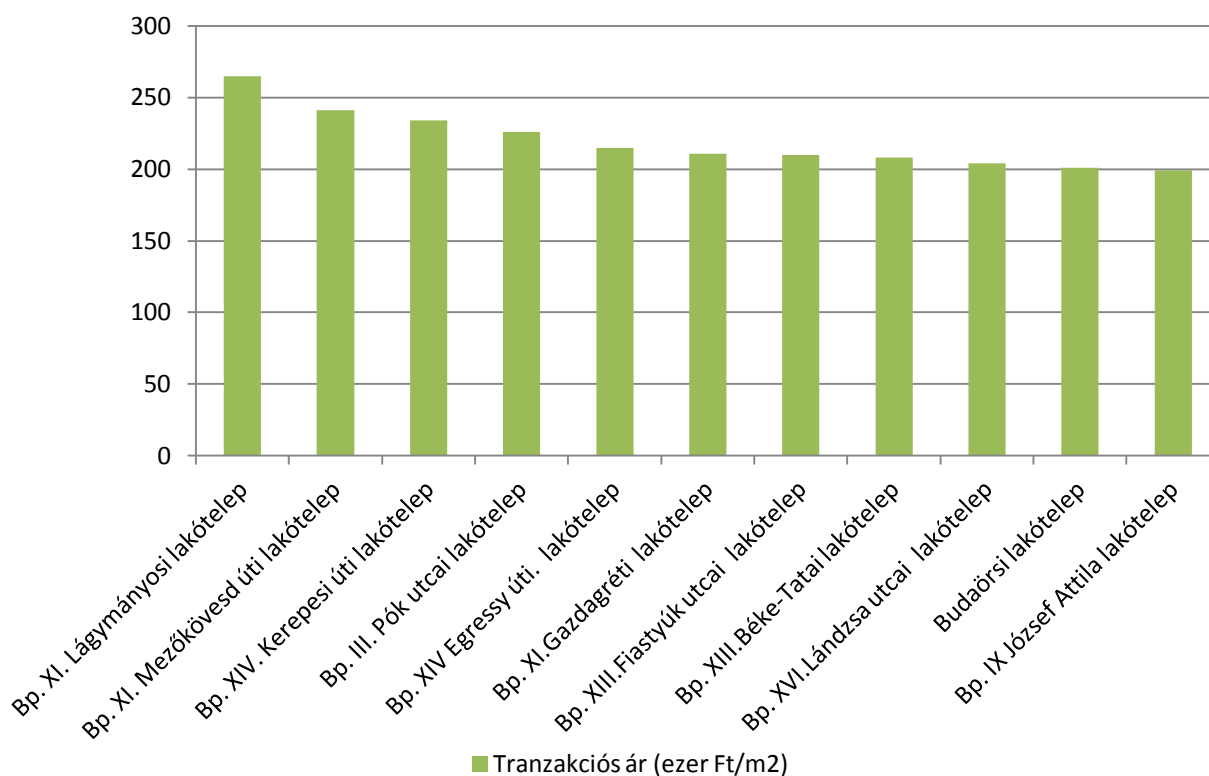
Az otthonterkep.hu 2015. I. negyedévi adatai alapján a XI. kerület lakóingatlanainak értékesítési átlagára 277 ezer Ft/m², ami közel 10%-kal haladja meg a fővárosi átlagot. A szomszédos kerületek közül Budafok-Tétény lakóingatlanainak átlagára az újbudai értéknek csupán 75%-át teszi ki, és szintén elmarad a XI. kerületi ingatlanállomány átlagos értékétől a III. kerület, ahol 240 ezer Ft/m² a fajlagos értékesítési átlagára a lakáscélú ingatlanoknak.

5.14. ábra.

2013-2014. I. félév folyamán eladott lakótelepi lakások átlagára a fővárosi kerületekben (Ft/m²)

Forrás: OTP Lakóingatlan Értéktérkép 2014/2, OTP Jelzálogbank Zrt., 2014.

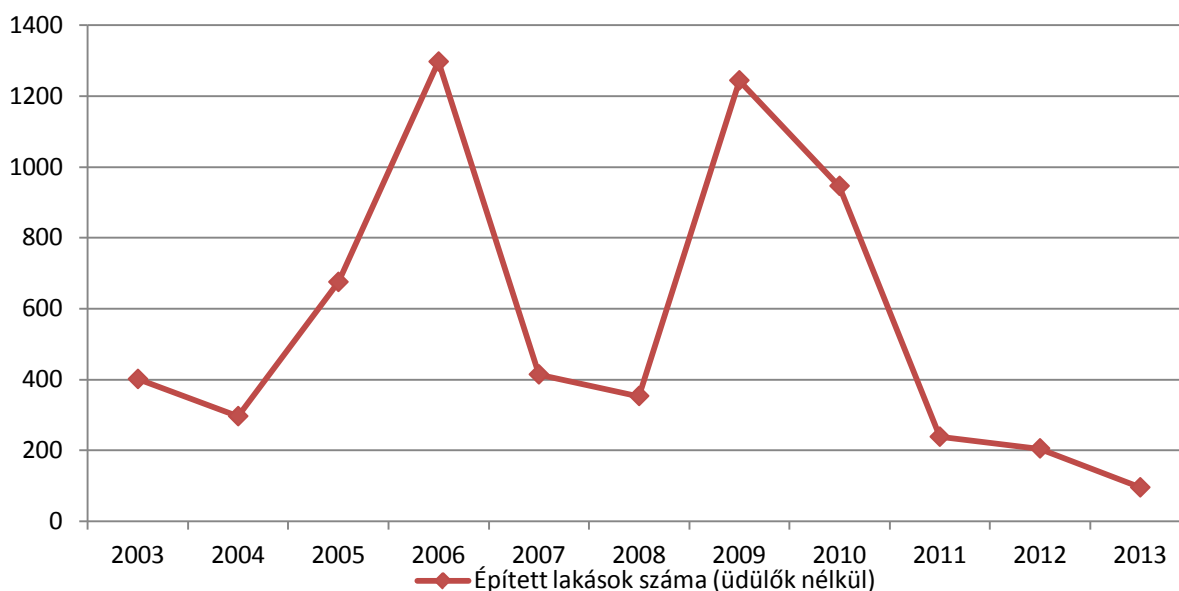

5.15. ábra

2013-2014. I. félév folyamán eladott lakótelepi lakások átlagára a fővárosi kerületekben (ezer Ft/m²)

Forrás: OTP Lakóingatlan Értéktérkép 2014/2, OTP Jelzálogbank Zrt., 2014.

Az alábbi ábra szemlélteti az épített lakások számának alakulását az elmúlt évtizedben. Látható, hogy 2006-ban és a válság előtt még megindított fejlesztések hatására 2009-ben 1.200-1.300 lakás/év volumenben épültek lakások a kerületben. 2009. óta a lakásépítések folyamatos csökkenést mutatnak.

5.16. ábra

Épített lakások számának alakulása.

Forrás: KSH B-STAR, 2003-2013.

SWOT

<i>ERŐSSÉGEK</i>	<i>GYENGESÉGEK</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Kiváló közlekedési kapcsolatok • Magas vállalkozássűrűség • Fővároson belül kimagasló gazdasági teljesítmény • Országos viszonylatban meghatározó nagyvállalatok jelenléte • Magas hozzáadott érték termelés • Innovatív szektor markáns jelenléte • Jelentős idegenforgalmi vonzerő • Magasan kvalifikált lakónépesség • Egyetemek, kutató-fejlesztő munkahelyek jelenléte • Értékálló és értékes ingatlanállomány • Élénk ingatlanpiac • Diverzifikált gazdaságszerkezet 	<ul style="list-style-type: none"> • Magas szintű, de csökkenő hozzáadott értéktermelés • Területileg kiegyensúlyozatlan szolgáltatásszerkezet • Kihasználatlan idegenforgalmi potenciál • Stagnáló kiskereskedelem • 2008 óta stagnáló lakossági jövedelmi színvonal • Vállalkozások romló adózás előtti eredménye • A fővárosi átlagnál alacsonyabb gazdasági aktivitás • Jelentős kiterjedésű barnamezős, gazdaságilag alulhasznosított területek • Közlekedési folyosókkal felszabdalt városszerkezet, hiányos belső közlekedési kapcsolatok • Aszimmetrikus gazdaságszerkezet
<i>LEHETŐSÉGEK</i>	<i>VESZÉLYEK</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Belső elérhetőségi viszonyok javítása, városrészek közötti kapcsolatok erősítése • Országosan kiemelkedő K+F+I szektor létrehozása • Az oktatás, képzés, kutatás magasabb szintű gazdasági célú hasznosítása • Idegenforgalmi adottságok hasznosítása • Kreatív, tudásintenzív szektor erősítése • Erős helyi gazdaság létrehozása • Barnamezős városrehabilitáció, egykori iparterületek újrahasznosítása • Kiskereskedelmi, vendéglátóipari szektor bővítése • Ingatlanok felértékelődése 	<ul style="list-style-type: none"> • A vállalkozók és a képző, kutató-fejlesztő intézmények közötti együttműködések nem valósulnak meg • A barnamezős városrehabilitációs projektek késése • Az idegenforgalom visszaszorulása • Az ingatlanpiac stagnálása • Versenyszférában megtorpanó foglalkoztatási szint • Kerületi alközpontok fejlesztésének elmaradása • Akadozó közlekedés-fejlesztés • Elmaradó lakótelep fejlesztési programok

1.6. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.6.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Újbuda Önkormányzatának költségvetése kiegyensúlyozott az elmúlt évek adatai alapján. A 2012. évben mintegy 11 milliárd forint, 2013-ban 11,4 milliárd forint összegű helyi adóbevételel rendelkezett az önkormányzat, amelynek 61 százaléka származik a helyi iparűzési adóból.

Lényeges megemlíteni, hogy a helyi iparűzésből származó kerületi önkormányzati bevétel 2009-ben, és 2010-ben 7,4 milliárd forint körül tetőzött, azóta kis mértékben csökkent, és 2012-ben 7,1 mrd Ft-ot tett ki. A második legjelentősebb önkormányzati helyi adóbevételei forrást az építményadó jelenti, amely 2012-ben meghaladta a 3,3 milliárd, 2013-ban a 3,4 milliárd forintot. Ez a bevételi forrás jelentősen bővült az elmúlt időszakban, hiszen 2010-ben 2,6, 2008-ban mindössze 2,0 mrd Ft-ot tett ki.

Év	Gépjármű adó	Építmény adó	Telekadó	Iparűzési adó	Idegenforgalmi adó	Talajterhelési díj	Pótlék	Bírság	Összesen
	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)
2007	920 955	1 971 114	260 911	6 266 719	136 298	-	69 394	22 883	9 648 274
2010	1 123 436	2 596 600	335 427	7 419 791	108 050	-	81 054	20 473	11 684 831
2013	461 501	3 433 047	381 944	6 967 929	126 477	-	51 163	603	11 422 664

3.1. táblázat

Bevételek alakulása 2007-2013.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

A kerület sajátos működési bevételeinek 80%-át tették ki a helyi adóbevételek az elmúlt években, ezen kívül az átengedett központi adók közül a gépjárműadó (1,1 mrd Ft) és a személyi jövedelemadó helyben maradó része (1,3 mrd Ft) haladta meg az 1 milliárd forintos bevételi összeget, amely önkormányzati bevételi források az elmúlt években jelentősen beszűkültek, megszűntek.

Újbuda önkormányzat költségének bevételeinek alakulását vizsgálva megállapítható, hogy a sajátos működési bevételek az elmúlt évtizedben megduplázódtak, míg 2003-ban 7 milliárd forint volt a saját folyó bevételek összege, addig 2012-ben ez az érték már megközelítette a 14 milliárd forintot. Az tapasztalható azonban, hogy a bevétel bővülési üteme 2007 óta – 2008. évi kismértékű csökkenést kivéve – minimális, már akkor elérte a 13 milliárd forintot.

A bevételek belső szerkezet jelentősen átalakult az elmúlt időszakban. 2003-ban egyaránt 4-4 milliárd forintot tett ki a helyi adóbevétel összege és az állami hozzájárulások és támogatások mértéke. Ezzel szemben 2012-ben a helyi adóbevételek megközelítették a 11 milliárd forintot, a központi költségvetési támogatások és hozzájárulások volumene viszont 2008-2012 között 6 milliárd forintról 5 milliárd forintra, 2014-ben mindössze 3,5 milliárd forintra csökkent.

Jogcímek	2013. év (ezer Ft)	2014. évi tervezet (ezer Ft)
<i>Önkormányzat működésének általános támogatása</i>		
Egyéb önk. feladatok támogatása	363 290	181 406
Egyes köznevelési és gyermekétkeztetési feladatainak támogatása	1 934 048	2 068 505
Szociális és gyermekjóléti feladatok támogatása	700 566	955 611
Jövedelem pótló támogatás	267 209	-
Kulturális feladatok támogatása	53 821	53 750
Előadó művészeti szervezetek támogatása	45 200	48 900
<i>Összesen:</i>	<i>3 364 134</i>	<i>3 308 172</i>
<i>Központosított támogatások</i>		
Helyi szervezeti intézményi kapcsolatok többletkiadásokra	10 682	-
Belterületi utak szilárd burkolattal való ellátása	44 666	-
Könyvtári és közművelődési érdekeltségnöv. támogatás	2 467	-
2012. évről áthúzódó bérkompenzáció	16 998	-
Lakott külterülettel kapcsolatos feladatok	1 017	1 044
Üdülőhelyi feladatokra	-	184 637
<i>Összesen</i>	<i>75 830</i>	<i>185 681</i>
<i>Egyéb központi támogatások</i>		
Bérkompenzáció	155 243	
Erzsébet utalvány	17 429	
„Itthon vagy – Magyarország szeretlek”	1 500	
<i>Összesen</i>	<i>174 172</i>	
Összesen	3 614 136	3 493 853

3.2. táblázat.

Központi költségvetésből származó bevételek.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

A vagyongazdálkodás tekintetében megállapítható, hogy a könyv szerinti értéken 50 mrd Ft-ot meghaladó önkormányzati vagyon nagy részét ma már a korlátozottan forgalomképes, vagy forgalomképtelen közterületek (utak, parkok stb.) alkotják, a lakás-, és helyiségállomány jelentős része az elmúlt két évtizedben értékesítésre került.

A kerület 2007-2013 közötti Gazdasági Programja kiemelten kezelte a kerületfejlesztés, és a hosszú távú költségvetési egyensúly kérdéskörét. A tudatos helyi gazdaságfejlesztésnek egyre fontosabb szerepet kell betölteni az önkormányzat működésében. Ezen belül a vagyongazdálkodás az önkormányzat számára egy eszköznek tekinthető.

Az önkormányzati költségvetés bevételeit a tőke és egyéb felhalmozási bevételek 2010-ig jellemzően 10% feletti arányban egészítették ki (1-1,5 mrd Ft.). 2011 és 2012-ben ezek a bevételek jelentősen csökkentek. A forrását tekintve a tőke jellegű bevételek az önkormányzat tulajdonában lévő lakások és telek értékesítéséből származtak és származnak mind a mai napig.

Megnevezés	Önkormányzat			Polgármesteri Hivatal				Intézmények		
	Kötelező	Önk. váll.	Összesen	Kötelező	Önk. váll.	Államig. feladat	Összesen	Kötelező	Önk. váll.	Összesen
Működési célú kiadások	4 285	2 406	6 691	2 616	23	0	2 639	8 173	216	8 389
Felhalmozási célú kiadások	1 796	1 187	2 983	30	2	0	32	422	0	422
VÁROS KIADÁSOK ÖSSZESEN	6 081	3 593	9 674	2 646	25	0	2 671	8 595	216	8 811

3.3. táblázat

Kiadások szerkezete.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

1.6.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A városnak külön városfejlesztési céllal létrehozott városfejlesztő társasága nincs. Projektcége, illetve projektcégben való érdekeltsége az Öböl XI. Kft-ben volt és van. A városfejlesztéssel kapcsolatosan az önkormányzat intézményrendszerében fontos szerepet tölt be a Képviselő-testület Gazdasági Bizottsága. A Polgármesteri Hivatalon belül a Főépítész és a Városgazdálkodási Igazgatóság látja el a településfejlesztéssel összefüggő feladatokat. A Városgazdálkodási Igazgatóság végzi az önkormányzati beruházásokkal – ezen belül az intézményi bővítésekkel, közterületi beruházásokkal, zöldfelületek fejlesztésével –, valamint a közműfejlesztéssel összefüggő feladatokat.

Kivitelezés alatt álló önkormányzati beruházások:

- Bikás park közösségi célú ökológikus szemléletű fejlesztése,
- Határ árok kapacitásnövelés medermagasítással.

Ebben a tárgykörben az önkormányzat az alábbi fejlesztéseket tervezi a következő időszakban:

- Gazdagréti Kaptató sétány komplex, funkcióbővítő revitalizációja,
- Hamzsabégi park funkcióbővítő fejlesztése,
- Goldmann György tér rendezése,
- Márton Áron tér felújítása,
- Kerületi játszóterek kialakítása (Tóváros), korszerűsítése, tematikus KRESZ parkok kialakításával,
- Közterületi sportpályák megújítása (pl.: Igmándi utca, Hamzsabégi utca), kutya-futtatók kialakítása,
- 60+ programhoz kapcsolódóan Idősek Parkjának kialakítása kerületszerte (pl.: Kérő utca),
- Közösségi kertek kialakítása,
- Parkolók bővítése, újak létesítése (pl.: Gazdagrét, Őrmező, Albertfalva, Kelenföld).

Intézményfejlesztések:

- Farkasréti Általános Iskola fejlesztése és bővítése,
- Környezettudatos nevelés érdekében belső zöldfalak kialakítása oktatási intézményekben,
- Udvar felújítási program folytatása a kerület oktatási intézményeiben (iskolák, óvodák),
- Intézményi épületek komplex energetikai és akadálymentesítési beruházásai.

- Gyermek Egészségügyi központ létrehozása a Bp. XI. Kőrös J. u. 3-5. sz. alatti épületben
- Óvodai férőhelybővítések elvégzése, a gyermeklétszám növekedés miatt indokolt kerületekben (Gazdagréti Szivárvány Óvoda, Keveháza utcai Óvoda)
- Bp. XI. Vahot u. 1. sz. alatti Egészségügyi Szakrendelő épület funkcióbővítése és a meglévő korszerűsítése

Fővárosi szinten folyamatban lévő, illetve tervezett, Újbudát érintő fejlesztési elképzelése, projektek:

- Kelenföld intermodális központ kialakítása,
- Az elvágott városrészek összekapcsolása, különbszintű közúti-vasúti keresztezések kialakítása,
- Csepel-Albertfalva híd építése,
- Összefüggő kerékpáros főhálózat, és kerékpárosbarát mellékhálózat kiépítése,
- P+R parkolók és B+R tárolók létesítése,
- 4-es metró meghosszabbítása,
- Budapesti fonódóvillamos,
- 1-es villamosvonal meghosszabbítása.

2012-2013-ban a Citadella vagyongazdálkodási jogának rendezésére fókuszát a kerületi önkormányzat, amelyet végül a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó adta át Újbuda Önkormányzata 2013. év végén. A kerület célja, hogy a Gellérthegy teljes területét összehangoltan fejlessze, a fővárosi önkormányzattal és az állammal közösen.

Az önkormányzat számos városrészben végez komplex városmegújítási program keretében koordinációs, partneri szerepet, gyakran magánbefektetőkkel szoros együttműködésben. Az egyik legjelentősebb potenciállal rendelkező ilyen városfejlesztési terület az Etele tér és környezete, ahol az önkormányzat a FUTUREAL csoporttal közösen végez összehangolt fejlesztéseket.

1.6.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Újbuda Kulturális Városközpont integrált városfejlesztési program

A kulturális gazdaságfejlesztést célzó városrehabilitációs program keretében alakult át az elmúlt 5 évben a kerület kulturális tengelye. A fejlesztés a kerület legsűrűbben lakott, három történeti városrészében (Gellérthegy, Szentimre, Lágymányos) a közterületek humanizálásával, minőségi átalakításával, a gyalogos, gépjárműforgalomtól mentes közterületek növelésével és pihenőhelyek kialakításával, valamint a kapcsolódó épületek, üzlethelyiségek megújításával törekszik az önkormányzat a kulturális és ezen keresztül a gazdasági élet fellendítésére.

A program megvalósítása során a Gellért tér és a Móricz Zsigmond körtér között a Bartók Béla út által felfűzve a közterületek, épületek, valamint a közművelődéssel, kultúrával kapcsolatos intézmények újultak és újulnak meg, ezen felül az egyéb látnivalók, a gasztronómiai élvezetet nyújtó és irodalmi/zenei emlékeket felelevenítő vendéglátóhelyek száma, elsősorban az út menti gépjárműforgalomtól megkímélt közterekhez kapcsolódóan gyarapszik.

A program első üteme keretében funkcióbővítő városrehabilitáció keretében került sor a Gárdonyi tér, és több intézmény megújítására. A 4-es metróvonal kiépítéséhez kapcsolódóan került sor számos alközponti funkciót ellátó városrész fejlesztésére.

Etele Városközpont

A Budapest One és az Etele City Center építésével Budapest legnagyobb és legmodernebb városi csomópontja jöhet létre a nyugati kapuban a Kelenföldet és környékét érintő városmegújítási program keretében, a Fővárosi, a XI. kerületi önkormányzat és a FUTUREAL csoport együttműködésében. Az Irodaközpont az Etele térre tervezett bevásárlóközpont és a Kelenföldi pályaudvarhoz tervezett közlekedési csomópontokhoz kapcsolódóan kap helyet

Vállalkozásbarát Újbuda

A kis- és középvállalkozások mind növekedési, mind foglalkoztatási szempontból kiemelt versenyképességi tényezőt jelentenek, így a kerületi gazdasági környezet meghatározó szereplői. Magyarország fejlődésének talán legfontosabb motorját a kis- és középvállalkozások jelentik. Újbuda egyetemi központként különösen jelentős potenciállal rendelkezik a fiatal, kezdő vállalkozások létrehozása tekintetében. Újbuda Önkormányzata kiemelten kezeli a helyi vállalkozások fejlesztését, támogatását, ennek érdekében az alábbi intézkedéseket teszi:

- törekszik a helyi ügyintézés, adminisztráció egyszerűsítésére, a vállalkozások számára kulcsfontosságú információk átlátható közzétételére,
- törekszik a helyi vállalkozások számára hozzáférhető pályázati és uniós források elérhetővé tételére.

Fenti célokat szolgálja a „Vállalkozásbarát Újbuda” rovat a www.ujbuda.hu weblapon, valamint a *Vállalkozásbarát Újbuda Füzetek* kiadványsorozat, amely kiadványok a kis- és középvállalkozások szempontjából alapvető fontosságú üzleti, finanszírozási, vállalkozásműködtetési és adózási ismereteket, kommunikációs, marketinges és internetes tudnivalókat foglalnak össze tömör és közérthető módon, számos gyakorlati példával.

Újbuda Startup Pályázat

Újbuda Startup néven 2014-ben a XI. kerületi önkormányzat pályázatot hirdetett valamennyi XI. kerületi campusszal rendelkező intézmény 35 év alatti hallgatója számára, aki a beadott pályázattal egyben elkötelezte magát, hogy a támogatás elnyerése esetén vállalkozását Újbudán hozza létre. A pályázat keretében elsősorban két-három fős csapatok jelentkeztek, többségében a kezdeti fázisban lévő ötlettel, de akadt olyan fejlesztés is, amely már több száz felhasználót mutatott fel. A beérkezett ötletek között sok mérnöki fejlesztés szerepelt, telefonos játékok, mobilalkalmazások.

Meglepően nagy számban érkeztek olyan pályázatok, amelyek az oktatáshoz kapcsolhatók, akár hiánypótló funkciót is betölthetnének a felsőoktatásban. Egészséggel, környezettudatossággal, újrahasznosítással kapcsolatos, partnerségre épülő elképzelések bontakoztak ki a fiatalok terveiben.

A pályázatok értékelésére az ELTE, a Corvinus, a BME, illetve a Design Terminál és a Fiatal Vállalkozók Országos Szövetségének képviselőiből alakult bírálóbizottság. A legjobb négy csapat tervét az önkormányzat 1-1 millió forinttal támogatta. Az önkormányzat együttműködik az Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Közhasznú Egyesülettel, amely szervezet mentorálja a fiatal vállalkozókat.

1.6.4. Foglalkoztatáspolitikai

Idősbarát Újbuda

Újbuda 50+ Program

A 2014-ben sikerrel zárult Senior Capital projekt folytatásaként tavaly nyáron elinduló Újbuda 50+ Program célja, hogy az Önkormányzat lehetséges eszközeivel indirekt módon segítse és támogassa az ötven évnél idősebb kerületi munka- és álláskereső polgárokat.

Újbuda 60+ Program

A 60 éven felüliek száma Újbudán eléri a 40.000 főt. A kezdeményezés a szervezeti keretek biztosításával, szervezési feladatok ellátásával, valamint különböző programok, és kedvezmények indításával járul hozzá a kerületben élő hatvan évüket betöltött polgárok életminőségének javulásához. Az idősek életminőségének javításán túl a program integrációs szemlélete miatt támogatja a helyi gazdaságélénkítési törekvéseket.

Az "Idősbarát Vállalkozás - Újbuda" kedvezményhálózatunkba folyamatosan keressük partnerként azokat a XI. kerületben működő kis- és középvállalkozásokat, kereskedőket, szolgáltatókat, akik a 60 éves és idősebb kerületi lakosok számára minimálisan 5% kedvezményt nyújtanának az általuk kínált áruk, szolgáltatások árából.

Az Önkormányzat, a programhoz csatlakozó vállalkozások kedvezmény elfogadó helyként megjelölt üzleteit ún. "Idősbarát vállalkozás - Újbuda" matricával látja el, és saját kommunikációs csatornáin (ujbuda.hu weboldal, Újbudai Szenior Programközpont, 60+ rendezvények) rendszeresen közzé teszi ezen üzletek logóját, nevét és címét.

Családbarát Újbuda Program

A kétéves program célja, hogy Újbuda "Családbarát várossá" váljon. A program megvalósulása során nemcsak az önkormányzat szolgáltatásai, közhivatalai válnak "családbarátabbá", hanem mind munkáltatóként, mind a kerületért felelős önkormányzatként Újbuda vezetése ösztönözni fogja a helyi vállalkozásokat, intézményeket és civil szervezeteket a programhoz való csatlakozásra, támogatva a munka és a magánélet összeegyeztetését. A projektben végzett fejlesztések eredményei, illetve a létrejövő széleskörű együttműködések a családosok mellett az idősebb lakók és a fogyatékos emberek számára is jobban, egyszerűbben használhatóvá teszik majd a kerület szolgáltatásait. A program konzorciumban valósul meg az Újbudai Önkormányzat, a Humán Szolgáltató Központ, az Újbuda Prizma Nonprofit Kft. és a Budapest Esély Nonprofit Kft. összefogásával.

Újbuda Önkormányzata összefogásban a Budapest Esély Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal, az Újbudai Humán Szolgáltató Központtal valamint az Újbuda Prizma Szociális Fejlesztési és Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal. A projekt a "Rugalmas munkahelyek, családbarát Újbuda" - TÁMOP-2.4.5-12/4-2012-0001 azonosító számú projekt keretében valósul meg.

Kivételes előnyhöz juthatnak azok az újbudai vállalkozások, amelyek csatlakoznak a Családbarát Újbuda programhoz. A részt vevő cégek jó eséllyel pályázhatnak későbbiekben az Újbuda Önkormányzata által meghirdetett, "Családbarát Vállalkozás" minősítésre, mely a mögöttes vállalati filozófia mellett komoly üzleti előnyöket is hozhat.

Újbuda Önkormányzata ingyenesen elvégezhető szemléletformáló tréningre várja azoknak a kerületi vállalkozásoknak a jelentkezését, amelyeknek fontos az esélyegyenlőség és a családbarát munkahelyi

feltételek kialakítása. A képzések során olyan ismereteket sajátíthatnak el a résztvevők, amelyekkel alkalmassá válnak akár kisgyermekes, akár megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatására.

A legtöbb munkahely célja a munkavállalók motiválása, megtartása és megbecsülése, hiszen a jó közérzet, a munka-család egyensúly harmonikus összehangolása kiegyensúlyozott, jól teljesítő alkalmazottakat eredményez, tehát hosszútávon kifizetődő befektetés a vállalkozások számára.

A képzés segítséget nyújt azoknak a kerületi kis, –közép,- és nagyvállalatoknak melyeknek fontos, hogy családbarát módon, kisgyermekes munkavállalóik szempontjait is figyelembe véve működjenek. Jó alkalom egyben a tapasztalatcserére is azoknak a kis-, közép- és nagyvállalatoknak, amelyek igyekeznek családbarát módon működni, és próbálják különféle intézkedésekkel, szolgáltatásokkal összehangolni a munkát és a magánéletet.

1.6.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

A vagyongazdálkodás lehetőségét és terepét jelentősen szűkíti a kerületi önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanvagyon szűkülése.

Terület	Tulajdonjelleg			Használati jogcím			Lakás		
	magán- személy	önkor- mányzat	más intézmény, szervezet	tulaj- donosi	bérleti	más jogcímű	lakott	nem lakott	együtt
	tulajdona								
I. kerület	14 871	1 468	633	10 267	2 454	372	13 093	3 879	16 972
II. kerület	46 647	658	1 379	36 142	3 520	875	40 534	8 147	48 681
III. kerület	58 161	3 399	1 063	49 042	6 090	965	55 986	6 526	62 512
IV. kerület	43 842	2 373	755	37 874	4 401	731	43 006	3 964	46 970
V. kerület	16 930	1 296	1 457	10 328	3 140	489	13 957	5 726	19 683
VI. kerület	25 395	1 090	1 302	16 091	4 119	640	20 850	6 937	27 787
VII. kerület	32 888	2 812	1 008	22 732	6 005	807	29 544	7 164	36 708
VIII. kerület	37 714	5 104	1 599	27 437	9 187	1 026	37 650	6 767	44 417
IX. kerület	34 211	4 189	1 107	24 435	6 821	915	32 171	7 336	39 507
X. kerület	34 599	2 484	1 349	29 025	4 975	676	34 676	3 756	38 432
XI. kerület	74 313	1 634	2 240	59 379	6 409	1 533	67 307	10 866	78 173
XII. kerület	31 355	1 234	944	23 925	3 020	651	27 592	5 937	33 529
XIII. kerület	63 800	6 602	2 401	48 360	12 007	1 672	62 039	10 764	72 803
XIV. kerület	68 421	2 665	1 352	55 076	6 489	1 453	63 018	9 420	72 438
XV. kerület	34 736	1 982	440	30 355	3 314	553	34 222	2 936	37 158
XVI. kerület	29 680	332	473	26 161	1 462	411	28 030	2 451	30 481
XVII. kerület	31 997	765	244	29 265	1 513	334	31 103	1 894	32 997
XVIII. kerület	41 548	1 332	673	36 644	2 743	588	39 969	3 578	43 547
XIX. kerület	26 147	882	280	22 842	1 872	391	25 105	2 204	27 309
XX. kerület	29 913	662	365	25 588	1 922	524	28 034	2 906	30 940
XXI. kerület	31 146	1 492	343	27 584	2 682	485	30 743	2 230	32 973
XXII. kerület	21 605	694	286	18 975	1 406	272	20 554	1 932	22 486
XXIII. kerület	8 314	77	253	7 347	425	121	7 874	751	8 625
Főváros összesen	838 233	45 226	21 946	674 874	95 976	16 484	787 057	118 071	905 128

3.4. táblázat.

A lakások és lakott üdülők szobaszám, tulajdonjelleg és használati jogcím szerint.

Forrás: 2011. évi Népszámlálás, Központi Statisztikai Hivatal, 2011.

A kerület lakásállománya 78,5 ezer, amelynek csak mindössze 1,8%-a van a kerületi önkormányzat tulajdonában. Az önkormányzat által fenntartott lakásbérlemények száma 2009-ig jelentősen csökkent, 2003-2009 között mintegy 1000 darabbal.

<i>Mutató</i>	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lakásállomány	70 718	70 985	71 651	72 939	73 338	73 690	74 906	75 846	76 072	78 402	78 487
Épített lakások száma (üdülők nélkül)	401	296	675	1 297	414	353	1 244	946	238	205	95
Fenntartott lakásbérlemények száma	2 406	2 398	2 173	1 824	1 664	1 553	1 428	1 423	1 410	1 411	1 398
Fenntartott lakó- épületek száma	951	942	897	833	794	778	749	743	741	743	734

3.5. táblázat.

A kerületi lakásállomány főbb jellemzőinek alakulása

Forrás: KSH B-STAR, 2003-2012. Saját szerkesztés

2009-től az önkormányzat lakások száma évről-évre lassan, de csökken, a 2015. évi adatszolgáltatás alapján 1.390 önkormányzati lakáscélú bérlemény található a kerületben, ebből 86 üres. A lakások bérbeadásából származó bevétel 2012. évben 264 millió forintot tett ki, amellyel szemben a lakóházak összes javítási, karbantartási és felújítási kiadása 221 millió forintot tett ki. 2003-ban a lakbérből származó bevétel 156 millió Ft., a bérházakkal kapcsolatos kiadások összesen 142 millió forintot tettek ki.

Az önkormányzati tulajdon bérbeadásából származó bevétel 2003-ban elérte az 1 milliárd forintot, ezzel szemben 2012-ben ez a bevétel 722 millió forintot tett csak ki, amelynek részben az az oka, hogy a nem lakás céljára szolgáló helyiségek értékesítése miatt az üzlethelyiségek száma az elmúlt évtizedben a korábbi állomány kevesebb, mint a felére csökkent le, és az üresedési ráta 2009. óta 21 százalékról 27 százalék fölé emelkedett.

<i>Év</i>	<i>Helyiség állomány (db)</i>	<i>Hasznosított (db)</i>	<i>Üres (db)</i>
2004.	1.050	874	176
2005.	972	783	189
2006.	853	673	180
2007.	784	612	172
2008.	777	601	176
2009.	758	599	159
2010.	745	583	162
2011.	742	554	188
2012.	740	544	186
2013.	708	514	194

3.6. táblázat.

Önkormányzati tulajdonban lévő helyiségek adatai.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

A kerületi ingatlanhasznosítás eddigi bevételei a költségvetés működési kiadásait, az újbudai fejlesztéseket finanszírozták. A jelentősebb önkormányzati mozgástér érdekében 2007-től arra törekszik az önkormányzat, hogy a forgalomképes ingatlanvagyon hosszútávon bővíthető legyen. Ilyen törekvés többek között, hogy az ingatlanértékesítésből származó bevétel stratégiai ingatlanvásárlásokra kerüljön

felhasználásra, illetve ingatlanalapok, projektársaságok létrehozásával jelentősebb ingatlan-, és városfejlesztési programokat valósítson meg a kerület külső források mobilizálásával.

1.6.6. Intézményfenntartás

Az újbudai illetékességű egyes intézmények központját foglalja össze az alábbi táblázat. Látható, hogy a közigazgatási szervek közül kevés a kerületi központtal működő intézmény.

<i>Intézmény típusa</i>	<i>Központ</i>
Építésügyi körzetközpont	Budapest 01. ker.
Erdőtervezési körzet	Budapest 11. ker.
Fogyasztóvédelmi Felügyelőség	Budapest 05. ker.
Gyámhivatal	Budapest 11. ker.
Járási Hivatal	Budapest 11. ker.
Katasztrófavédelmi kirendeltség	Budapest 11. ker.
Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal	Budapest 13. ker.
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	Budapest 07. ker.
Körzeti Földhivatal	Budapest 11. ker.
Megyei földhivatal	Budapest 05. ker.
Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Budapest 08. ker.
Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv	Budapest 13. ker.
Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazg.	Budapest 13. ker.
Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Budapest
Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága	Budapest
Megyei Kormányhivatal Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság	Budapest 12. ker.
Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ	Budapest 08. ker.
Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	Gödöllő
Megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv	Budapest 13. ker.
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazg. Szerveinek Munkavédelmi Felügy.	Budapest 09. ker.
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazg. Szerveinek Munkaügyi Felügy.	Budapest 09. ker.
Munkaügyi központ kirendeltsége	Budapest 09. ker.
NeKI Kirendeltség	Budapest
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Budapest
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Budapest 09. ker.
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Adó Főigazgatósága	Budapest 13. ker.
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága	Budapest
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága	Budapest
Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság	Budapest 08. ker.
Polgármesteri hivatalok	Budapest 11. ker.
Rendőrkapitányság	Budapest 11. ker.
Szociális és gyámhivatal	Budapest 05. ker.
Városi Bíróság	Budapest 02. ker.
Vízügyi Igazgatóság	Budapest

3.7. táblázat

Újbudai illetékességű intézmények.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

Óvodai intézmények

2004. óta nőtt az óvodába járó gyermekek létszáma. A kerületi óvodák kapacitása kielégíti az igényeket, sőt valamelyest férőhely felesleggel is rendelkeznek, a kihasználtság egy évben sem érte el a teljes mértéket. Az óvodák száma 2008 óta 36-ról 48-ra nőtt, ami az egyenletes területi ellátottság biztosításához járul hozzá.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Óvodai feladatellátási helyek száma	37	37	35	37	36	36	41	42	44	44	48	46
Óvodai férőhelyek száma	4 138	3 848	3 837	4 026	4 266	4 415	4 497	4 735	5 007	5 072	5 200	4982
Óvodába beírt gyermekek száma	3 657	3 622	3 717	3 897	3 914	3 946	4 204	4 344	4 584	4 688	4 681	4665
Óvodai gyermekcsoportok száma	167	160	159	170	169	170	178	183	191	194	200	189
Óvodapedagógusok száma	397	366	362	385	400	393	409	419	442	449	445	448

3.8. táblázat.

Óvodai intézmények helyzete 2003-2013.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

Általános iskolai intézmények

Az általános iskolai tanulók száma 2008 óta közel negyedével nőtt. Ennek megfelelően az osztályok, az osztálytermek, az általános iskolák és a pedagógusok száma is nőtt az elmúlt években. A feladatellátási helyek száma 2013-ban 28 volt, amelyek 394 osztályteremnek adtak otthont. Lényeges, hogy a közel 9 ezer általános iskolai tanuló közül mintegy 1 ezer más településről bejáró.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Általános iskolai feladatellátási helyek száma	29	26	25	26	27	26	27	26	28	28	28
Általános iskolai osztálytermek száma	397	384	376	378	356	368	381	378	390	383	394
Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban	402	395	375	367	365	359	384	383	399	412	416
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	7 834	7 691	7 475	7 364	7 274	7 226	7 697	7 844	8 267	8 568	8 958
Általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma a nappali oktatásban	1 005	1 028	1 033	1 054	1 056	1 126	1 093	1 173	1 204	1 353	1 475
Általános iskolai főállású pedagógusok száma	1 074	1 016	964	968	945	912	938	928	965	1 012	1 007
Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	709	581
Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	nincs adat	nincs adat	nincs adat	722	802	689	827	810	876	948	949

3.9. táblázat.

Általános iskolai intézmények helyzete 2003-2013.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

Középiskolai intézmények

A középiskolai intézmények száma jelentősen csökkent az elmúlt évek során. 2013-ban a gimnáziumi és szakközépiskolai feladatellátási helyek száma 21. A középiskolai osztályok száma 2003 és 2010 között radikálisan, 301-ről 216-ra csökkent. 2010 óta folyamatos emelkedést mutat a középiskolai osztályok száma, amely 2013-ban elérte a 265-öt. Az általános iskolai tanulókhoz hasonlóan a más településről bejáró középiskolai tanulók száma is jelentős változáson ment keresztül az elmúlt évtizedben. 2003 és 2010 között 2.610 főről 1.804 főre csökkent a számuk, 2013-ban azonban már elérte a 2.800 főt.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gimnáziumi feladatellátási helyek száma	14	14	13	13	13	13	15	13	13	12	11
Szakközépiskolai feladatellátási helyek száma	12	12	13	14	14	12	11	11	13	14	10
Középiskolai osztálytermek száma	291	293	297	297	285	249	238	248	263	266	258
Középiskolai osztályok száma a nappali oktatásban	301	300	289	286	278	240	247	216	251	262	265
Más településről bejáró középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban	2 610	2 964	2 506	2 633	2 590	2 446	2 284	1 804	2 271	1 845	2 800
Középiskolai főállású pedagógusok száma	766	758	771	802	737	659	646	634	674	654	640

3.10. táblázat.

Középiskolai intézmények helyzete 2003-2013.

Forrás: Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, 2015.

1.6.7. Energiagazdálkodás

Budapest Főváros Önkormányzata minden évben elkészíti Budapest Környezeti Állapotértékelését, amelynek része a főváros energiagazdálkodásának értékelése is. Az energiagazdálkodás 2013. évi állapotértékelése alapján 2011. évhez képest 2012-ben a Budapest területén felhasznált összes villamos energia a globális trendekkel szemben kismértékben csökkent (1,75%). A Fővárosi Önkormányzat intézményei és cégei által alaptevékenységre vonatkozó felhasznált villamos energia mennyisége 1%-kal nőtt. A köz- és díszvilágítás üzemeltetéséhez felhasznált villamos energia mennyisége nem változott. A lakosság által felhasznált villamosenergia-mennyiség 3%-os csökkenést mutatott. A főváros területén a gázfelhasználás összességében 6%-kal csökkent.

A Fővárosi Önkormányzat intézményei és cégei által felhasznált földgázmennyiség 3,9%-kal csökkent. A lakossági fogyasztóknak átadott gázmennyiség 11,6%-kal csökkent. A nem lakossági célú gázfelhasználás 1,9%-kal csökkent. A távhőszolgáltató által értékesített hőmennyiség 4%-kal csökkent, ezen belül a lakosság esetében kismértékű 2,2%-os energia igény csökkenés, a nem lakossági felhasználás esetében 10%-os csökkenés mutatkozott 2012-ben. Az energetikailag hasznosított hulladékok mennyisége 2011. évhez képest 2012-ben 4,3%-kal csökkent, miközben az energetikai hasznosítás aránya 8,9%-kal nőtt. 2012-ben a hulladékhasznosításból származó értékesített villamos energia mennyisége 31,7%-kal, az értékesített

hőmennyiség 2%-kal nőtt. A távhőenergia végfelhasználását tekintve a hulladék energiahordozók részesedése számottevően nem változott.

Összességében megállapítható, hogy végfelhasználás vonatkozásában Budapesten az egy főre jutó energiafelhasználás 2012-ben 2011-hez képest 1 MWh-val csökkent, mely egy főre vetítve 3 GJ energia megtakarítást jelent a korábbi évhez képest.

Újbuda esetében érdekesség, hogy 2008 és 2013 között a háztartási villamosenergia fogyasztók száma több mint 8 ezerrel nőtt, ugyanakkor a háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége 2009 és 2013 között csaknem 10 százalékkal esett vissza. A háztartási gázfogyasztók számában az elmúlt évtizedben nem volt jelentős változás. Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége azonban radikálisan, a felére esett vissza (!). A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma 2010 óta gyakorlatilag változatlan, 33 ezer lakás körül stagnál.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Háztartási villamosenergia fogyasztók száma [db]	74 414	76 728	76 739	77 580	79 708	82 858
A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége [1000 kWh]	183 330	188 326	186 536	184 955	181 813	172 414
Háztartási gázfogyasztók száma [db]	61 455	61 569	61 856	61 654	61 515	61 573
Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) [1000 m3]	365 914	301 261	287 483	251 049	n.a.	181 362
Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) [1000 m3]	42 969	48 465	54 958	45 363	n.a.	51 684
Az összes gázcsőhálózat hossza [km]	332	335	335	336	3 365	337
Összes gázfogyasztók száma [db]	64 026	64 184	64 505	64 270	64 206	64 119
Gázzal fűtött lakások száma [db]	n.a.	33 333	33 620	33 418	33 287	33 241
Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma [db]	33 545	33 004	32 954	32 953	32 959	32 935
Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma [db]	29 469	29 096	29 070	29 071	29 071	29 050

3.11. táblázat.

Energiafelhasználással kapcsolatos adatok.

Forrás:KSH B-STAR, 2003-2012. Saját szerkesztés

Az önkormányzat célja az energiahatékonyság fokozása érdekében a középületek, közintézmények energiaveszteség okainak felderítése, energiafogyasztás csökkentése, az energiahatékonyság javítása, és energiatakarékos működtetése. A Megújuló energiaforrások részarányának növelése és a hagyományos, fosszilis tüzelőanyagok részarányának visszaszorítása. A rendelkezésre álló megújuló energiaforrások hasznosítása a helyi adottságokhoz és igényekhez alkalmazkodva.

1.6.8. Településüzemeltetési szolgáltatások

A településüzemeltetés sok tekintetben a főváros egészére kiterjedő feladat, ezért a kerületben a településüzemeltetési feladatok nagy részben fővárosi kompetenciába tartozóak.

Közműellátás

A vízellátást (ivóvíz, iparivíz, tüzivíz) a Fővárosi Vízművek Zrt. végzi, amely teljes mértékben Budapest Főváros Önkormányzata által tulajdonolt cég.

A közcatornás szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés (felszíni vizek elvezetése, patakok rendezése) és a vizek tisztítása a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. feladata, a XI. kerület szennyvize a Központi Szennyvíztisztító Telepre kerül. A közművel nem összegyűjtött háztartási szennyvíz gyűjtését a Fővárosi Településtudományi és Környezetvédelmi Kft. végzi, s az ártalmatlanításra a FCSM Zrt. telephelyein kerül sor.

A villamosenergia-ellátásról, mint egyetemes szolgáltató a Budapesti Elektromos Művek Nyrt gondoskodik, míg az átviteli rendszerirányítást a MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt. végzi. A villamosenergia-elosztó szolgáltató az ELMŰ Hálózati Elosztó Kft., a főváros közvilágításáról pedig a BDK Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. gondoskodik.

A gázellátásban az FGSZ Földgázszállító Zrt., mint földgázszállítási rendszerüzemeltető vesz részt, az egyetemes szolgáltató a Fővárosi Gázművek Zrt., a földgáz elosztás pedig a FŐGÁZ Földgázelosztási Kft. feladat.

A XI. kerületben magas a távfűtéssel ellátott lakások száma, mely szolgáltatást a Főtáv Zrt. végzi.

Hulladékgazdálkodás és köztisztaság

A hulladékkezelési közszolgáltatás is alapvetően fővárosi önkormányzati feladat, s ennek megfelelően Budapest egész területén ezt a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. által biztosítja. Ennek megfelelően a települési hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását, valamint kezelését végzi a cég, de a lakossági szelektív hulladékgyűjtés és a lomtalanítás megszervezése is a feladatai közé tartozik. Ezen felül a főváros közterületeinek tisztítását, a nagy gyalogos aluljárók, a burkolt közutak, közjárdák és közlépcsők tisztítását (tulajdoni viszonytól függetlenül) és a téli hóeltakarítást is. A járdák esetében az ingatlan tulajdonosok felelnek az előttük húzódo járdák síkosítás-mentesítéséről, ahol azonban nincs közvetlenül ingatlan a járda mellett, valamint a kerékpárutak esetében az önkormányzat végezteti el a téli munkálatokat.

A kerületben a veszélyes hulladékok leadására a Bánk bán utca 8-10. szám alatt működő hulladékgyűjtő udvarban van lehetőség. Itt díjmentesen leadhatóak pl. az elhasználódott háztartási gépek, elektronikai hulladékok, fénycsövek és világítótestek, szárazelemek, használt sütőzsiradék, fáradt olaj és göngyölege, használt akkumulátorok.

Közutak fenntartása

A kerületben található, Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló közutak fenntartása fővárosi kompetencia. Ezen felül külön kategóriába tartoznak azok a kerületi önkormányzat tulajdonában lévő utak, melyeket a közösségi közlekedés is használ. Ezeket szintén a Fővárosi Önkormányzat által karbantartott utak. Újbuda Önkormányzata tulajdonában álló kiépített utak karbantartására a kerület minden évben (az anyagi lehetőségekhez mérten) igyekszik figyelmet fordítani. A rossz állapotban lévő közutak közül minden évben ütemezetten felújításra kerül néhány, illetve a meglévő földúthálózat hossza is évről évre csökken.

Zöldfelület-fenntartás, gazdálkodás

Az Önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a gondozott zöldfelületek, parkok kialakítására és fenntartására. A feladat ellátása során azonban tekintettel kell lenni a fővárosi illetve a kerületi kompetenciába tartozó tulajdonosi és kezelői feladatokra. Ennek megfelelően a kerületben az alábbi közterületeken a Fővárosi Önkormányzat a fenntartó: Etele tér, Feneketlen-tó park, Függetlenségi park, Gellért-hegy zöldfelületei (Jubileumi park), Károli Gáspár tér, Kosztolányi Dezső tér, Móricz Zsigmond körtér, Szent Gellért tér.

Újbuda Önkormányzat tulajdonában álló területek takarítását, és a parkfenntartás egy részét (kaszálás, cserjemetszés, növénykiültetés, stb.) az önkormányzat tulajdonában lévő ÚJBUDA PRIZMA Szociális Fejlesztési és Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft. végzi. A nagyobb összefüggő, kiemelt figyelmet igénylő területek fenntartását az önkormányzat, közbeszerzés útján kiválasztott vállalkozóval végezteti. A lakóházak előtt húzódó zöld sávok rendben tartásáról (törvényi kötelezettség alapján) az ingatlan tulajdonosoknak kell gondoskodniuk.

A fasorok fenntartását, a korosabb fák gallyazását, elöregedés esetén kivágását, pótlását az önkormányzat szerződés alapján külső céggel végezteti. Kivételt képeznek ez alól a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő utakat kísérő fasori sávok.

Közlekedés

Ahogy a főváros esetében mindenhol a közösségi közlekedés szervezését a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. biztosítja, míg az üzemeltetést a Budapesti Közlekedési Vállalat Zrt. végzi. A közösségi közlekedés a fővárosban díjfizetés mellett igénybe vehető szolgáltatás. A P+R parkolók üzemeltetése a BKK Zrt. feladatai közé tartozik, mint ahogy az összes közterület forgalomtechnikai kezelése is.

Temetkezés

A kerület közigazgatási területén nem található köztemető, azonban megemlítenéd, hogy a kerület közvetlenül határos a Farkasréti temető területével. Az egyházi tulajdonban lévő, templomokhoz tartozó kripták (pl.: Szent Gellért Templom és urnatemető) nem jelentenek az önkormányzat számára városüzemeltetési feladatot. A főváros területén a temetkezési feladatokat alapvetően a Fővárosi Temetkezési Intézet látja el.

Intézményfenntartás

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Gazdasági Műszaki Ellátó Szolgálat feladatai közé tartozik a kerületi intézmények (iskolák, óvodák, bölcsődék, uszoda, szociális intézmények stb.) gazdálkodási teendőinek, karbantartási, fenntartási munkáinak elvégzése.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- jelentős nevelési, oktatási kapacitás
- magas szolgáltatási színvonal

GYENGESÉGEK

- szűkülő önkormányzati források
- üzlethelyiségek romló kihasználtsága

LEHETŐSÉGEK

- növekvő gazdaságfejlesztési támogatások
- gazdasági szereplők bevonása a fejlesztésekbe

VESZÉLYEK

- tovább szűkülő önkormányzati bevételek
- csökkenő Európai Unió és Fővárosi Önkormányzati városfejlesztési források

1.7. A táji és természeti adottságok vizsgálata

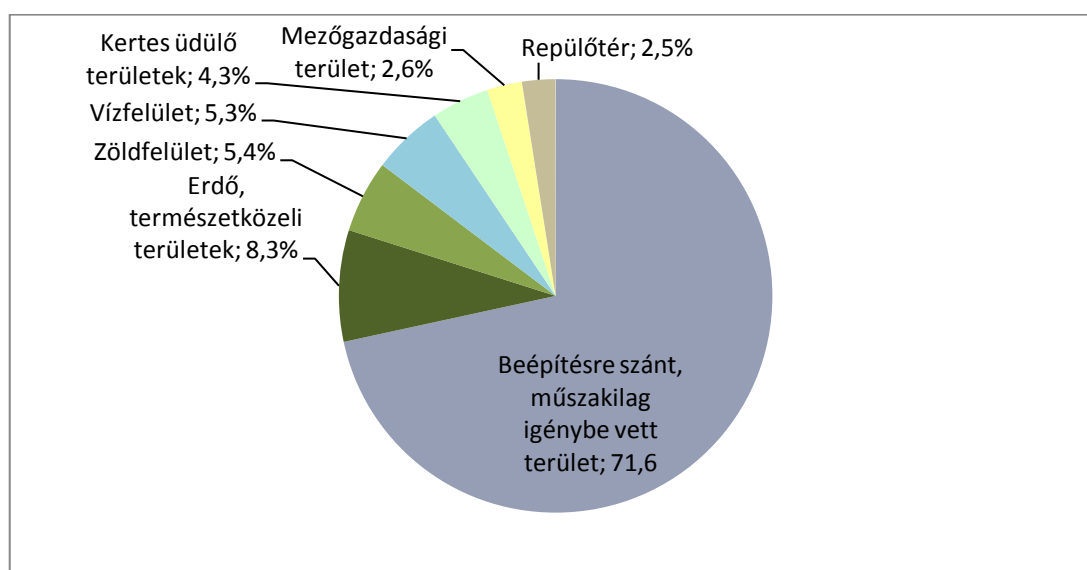
A XI. kerület változatos táji és természeti adottságokkal rendelkezik. A Budai hegység tömege itt találkozik a síkvidékkel. A Sas-hegy és a Gellérthegy révén egészen a Dunáig nyúlnak be a csúcsok különleges városképi értéket képezve. A Dobogó-domb és a Gazdagréti lejtő erdői és zöldfelületei a városban érkezőket elsőként fogadó látvány. A Duna melletti sík területek egy része feltöltött. A Határ-árok és a Hosszúréti patak völgyeletei a kerület déli határánál húzódnak.

1.7.1. Természeti adottságok , Tájhasználat, tájszerkezet (tájtörténeti vizsgálat, tájhasználat értékelése)

A kerület 8000 m hosszú Duna-partjából 1,2 km még kiépítetlen természetközeli parti sávval rendelkezik. A Kopaszi gát – nemrégiben létrehozott parkja a további zöldterületi fejlesztések kiindulópontja lehet. A Duna-part déli kerület határához közeli területeken pedig a távlati fejlesztések során létrehozható a parti zöldfelületi sáv.

A változatosan beépült városias, lakótelepi, hegyvidéki lakóterületek foglalják el a kerület nagy részét, de a nyugati sávban egy olyan zöld gyűrű húzódik a kerület határán, amely összárosi jelentőségű. Ugyanis ez a gyűrű a budai hegyvidéki erdő területektől majdnem a Dunáig eljut. Elemei a védett természeti területek (Rupp-hegy, Kőérberki szikes rétek), erdők, kertes mezőgazdasági területek, mezőgazdasági területek, zöldterületek és a Budaörsi repülőtér is. A gyűrű zöldfelületi kapcsolatokat tesz lehetővé. Új fejlesztési lehetőségeket nyújt és klimatikus szerepe is van.

A város belső és hegyvidéki zónájában szigetszerűen elhelyezkedő két nagy országos jelentőségű védett természeti terület is különleges értéket képvisel, mert jól megközelíthető rekreációs területek is egyben. Az erdők és a természetközeli területek 8,4 %-ot tesznek ki Újbuda területéből. Kedvező a zöldterületek aránya is (5,4%), a fővárosi átlagnak mintegy duplája. A kertes és mezőgazdasági területek mennyisége is jelentős és fontos puffer területek a természetközeli és az erdő területek közül.

6.1. ábra: Tájhasználat területi megoszlása Újbudán

Forrás: saját szerkesztés

Az 1770-ből származó Buda határtérképe szerint a területen a domboldalakon szőlők, a sík részeken rétek, szántók húzódtak. Az erdőterületek a budai hegyvidéken ebben az időben visszaszorultak a török, labanc háborúk fa kivágásai következtében. A város széle az 1837-es térképeken még a Sáros fürdőnél (Gellért fürdő) volt, kivéve Albertfalva egy utcás települést. Az 1800-as évektől már létrejött a Nádor-kert, amely barokk és tájképi stílusú kertrészekkel rendelkező gyümölcsös kert volt. Az 1838-as árvíz utáni folyó szabályozás, a Gellérthegy től délre történő töltés építés volt a legnagyobb mértékű tájalakítás a kerületben. Létrehozott egy belső tavat, szigettel. A Kopaszi gát is megépült 1870-re, mint téli kikötő. Az 1900-as évek elejétől először a tó Petőfi hídtól északra levő, 1930 után pedig az összekötő vasúti híd menti déli oldalát töltötték fel.

A filoxéra vész miatt kipusztult szőlőskertek helyére villák épültek a domboldalakon. A város terjeszkedése az 1870-es évek után a vasút, út, híd és pályaudvar építések nyomán indult meg Újbuda területén.

1.7.2. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek (tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek, nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék, ökológiai hálózat)

Az Európai Unió természetvédelem legfontosabb eszközei a madárvédelmi **(79/409/EEC)** és az élőhelyvédelmi **(92/43/EEC)** irányelv. A két jogszabály rendelkezései szerint kijelölt természetvédelmi területek közös európai rendszere a Natura 2000 hálózat.

NATURA 2000 terület:

- Sas-hegy és környéke, illetve a Duna medre védett

Védettséget meghatározó jogszabály: 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről

5.9 Budai-hegység (HUDI 20009)

5.9.6. Budapest XI. kerület: 2638/2, 2668/4, 2668/41, 2668/42, 2668/58, 2668/59, 2668/60, 2668/61, 2668/62, 2668/63, 2668/64, 2668/65, 2668/66, 2668/67, 2668/68, 2668/90, 2668/103, 2668/104, 2668/107, 2668/108, 2668/111, 2668/112, 2668/114, 2668/147, 2668/148, 2668/149, 2668/150, 2668/151, 2668/152, 2668/153, 2668/154, 2668/155, 2668/156, 2668/166, 2668/258

5.16. Duna és ártere (HUDI20034)

5.16.8. Budapest XI. kerület 23813/1, 43619

„Ex lege” védett természeti értékek:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi láp, **barlang**, forrás, **földvár**.

Országos jelentőségű védett területek:

- *Budai Sas-hegy Természetvédelmi Terület* (30 ha)
Védetté nyilvánító jogszabály: 40/2007. (X.18.) KvVM rendelet
- *Gellérthegy Természetvédelmi Terület* (összesen 39,7 ha, ebből a XI. kerületben: 23,5779 ha)
Védetté nyilvánító jogszabály: 1/1997. (I.8.) KTM rendelet

Helyi jelentőségű védett területek:

- *Budai Arborétum* (Villányi út 29-91., 35-43. és Ménesi út 43-45. kert; 8,9452 ha; szabályozott időben szabadon látogatható)
- *Rupp-hegy Természetvédelmi Terület* (7,6585 ha; szabadon látogatható)
- *Kőérberki szikes rét Természetvédelmi Terület* (21,1345 ha; nem látogatható)
Védetté nyilvánító jogszabály: 32/1999. (VII. 22.) Főv. Kgy. rendelet

Az egyes területek és emlékek védetté nyilvánításának célját és a vonatkozó kezelési terveket a Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet tartalmazza.

Egyedi védett értékek és fasorok

Egyedileg védett barlangok találhatóak a Gellért-hegyen és a Sas-hegyen. A védettséget az 1996. évi LIII. tv. 23. § (2) bek. és 24. § (1) bek. határozza meg.

Helyi védett fasorok. Az 50/2015. (I. 28) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Budapest Főváros TSZT Zöldfelület-, táj – és természetvédelmi tervlapja tartalmazza a településképvédelmi szempontból védett és védelemre tervezett fasorokat, a karakterében megőrzendő közparkokat, köztereket, jelentős zöldfelületű intézményterületeket.

„*Helyi jelentőségű, zöldfelületi védelemre javasolt fasorok, közkertek, közparkok, intézménykertek*” kategóriát vezetett be a 34/2003. (X.21.) XI. ÖK rendelet (továbbiakban KVSZ) 20. § (10) bekezdése. Ez nem természetvédelmi kategória. A kategória megtartandó, de pontos definíciója kellene – amennyiben a jogi háttér lehetőséget ad (ezekből a fasorokból tud majd kifejlődni a védett fasor, ha nem vágják ki idő előtt, és településképileg fontos, hogy egységes, azonos fajból álló fasorok díszítsék a kerület utcáit).

A természetvédelmi oltalom alatt álló értékeket kiegészíti (és részben átfedi) az Országos Területrendezési Tervben (OTrT) meghatározott, területrendezés eszközeivel szabályozott *Országos Ökológiai Hálózat övezete*. Az Országos Területrendezési Tervben kijelölt, – a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által pontosított – ökológiai hálózat a főváros szinte valamennyi természeti szempontból értékes területét tartalmazza, a XI. kerületben az Ökológiai Hálózat része a Duna teljes kerületi szakasza árterével együtt, és a kisvízfolyások partmenti sávja is hálózati elemként funkcionál.

A kerületben található védett gyógyforrások: Gellért gyógyfürdő forrásai (Kelenhegyi út 4-6.), Apenta ásványvíz palackozó kútjai (Tétényi út 33.), Szent Imre kórház meleg vízű kútja (Tétényi út 12-16.)

Egyéb gyógyvizek: Dél-Budai keserűvizek [Apenta, Ferenc József, Hunyadi János keserűvízkutak (Őrmező), Erzsébet timsós kutak (Tétényi út 12-16.).

Védettek a talajvízből, illetve rétegvízből táplálkozó víznyerő helyek védőterületei is: Dél – Budai keserűvíz telepek, és az Örsöd dűlőút – Budaörsi út – Mikes Kelemen út – Péterhegyi út – repülőtérhez vezető út – MÁV Hegyeshalmi fővonal által határolt terület.

A védett természeti területek környezetében a területhasználatban felmerülnek gondok. A Rupp-hegyen lakóépületek megjelenése tapasztalható a közpark és erdő övezetű területeken. A Sas- hegyen a védett területen belül is található lakóépületek. A Dél-Budai Keserűvíztelepek Vízbázis védőterületének új lehatárolása 2012-ban KTVF által kijelölésre került (térkép, KTVF: 15968-3/2012. sz. határozat) és ezzel jogilag rendeződött a terület védelme. Viszont a felhagyott ipari épületek bontótelepekké, illegális lakóhelyekké váltak.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Zöld gyűrű a város nyugati határán erdő, természetközeli, közpark, kertés és mezőgazdasági területekből
- Természetközeli kiépítetlen Duna-part 1,2 km hosszban
- Zöld- és erdőterületek aránya magas
- Védett természeti területek a város belsejében és a zöld gyűrűben

GYENGESÉGEK

- A gyógyvíz források kihasználatlansága
- A lakóterületeket az ipari zóna elválasztja a Duna-parttól
- Utak és vasútvonalak menti véderdő sávok hiánya

LEHETŐSÉGEK

- A Duna-part átjárhatóságának és 30 m széles zöldfelületi sávjának biztosítása a Kopaszi-gáttól délre
- Hosszúréti patak revitalizációja, ökológiai kapcsolat megtartása, a Határ árok nyílt szakaszainak zöldfelületrendezése

VESZÉLYEK

- Beépítésre szánt területek terjeszkedése a zöld gyűrűben a kompakt városfejlesztés helyett
- Spontán beépítések az erdő és mezőgazdasági övezetben
- A barnamezős beruházások elaprózódása, egységes tervezés hiánya következtében a zöldfelületi rendszer kiépítése megghiúsul
- Védett természeti területek puffer zónáinak átalakulása a beépítés és nem odaillő használat révén

1.8. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A XI. kerület fekvése, a Duna, az erdők, a természetvédelmi területek jelenléte olyan zöldfelületi adottságokat hordoznak, amelyek megóvása a további fejlesztési elképzelések meghatározó elveként kell szerepeljen. Ezt rögzíti Budapest településszerkezeti terve is.

A kerület Budapest zöldfelületi rendszerében elfoglalt szerepét megvizsgálva láthatjuk, hogy a város határán húzódó zöld gyűrűt biztosít, amely természetes és már többé-kevésbé átalakított, de aktív zöldfelületekből áll.

A Lágymányosi – híd és Budafok közötti Duna part nagyon fontos rekreációs és zöldterületi fejlesztési területe a városnak. A 30 m széles parti sáv átjárhatóságának biztosítása, rendezése és a szomszédos területeken sport- és zöldfelületi funkciók elhelyezése a feladat.

1.8.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Szerkezeti szempontból fontosak a mezőgazdasági és kertés üdülő területek a Rupp-hegyen, Kamaraerdőn, Őrmezőn, Őrsődön és a Sas-hegyen. Ezek értékes, többszintes növényzettel rendelkező területek, amelyek elvesztése a fejlesztések során komoly zöldfelület csökkenéssel járna. Jelenlegi területük 6,9 %-ot tesz ki Újbudán. Óvják a védett természeti területeket is.

A Fővárosi Szabályozási Kerettervben rögzített nagyobb kiterjedésű távlati közpark fejlesztési területek a Duna-parti sáv, a Dobogó-domb, Spanyolrét, Gazdagréti lejtő és az Albertfalvai híd melletti területek. Ma még e területeken rétek, cserjések, erdősült állományok találhatóak.

A XI. kerület lakóterületei között sok jó minőségű, magánkertes zöldbe ágyazott kertvárosi, régi településközponti, hegyvidéki és újonnan kiépített lakóparki területet találunk, ahol csak a közpark és sportterület igény kielégítésére van szükség.

A Budaörsi Repülőtér gyepfelülete 2,5 %-ot tesz ki a kerület összterületéből.

Rekreációs szempontból az erdőterületek, a közparkok, közkertek azok a zöldfelületek, amelyek a legnagyobb értéket képviselik.

Az erdőterületek zömében állami tulajdonúak (210 ha), egy magán és egy önkormányzati tulajdonú kisebb területet (13ha) kivéve. 2012-ben az Önkormányzat és a Pilisi Erdőgazdaság együttműködése révén a Kamaraerdei tanösvény kiépítésével jelentős fejlesztés történt. A védett erdőterületek közül a Sas-hegyen is kiválóan megoldott az ismeretterjesztés és az oktatás.

A Dobogó-dombi erdők jóléti funkcióját érdemes erősíteni. A környező területeken kiépült a bob-pálya, sportpályák. Az erdők zömében hazai lombos fajúak és 20-30 éves korúak. Cseréjük, felújításuk a közeljövőben nem esedékes. Az övezeti besorolás szerinti erdőövezetek egy részén nincs véderdő vagy turisztikai erdő. Az övezeti besorolásokat Budapest új szerkezeti terve kissé módosította. A fejlesztés lehetőségeit meg kell vizsgálni különös tekintettel arra, hogy új erdő telepítés a csereterületeket kivéve az elmúlt 5 évben nem volt. Különösen az autópályák és vasútvonalak mentén lenne szükség véderdők telepítésére. A védett természeti területek környékén az erdő övezetek legfontosabb funkciója a legértékesebb védendő területek körüli puffer zóna megtartása. Az itteni erdősítéseknek a táji jelleg figyelembe vételével (pl. szikes rétek) és a természetvédelmi szempontok előtérbe helyezésével kell megtörténnie.

A zöldfelületi rendszer leglátogatottabb elemei a közparkok, közkertek, fásított közterek. Nemcsak a kerület, hanem az egész főváros szempontjából kiemelkedő fontosságú a Gellérthegy zöldterülete, amely a hozzá kapcsolódó funkciókkal együtt turisztikai célpont is. A Feneketlen tó a sűrűn lakott kerületközpont ellátója. A nemrégiben felújított felnőtt edzőhellyel, futópályával, sportpályákkal rendelkező Bikás játszótér és park nagy népszerűségnek örvend.

A Lágymányosi-híd és Budafok közötti Duna part a legfontosabb zöldfelületi fejlesztési terület a kerületben. A fejlesztés első elemeként megépült a Kopaszi gát környezete, amely az egyetlen nagyobb méretű új budapesti közpark az elmúlt 5 évben. Kulturált, kiválóan fenntartott zöldfelületei vonzó célpontot jelentenek a pihenni vágyók körében. Vonzáskörzete városi szintű.

7.1. ábra

A Kopaszi-gát; Forrás: saját fotó

A Duna-part 30 m-es sávjának további szakaszain a gyalogos átjárhatóság hiányzik. A Galvani útnál egy építési telephely miatt a növényállomány jó része megsemmisült és a parti sáv leszűkül. A Házgyári úttól délre eső partszakaszon az útpálya a gáton húzódik, itt a hídépítés során lehet majd megfelelően kiépíteni a zöldfelületeket. Budapest Duna menti területeinek fejlesztési koncepciója szerint a rendezetlen partszakaszokon természetközeli sétányok, új zöldfelületek kialakítása a távlati cél. Ez a lehetőség Budapest Duna partján már nem sok helyen adott. A Hauszmann Alajos utcánál a régi Nádorkert helyén parkot kellene létrehozni.

A kerület 27 közkert méretű zöldterülettel rendelkezik. Ezek felújítása folyamatosan történik. Nemrégiben újult meg a Költők parkja és a Bukarest utcai Babaliget. A kerület játszótereinek szabványos átépítése 2004-ig megtörtént.

A kerület leglátványosabb szabadtér fejlesztései az utóbbi években a fásított közterekhez és a Bartók Béla út térségéhez kapcsolódtak. Jelentős fejlesztés a Móricz Zsigmond körtér átépítése, az Október huszonharmadika út – Fehérvári út – Váli út – Bercsényi út által határolt tömb közterületei, ahol rendezvényeket is lehet tartani. A Gárdonyi tér, a Transzit kávézó zöldfelületei, a „humanizált” utcák: Bartók Béla út, Karinthy Frigyes utca barátságos városias területekké váltak. Ezt a folyamatot jó lenne folytatni további utcákban (pl. Lágymányosi utca.) A metró építés nyomán kialakultak az új terek Móricz Zsigmond körtér, Etele tér, Gellért tér.

A lakótelepi zöldfelületek összefüggő és keretező jellegű zöldfelületek, értékük a beállt, intenzív lombtömeg. A lakótelepek játszóterekkel jól ellátottak. Őrmezőn és a Fehérvári úton megjelentek a közösségi kertek is, ahol a lakók maguk is kertet művelhetnek. A lakótelepeken jellemző a lakosság átlagéletkorának növekedése (pl. Gazdagrét), ezért az idősebbek számára is kell edző és pihenő helyeket kialakítani.

A Duna és a belső lakó területek kapcsolatát minél több helyen, nemcsak a barnamezős iparterületek fejlesztési sávján belül, hanem a meglévő belső lakóterületeken keresztül is (pl. Hauszmann Alajos utca, Hengermalom út stb.) meg kell teremteni. Ezeknek a gyalogos és kerékpáros kapcsolatoknak természetes helyet biztosítanak a Határ-árok nyílt szakaszai és a Hosszúréti patak. A patakok revitalizációjának ilyen célt

is kell szolgálnia. A Hamzsabégyi úti parksáv a legsűrűbben lakott kerület – részeket fűzi rá a Duna-partra, ezért nem javasolható az új szerkezeti tervben ismét megfogalmazott útépítési elképzelés.

1.8.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település zöldfelületi ellátottsága a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagyságától és térbeli megoszlásától függ. Budapest kerületei közül a XI. kerületben az 1 főre jutó erdő, természetközeli terület és kiépített zöldterület 35 m². Ezen belül a zöldterületek /közkert, közpark, városi park / 12,4 m² -t tesznek ki. Ezek városi összehasonlításban kedvező, átlagon felüli értékek. A kerületben zöldterülettel ellátatlan lakóterület nincs.

Újbuda speciális helyzetét Budapesten belül azonban az adja, hogy továbbra is meg kell őriznie azokat a távlati zöldterületi fejlesztési területeket, amelyek a zöld gyűrű és a városi vonzáskörzet miatt az egész városnak fontosak.

Miután a szerkezeti terv megállapításai szerint a fővárosban minden zónában zöldfelület csökkenés mutatható ki, továbbá erdő telepítések és nagyobb léptékű közpark, városi park építések nem történtek, ezért a legfontosabb feladat ezek megindítása lenne. Erre Újbudán elsősorban a Duna-part mentén, majd a Dobogó domb, Spanyolrét, Gazdagrét területén van mód.

A kerületben az erdőterületek jól megközelíthetők Albertfalva, Őrmező, Sasad és Rupp-hegy térségéből.

A védett területek és a nagy méretű intézményi zöldfelületek elhelyezkedésüknél fogva a sűrűbben lakott átmeneti zóna és a hegyvidéki zóna korlátlan használatú zöldterületeit egészítik ki a maguk területével. (Kertészeti Egyetem Arborétuma, Sas-hegy, Műszaki Egyetem stb.)

Közkert területekben főleg Sasadon, Madárhegyen, Pösingermajorban és Péterhegyen van hiány.

A kerületben hiány van sportpályákban. Önkormányzati kezelésben a Kelenvölgyi pályák, a Gabányi L. Sporttelep, a Nyéki Imre Uszoda, az Újbudai Sportcentrum és a Sport11 Újbuda működik. Sok sportlétesítmény egyetemek, egyesületek működtetésében és használatában van (Feneketlen tó tenispályák, a Tüske csarnok, MAFC, BEAC sportpályák). A Lágymányosi öböl a vízisportok tradicionális színhelye. Az öböl védett területén kell biztosítani a vízisport oktatást, melyre a Duna szabadfolyam része már nem alkalmas.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Zöldterületi ellátottság Budapesti átlag feletti
- Az erdők és a természetközeli területek elérhetősége és rekreációs használhatósága jó
- Kedvező lakókörnyezet a magánkertes és telepszerű lakónegyedekben
- Megvalósult köztéri zöldfelületi fejlesztések

GYENGESÉGEK

- Erdő telepítések elmaradása
- Városi és városrész szintű nagyobb közpark fejlesztések elmaradása (kivéve Kopaszi gát)
- Utak és vasútvonalak izoláló hatása a zöldfelületi rendszer szempontjából
- Közkert hiányos városrészek

LEHETŐSÉGEK

- A Duna-part 30 m széles sávjában zöldfelületi és sport célú fejlesztés
- Közpark és rekreációs területek kialakítása a Dobogó-dombon, Spanyolréten, Gazdagréten és a Nádor-kert helyén

VESZÉLYEK

- A Duna parti sáv növényzetének megbolygatása és a sétány kiépítés megghiúsulása árvízvédelmi és építési célból
- A Gellérthegy zöldfelületeinek degradálódása túlzó fejlesztési elképzelések miatt
- A Hamzsabégi út menti zöldfelületi kapcsolat megszüntetése
- Növekvő park fenntartási költségigény a klímaváltozás miatt

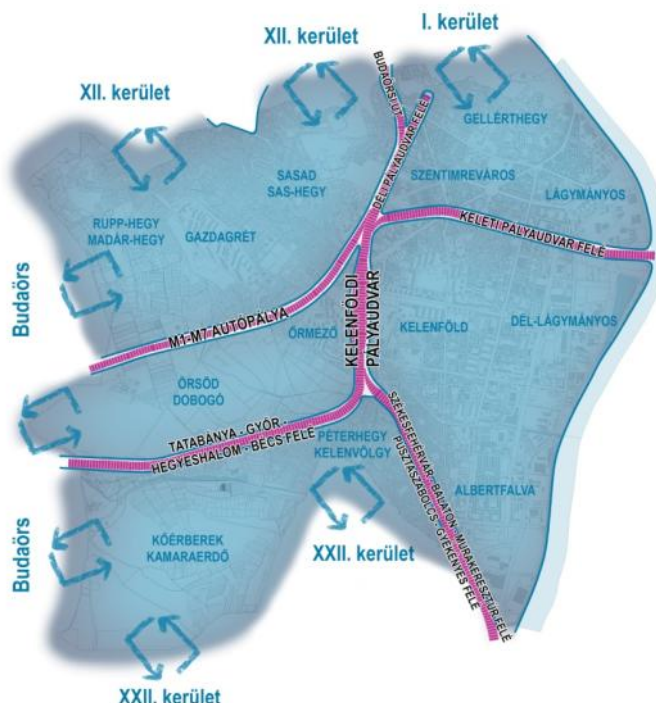
1.9. Az épített környezet vizsgálata

1.9.1. Területfelhasználás vizsgálata

A település szerkezete, helyi sajátosságok vizsgálata

A XI. kerület a főváros dél nyugati részén, a Duna jobb partján helyezkedik el. Szerkezetileg igen változatos, hiszen területére esik a Duna-menti sík területekből, valamint a Budai-hegyvidékből is. Újbuda területe megközelítőleg 3349 ha, s ezzel a főváros nagyobb kerületei közé tartozik.

A főváros zónarendszerén belül a kerület jelentős része az átmeneti zónába esik, azonban a peremén az összes zónából jut a területére (belső zóna, Dunamenti zóna, hegyvidéki zóna, elővárosi zóna). A Duna menti zóna a főváros egyre értékesebb területsávjává válik, ugyanakkor Újbuda esetében ez a potenciál még nem kellően kiaknázott. A hegyvidéki zónába eső területeken Gellérthegy és Sashegy-Sasad városrészekben a kisvárosias, valamint kertvárosias területek a jellemzőek. Az elmúlt években a Rupphegy – Madárhegy – Hosszúrét városrészek korábban beépítetlen területei is főként lakóterületként kezdtek átalakulni. A Belső zónába tartozó részei a kerület klasszikus központi része vegyes területekkel, erős intézményi koncentrációval (Lágymányos, Szentimreváros). A kerület nyugati felén kb. a Balatoni út vonalától jelentős beépítetlen és természetközeli területek találhatóak. Ide esik a Budaörsi repülőtér a keserűvízforrások területe, Kőérberek és Kamaraerdő, valamint az autópályától északra a hegyvidék egyelőre beépítetlen területei.

8.1. ábra: A közlekedési infrastruktúrák elválasztó szerepe Újbudán

Forrás: saját szerkesztés

Újbuda szerkezetét erősen meghatározzák a rajta áthaladó közlekedési infrastruktúrák, ezen belül is elsősorban a vasút. Az M1-M7 autópálya bevezető szakasza, valamint nyugatról és délről a Kelenföldi pályaudvaron keresztül a Déli- és a Keleti pályaudvar irányába haladó vasútvonalak a kerületen belül erős elválasztó hatással bírnak. A kerületen belül a közlekedési csatornák mentén elhatárolódó kerületszettek ugyanakkor erősen kötődnek a környező kerületekhez, gyakran azok közvetlen folytatásai. Ez alól talán némileg kivétel a kerület nyugati oldala, ahol az agglomeráció felől a települések beépítése már elérte a főváros közigazgatási határát, azonban a fővárosi oldalon még nem teljesen épültek be, s a természetvédelmi területek a jövőben sem fognak beépülni.

A közlekedési infrastruktúrák kerületen való áthaladása (a szerkezeti elválasztó hatás ellenére) jó közlekedési kapcsolatokat is jelent Újbuda számára, ami kiaknázása a kerület későbbi szerkezetére is hatással lehet.

A kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználása

A kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználása igen változatos, illetve jelentős átalakulás előtt álló területeket is találunk, mely a jelenlegi állapot folyamatos változását eredményezi.

A kerület területfelhasználásának vizsgálatánál az alábbi nagyobb területfelhasználási kategóriákba soroltuk a területeket:

Lakóterületek: meghatározóan lakó funkciójú területek, azonban az alap funkciót kiszolgáló kisebb alapfokú ellátó intézmények, a lakófunkcióba integrált irodák, kereskedelem (pl. az épületek földszintjén) és szolgáltatás is jelen van.

Közösségi célú (intézményi) területek: A humán infrastruktúra területei (pl. oktatás, képzés, egészségügy, egészségfejlesztés, szabadidő, sport, szociális intézmények, kulturális intézmények, igazgatás).

Iroda területek: meghatározóan irodai-munkahelyi területek, azonban az épületekben kiegészítő kereskedelmi és szolgáltatás funkciók lehetnek.

Kereskedelmi, szolgáltató területek: kifejezetten a kiskereskedelem és a szolgáltatás területei.

Gazdasági területek: a termelés és a logisztika területei, s csak kisebb arányban fordul elő a kis- és nagykereskedelem.

Hétvégiházias területek: ebbe a kategóriába azokat a területeket soroltuk, melyek egyfajta átmenetet képeznek a lakóterületek és a mezőgazdasági kertes területek között. Egyes telkein már megjelent az állandó lakóterületi használat, azonban meghatározóan még inkább a hobbykertesek a jellemzőek.

Rekreációs területek: a pihenés és a szabadidő eltöltés létesítményeinek területei (sportterületek, strandok, fürdők).

Különleges területek – honvédségi területek: használatában speciális funkciójú területek, a honvédség által használt területek.

Városüzemeltetési területek: a területigényes közműterületek (vízmű, szennyvíztisztító, erőmű, nagyobb szennyvízátemelő, fűtőmű és elektromos állomás) és közlekedésüzemi területek (járműtárolók, karbantartási területek).

Közlekedési területek (közúti, vasúti, légi közlekedési területek): a nyomvonalas (közút, vasút) és a területigényes (pl. pályaudvar, repülőtér, kikötő) létesítmények területei.

Zöldfelületek területei: a közhasználatú, a napi rekreációt biztosító területek (parkok, szabadtéri sportterület) és az egyéb kondicionáló zöldfelületek területei.

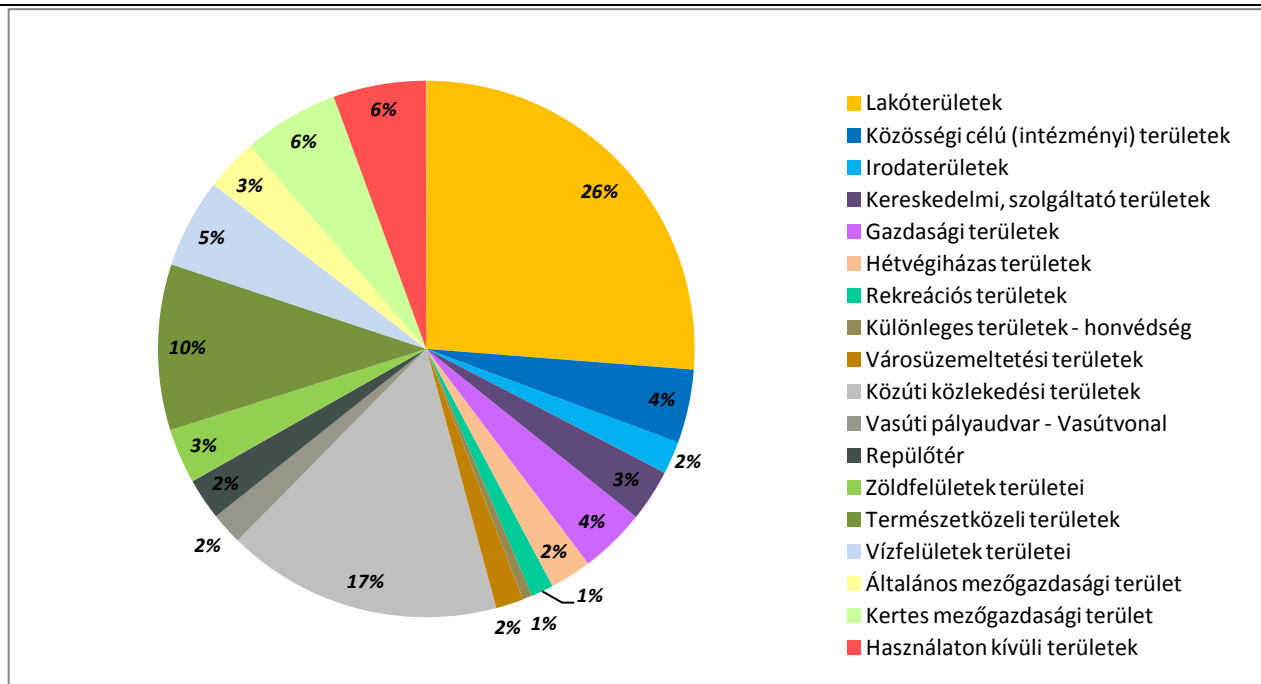
Természetközeli területek (erdők és gyepes-cserjés-ligetes területek): az erdők mellett ide soroltuk a cserjés, gyepes, ligetes területeket, természetközeli vegetációval.

Vízfelületek területei: ide tartoznak a Duna, a kisvízfolyások, valamint a természetes és mesterségesen kialakított tavak.

Mezőgazdasági területek: ebbe a kategóriába a művelés alatt lévő területek tartoznak, a műveléshez szükséges létesítményekkel. Karakterében ezek vagy általános, vagy kertes mezőgazdasági területek.

Használaton kívüli területek: jelenlegi állapotukban kihasználatlan területek, az egykor, vagy még ma is műszakilag igénybevett, de nem funkcionáló területek (pl. nem működő ipari területek, felhagyott közlekedési területek, beépítésre előkészített területek), valamint egykori mezőgazdasági vagy zöldterületek, melyek építési területként történő előkészítés miatt ma roncsolt területek, biológiai szerepük nincsen.

Ez alapján Újbuda területfelhasználásának százalékos eloszlását az alábbi ábra mutatja. Látható, hogy a beépített területek közül meghatározóan a lakóterületek fordulnak elő (kb. a kerület negyede), azonban jelentős intézményi, gazdasági-, kereskedelmi és szolgáltatóterületek is jelen vannak.

8.2. ábra.: Újbuda területfelhasználása

Forrás: saját szerkesztés

Mivel a területfelhasználás a kerület városrészei között igen eltérőek, ezért a részletesebb leírást a továbbiakban városrészekenként tesszük meg.

Gellérthegy

Gellérthegy városrészként a kerület Gellért-hegy déli lejtőjét valamint a Kis-Gellért-hegyet nevezzük. A Gellért-hegy tetején találjuk a Citadellát, mely mai használatában turisztikai vendéglátóhelyeket foglal magába. Körülötte városi közparkként hasznosulnak a hegy beépítetlen területei. A Kis-Gellért-hegy tetején különleges honvédségi területet, katonai objektum található. A hegyoldalon a Ménesi út mentén nagyobb méretű intézményi (oktatási és egyházi) területeket is vannak. A lakóterületek meghatározóan kisvárosias szabadonálló beépítésű területek, társasházi beépítéssel.

Szentimreváros

Szentimre városrész egyfajta átmenetet képez Gellérthegy, Kelenföld és Lágymányos városrészek között. A Bartók Béla út és a villányi út hegy felőli részei is ide tartoznak. A Bartók Béla út mentén nagyvárosias jellemzően zártos, zártudvaros beépítés a jellemző, azonban a Ménesi útról már kisvárosias jellemzően szabadonálló lakóterületek nyílnak. A Villányi út folytatásában jellemzően szintén a kisvárosias beépítésű lakóterületek folytatódnak. A Villányi út mentén jelentős méretű oktatási (és egyházi) intézményterületek húzódnak (Szent Margit Gimnázium, Szent Imre Gimnázium, Általános Vállalkozási Főiskola, Budapesti Corvinus Egyetem – Budai Campus). Szent Imre városrészben találjuk a kerület adminisztratív központját, a Polgármesteri Hivatalt is (Bocskai út). Jelentős közpark a Feneketlen-tó és környezete. A Karolina úthoz közelebb eső tömbök kisvárosias, jellemzően zártos beépítésű lakóterületek, míg a Móríc Zsigmond körtér környezetében nagyvárosias, keretes beépítésű tömbök vannak.

Lágymányos és Infopark

Lágymányos a kerület jelentős városközponti területei közé tartozik, ezen belül jelentős intézményi, kereskedelmi és szolgáltatói és iroda területekkel (Infopark). A Duna-part mentén találjuk a felsőoktatási intézményterületeket (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Eötvös Lóránt

Tudományegyetem egyes karai). Újbuda-központ a Fehérvári út és az Október huszonharmadika utca találkozásában a kerület egyik kereskedelmi és szolgáltató területe. A lakóterületi részek nagyvárosias zártosú zártudvaros- (Bartók Béla út menté), valamint keretes beépítésűek. Az Irinyi József utca mentén nagyvárosias teletszertű lakóterületeket találunk. A lakóterületek az épületek földszintjein jellemzően kereskedelmi és szolgáltatás funkciókkal egészülnek ki.

Kelenföld és Nádorkert

Kelenföld a kerület legnagyobb és legösszetettebb városrésze, a funkciók és ezáltal a különböző területfelhasználások gyakran keverednek egymással. a városrész szerkezetileg sem egységes, így például északi része élesen elválik a vasútvonal mentén, s jobban csatlakozik Szentimre városrészhez. A területen több féle lakóterületi rész is elkülönül egymástól. A vasúttól északra jellemzően nagyvárosias keretes (Kosztolányi Dezső tér környéke), valamint kisvárosias jellemzően zártosú lakóterületek vannak. A Karolina út és a vasút közti területen átalakult gazdasági területeken intézmények és irodaterületek vannak. Itt találjuk a Hamzsabégi úti autóbuszgarázst is (városüzemeltetési terület). A vasútvonal és a Bartók Béla út közti terület jellemzően átalakuló, gazdasági terület, valamint városüzemeltetési területként itt található a Kelenföldi villamos kocsiszín. A városrészt nyugati irányból határolja a Kelenföldi pályaudvar, környezetében jelentős átalakuló, de jelenleg használaton kívüli területekkel. A 4-es metró üzemi területeit is itt találjuk. A városrész középső része, a Kelenföldi pályaudvartól kb. a Fehérvári útig jellemzően lakóterület, azonban beépítési karakterükben ezek eltérők. Az Etele út, valamint a Tétényi út és a Fehérvári út mentén jelentős nagyvárosias teletszertű beépítés alakult ki. A további lakóterületek elsősorban kisvárosias zártosú és szabadonálló beépítésű területek. A lakóterületek között megjelennek az intézményterületek is, melyek főként a lakótelepekhez épített oktatási intézmények. Kivétel ez alól a Szent Imre Kórház tömbje a Tétényi út mentén. Jelentős zöldfelület a lakóterületek közt lévő Bikás park, mely nem rég elkészült átalakulása a közösségi és sportolási funkciók bővülésével járt. A városrész Fehérvári úttól keletre eső részei azonban már jellemzően átalakuló gazdasági területek (Lágymányosi iparterület), melyek jelentős része a Duna mentére esik. Az Etele úttól északra továbbra is nagy arányban találunk lakóterületeket, melyet az is erősít, hogy az elmúlt időszakban új lakóterületek is épültek itt (Nádorliget lakópark). A másik nagy átalakulás ezen a területen a Duna mentén a Lágymányosi öböl és a Kopaszi-gát revitalizációja volt, mely ezáltal jelentős közparkká alakult. Környezetében ettől függetlenül továbbra is számos használaton kívüli terület található, valamint városüzemeltetési területként itt található a Kelenföldi erőmű is. A Szerémi út és a Duna közé eső területrészen a jelentős átalakulás előtt álló területek találhatóak, a jelenlegi területfelhasználás ezért várhatóan változni fog.

Albertfalva

Albertfalva sok tekintetben szerkezetileg Kelenföld városrész folytatása, bár jelentősen egységesebb részekből áll össze. A Sáfrányutca és a vasútvonal közé eső lakóterület jellemzően egységes kertvárosias terület. A Fehérvári út menti nagyvárosias teletszertű lakóterület Albertfalván egészen a Mezőkövesd utcáig húzódik. A lakótelep intézményekkel egészül ki, valamint itt találjuk a Nyéki Imre Uszodát is. Szintén egységes, és egy időszakban épült kisvárosi szabadonálló és kisvárosi teletszertű lakóterületek vannak a Fehérvári út és Szerémi út közti területsávban. A Szerémi út és a Duna közti területen jellemzően átalakult és használatban lévő gazdasági területeket találunk. A Mezőkövesd úttól délre átalakuló területeken formálódik Albertfalva városrészközpont. Jelenleg itt találjuk a Savoya parkot, mely kereskedelmi és szolgáltató terület, nagyáruházakkal. Azonban a terület még átalakulás előtt áll, jelentős használaton kívüli, illetve változással érintett gazdasági területekkel.

Kelenvölgy

A városrészi lehatárolás alapján Kelenvölgyhöz tartozik a Keserű-értől északra eső terület is, az Andor utcáig, valamint a Solt utcáig, valamint a vasútvonalaktól délre eső rész. Kelenvölgy városrész meghatározóan kertvárosi lakóterület, azonban északi része kapcsolódik a Kelenföldi pályaudvar térségéhez. Itt halad keresztül az Egér út is, ezért ez a területrész erősen szabdalt, s jelentős átalakulás előtt álló területeket találunk itt. A kertvárosi rész intézményi területekkel egészül ki, alapfokú ellátással.

Péterhegy

Péterhegy városrész területfelhasználási szempontból két részre osztható. A vasútvonaltól északra természetközeli és kertés mezőgazdasági területek találhatóak. A vasútvonaltól délre eső részek azonban kapcsolódva Kelenvölgy kertvárosi részeihez, szintén kertvárosias lakóterületek. Az elmúlt években a Péterhegyi lejtőtől délre eső részen új lakóterületek alakultak ki, ezek magasabb intenzitású kertvárosi lakóterületekké alakultak.

Őrmező

Őrmező városrész a Kelenföldi pályaudvar nyugati oldalán, a vasútvonalak és az autópálya bevezető szakasza közé ékelődött városrész, déli határa a Dobogó út. A Kelenföldi pályaudvarhoz kapcsolódó területen sok használaton kívüli területet találunk, mely a vasúti csomópont és a városrész központ építése kapcsán folyamatosan át fog alakulni. A pályaudvar közvetlen környezetében oktatási intézményi terület, a Széchenyi István Gimnázium telke. 1974 és 1984 között épült több ütemben a Boldizsár utcától délre az őrmezői lakótelep (nagyvárosias telepszerű lakóterület), a lakosság alapellátását biztosító intézményterületekkel. a Neszmélyi úttól délre alacsonyabb intenzitású, kisvárosias telepszerű lakóterületek vannak, amely kertvárosi területekbe ékelődik. Az Egér út mentén a Ferenc József keserűvíz telepet találjuk, melynek területe gyepes, cserjés terület. Az autópálya, valamint a Péterhegyi út menti területeken döntően kereskedelmi és szolgáltató területek a jellemzőek.

Sasad és Sashegy

Sasad és Sashegy városrészek a kerület nyugati felén húzódó dombvidéken találhatóak. Jellemzően kisvárosias szabadonálló beépítésű lakóterületek. Maga a Sas-hegy és környezete természetvédelmi terület, természetközeli erdők és gyepes területek találhatóak itt. A Sas-hegy déli lejtőin használatukban kertés mezőgazdasági területeket is találunk, melyeken nem indult még meg a lakóterületi átalakulás. A lakótól eltérő területhasználat a Budaörsi út belső szakaszán jellemző. Itt találjuk a Petőfi laktanyát, mely különleges, a honvédség által használt terület a Sas-hegy lábánál. Ettől délebbre kb. a Pannonhalmi útig vegyes intézményi és irodaterületek találhatóak. Sasad városrészben foltszerűen előfordulnak kisvárosias telepszerű lakóterületek is, valamint az autópályától távolodva a városrész magasabban fekvő részei már inkább kertvárosias lakóterületek. Az elmúlt időszakban új lakóparki beépítések is történtek (Sasad Liget lakópark), ezek folytatásában még beépítetlen jelenleg használaton kívüli területek is vannak.

Gazdagrét

Karakteres nagyvárosias telepszerű lakóterület. Az egykori gyümölcsös területek helyén 1983 és 1989 között épült a házgyári lakásépítések utolsó szakaszában. A lakóterületek kiszolgálására jelentős intézményi területek is a telep részeként épültek ki. A városrész egészen a Budaörsi útig húzódik. Ezen a részen a korábbtól eltérő karakterű, jellemzően kisvárosias szabadonálló lakóterületek találhatóak. Az elmúlt időszakban a környező lakóterületek kiszolgálására kereskedelmi és szolgáltató területek alakultak ki (Eleven Center és környezete).

Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét

Jelen állapotában talán a legkevésbé kialakult városrész, melyben sajnos az elmúlt időszakban inkább a spontán átalakulás volt a jellemző. A Gazdagréti lakótelep alatt húzódik Hosszúrét, melynek domboldali része már mai állapotában is jelentős zöldterület. A városrészben a korábbi Sasad városrészben lejátszódott átalakulás indult meg, vagyis a korábbi kertek és gyümölcsösök a kialakult lakóterületek irányából fokozatosan kertvárosi lakóterületekké alakulnak át. Ráadásul az agglomeráció irányából (Budaörs) a kertvárosi beépítés már szintén elérte a városhatárt. Az elmúlt időszakban új lakóparki beépítés is megjelent a területen (Sasad Resort), mely beépítési karakterét tekintve eltér a kertvárosiastól. A kertvárosi átalakulás azonban még nem teljesen történt meg, a területen jellemző az inkább még a kertes mezőgazdasági használathoz (hobbikert, hétvégház, gyümölcsös) hasonló területhasználat, ezeket a területeket hétvégházhasználatként jelöltük meg. Ezen felül jelentős használaton kívüli területeket is találunk. A Pösingermajorban található Rupp-hegy természetvédelmi terület, természetközeli erdős, cserjés és gyepes növényállománnyal. Madárhegy városrészen egy tömbben mezőgazdasági, szántó besorolású terület is található.

Örsöd és Dobogó

Örsöd és Dobogó a kerület külterületi jellegű városrészei. Itt találjuk a Budaörsi repülőteret is, füvesített fel- és leszállópályával. A területen folt szerűen gazdasági területek jelennek meg nagyobb tömbökben. Az egyik ilyen a Virágpiac területe, melynek környezetében használaton kívüli területek is vannak. A külterületi részekben mezőgazdasági kertes és szántó területeket találunk. Az Egér út ezeken a részekben halad át, azonban a szabályozás végrehajtása nem történt meg, a telekszerkezet még a korábbi állapotokat mutatja, de használatukban ezek már közlekedési területek. Dobogó környezetében nagyobb tömbben természetközeli, elsősorban cserjés és gyepes területek vannak, ezek a keserűvíz források területe, valamint az Olimpia park jelentős erdősült állománnyal. Rekreációs sportterületként jelöltük meg a nyári bob-pályát, melyhez csatlakozóan további sportolási, szabadidő eltöltésre alkalmas funkciók is kialakításra kerültek (minigolf, műfüves pályák). A Dobogó úttól nyugatra eső területek használaton kívüliek.

Kőérberek és Kamaraerdő

Kőérberek és Kamaraerdő is jellemzően külterületi jellegű városrészek. Használatukban jelentős kertes mezőgazdasági területeket találunk itt, valamint mezőgazdasági általános besorolású, gyümölcsös és szántó területeket. Az erdőterületek erdőművelés alatt állnak fás szárú növényállománnyal. A városrész beépített területrészei elsősorban a Repülőtéri út és a Hosszúrét patak közti sávba esnek. Az elmúlt időszakban kezdett a terület átalakulni lakóterületté, s épült meg a Tóváros lakópark első üteme. A lakóterülethez rekreációs sportterületeket is kapcsolódnak. A városhatárhoz közelebb eső részekben a Repülőtéri út mentén gazdasági területeket találunk, melyek jelenlegi állapota leromlott. Két nagyobb zöldfelülettel rendelkező intézményi, illetve sportolási célú rekreációs terület helyezkedik el még a területen, ez az idősek otthona, valamint a Kamaraerdei Ifjúsági Park.

A kerület központi területei

A város szerkezetében mindig találunk olyan sűrűsödési pontokat, melyek egy-egy területet központi szereppel ruház fel. A központi helyek általában azok, ahol egyes funkciók nagyobb koncentrációban fordulnak elő, így a területfelhasználás oldaláról nézve ezek mindig vegyes területek. A vegyes területeken (mint azt a neve is mutatja) többféle funkció és ezáltal területfelhasználási egység van jelen, azonban ezek egysége adja végül a központi szerepkört. A területfelhasználási elemzés teljessé tétele miatt ezért az alábbiakban a kerületben előforduló nagyobb központi rendszereket külön ismertetjük.

Újbuda szerkezetében három terület van, amely vagy már mai kialakult állapotában is központi szerepkörrel bír, vagy valamilyen központképző erővel bír.

Szent Gellért tér - Móricz Zsigmond Körtér – Kosztolányi Dezső tér – Újbuda központ

Lényegében Budapest városközpontjának dél-Budára átnyúló része, a Nagy körúton belüli városszövet budai folytatása (hasonló funkciójú budai terület a Margit körút – Széll Kálmán tér térsége). A városrészt a kisebb kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó létesítmények hálózata valósággal átszövi, ezért a kialakult homogén városszerkezetben nem egy központi helyként, inkább az egészet mint egybefüggő központrendszer lehet értelmezni. A területen kitűnő tömegközlekedési kiszolgálás jellemző, amit a területen áthaladó több villamosvonal és több autóbuszvonal biztosít. Az megépült metró átadása a térség tömegközlekedésében további minőségi ugrást eredményezett. A kialakult területhasználat megfelelően differenciált, számos intézmény található itt, a kiskereskedelmi hálózat kiterjedt és sokrétű. A jellemző funkcionális vegyességen belül a lakások aránya magas. A területen azonban (ahogy a főváros hasonló területein is) jelentős parkolási gondok jelentkeznek.

Kelenföldi pályaudvar és térsége

Újbuda területi súlypontjában, közlekedési szempontból pedig „városkapu” helyzetben lévő központi terület, melynek kiterjedése megközelítőleg 70 ha. A területen haladnak át a főváros jelentős és legforgalmasabb útvonalai: az M1-M7 autópálya közös bevezető szakasza, a Budaörsi út, a Balatoni út, valamint a vasútnak a nyugati országrészbe irányuló vonalai is a Kelenföldi pályaudvaron keresztül jutnak a fővárosba. Központi területté tehát a közlekedési rendszerben betöltött kulcsszerepe teszi a térséget, melyet az M4 metró megépült szakasza is erősített.

Az intermodális csomópont kiépítése kapcsán lehetőség nyílik a vasút két oldalán fekvő területek összekötésének megvalósítására, amely a kerület működése szempontjából igen fontos előrelépés lenne. Az intermodális csomópontoz további fejlesztésre váró területek kapcsolhatók, így a Kelenföldi pályaudvar környezete a kerület jelentős központjává válhat. A jó közlekedési pozíciót kiaknázva ezért nem csak a közlekedési csomópont kialakítása kell, hogy cél legyen, hanem a városrészközpont kialakítása is, mely a környező területek kiszolgálását biztosító széles körű funkciókkal való feltöltését is jelenti.

Jelen állapot szerint a közlekedési pozíció adott, az intermodális csomópont kialakítása folyamatos, azonban a városrészközpont kialakítása várat magára. A pályaudvar környezetében nagy részben átmeneti jellegű területhasználat jellemző. A meglévő funkciók sora megszűnt a metró építésének megkezdése óta. A megmaradt, meglévő beépítési struktúrák többnyire elavultak. Az épített környezet összességében nem megfelelő.

Albertfalva – Budafok

Újbuda déli határában a Duna mentén elhelyezkedő, mintegy 90 ha terület kitüntetett szerepű helyé a jelenlegi városszerkezetben elfoglalt helyzete teszi. A meglévő észak - déli útvonalak (6-os sz. főút) ezen a ponton érik el a kerületet, valamint Budafokon keresztül a Kitérő út ide érkezik. A területen jelentős potenciált jelent a Duna, valamint a Hosszúréti patak is itt torkollik a folyóba. Jelenlegi állapotában, a kialakult területhasználat a komplex városias jellegét nélkülözi, vonzerőt csak a bevásárlóközpont jelent, amely forgalma elsősorban gépkocsi-használatra épül. Egyéb központi funkciók a területen egyelőre nem telepedtek meg. Ettől függetlenül jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik a terület, amelynek jelentősége a jövőben megépülő fontos infrastruktúra-vonalak (Albertfalvai-híd, Rózsavölgyi alagút) következtében még nőni fog. Az itt áthaladó három villamos-viszonylat elégséges tömegközlekedési kapcsolatot biztosít, de a jelentősebb, a terület fejlődési esélyeit javító, elővárosi vasúti kapcsolat

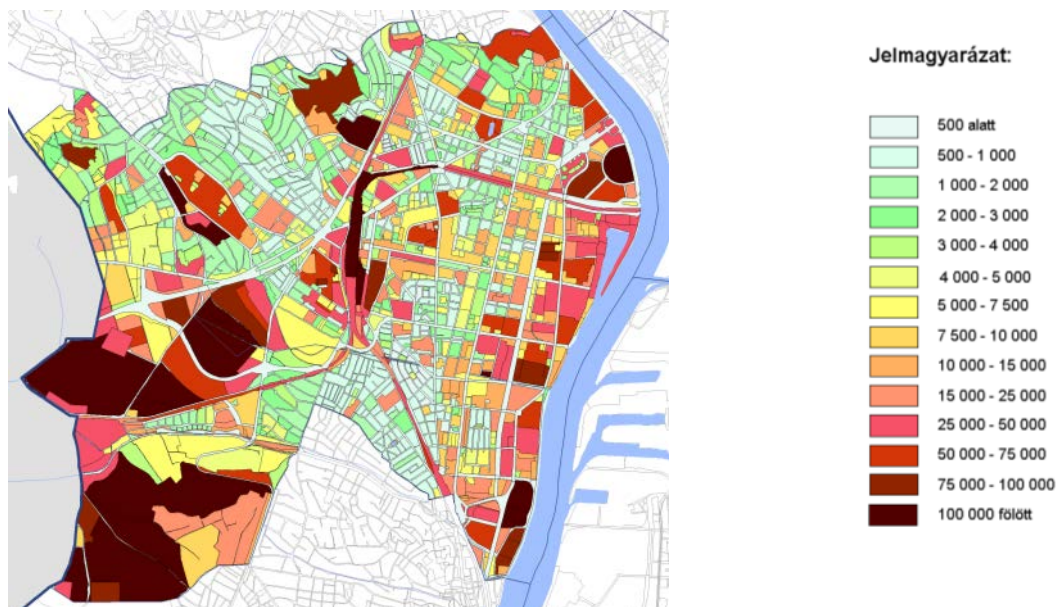
beüzemelése egyelőre késik. A terület érdekességét növeli a római kori táborhely régészeti területe, mely optimális esetben turisztikai és szabadidő eltöltési potenciállal is bírhat.

1.9.2. Telekstruktúra

Egy településen belül a telekszerkezet, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. Újbuda (eltekintve egyes területeitől) viszonylag fiatal kerület a mai kialakultságát tekintve.

Telekmorfológia és telekméret

Ellentétbe Budapest történelmi városnegyedeitől Újbudára nem volt jellemző a középkori városok organikusán fejlődő szerkezete. A kerület belső városrészeiben is a XIX. század közepétől kezdődő városfejlődés, és a már tudatosan tervezett utcahálózat kezdte kialakítani azt a telekstruktúrát, melyet lényegében ma is láthatunk. A Budaörsi út (városból ki- és bevezető útvonal), a Bartók Béla út, a Fehérvári út és a Budafoki út tengelyei már ebben az időszakban is léteztek, mint fő közlekedési irányok, azonban ekkor még többnyire beépítetlen területeken haladtak keresztül. A XIX. századi zártosú, belső udvaros beépítés és ennek megfelelő telekszerkezet, csak a Bartók Béla út első szakaszára jellemző. Szentimre és Lágymányos városrészek nagyvárosias területei csak ezt követően a XX. század elején épültek ki zártosú keretes, valamint egyes részei szabadonálló beépítéssel, jellemzően 500 és 1000 m²-es telkekkel. A XX. század elején feltöltött Lágymányosi-öbölben új építési területek nyíltak, itt ma intézményterületeket találunk, nagy méretű telkeken.

8.3. ábra: Telekméret átlag

Forrás: Budapest városfejlesztési koncepciója - Helyzetelemzés

Kelenföld és Albertfalva ebben a tekintetben (az átmeneti zónára jellemzően) a kerület legheterogénebb területe funkcióját, beépítését, s ennek következtében telekállományát tekintve is. Az egykori ipari területek fokozatosan alakultak, alakulnak át. A Duna- menti sávban a ma is jellemzően nagyobb telkekkel rendelkező gazdasági (és átalakuló) területek vannak. A városrészek kisvárosi és kertvárosi területein a

kisebb (500-1000m²) telkek a jellemzőek, melyek közé ékelődnek nagyobb intézmény területek, közparkok (Bikás park), valamint a lakótelepek nagy közterületi telkeken álló úszótelkei.

A hegyvidéki területeken az utcahálózat és a telekstruktúra kialakulása nagy mértékben függ a földrajzi és természeti adottságoktól. A morfológia és a lejtéviszonyoknak köszönhetően az utcák a terep vonalát követve szabálytalan vonalvezetésűek, s a szabálytalanságot a tömbben lévő telkek is követik. A telkek megközelíthetőségét sokszor egyedi módon kell biztosítani a terep miatt, melynek következtében un. nyeles telkek is kialakulnak. A hegyvidék kisvárosi szabadonálló beépítésű és kertvárosi területein kerületi, de fővárosi viszonylatban is a legnagyobb lakótelkeket találjuk. Bár a hegyvidék döntően lakóterület, intézményi és természetközeli területeket is találunk, főként a csúcson. A Gellért-hegyen a Citadella és oktatási intézményi területek, a Kis-Gellért-hegyen honvédségi intézményi terület, a Sas-hegyen szintén honvédségi és természetközeli erdő- és gyepek területek, melyek nagyobb tömbben a lakóterületek között jelennek meg.

A kelenföldi lakótelepen túl a kerületben további két helyen, Gazdagréten és Őrmezőn fordul elő nagyvárosias telepszerű beépítés. Az úszótelkeken a lakóépületek saját telken állnak, nagy közterületi földrészleteken. Az intézmények jellemzően nagyobb méretű saját telkeken működnek. Az egybefüggő nagy közterületeknek és a lakótelepekre jellemző telekszerkezetből fakadóan itt nagyobb telkeket találunk.

Kelenvölgy és Péterhegy városrészek kertvárosi lakóterületek, döntően 500-1000 m²-es telkekkel. A péterhegyi részen a terep enyhén emelkedik, ezért itt a terepviszonyoknak megfelelő utcaszerkezet, valamint nagyobb lakótelkek a jellemzőek, mely a Kőérberek Tóváros irányába nyúlik tovább.

A kerület külterületi beépítetlen területein a telkek nagyobb tömbben és méretben jelennek meg. Az összefüggő, azonban a közlekedési infrastruktúrák által szabdaltságot területeken ugyan van telekosztás, azonban a nagyobb tömbök gyakran egy vagy két akár több hektáros telekre, vagy hosszú szalagtelkekre vannak felosztva. A külső területeken nagyobb egybefüggő telektömböket a Budaörsi repülőtér, a keserűvízforrások területe, valamint Kamaraerdő erdőművelés alatt álló területei alkotnak.

A külterületi városrészekben találunk mezőgazdasági területeket, melyekre a nagy táblás, hosszú, keskeny telkekből álló, vagy a kisebb telkes spontán kialakult utcaszerkezetű kertes mezőgazdasági telekstruktúra a jellemző. A kerület Pösingermajor, Spanyolrét, Madárhegy, Hosszúrét városrészeiben az elmúlt időszakban folyamatos lakóterületi átalakulás figyelhető meg. Azonban a telekszerkezet sok esetben még a kertes mezőgazdasági területek telekszerkezetéhez hasonlatos. Ezért ezekben a városrészekben – ellentétben a kerület kialakult városrészeivel – középtávon a telekstruktúra átalakulása várható.

A kerület a folyamatosan fejlődését a telekalakítások gyakran nem követik, mely elsősorban a vonalas infrastruktúrák esetében jellemző (közút, vasút). Ez nagyobb arányban a Kelenföldi pályaudvar környezetében jellemző, az elmúlt 10-15 év fejlesztései és vasúti korrekciói miatt. Az eltérések több esetben a létesítmények engedélyezése során jelentettek gondot, ezért a jövőben a telekstruktúra hasonló eltéréseit rendezni kell.

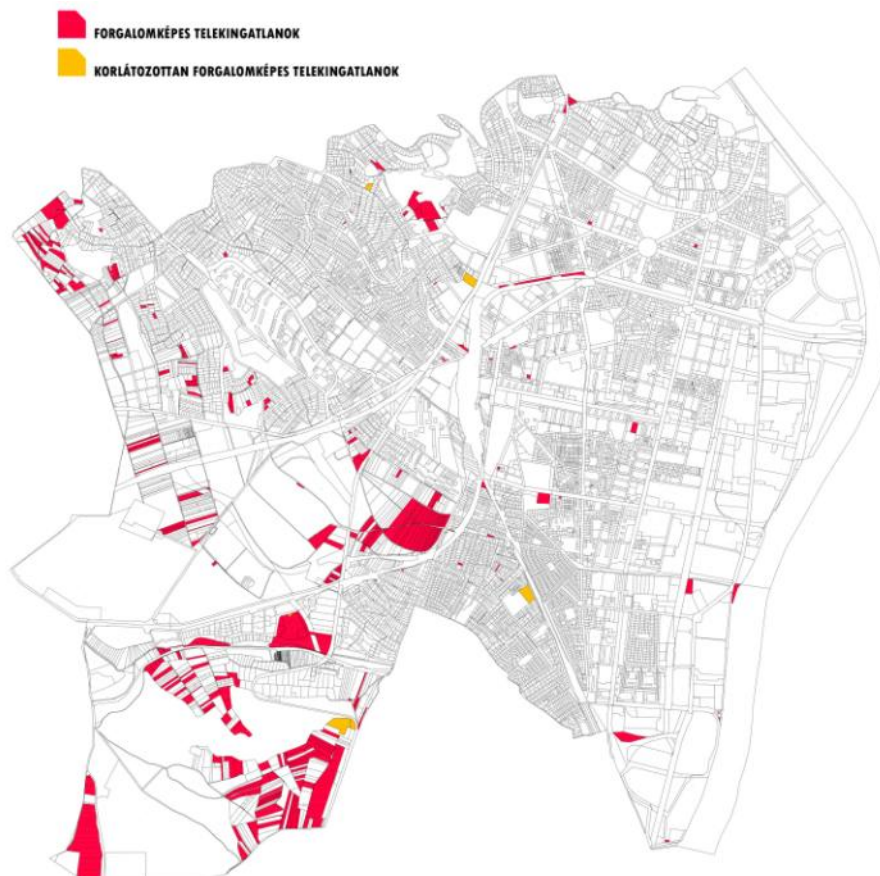
Önkormányzati tulajdonok (tulajdon kataszter)

Az önkormányzati nyilvántartásban szereplő forgalomképes, és korlátozottan forgalomképes telekingatlanokat mutatja a 8.4.ábra. A térképen jól látszik, hogy egyes városrészekben szinte elenyésző a kerületi önkormányzati tulajdon, máshol azonban jelentős sűrűsödés tapasztalható. Ez utóbbiak elsősorban a kerület pereme felé találhatók.

Az önkormányzati telektulajdonok egyik nagyobb koncentrációja Kőérberek és Kamaraerdő kertés mezőgazdasági területein található. Ezeknek a telkeknek a jelentősége abban az esetben növekedik majd, ha hosszú távon a területen elindul a lakóterületi átalakulás.

Piaci szempontból jelentős ingatlanvagyonok Kamararedő közigazgatási határhoz közeli részén, valamint a Pösingermajorban vannak. A lakóterületi átalakulás ezeken a területeken már részben elindult, vagy várhatóan középtávon megtörténi. Azonban kulcsfontosságú, hogy ez szabályozott keretek között történjen, mivel a területeknek szerkezetileg is át kell alakulniuk. A végrehajthatóság szempontjából nagy jelentősége van az önkormányzati tulajdonoknak.

További jelentősebb telektulajdonok a Sas-hegy lábánál lévő kertés mezőgazdasági területeken, Őrmező és Dobogó természetközeli és védett területein (Ferenc József keserűvíztelep környezete), valamint a Hamzsabéji út vasútmenti területén találhatóak. Ezek elsősorban közösségi szempontból érdekesek, értékesek. A későbbiekben ezeket a távlati közlekedésfejlesztési, környezetvédelmi (esetleg turisztikai és rekreációs) célból szükséges tartalekolni, a közjó érdekében.

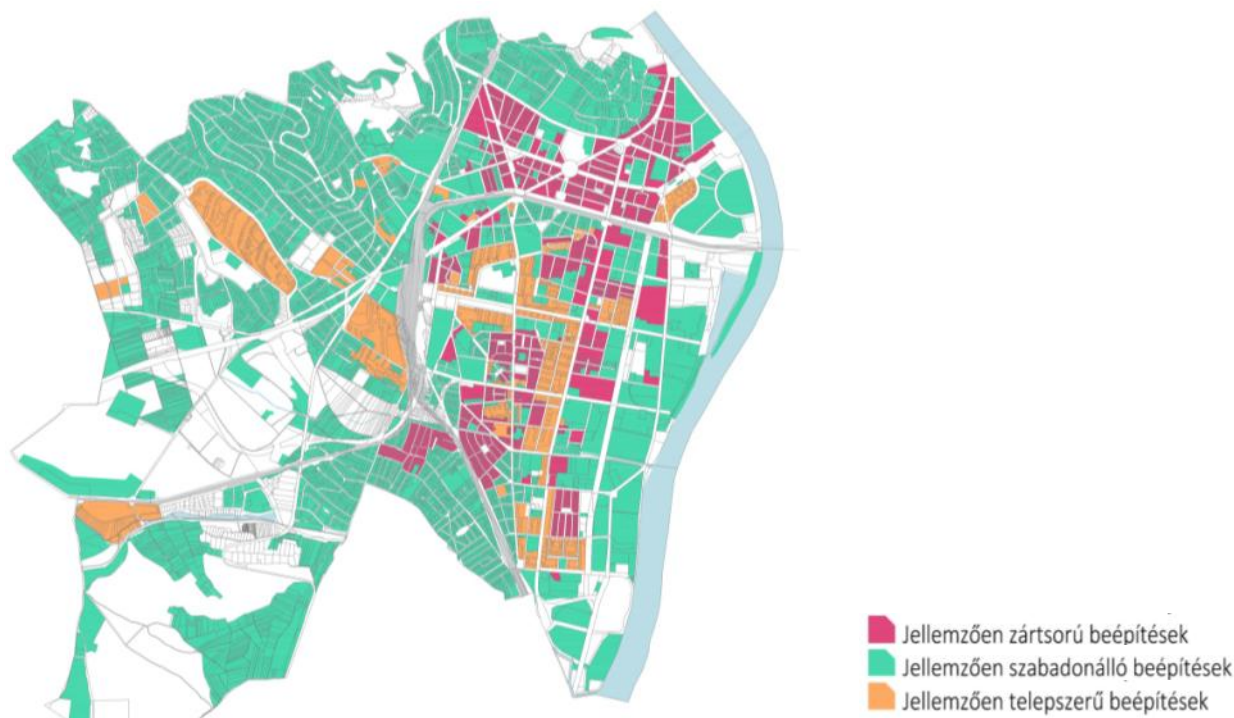
8.4. ábra: Újbuda Önkormányzat tulajdonában lévő forgalomképes ingatlanok
13.sz. térképi melléklet: Tulajdon vizsgálat

A tulajdonkataszterből az is látszik, hogy a jelentős változással érintett területeken (Kelenföld Duna felőli része, Kelenföldi pályaudvar környezete, Virágpiac és környezete az autópálya mentén) az önkormányzat nem rendelkezik meghatározó tulajdonnal. A fejlesztések szempontjából kulcspozícióban lévő területeken ezért javasolt a kerületi tulajdonszerzés, hogy a fejlesztések során a közösségi érdekek érvényesíthetőek legyenek hosszabb távon is.

1.9.3. Építmények vizsgálata, település karakter

A beépítés jellemzői

A beépítési mód

8.5. ábra: Beépítési módok

Forrás: Budapest TSZT-2015 alapján, saját szerkesztés

A beépítési mód tekintetében a kerület egészére készült vizsgálat folyamán három alapvetően különböző beépítési módot különítettünk el.

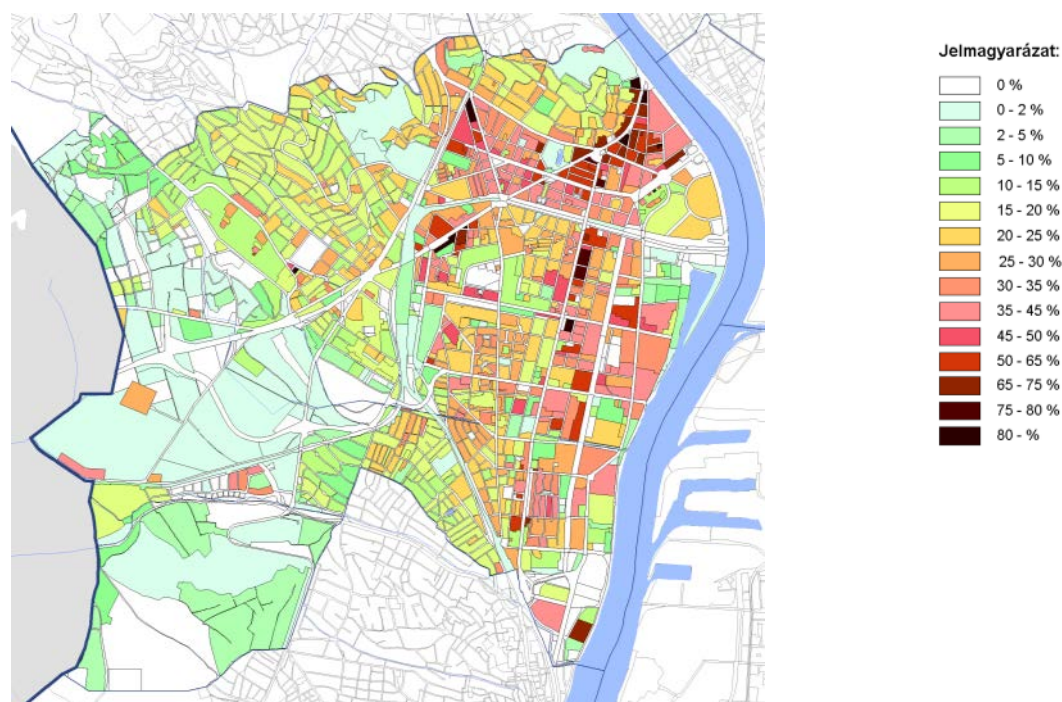
A zárt sorú beépítési mód elsősorban a kerület belső zónához tartozó részein fordul elő, ahol karakteres zártudvaros, illetve keretes beépítésű területeket találunk. A kisvárosias zárt sorú területek a Villányi út – Karolina út környezetének beépítésére jellemző. A zárt sorú beépítésekhez soroltuk ezen felül a kertvárosban előforduló, zártabb utcaképpel rendelkező hézagosan zárt sorú területeket, ahol az épületek nem csatlakoznak minden esetben közvetlenül egymáshoz, kisebb hézagok előfordulnak. Ezek a területek elsősorban a kelenföldi városrészen fordul elő.

A kerület jelentős részén (a fővároshoz hasonlóan) szabadonálló beépítés a jellemző, a hegyvidéki területeken, a kertvárosi városrészekben, a mezőgazdasági kertés beépítésű területeken, valamint az átalakuló gazdasági területek nagy részén is. A beépítés intenzitása természetesen igen eltérő az egyes területek tekintetében, de a beépítés telekhez viszonyított pozíciója hasonló.

A telepszerű beépítési módba elsősorban a lakótelepeket soroltuk, melyeknél a lakóépületek ún. úszótelteken helyezkednek el a nagy közterületi földrészleteken. Szintén a telepszerű beépítésekbe soroltuk azokat az együtteseket, ahol több épület egy meghatározott térbeli rendben, de egy közös telken állnak (pl.: lakóparkok).

A kerületben a beépítési módok változásából megfigyelhető, hogy gyakran éles váltások következnek be a beépítésben. Ebben a tekintetben a legheterogénebb városrészek Kelenföld és Albertfalva.

A beépítés mértéke

8.6. ábra: Beépítési mérték

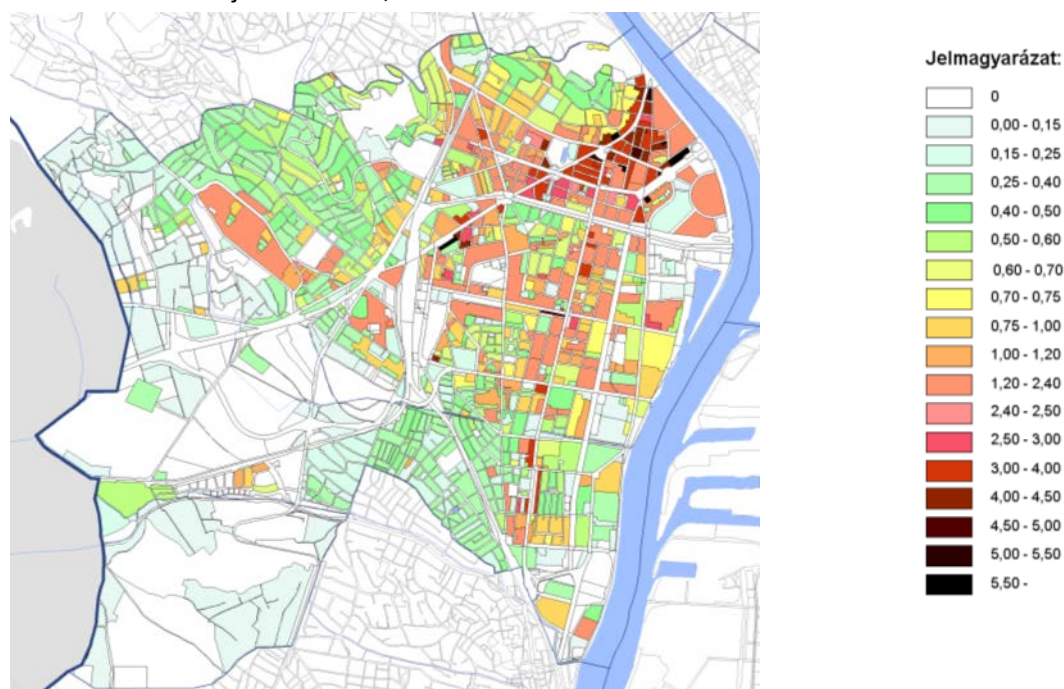
Forrás: Budapest városfejlesztési koncepciója - Helyzetelemzés

A beépítési mérték (az épületek magassága mellett) az egyik olyan mutató, ami meghatározó abban, hogy egy városrészt mennyire érezhetünk sűrűnek. Ez alapján a nagy beépítési százalékkal rendelkező területeket zsúfoltabbnak, míg az alacsonyabbakat lazábbnak érzékeljük. Újbuda – mint ahogy sok más mutató tekintetében is – igen változatos kerület. A legmagasabb értékek egyértelműen a Bartók Béla út mentén és annak környezetében vannak, ahol ez 75-80% vagy ennél is magasabb, mely a pesti belvároshoz hasonló értékeket jelent. Kelenföld városrész ebben a tekintetben is rendkívül változatos és mozaikos, az értékek 20-50% közötti értékeket mutatnak. Az átalakuló gazdasági területek jelentős része azonban 45-50%-os beépítéssel rendelkezik. A kerületi lakótelepek (Gazdagrét, Órmező, Kelenföld-Albetfalva) esetében a közvetlenül csatlakozó közterületi telkeket is hozzá számolva az arányhoz viszonylag alacsony (15-20%) értékeket kapunk, ezért kevésbé sűrűek. A hegyvidéki területek közül a Gellért-hegyen és a Sas-hegy nyugati lejtőjén a telkek beépítése magasabb (20-25%), de alapvetően a kertvárosi területeken inkább ennél alacsonyabb értékek a jellemzőek. A kertés mezőgazdasági és az átalakuló üdülőházas területeken (Kőérberek, Madárhegy, Rupp-hegy) a beépítés mértéke gyakran az 5%-ot sem éri el, kivétel ez alól a már lakótelekként kialakított telkeket, ahol ez már 15-20% is lehet. A külterületi városrészekben foltszerűen találunk intenzívebben beépített területeket, ilyen Kőérberek tóvárosi része (35-45%) valamint a Budaörsi repülőtér környezetében található átalakuló gazdasági területek.

Átlagos szintterületi mutató

A szintterületi mutató az épület összes szintterületének és a telek területének hányadosa, azt mutatja meg, hogy a telek területén, annak hányszorosát kitevő szintterület alakítható ki. A kerület beépítése esetén ezt a meglévő állapotra értelmeztük. A nagy szintterületi mutatójú területek egyértelműen a Bartók Béla út mentére (5,00-5,50) valamint a környező városközponti részre jellemző (2,40-3,00). A lakótelepek esetében ez az érték 2,40 és 2,50 között mozog, mivel itt a közvetlenül csatlakozó közterületek kompenzálják a magas beépítésekből eredő magas bruttó szintterületet. Az átalakuló kelenföldi területeken az értékek változóak,

de jellemzően nem alacsonyabb mint 0,70 és nem magasabb mint 2,40. A kertvárosi területeken a szinterületi mutató értéke jellemzően 0,40.

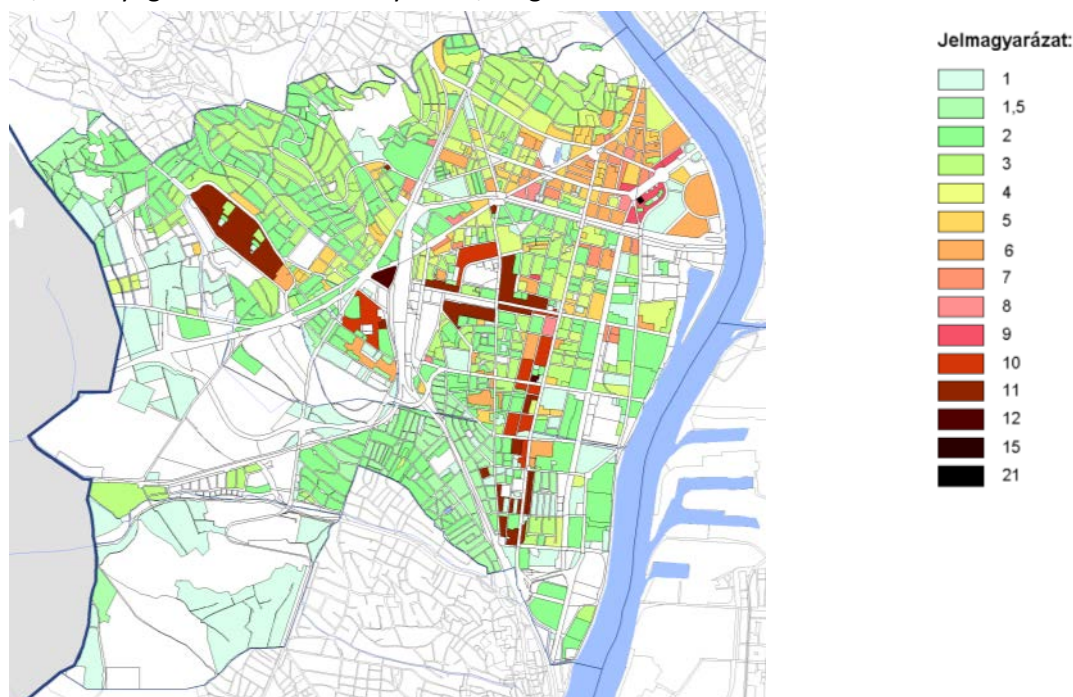

8.7. ábra: Átlagos szinterületi mutatók

Forrás: Budapest városfejlesztési koncepciója - Helyzetelemzés

Építmények magassága, átlagos szintszáma

A kerület belső városrészeiben (Lágymányos, Szentimreváros) egy nagyjából egységes beépítési magasságú terület alakult ki, mely köszönhető a 19. század végi szabályozásoknak is. Az épületek ezen a területen 5-6 szintesek, kb. 18-22 méter párkánymagasságúak. A kerület többi részén a szintszámok változatos képet mutatnak, de lényegében ennél alacsonyabbak, maghatározóan 2-4 szintesek.

8.8. ábra: Átlagos szintszámok

Forrás: Budapest városfejlesztési koncepciója - Helyzetelemzés

A kirívó magassági értékek a lakótelepek beépítésére jellemző, ahol gyakran 10-11 szintes (30-33 m) lakóépületekkel találkozunk. A gyakorta a városszövetbe ékelődő panel lakóépületek sok esetben városképi töréseket okoznak.

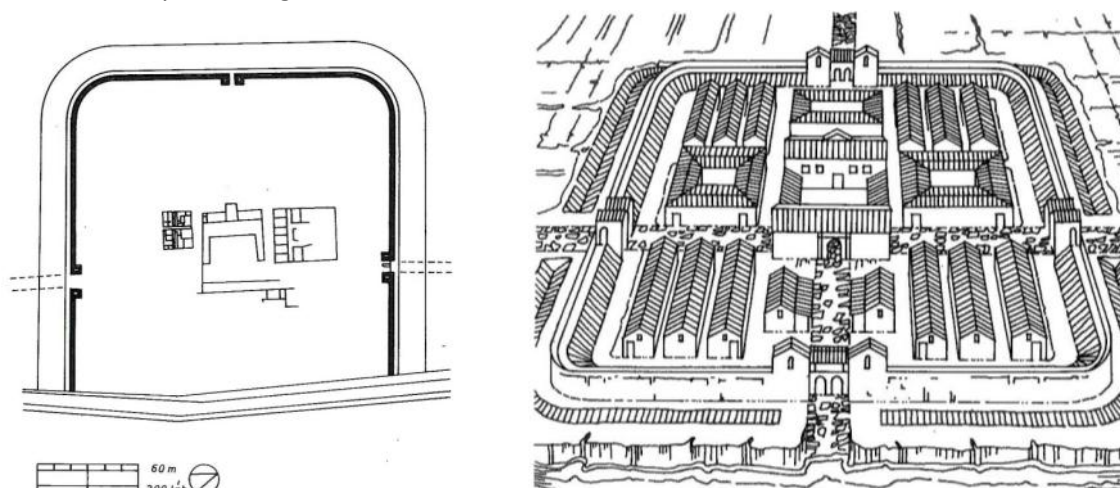
Újbuda területén három 50 méter magasságot is meghaladó építmény található, melyek (eltekintve a morfológiailag kiemelkedő területektől eltekintve) hangsúlyosan jelennek meg a városszövetben:

- Szent Imre templom (Villányi út 25.; tornya 51méter),
- Schönhertz Kollégium (Irinyi József utca; 67 méter),
- Lágymányosi hőerőmű kéménye (Budafoki út; 146 méter).

1.9.4. Az épített környezet értékei

A mai XI. kerület Budapesten területileg a második, ám lakosságát tekintve a legnépesebb kerület. Városrészeinek neve a kerület középkori kistelepüléseinek és tájegységeinek máig is élő elnevezései.

Az Újbuda XI. kerület fejlődésének történetét alapvetően meghatározta a földrajzi környezete, mindenekelőtt a térséget északdél irányban határoló Duna. A korai időkben 3-4 km széles árterületen szétterülve, viszonylag sekély mederben folydogált, mellékágai messze nyúltak a Gellért- és Kis Gellérthegy lábaihoz. A Gellérthegynél volt – és ma is – a legkeskenyebb a folyó, ezért ez a terület már korán igen fontos átkelőhelyként szolgált.

8.9. ábra

Az albertfalvai római kori kiegészítő tábor alaprajza, és a kiegészítőtábor melletti település képe
forrás:Hajnóczy J. Gyula – Pannónia római romjai

A terület már az őskortól kezdve lakott volt, a kerületben római kori emlékek is felszínre kerültek. A tervezett dél-budai Duna-híd létesítésének előmunkálatai során leltek a negyvenes évek közepén az ismert két limes-castellum egyikére Albertfalván. Mivel a terület beépítetlen volt, nemcsak a tábort, hanem a karéjosan körülötte terjeszkedő kis település (vicus) jelentős hányadát is feltárhatták. A kb. 180 x 180 méteres castellum keleti oldalát a Duna elmosta már, de védműrendszerét így is tisztázni lehetett. Ezek alapján a tábor sarkait lekerekítették, kapuzatait pedig, a falsíkhöz viszonyítva, hátrahúzottan építették meg. A belső épületek közül a praetoria, a szomszédságában fekvő kórház (valetudinarium), s néhány legénységi szállás melyeket az egykori táborból ma ismerhetünk.

A mai értelemben vett város fejlődésében az 1867-es kiegyezés utáni időszak, Pest, Buda és Óbuda Budapest néven történő egyesítése jelentette a mérföldkövet.. Az 1870-ben létrejövő Fővárosi Közmunkák Tanácsa pályázatot írt ki Budapest általános rendezési tervére. A II. díjas terv – Feszli Frigyes munkája –

foglalkozott érdemben a mai XI. kerület fejlesztésével. Elképzelése szerint a fővárosnak elsősorban Lágymányos irányába kellett terjeszkednie. Ehhez szükségesnek ítélte a lágymányosi úthálózat kiépítését, amely négy útvonal megépítését jelentette. Az 1872. évi XXXVI. törvénycikk szólt Pest, Buda és Óbuda egyesítéséről és rendezéséről. A fővárost tíz kerületre osztották, a mai XI. kerületet – Albertfalva és Kelenvölgy kivételével – az I. kerülethez osztották be.

A budai külterületnek minősülő Kelenföld, Lágymányos és a Gellérthegy fejlődésében döntő eseményt jelentett a Ferenc József híd (ma Szabadság híd) megépítése, amelyen 1896 októberében adták át. A filoxéra járvány következtében kipusztult szőlőskertek helyére házhelyeket jelöltek ki, így megkezdődött a ma is látható villanegyed kialakulása és más jelentős építkezések is elindultak. Ekkor kezdődött a pesti telephelyeket kinőtt gyárak átköltözése az üresen fekvő, nagy kiterjedésű területekre.

A fejlesztés újabb momentumát jelentette, hogy törvény írta elő a pesti és budai vasútvonalak összekötését, amelyhez vasúti hidat kellett építeni. Az 1877-re elkészült vasúti híddal a déli vasút hálózatát kötötték össze a pesti oldallal illetve a keleti országrészekkel. Ezen a vonalon létesítették 1876-ban az Újbuda állomást, a későbbi Kelenföldi pályaudvart. Ide futott be a zimonyi és a pécsi vasút, így a kelet-nyugati és észak-déli irányú forgalomban kezdettől meghatározó szerepet töltött be a kerület.

A közúti forgalomban a Szabadság híd átadása jelentett mérföldkövet, ezt követően kapcsolódott be Budapest forgalmába Lágymányos, Kelenföld és a Gellérthegy környéke. A hídon futó és a mai Bartók Béla úton folytatódó villamos-pálya 1898 végi átadása ezt a budai részt is bekapcsolta a főváros vérkeringésébe. Az egy évvel később forgalomba helyezett HÉV – kezdetben a Gellért tértől Budafokig, majd később Nagytétényig, végül Törökbálintig meghosszabbított – vonal az elővárosi övezettel való kapcsolattartás szempontjából vált fontossá. 1911-ben létrejött a Kelenföldi Centrálé (a mai Kelenföldi Hőerőmű elődje), amely a városrész elektromos energia ellátását biztosította. Ezzel egy időben erőteljes gazdasági fejlődési is kezdetét vette a területen.

Az első világháború azonban megakasztotta Budapest hallatlan dinamikájú fejlődését, Trianon pedig vissza is vetette. Az ez után következő időszak lassú gazdaságfejlődését az 1929-1933-as gazdasági világválság akasztotta meg újra. 1936-tól mutatható ki ismét a fellendülés, a kerületben nagyarányú bérlakásépítések kezdődtek.

A Műgyetem, a Budafoki út és a bécsi vasútvonal közti terület a mai Petőfi híd építéséig rendezetlen volt. Déli részén – a lakásínséget enyhítendő – húzták fel a Jeruzsálem telepet, de a kerület más pontjain is szükséglakások épültek, de ezeket a harmincas évek végére teljesen felszámolták.

A XI. kerület akkor született meg, amikor Budapest főváros négy új, a XI-XIV sorszámokat viselő kerületének létrehozását az 1930. évi XVIII. törvénycikk elrendelte, határait pedig a 2130/1930. számú belügyminiszteri rendelet határozta meg. Az új kerületek közigazgatási szerveit a következő években fokozatosan hozták létre, a XI. kerületi előljáróság 1934. március 1-jén kezdte el működését. A kerület a Szentimre város nevet viselte 1950-ig.

A két világháború között a Petőfi híd megépülése (1937), a kelenföldi vasútállomás pályaudvarrá bővítése, illetve a számos Duna menti ipari létesítmény (a meglévők mellett a húszas években posztó-, textil- és kábelgyár is létrejött) jelentősen felgyorsította a helyi népesség növekedését.

A II. világháború nagy pusztítással járt a kerületben is. Budapest ostroma során a szovjet csapatok elfoglalták Albertfalvát, a Sas-hegyet és a Gellért-hegyet, ahonnan a mai Kosztolányi Dezső teret vették ostrom alá. A harcokban a házak mintegy 42%-a szenvedett kisebb-nagyobb sérülést, ebből körülbelül 5% teljesen elpusztult. A háború befejezését követően mindenki a helyreállítást, az újjáépítést tartotta a legfontosabb feladatnak, amelynek szervezését és irányítását a nemzeti bizottságok végezték.

Helyreállították a lebombázott Ferenc József hidat, amit már Szabadság hídként adtak át, lebontották a Budai Vámházat, újra megnyitották a Horthy Miklós hidat már Petőfi híd néven. 1950-re helyreállították a déli vasúti összekötő hidat, megújult a tömegközlekedés is. A közmű-infrastruktúra rekonstrukciója hosszabb időt vett igénybe, a Kelenföldi Erőmű a harcok következtében szinte teljesen elpusztult.

1948-ban jelentős ipari vállalatok kerültek állami kezelésbe, és az iskolákat is államosították. 1950-ben, Nagy-Budapest létrehozásakor csatolták a kerülethez délen Albertfalvát, Budafoktól Kelenvölgyet, és a kerületnek az I. és a XII. kerülettel közös határait is kis mértékben módosították.

Az újjáépítés éveit követően az 1950-es években indult meg az állami lakótelep-építés, melynek korai példája a lágymányosi és albertfalvai lakótelep, illetve a Villányi út szocreál házai. Az 1960-as évek közepétől kezdődően házgyári elemekből összeállított, paneles lakótelepek épültek beépítetlen Kelenföldön, Órmezőn és Gazdagréten. Az építkezések az 1980-as évek végén álltak le. Újbuda rendszerváltás utáni fejlődésében fontos lépés volt a Rákóczi híd 1995-ös átadása, amelytől északra az addig üresen álló lágymányosi Duna-parton kiépült az ELTE új campusának, valamint az informatikai központnak otthont adó Infopark. Az ezredforduló idején a kerület több részén (Péterhegy, Madárhegy, Kelenföld) lakópark építések is történtek, amelyek visszafogják a szuburbanizációt és a népességfogyást. Jelentős beruházás volt a Kopaszi gát és a Lágymányosi-öböl térségének modern parkká történő átalakítása. A rendszerváltás után felmerült az igény, hogy olyan elnevezést kapjon a kerület, amely egyszerű, kifejező és egyik kisebb városrészhez sem köthető. A választás az Újbuda névre esett, amelynek már középkorra visszanyúló előzményei voltak, majd az 1860-as évek várostervezésének dokumentumaiban is felbukkant. A képviselő-testület határozata értelmében 2005. május 29-ével kezdődően a kerület hivatalos neve Újbuda.

A kerületben sok épített érték található, melyek között találunk országosan védett, fővárosi által védett, és bár egyelőre kis arányban, de kerület által védett elemeket is.

Általánosságban elmondható, hogy az épített értékek főként a kerület belső területein találhatóak, a Gellérthegyen és Szentimre városrészben.

Országos jelentőségű épített értékek közül a Gellérthegy keleti oldala műemléki jelentőségű terület, a Világörökség kiterjesztett területe kategóriába tartozik. Albertfalván az egykori római tábor környezete műemléki környezet. Ezen felül műemléki védelem alatt kb. 30 darab épület vagy objektum áll, melyek között találunk lakóházakat, egykori közlekedésüzemi épületeket, az egyetemek területeit, oktatási és vallási épületeket. Közlekedési típusú építmények közül mindenképp kiemelendő a Budaörsi repülőtér, amely jelenlegi állapota sajnos nagyon leromlott. Külön védelmet kapott maga a kifutópálya a Zsolnay gyár által gyártott alagcsövezés miatt. Hasonlóan meglévő és működő közlekedési funkcióhoz kötött műemlék a kelenföldi autóbuszgarázs hangárja, és némileg a Móríc Zsigmond körtéri villamos végállomás (köznapi nevén a Gomba). Közlekedési funkcióját veszített, de annál jelentősebb kulturális központ a Bukarest utcai buszpályaudvar, más néven a Tranzit. Fővárosi jelkép értékű épületek is találhatóak a kerületben, ilyenek a Citadella és a Gellért Szálló és Fürdő. Oktatási intézmények közül a Budapesti Corvinus Egyetem arborétuma és épületei és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (könyvtára és főépület-együttese), a Szent Margit Gimnázium és Szent Imre Gimnázium melyek jelentős városképi- és szerkezeti jelentőséggel bírnak. Kiemelendő épített környezeti értéként az albertfalvai római tábor maradványai az 1-3. századból, melyek teljes feltárása és bemutatása mai állapot szerint még nem történt meg. A tábor kiterjesztett környezete régészetileg védett terület, úgy ahogy a Citadella és környezete is.

Világörökségi terület kiegészítéseként a Bartók Béla út a Móricz Zsigmond körtérig, Újbuda központ és a Gellérthegy dél-nyugati része városkép szempontjából kiemelt terület, ahol a domborzat és a rálátások miatt különösen ügyelni kell a városképi megjelenésre.

Városkép szempontjából kiemelt útvonalak is húzódnak Újbudán keresztül. Ezek azok az útvonalak, ahol kiemelt figyelmet kell fordítani az utak menti területekre, hiszen ezeken keresztül érkezik a forgalom a városba, ezeken keresztül táruul fel a város, illetve városszerkezet szempontjából jelentős utak (a belsőbb részekben). Ennek megfelelően ilyenek az M1-M7 bevezető szakasza és a Budaörsi út (külső és belső szakasz is, a Balatoni út, Budafoki út – Szerémi út – Fehérvári út dél felől, valamint a Villányi út – Karinthy Frigyes út, a Bocskai út – Október huszonharmadika utca – Irinyi József utca, a Bartók Béla út a Hamzsabégi útig, a Karolina út és a Nagyszőlős utca. Fővárosi rendeletben védett épületből jelenleg kb. 60 db van a kerületben, ilyenek (a teljességi igénye nélkül) a Petőfi-laktanya, a budai hengermalom, a Bartók Béla úti villamos kocsisín. Védett épületegyüttes, vagyis területi védelem alatt kb. 10 db található. A területi védelmek is többnyire a belső városrészekben található, ez alól kivétel Albertfalván az Abádi tér környéki egységes beépítésből álló kis lakóterület.

Újbuda területén az országos és a fővárosi védelem alatt álló épített örökségeken túl számos érték található még. A kerület az elmúlt időszakban lépéseket tett ezek feltérképezésére. Ennek eredménye a kerület saját értékvédelmi rendelete (32/2013. (V.22.) önkormányzati rendelet az épített örökség helyi értékeinek védelméről). Jelenleg a rendelet 3 db. lakóházat véd helyi szinten, azonban várhatóan ez a szám növekedni fog. Ebben az Önkormányzatnak nagy szerepe lesz a későbbiekben, az értékek népszerűsítése terén, valamint az értékke válás támogatásában.

Az kerületben található épített értékek térképi mellékletét és táblázatos listáját a 2. és 3. számú melléklet tartalmazza.

1.9.5. Épített környezet konfliktusai, problémái

Szlömösödött, leszakadó, leromló és degradálódott területek

A lakóhely rossz fizikai körülményei olyanok, melyeken gyakran csak a városrehabilitációs beavatkozások segíthetnek. Az itt élőkre általában jellemző az alacsony iskolázottság és alacsony foglalkoztatási ráta, a lakhatási költségek megfizetésének mindennapos nehézsége, a rossz egészségi állapot, és az általános elszegényedés. Ilyen területek lehetnek többek között:

- a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett krízis területek(mély strukturális és komplex szocio-kulturális problémák következtében spontán rehabilitációs folyamat nem lehetséges);
- az erősen leromlott lakókörnyezetek;
- a környezetükhöz képest erőteljesen leértékelődő lakóterületek, ahol az alacsony státuszú lakók nagyarányú beköltözésével, a leértékelődés tovagyűrűző hatásával számolni lehet;
- a rozsdáövezetekbe ékelődő és/vagy azok mellett elhelyezkedő lakóterületek.

8.10. ábra: Újbuda krízis- és veszélyeztetett tömbjei
Forrás: Budapest 2020

A fentiek alapján a Újbudán a jellemzően leromló, avult épületállományú, szlömösödött, vagy szlömösödére hajlamos területek kimutatására a KSH 2011. évi népszámlálási adatok felhasználásával, a 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint elvégezte a kerület szegregáció-szűrését. Az adatok elemzése és értékelése külön fejezetben (2.2. Eltérő jellemzőkkel rendelkező kerületrészek) kerül bemutatásra.

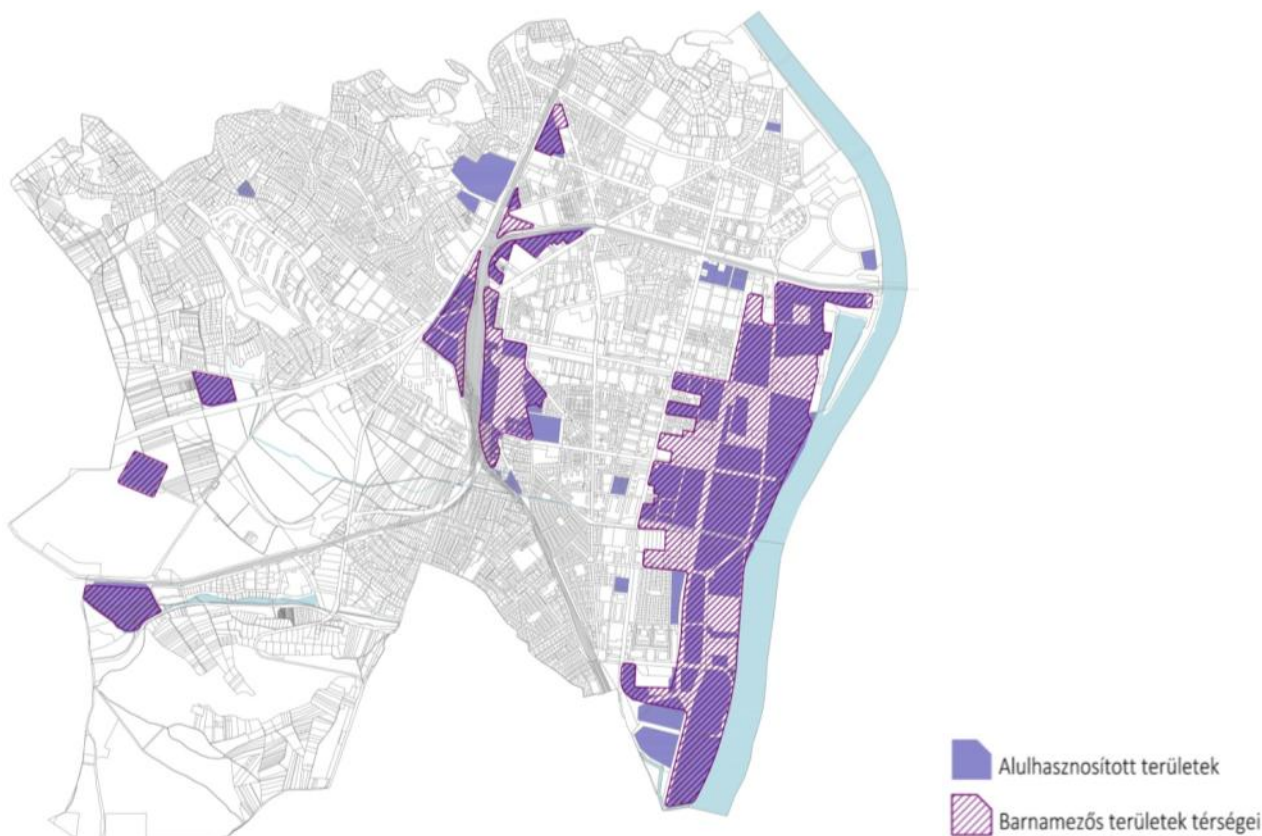
A Budapest 2020 dokumentum szintén komplex, de a KSH módszertanától eltérő metopdikája szerint mutatja be a szlömösödött területeket. A 6 db szempont alapján dolgozó módszertan 3db társadalmi (legfeljebb 8 osztály végzettségűek aránya, munkanélküliek aránya az aktívakon belül, felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya), és 3db fizikai (túlzsúfolt lakások aránya az összes lakáson belül, szubstandard lakások aránya az összes lakáson belül, önkormányzati bérlakások aránya az összes lakáson belül) mutatót tartalmaz. A veszélyeztetettség szerint két kategóriába sorolták a tömböket:

- **Krizistömb:** Krizistömbök közé azok a tömbök tartoznak, melyek társadalmi és fizikai mutatók mentén a legrosszabb helyzetűek, ahol a hátrányok leginkább halmozódnak (5-6 társadalmi és/vagy fizikai mutatómutató határértéke haladta meg a 20%-t).
- **Veszélyeztetett tömb:** Veszélyeztetett tömbök közé azok a tömbök tartoznak, melyek társadalmi és fizikai mutatók mentén ugyan nem tartoznak a legrosszabb helyzetűek közé, azonban a helyzet további romlását nem lehet kizárni (3-4 társadalmi és/vagy fizikai mutatómutató határértéke haladta meg a 20%-t).

Újbuda esetében a krízis- és veszélyeztetett tömböket a 8.10. ábra mutatja.

Alulhasznosított és barnamezős területek

Jellemzően a főváros átmeneti zónájába tartozó részeinek megoldásra váró kérdése, az egykori ipari területek funkcióváltásból eredő problémája. Újbuda használaton kívüli, illetve alulhasznosított területeinek jelentős része „klasszikus” barnamezős terület, vagyis egykori ipari, közlekedési, vagy katonai funkcióval bíró területek.

8.11. ábra: Alulhasznosított területek és a barnamezős területek térségei

Forrás: BP TSZT 2015 alapján, Saját szerkesztés

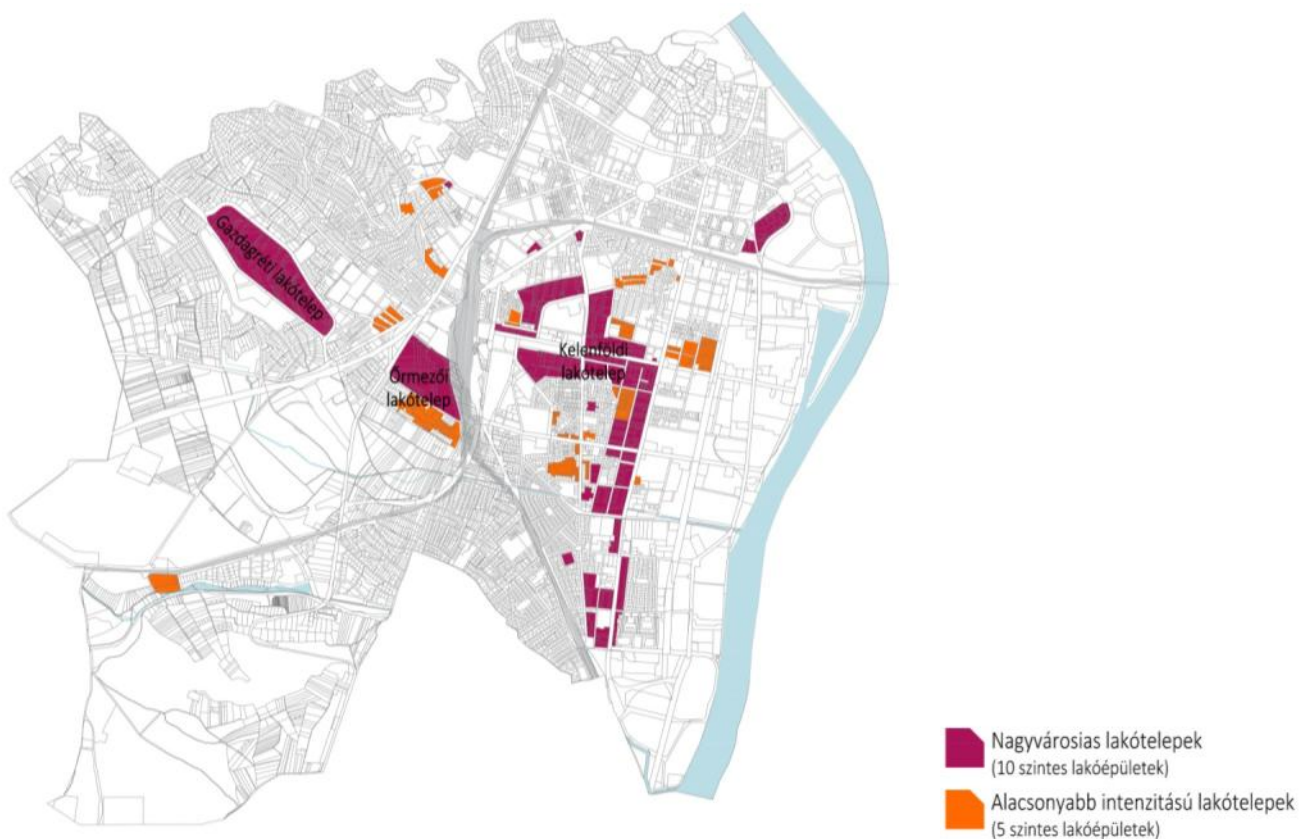
Elhelyezkedés szempontjából a kerületben ezek a területek a Duna menti markáns ipari sávban (egykori un. lágymányosi iparterület), valamint a Kelenföldi pályaudvar környezetében találhatóak. A külterületi városrészekben is találunk hasonló területeket, szigetszerűen elszórva, a Budaörsi repülőtérhez kapcsolódóan. A városszövetben tehát nagy arányban találunk olyan területeket, amelyek korábban ugyan funkcióval bírtak, azonban ma már elavultak, vagy használaton kívüliek. Közös jellemzőjük, hogy hatással van rájuk egykori használatuk, jellemzően még beépítettek, vagy a megkezdett beruházások miatt az épületek egy része lebontásra került, de a gazdasági válság miatt a fejlesztések megtorpantak. A jelenleg is használt vagy ideiglenes használatú területek között is találunk olyanokat, amelyek még jelentős belső tartalékokkal rendelkeznek, s ezért alulhasznosítottnak tekinthetjük. Ez a területek potenciális lehetőségein túl azt is jelenti, hogy városszerkezeti elhelyezkedésük miatt a környező városrészek szemszögéből jobban illeszkedő területhasználat lenne az ésszerű (pl.: Kelenföldi pályaudvar, Petőfi laktanya, Hadik laktanya)

A barnamezős területek újrahasznosítása természetesen nagyobb beavatkozást igényel (pl.: a zöldmezős beruházásokkal szemben), azonban mivel elsősorban fejlett városi szövetben helyezkednek el ezért jelentős tartalékterületei a város további fejlődésének, a fenntartható városok szempontjából tehát nagy jelentőségük van.

Lakótelepek

A fővárosban az 1960-as évek elejétől indultak a lakótelepek építései, melyek elsődleges célja a mennyiségi lakásigény gyors kielégítése volt. Az fajlagos költségek csökkentése érdekében a lakásépítés a központi tervgazdaság részévé vált. A hagyományos városi szövethez képes a lakótelepek egy teljesen más térstruktúrát jelentenek, mely alapvetően változtatta meg a magán- és a közterületek viszonyát. Városszerkezetileg a környezetüktől erősen elválnak, hiszen egy teljesen más építészeti ideológia alapján épültek. Ettől függetlenül a lakótelepek nem elvitathatatlan érdeme volt (főként a kezdeti időkben), hogy szélesebb rétegek számára teremtett egészségesebb és tervezett lakókörnyezetet, ráadásul a lakóépületek építésével párhuzamosan sok esetben alapellátási intézmények is tervezetesen épültek meg.

A mennyiségi lakáshiány kielégítésén túl azonban egyre kevésbé volt fontos a minőségi lakásépítés, s ennek köszönhetően az eredeti céltól eltérően inkább több problémát okozott, mint oldott meg. A nagy mennyiség további hátránya az, hogy egy időben avul, vagyis a sok lakóépület esetében egyszerre jelentkezik a felújítás igénye is, melyet kezelni kell. A lakótelepek ráadásul a szintszámokat tekintve alapvetően 5 illetve 10 szintes kivitelben építették, valamint a telepítésük is többféle struktúra alapján készült (sávház, pontház), melyek lakóminőségei is eltérnek. A mobilizáció változásával a problémák csak fokozódtak, a lakótelepek egyik problémája ma már a parkolási hiány, mely mai állapot szerint az épületek közti közterületeket terheli túl.

8.12 ábra: Lakótelepek Újbuda területén

Forrás: Saját szerkesztés

A lakótelepekkel kapcsolatban az egyik legégetőbb kérdés mégis az energiahatékonyság javítása, mely az elmúlt években pályázati úton szerzett támogatással több ütemben megkezdődött, azonban a lakótelepeket érintő szociális kérdéseket ez alapvetően nem oldotta meg.

Újbuda esetében a lakótelepek kérdése kiemelten jelentkezik, hiszen területén jelentős épületegyüttesek épültek, több ütemben. A nagyobb léptékűek a kelenföldi lakótelep (1966-1983), az örmezői lakótelep (1972-1984) és a gazdagréti lakótelep (1983-1989). Ezek jellemzően magas szintszámú (10-11 szintes) lakóépületekből és a hozzá tartozó intézményekből álló épületegyüttesek. Az alacsonyabb szintszámú (5 szintes) lakótelepeket is találunk, olykor vegyesen a 10 szintesekkel.

A rehabilitációt igénylő belső városrészek

Újbuda belső városrészei jellemzően a XIX. század végén és a XX. század elején épültek ki, épületállományuk így jellemzően a 100 évhez közelít. A lényegében a pesti belváros folytatásaként értelmezhető területeken hasonló problémák jelentkeznek ezért mint a Duna másik oldalán. A területek terheltsége azonban más, mivel a városba áramló forgalom itt még jobban érezteti hatását, s ezzel párhuzamosan a parkolás megoldatlansága is problémát okoz elsősorban a közterületeken. A hagyományos, többé-kevésbé jó állapotban lévő kialakult városias tömbökben a feladat a „klasszikus” városrehabilitáció. A rehabilitációnak ez a módja Újbuda belvárosa és csatlakozó területeken: Budafoki út – MÁV vasútvonal – Karolina út – Bocskai út – Bartók Béla út – Szent Gellért tér környezetében alkalmazható.

A növekvő környezetterhelésből eredő konfliktusok

A városi közlekedési hálózatok a társadalom igényeinek megfelelően az elmúlt 30-40 évben folyamatosan bővültek, mellyel az épített környezet gyakran nem tudta felvenni a lépést. A kezdetben nem érzéket hatások mára jelentősen romló környezeti feltételeket teremtettek, elsősorban a fő közlekedési csatornák mentén. Újbuda szerkezetét alapvetően meghatározzák a területén végighaladó közlekedési infrastruktúrák, melyek elválasztó hatásukon túl jelentős zavaró hatást is jelentenek a közvetlen környezetükre nézve. A nagyobb probléma ebben a tekintetben az M1-M7 autópálya városba vezető szakaszán van. Az egyértelmű fizikai romlás ellenére az épített környezet radikális átalakulása nem történt meg, a korábbi beépítés ezért a megnövekedett gépjárműforgalom ártalmait nap mint nap szenved. A fokozatosan romló környezeti minőség idővel a területhasználat átrendeződéséhez vezet, a környezetérzékeny funkciók eltűnnek, s helyükre kevésbé érzékeny területhasználat kerül. Ez a folyamat azonban itt még nem kezdődött meg, s ahol igen ott gyakran az új funkciók csak átmeneti hasznosításként jelennek meg.

A beépítési intenzitás és a központhiányok problémái

Újbuda épített környezete igen változatos, a túlságosan sűrű illetve a túlságosan alacsony intenzitással beépített területei egyaránt teremtenek konfliktushelyzeteket. Jellemzően azonban a kerületben nagyobb problémát az utóbbi, vagyis az alacsonyabb intenzitású területek jelentenek, melyek optimális ellátása gyakran jelentős hiányokat szenved. Ugyanakkor a sűrűn beépített területekről ide költözők napi életvitelükben továbbra is kötődnek a városközpontokhoz, így napi szinten jelentkező infrastrukturális és városüzemeltetési problémák jelentkeznek. Sok esetben a terhelt városrészekben a lakó funkció dominál, s nem alakulnak ki a területek alközpontjai. A kerület esetében az alközpontok hiánya miatt például Újbuda központ tényleges vonzáskörzete jóval nagyobb az optimálisnál, tovább terhelve a belső városrészeket. A kerületben tehát egyszerre jelentkező és összefüggő probléma a többközpontúság (policentrikus város) és a kompakt város kialakításának kérdése.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Fejlődő intermodális csomópont az Etele tér és a Kelenföldi pályaudvar környezetében
- az új M4 metróvonal területfelértékelő hatása
- Jó közösségi-közlekedési és közúti közlekedési kapcsolatok
- Kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó munkahelyi negyed jelenléte (Infopark)
- Markáns (oktatási) intézményi területek
- Változatos lakóterületi kínálat a nagyvárosi lakóterületektől a kertvárosi (dombvidéki) lakóterületekig
- Erős turisztikai és idegenforgalmi karakter a kerület belső területrészein
- Épített örökségi (műemléki) és régészeti területek kerületben
- Védett és védelemre érdemes építészeti karakterű területrészek
- Magas presztizsú lakóterületek
- Értékes természeti területek (a városon belül) és városi zöldfelületek
- Jelentős erdő, természetközeli, kertes és mezőgazdasági területek
- Közvetlen és több esetben még elépítetlen kapcsolat a Dunával
- A barnamezős és alulhasznosított, fejlesztésre váró területek magas aránya (területi tartalékok)
- Jelentős használaton kívüli területek

GYENGESÉGEK

- Közlekedési infrastruktúrák (vasút, autópálya) erős elválasztó hatásából következő egymástól elszigetelődő városrészek
- Parkolási hiány és ebből fakadóan a közterületek túlhasználtsága, főként a belső városrészekben és a lakótelepeken (kedvezőtlen közterületi arculat)
- Az autópálya bevezető szakasza mentén (Budaörsi út) romló épületállomány, a területek értékcsökkenése (spontán kialakuló funkciók megtelepedése)
- Budaörsi repülőtér jelenlegi leromlott állapota és alulhasznosítása
- Citadella jelenlegi alulhasznosítása
- Működő közműterületek közbeékelődése a beépített és kulcspozíciójú területeken
- Többközpontúság hiánya
- Városrészközpontok hiánya egyes városrészekben
- Intézményi és ellátási hiányok elsősorban a külső és hegyvidéki lakóterületeken
- Egyes városrészekben (Kelenföld, Albertfalva) mozaikos települési szövet, gyakori városképi törésekkel
- Dunán átnyúló kapcsolatok hiánya
- Elenyésző kerületi önkormányzati tulajdon a fejlesztés szempontjából kulcspozícióban lévő területeken

LEHETŐSÉGEK

- Barnamezős, alulhasznosított és leromlott állapotú területek rehabilitációja, újrahasznosítása
- Városkapui pozíció kihasználása, konferenciaturizmus és szállodakapacitás fejlesztése
- Tömbrehabilitáció és a közterületek humanizálása révén az ingatlanok értékének és presztizsének növelése
- Lakótelepek rehabilitációja és zöld közterületeik közösségi hasznosítása
- Intermodális csomópont környezetében városrészközponti funkciók fejlesztése
- Differenciált központhálózat kialakítása,

VESZÉLYEK

- Barnamezős területek rehabilitációjának elmaradása, átmeneti és spontán funkciók megtelepedése, további állapotromlás
- A lakótelepek rehabilitációjának elmaradása miatt az épületek és a közterületek állapotának további romlása, avulása
- Összvárosi parkolási rendszer kiépítése (P+R parkolók) elmarad, a közúti forgalom további erősöde, a belső városrészek állapotának további minőségi romlása
- Az elővárosi közösségi közlekedés fejlesztésének elmaradása
- Dunapart túlépítése, nem megfelelő hasznosítása
- Duna hidak kiépítése hiányában a

városrészközpontok kialakítása	környezetében lévő területek fejlődése elmarad, vagy lelassul, ideiglenes területhasználatok alakulnak ki
<ul style="list-style-type: none"> • Közösségi célú területek (közösségi ház) kialakítása a kerület városrészeiben • Tervezett elővárosi vasút területfelértékelő hatása, elsősorban az intermodális csomópont, valamint a tervezett új megállók környezetében • Új (közterületi) kapcsolatok kialakítása a vasúton keresztül, elsősorban a tervezett megállóhelyeknél, átjárhatóság javítása • Kiemelt szerepű és pozíciójú, de alulhasznosított területek újra használatba vétele és lehetőségeik jobb kiaknázása (Citadella, Budaörsi repülőtér) • Kelenföldi hőerőmű területének racionálása, a működéshez nem szükséges részek funkcióváltása • A metrómegállók környezetében a vonal területfejlesztő hatásának kiaknázása (hosszabb távon gondolkodva a tervezett szakasz vonalán is) • Tervezett Duna-hidak területfelértékelő hatása • Dunapart zöldfelületi, rekreációs, sport és turisztikai hasznosítása • A régészeti értékek bemutatása, rendezett régészeti park kialakítása, a terület idegenforgalmi és rekreációs értékének növelése • Honvédségi területek funkcióváltása és a települési szövetbe illesztése (Hadik laktanya, Petőfi laktanya) • Autópálya menti területek fokozatos funkcióváltása, az autópálya zavaró hatására kevésbé érzékeny területhasználati váltás • Újonnan beépülő városrészek • Erdőterületek rekreációs, szabadidős és nevelési szerepének erősítése • A kerület a Dunától a gazdasági zónával elzárt területeinek a folyóval való összekötése 	<ul style="list-style-type: none"> • A metróvonal továbbvezetésének késése, nem oldódik meg a kerületközpont irányába a kapcsolat • Új lakóterületek nem szabályozott módon fejlődnek, ellátási hiányokat eredményezve • Természeti területek túlhasználása, állapotromlása • Keserűvíz, gyógyvíz nem megfelelő védelmének biztosítása esetén a vízkészlet sérülése • Budaörsi repülőtér állapotának további romlása

1.10. Közlekedés

1.10.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A kerület, mint a főváros nyugati közlekedési kapuja a legnagyobb forgalmi terhelést kapja a városhatáron kívülről, az M1-M7 autópályán a határt átlépő forgalom meghaladja a 70.000 E/nap értéket, amelynek mintegy 20 %-a a főváros szempontjából is átmenő forgalom, jelentős része, csak áthalad a kerületen. A fővárosi agglomerációnak a kerülettől nyugatra fekvő települései nagy mértékű fejlődése következtében a Budaörsi úton (1.sz. főút) és a Repülőtéri úton a városhatárt átlépő forgalom a bevezető szakaszokat túlterheli.

Északi és déli irányban, a domborzati adottságok miatt a főúthálózati kapcsolatok szűk folyosókra és csomópontokra koncentrálódnak, Szt. Gellért rakpart, BAH csomópont, Márton Áron tér, illetve Albertfalva térsége, Balatoni út, a főutak kapacitása a csúcsidőszakokban kimerült, ennek következtében a mellékúthálózaton is fokozatosan nő az átmenő forgalom. A kerület 6,5 km hosszú Duna-szakaszán a három Duna-híd a felső harmadban van, ezért a dunai átkelési forgalom nagy mértékben terheli Albertfalva és Kelenföld főúthálózatát.

A külső közösségi közlekedési kapcsolatok kapacitása a forgalmi igényeket a közúti kapcsolatoknál jobban kielégíti, de ezek területi megoszlása is kedvezőtlen.

A kerületen áthaladó két vasútvonal elővárosi és városon belüli közlekedési szerepe nem jelentős. Az egyéni és közösségi közlekedés aránya a városhatárt átlépő forgalomban igen kedvezőtlen: 55-45 %.

1.10.2. Közúti közlekedés

A kerület 303 km úthálózatnak 85 %-a burkolt út (258 km), ez meghaladja a fővárosi átlagot.

A burkolat nélküli földutak a kerület nyugati hegyvidéki részén vannak (Hosszúrét, Madárhegy, Pösingermajor).

A kerületi úthálózat fő szerkezeti problémái:

A vasútvonalak által elvágott területek közötti kevés közúti kapcsolat miatt jelentősek az útvonal hosszabbodások és ezeken a közúti kapcsolatokon koncentrálódik a forgalmi terhelés.

Kevés a hegyvidéki gyűjtőutak főúthálózati kapcsolata, ezek Budaörsi úti csomópontjai túlterheltek.

Szerkezeti szempontból kedvező Kelenföld merőleges észak-déli és kelet-nyugati úthálózati szerkezete, lehetőséget ad a forgalom megosztására.

Forgalmi szempontból a kerület legterheltebb útszakasza a Budaörsi út Nagyszőlős utca és Sasadi út közötti része, itt a forgalom eléri a 110000 Ejármű/nap értéket, ez az országban mért egyik legnagyobb forgalmú szakasz.

Ezen kívül a Rákóczi híd és a Petőfi híd forgalma a legjelentősebb (85.000 illetve 65.000 Ejármű/nap). A legnagyobb kapacitáshiány és az ennek következtében bekövetkező csúcsidei torlódások a Budaörsi út, a Hegyalja út és a Gellért térhez csatlakozó útvonalakon tapasztalhatók.

A kerületen áthaladó nagy átmenő forgalom számottevő része teherforgalom, az ebből származó környezeti ártalmak csökkentésére területegységenként differenciált ösztömgkorlátozást vezettek be:

- A Budai körúton belül 3,5 t,
- A kijelölt teherforgalmi utak kivételével a főváros teljes területén 12 t.

A kerület lakóterületeinek nagy részén az átmenő forgalom csökkentésének eszköze a területi sebességszabályozás.

Lakó-pihenő övezetet jelöltek ki:

- a Gazdagréti lakótelepen
- az Őrmezői lakótelepen,
- Kelenföld északi részén és
- a Péterhegyi lejtő – Hetény u. –Kapolcs u. – horogszegi határsor által határolt terület (Péterhegy egy része)

Tempo 30 övezeteket jelöltek ki:

- a Gellérthegyen,
- Lágymányos egyes területegységein,
- a Kelenföldi és
- Fehérvári úti lakótelepen,
- Sasad jelentős részén
- Kelenhegyen
- Őrmezőn

A kerület főúthálózata nagy részén összehangolt, jelzőlámpás csomópontrendszerek szabályozzák a forgalmat, amelyek irányítását a Dél-Budai Forgalomirányító Központ biztosítja.

A kerületi úthálózaton kedvező módon kevés a szintbeni vasúti keresztezés, csak a MÁV hegyeshalmi vonalán, a Repülőtéri útnál van egy átjáró.

1.10.3. Közösségi közlekedés (közúti, kötöttpályás)

A XI. kerület gyorsvasúti kapcsolata, az M4 metróvonal 2014-ben készült el. A kerületet a Kelenföldi pu. végállomáson kívül 4 állomás szolgálja ki: Bikáspark, Újbuda központ, Móricz Zsigmond körtér és Szt. Gellért tér.

A villamosvonal hálózat legnagyobb forgalmú vonala a belső Bartók Béla út, az itt közlekedő járatok (18, 19, 41,47, 48, 49) közös követési ideje a csúcsidőben 2 perc, ez teljesen kihasználja a kapacitást. A 47, 48 és 49-es járatok a kerület kötöttpályás városközponti kapcsolatát biztosítják, a 18, 19, 41-es járatok Közép-Buda felé irányuló utasforgalmat bonyolítják le. Ezek a járatok egyben Kelenföld belső utasforgalmának jelentős irányai is.

A 4-es, 6-os villamos vonalcsoport a Lágymányos és a Nagykörút menti területek közötti fő tömegközlekedési kapcsolat, a járatok a közös szakaszon 2 perces követési idővel közlekednek.

2015-ben elkészült az 1-es villamosvonal átvezetése a Rákóczi hídon, a Szerémi út – Hengermalom utca útvonalon a Fehérvári útig, forgalomba helyezése megtörtént. Tervezés alatt áll a vonal meghosszabbítása a Kelenföldi pályaudvarig.

A 61-es villamosjárat érinti Közép-Buda jelentősebb közösségi közlekedési csomópontjait (Széll Kálmán tér, Déli pu., BAH csomópont).

A 41-es járat Kőérberek térsége és a XXII. ker. Rózsavölgy menti területek egyetlen megközelítési lehetősége közösségi közlekedéssel.

A BKK autóbuszvonal hálózata a kerület jelentős részén igen sűrű, de vannak a hegyvidéki területeken tömegközlekedési szempontból ellátatlan területek. Ezeken a területeken a megfelelő színvonalú ellátottságot mutató, a megállóhelyektől mért gyaloglási távolság a 300 métert meghaladja (Sashegy, Sasad, Pösingermajor).

Az autóbuszvonal hálózat az M4 metró átadása után megváltozott. A 7-es és 107-es vonal bonyolítja le a közvetlen belvárosi irányú forgalmat.

A kerületen kívülre déli és nyugati irányban közlekedő járatok végállomásai a Kelenföld vasútállomásnál és a kerület központjában vannak (Móricz Zsigmond körtér, Kosztolányi Dezső tér, Újbuda központ), ez a kereskedelmi – szolgáltató – intézményközpont megközelítése szempontjából jó szolgáltatást nyújt.

A közösségi közlekedés üzemi létesítményei

A Hamzsabégi autóbuszgarázs a főváros dél-nyugati része összes járatainak tároló és szerviz bázisa. Az elmúlt években történt felújítások következtében az üzem megfelelő színvonalú.

A Kelenföldi villamos kocsiszín elavult állapotú, Bartók Béla úti vágánykapcsolatait a 2007-ben rendezték, a kocsiszín felújítása napirenden van.

A Budafok villamos kocsiszín felújítása a közeljövőben várható.

Távolsági, helyközi autóbuszközlekedés

A VOLÁN busz Etele téri pályaudvara elsősorban a dél-nyugati főváros környéki települések elővárosi forgalmát bonyolítja le. Az M1/M7 autópálya – Egér út és a Balatoni út – Egér út irányban a csúcsidőszakokban 10-15 perces sűrűséggel közlekednek a járatok. A pályaudvar megfelelő kapacitással rendelkezik, 6 peronról, irányok szerint külön helyen kijelölt induló állásai vannak.

Vasúti közlekedés

Budapest – Székesfehérvár és a Budapest – Pusztaszabolcs vasútvonal

A Budapest – Székesfehérvár és a Budapest – Pusztaszabolcs vasútvonal budapesti bevezető szakasza közel azonos nyomvonalon halad.

A Budapest – Székesfehérvár – Murakeresztúr (30. sz.) vasútvonal a nemzetközi törzshálózati kategóriába tartozik. Budapest – Kelenföld és Tárnok állomások között a második vágány megépítése befejeződött.

A Budapest – Pusztaszabolcs – Gyékényes (40. sz.) vonal ugyancsak nemzetközi törzshálózati kétvágányú vasútvonal.

Mindkét vonal villamosított, automata térközbiztosító berendezéssel ellátott.

A két vonalnak az elővárosi forgalomban betöltött szerepe hasonló, a közel azonos jellegű területek kiszolgálása miatt a forgalomban jelentkező változások is azonos tendenciát mutatnak. Az 1980-as évek elején még jelentős elővárosi forgalmat lebonyolító vasútvonalakon nagy mértékű utascsökkenés következett be.

Budapest – Hegyeshalom (1.sz.) vasútvonal

A Budapest – Hegyeshalom vasútvonal a magyar vasúthálózat egyik – hazai és nemzetközi szempontból is – legfontosabb eleme. Nemzetközi törzshálózati kategóriába tartozó kétvágányú, villamosított, az AGC-egyezmény része. A vasútvonal ennek következtében inhomogén a sebesség szempontjából, a korábban korszerűsített – Budapesthez közeli – szakaszokon 120 km/h a maximális sebesség, míg az újonnan átépített szakaszokon 160 km/h. A vonal biztosítóberendezései és távközlési hálózata korszerű.

A vonal elővárosi szerepének növekedése elsősorban a vasúti szolgáltatás színvonalának emelésétől (járatsűrűség növelése), a ráhordás javításától, a parkolási helyzet megoldásától remélhető.

Budapest – Kelenföld állomás

A budapesti vasúthálózat kulcsfontosságú csomópontja, személy-és korlátozott áruforgalomra megnyitott állomás. Kezdőpont felőli végén – egymást külön szintben keresztezve – kétvágányú pálya csatlakozik az állomáshoz Budapest – Déli pályaudvar felől, illetve a déli összekötő vasúti Duna-hídon keresztül Budapest – Ferencváros felől. Az állomás végpont oldalán kétvágányú pályával csatlakozik a hegyeshalmi és a pusztaszabolcsi és székesfehérvári irány.

Az állomás korszerűsítése során a vágányhálózat átépült, új emelt peronokkal, perontetővel, a peronok külön szintű megközelítését és az állomás két oldalán elterülő városrészek összeköttetését biztosító gyalogos aluljáróval. Az átépítés során az állomás korszerű biztosítóberendezést kapott új üzemi épülettel. Az M4 metró végállomásához kapcsolódóan 2014-ben új gyalogos aluljáró épült.

Nem került sor a felvételi épület korszerűsítésére, vagy új felvételi épület létesítésére. A jelenlegi felvételi épület műszaki állapota azonnali megoldást sürget.

Budafok – Albertfalva állomás

A székesfehérvári vonal vegyesforgalmú állomása, szerepe várhatóan a jövőben is marad, felújítása megtörtént.

A megállóhely térségében közlekedő autóbusz-és villamosjáratok megfelelő közösségi közlekedési kapcsolatot biztosítanak.

Vízi közlekedés

A Duna déli szakaszán menetrendszerű személyhajó közlekedés a Kopaszi gáttól észak felé van, a vízi közlekedés lehetőségei dél felé nincsenek kihasználva. A déli Duna-szakaszon ennek megfelelően a kikötői létesítmények is hiányoznak.

Légi közlekedés

A Budaörsi repülőtérnek nincs légi személyforgalmi szerepe, csak a légi szolgálatok és sportrepülési céllal használják. A repülőtér környezeti és légköri adottságai alapján személyforgalomra történő fejlesztésére nincs lehetőség.

1.10.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

A kerület legjelentősebb kerékpáros útvonala a Duna menti észak-déli kerékpárút, amely csak a Gellért rakpart – Pázmány P. rakpart vonalán és délen a Házgyár u. mentén halad a Duna-parton, a közbenső szakaszon a Dombóvári út – Szerémi út irányban épült ki a parti területek rendezetlensége miatt. A pesti kerékpáros vonalhoz csatlakozik a Lágymányosi hídon átvezetett kerékpárút és délen a Mezőkövesd utcai kerékpárút.

Kelet-nyugati irányban szeli át a kerületet a Hengermalom utca – Etele út – Borszéki u.- Egér út menti kerékpáros útvonal.

Összefüggő kerékpáros útvonal épült ki – kisebb szakasz hiányokkal a Budaörsi út – Bartók Béla út – Hamzsabégi út irányban.

A Bogdánfy úton kerékpársáv és az Egyetemváros területén kerékpárút hálózat biztosítja a kerékpáros közlekedést. A BUBI rendszer a kerület központi területén kiépült.

Gyalogosforgalmi létesítmények

A kerületen áthaladó vasútvonalak és főutak az egyes területegységek közötti gyalogos átjárás lehetőségét nagy mértékben akadályozzák.

A vasútvonalak különbszintű átvezetései igen nagy távolságra vannak, kevés a megfelelő színvonalú, akadálymentes közlekedést biztosító gyalogos aluljáró: Kelenföldi pu., Nádorkerti aluljáró. Kedvezőtlen a Bocskai úti szintbeni átjáró a Kelenföldi pu. – Déli pu. vasútvonalon. Az átjárhatóság a Budapest-Kelenföld és Tárnok állomások közti második vágány megépülése kapcsán lényegesen javult ezen a szakaszon, két új akadálymentes gyalogos átvezetés épült (Tomaj utca, Herend utca)

A főutak közül a Budaörsi út jelentős gyalogosforgalmi akadály, a gyalogos felüljárók szolgáltatási színvonala minimális. A Szerémi úton épült gyalogos aluljáró megfelelő kialakítású.

A városközpontban és környékén lévő új gyalogosforgalmi létesítmények (Móricz Zs. körtér, Fehérvári út – Bocskai út) kialakítása az M4 metró kapcsolatnak megfelelőek. A Duna-part mentén nem épültek ki a gyalogos közlekedés feltételei.

1.10.5. Parkolás

A kerület motorizációs szintje eléri a 400 személygépkocsi/1000 lakos átlag értéket, ez a fővárosi átlagot meghaladja. Ezen belül a területi eloszlás változó: a hegyvidéken általános a háztartásonként 2 jármű, az ellátottság a lakótelepeken a legalacsonyabb.

A kerületben parkolási szempontból kritikus területek: Lágymányos zárt sorú beépítésű részei, illetve a lakótelepek. Lágymányos területén a lakóházak jelentős részéhez nem épült telken belüli parkoló, ezért a közterületi parkolás csak a járdák részleges igénybevételével biztosítható. A Műszaki Egyetem központi részének nincs parkolója, a közterületi parkolás az intézmény környékén a kapacitásokat 100 %-ig kihasználja. A 4-es metróvonal átadásával a parkolási szempontból kritikus területekké váltak az Őrmezői lakótelep metróállomáshoz közel eső területei, a Kelenföldi pályaudvar környező utcái, valamint az Etele út és Bártfai utca Bikás parki metróállomáshoz közeli utcaszakaszai. A probléma egyértelműen a metróállomások átszállás-generáló hatásai, mely még sürgetőbbé teszi a P+R parkolók kiépítését.

A lakótelepeken a viszonylag alacsony gépjármű ellátottság ellenére általános a szabálytalan parkolás (zöldterületeken, gyalogos felületen), mivel építésük idején a lakások számához viszonyítva csak 50 vagy 33 % volt a parkoló építési norma.

A kerületben a P+R rendszer az M4 metróvonal végállomáshoz épült ideiglenes parkolót kivéve nem működik. A metróberuházáshoz kapcsolódóan jelenleg 4 helyszínen folyik P+R parkolók tervezetése, ebből kettő helyszínen az Őrmezői-, kettő pedig a Somogyi út mentén kerülne kialakításra.

A parkolási problémák kezelésére, a helyzet javítása céljából az Önkormányzat 2004-ben megalkotta parkolási rendeletét. A rendelet területileg differenciáltan szabályozza a beépítésekhez szükséges parkoló létesítési kötelezettséget.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Kelenföld, Lágymányos magas színvonalú közösségi közlekedése
- Forgalomszabályozás magas színvonalú
- Villamosvonal hálózat sűrűsége

GYENGESÉGEK

- nagy átmenő forgalom → közlekedési ártalmak
- vasútvonalak és egyes főutak (pl. Budaörsi út) területválasztó hatása
- a hegyvidéki területen közösségi közlekedéssel el nem látott területek
- nincs összefüggő kerékpáros hálózat
- hegyvidéken kiépítetlen utak
- lakótelepek és BME - Infopark parkolásának megoldatlansága
- Dunai vízi közlekedés hiánya
- Duna-hidak hiány

LEHETŐSÉGEK

- Dunai hajózás fejlesztése
- vasutak felhasználása városi közlekedésre
- nagy kapacitású P+R → kialakítása az M4 metró meghosszabbítása után
- a forgalombiztonság növelése forgalomtechnikai beavatkozásokkal

VESZÉLYEK

- M4 metróvonal nyugati meghosszabbításának elmaradása
- közúti fejlesztések elmaradása
- a közlekedési infrastruktúra pályázati lehetőségek csökkenése

1.11. Közművesítés

A XI. kerületben élők ellátását szolgáló közműhálózatok folyamatos fejlesztésével a közműellátottság is folyamatosan fejlődik, de az elvárható életkörülményekhez szükséges teljes közműellátás lehetősége a kerületben még ma sem áll mindenhol rendelkezésre.

1.11.1. Víziközművek

Vízgyártás, vízellátás

Ivóvíz ellátás

Budapest területén, benne a XI. kerületben is az ivóvíz-ellátás biztosítása, a vízellátó hálózat, mint tulajdonos fenntartása és üzemeltetése Budapest Főváros Önkormányzatának feladata, amely feladatát a Fővárosi Vízművek Zrt. közreműködésével látja el.

Jelenleg a kerület belterületén az ivóvízhálózat kiépítettsége alapján, a belterületen élők teljes mértékben ellátottnak tekinthetők. A statisztikai adatok szerint a kerület lakásállományának 99,88 %-a csatlakozik a közüzemű ivóvíz hálózatra, azaz mindössze 0,12 %-a, 88 lakásban élők, kb 220 fő nem rendelkezik egészséges vezetékes vízellátással.

A vezetékes ivóvíz ellátásban nem részesülők vízellátásukat részben a közkifolyókról, részben házi kutakról elégíthetik ki.

Vízellátás hálózati rendszere

Budapest vízellátására, benne a XI. kerület ellátására is a szolgáltató Fővárosi Vízművek Zrt. egységes hálózati rendszert épített ki. A vízellátás alapbázisai, a Duna partjaira telepített kutak, ahonnan induló és táplált vezetékek alkotják az ellátás gerincét.

A XI. kerület vízellátásának fő ütőere a Káposztásmegyér felől táplált Erzsébet hídi NÁ 800 és Szabadság hídi 4x650-es vezeték, a Csepel felől táplált NÁ 1200-as vezeték, továbbá lehetőség van, de nem üzemszerűen a Békásmegyér felől jövő víz fogadására is a Gellérthegyi medencerendszeren keresztül, a 2x40.000 és a 30.000 m³-es medencéivel és gépházaival.

A főváros nagy kiterjedése és változatos topográfiai adottsága, valamint a változatos épített környezeti adottságaira tekintettel a fővárosi vízellátó rendszer nyomászónákra van felosztva. A főváros területét mindegy 60 ellátási zónára osztották, amelyben üzemelő mintegy 90 különböző méretű és kapacitású gépház segítségével biztosítják az ellátáshoz szükséges hálózati nyomást. A XI. kerület ivóvízhálózata több nyomászónához tartozik, néhány nyomásövezet teljes egészében a kerület határain belüli, néhány a szomszédos kerületekkel közös. A kerület ellátásában összesen 12 vízellátási zóna vesz részt.

Az ivóvíz ellátó rendszer nyomásövezetei, gépházai és ellátási körzetei

Budai alapövezet (1) (az (1) a Fővárosi Vízművek Zrt. nyilvántartásában szereplő nyomásövezeti sorszáma)

Tápgépháza a Békásmegyéri és Budaújlaki gépház. Medencéi a Krisztina medencék 23.670 m³ térfogattal és 145,9 mBf. fenékszinttel. A XI. kerületből a Gellért teret és a Bartók Béla utat látja el a Móricz Zs. körtérig.

Vári nyomásövezet (8)

Tápgépháza a Krisztina gépház. Medencéje a Vári medence 6.530 m³ térfogattal és 198,79 mBf. fenékszinttel. A kerületből a Sashegy K-i oldala, továbbá a Gellérthegy délnyugati-déli oldalának alsó része tartozik a Vári övezethez.

Svábhegyi alsó nyomásövezet (15)

Vizét a Diana úti gépház szívómedencéjéből kapja. Medencéje a Svábhegyi alsó medence 373,4 mBf. fenékszinttel és 750 m³ tározótérrel a XII. kerületben a Tücsök utca 1-ben van. A XI. kerületben csak az Érdi út, a Törökvár u. és a Törökbálinti út, Bazin u. és Rácz Aladár u. közötti szakasza tartozik ehhez a nyomásövezethez.

Sashegyi nyomásövezet (17)

Vizét a Krisztinai gépházon keresztül kapja. Medencéje a Sashegyi medence a maga 1.200 m³ térfogatával és 246,93 mBf. fenékszinttel. Hozzá tartozik a kerületből a Sashegy északi és nyugati része, továbbá Sasad mintegy fele és valóságos szigetként a Gellérthegy teteje.

Irhásárki nyomásövezet (18)

Irhás árok alsó zóna

Vizét a Gazdagréti ltp. nyomásfokozó gépházán keresztül kapja az Irhásárki 1.500 m³-es medence mellé telepített nyomásfokozóról, 270 mBf terepszintű beépítés ellátásához tudja a hálózati nyomást biztosítani. A medence fenékszintje 244,3 mBf. A Rupp-hegy keleti és nyugati oldalának ellátása tartozik ebbe a zónába.

Dayka G. utcai nyomásövezet (19)

Tápgépháza a Budaörsi úti gépház, medencéje a Dayka Gábor úti 10.000 m³-es medence, melynek fenékszintje 201,14 mBf, túlfolyó szintje 207,34 mBf. Ide csatlakozik a NÁ 600-as méretű szívóvezeték, amely a vizét a Karolina út és Bocskai út keresztezésétől, részben Csepel felől a Dél-Budai főnyomó vezetéken át, részben a Bocskai úti gerincvezetéken át kerülővel a Gellérthegy felől kapja.

A Dayka Gábor utcai medencét töltő NÁ 700-as vezeték az Őrség utcánál kettéágazik, és a másik ága részben táplálja a Gazdagréti nyomásövezetet a nyomásfokozó gépház útján, részben Budaörsöt látja el a Gazdagréttől NÁ 500-as méretű vezetékkel.

A nyomásövezethez tartozó területek: Sasad és Gazdagrét alacsonyabb része, Őrmező, Hosszúrét, Kelenhegy egy kis Ny-i része. A Budaörsi út, Kőérberki út és Repülőtéri út közvetlen környéke, valamint a Kamaraerdő nyugati részén levő beépített terület, továbbá Budaörs, ahol a magasabb területek ellátására még két kisebb nyomásfokozott terület is van, északon a Széchenyi I. utcai nyomásfokozóból, délen a Beregszászi úti nyomásfokozóból ellátva.

Pesti alapövezet (20)

A főváros legkiterjedtebb övezete, Pest nagy részén kívül a Csepel-szigeti XXI. kerület, Halásztelek, Szigetszentmiklós és Dunaharaszti községek, valamint a XI. kerületből kb. 9 km²-nyi terület tartozik hozzá. Az övezet teljes területe 117 km².

A XI. kerületből a Villányi út-Bartók Béla úttól délre eső, a vasút és Duna közötti területet foglalja magában a Hunyadi Mátyás út, ill. XXII. kerület határvonaláig a lakótelepeket kivéve.

Ellennyomó medencéi Budán a Gellérthegyi Sánc utcai medence rendszer túlfolyó szintje 149,3 mBf, Pesti oldalon a Kőbányai medence rendszer 139,5 mBf-i túlfolyó szinttel.

[Budafok alsó nyomásövezet \(21\)](#)

Ezen övezetből a Péterhegy déli része (Péterhegyi lejtő) és Kelenvölgy egy része tartozik a XI. kerülethez. Tápgépháza a Budafoki gépház. Medencéje a Losonczy utcai medence a maga 2.500 + 500 m³-ével, amelynek fenékszintje 163,33 mBf. és a túlfolyószintje 169,12 mBf.

[Budafok felső nyomásövezet \(22\)](#)

Jelenleg a Vöröskúti határsornál és a Szabadkai utca körzetében lát el néhány XI. kerületi épületet és telket. Vízét a Budafoki alsó zónából kapja és a Losonczy utcai medence melletti gépház nyomja a vizet az övezetbe.

[Irhásárki felső nyomásövezet \(36\)](#)

Vízét a Gazdagréti ltp. nyomásfokozó gépházán keresztül kapja az Irhásárki 1.500 m³-es medence zárkamrájában elhelyezett szivattyúk útján. 270-330 mBf terepszintig tudja a fogyasztók ellátására a megfelelő hálózati víznyomást biztosítani. Hozzá tartozik a Rupp-hegy felső területe, valamint az Irhás árok alsó részének két oldala. A nyugati rész a XI., míg a keleti rész a XII. kerülethez tartozik, az Irhás árok magasabb fekvésű részének D-i oldalán lát el még néhány XI. kerületi telket és épületet.

[Kelenföldi lakótelepi nyomásövezet \(43\)](#)

A kerület új lakótelepének ún. középmagas épületeit a Nagykikinda utcai és Hadak útjai gépház látja el megfelelő nyomású vízzel. Ezen nyomásövezeten belül a toronyházak felső emeleteinek vízellátását a Hadak útjai és Fejér Lipót utcai nyomásfokozók biztosítják.

[Gazdagréti nyomásövezet \(70\)](#)

Hozzá tartozik a Gazdagréti lakótelep, a Budaörsi úthoz legközelebb eső épületek kivételével, továbbá Sasad Ny-i fele a Háromszék utcától É-ra. A Háromszék utca végén létesített nyomásfokozó gépházból biztosítják a hálózati nyomást.

Az ivóvízellátás hálózati rendszere

A kerület fogyasztóinak közvetlen ivóvíz ellátására kiépített elosztóhálózat szinte valamennyi utcában a gerinchálózatokról tápláltan épült ki, jellemzően NÁ 200-as, 100-as, 150-es és 80-as paraméterrel, többnyire körvezetékes módon épült ki. A hálózaton több NÁ 80-as paraméterű szakasz található és több vezetékszakasz anyaga ac. A 80-as paraméter tűzvíz biztosító képessége már nem mindig megfelelő, az ac vezetékanyag ma már szintén nem javasolt, így ezeknek a vezetékszakaszoknak előbb, vagy utóbb az átépítési igényével majd kell számolni. Újabb vezetéket már NÁ 100-asnál kisebbet nem szabad építeni, és lehetőleg műanyag csövek építése az előnyös.

A zavartalan folyamatos vízellátás biztosításának feltétele a hálózatok, a gépházak, a medencék és a szerelvények folyamatos karbantartása, valamint a régi 100 mm-nél kisebb, valamint a ma már nem szabványos méretű, vagy nem megfelelő anyagú (ac, acny, öv) és az 1950. előtt épült vezetékek folyamatos cseréje.

Tűzvíz ellátás

A kerület tűzvíz ellátása általánosan az ivóvíz hálózatra telepített tűzcsapokkal megoldott. Egyes még megmaradt ipari üzemeken belül a tűzvíz ellátás korábbi telken belüli megoldása megmaradt. Újabb, nagyobb beruházásoknál a megfelelő tűzvíz ellátásról a beruházás megvalósítása során gondoskodtak.

Meg kell jegyezni, hogy korábban közvetlen a dunai vízkivétel is elfogadott volt tűzvíz célú hasznosításra, ma már csak az ivóvíz hálózatról vételezett vizet lehet tűzvízként hasznosítani.

Iparivíz ellátás

A kerület, azon kevés kerületek közé tartozott, amelyben a nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére kiépített iparivíz hálózat állt rendelkezésre. Az iparivíz ellátás szolgáltatója szintén a Fővárosi Vízművek Zrt. volt. Az iparivíz ellátás bázisa a Fővárosi Vízművek Dél-budai ipari vízműve volt. A vízkivételi mű a Kelenföldi Hőerőmű területén létesült, onnan táplálták az iparivíz elosztó hálózatot. A hálózat ellennyomó medencéje a Ringló utcai 3.000 m³-es medence volt. A vízkivételi mű a Dunából emelte ki a vizet a Kopaszi gát mögött erre a célra kialakított öbölből. Az öböl erősen feliszapolódott, a kivett víz nagyon rossz minőségűvé vált. Ezért a vízkivételt leállították, egy rövid ideig még a szomszédos Kelenföldi Erőmű vízkivételi műjétől vettek át vizet és azt szállították a hálózatba. Majd a szolgáltatást az erősen csökkenő igényekre tekintettel meg is szüntették.

Az iparivíz ellátást a szolgáltató jelenleg megszüntette, a kérdést teljesen elvetni nem lenne helyes. A fenntartható fejlődés, a takarékoság ki fogja kényszeríteni, hogy az ivóvíz minőségű vizet csak arra a célra használjanak, amely megköveteli az ivóvíz minőséget. A nem ivóvíz minőségű vízellátásra az egyedi kutak létesítésén túl, illetve helyett a Duna mentén vízkivétellel, elosztóhálózattal a vízellátás gazdaságossága lényegesen javítható lehetne.

Karszt- és hévizek

A különböző kőzetek víztartó képessége biztosítja a területen előforduló felszín alatti vizek jelenlétét. A triász, és eocén kőzetek karsztosodó kőzet-összletté állnak össze, melyeknek sajátos vízföldtani tulajdonságai vannak. A triász dolomitok, és a rájuk települt eocén mészkövek és márgák a felszínre hullott csapadékvizeket a szerkezeti töréseken, kőzethasadékokon keresztül vezetik a kőzet belsejébe. Ebben kialakult hasadékrendszerben, különböző szinteken tárolódnak a kőzet összetételében mozgó víztömegek, a karsztvizek.

Az egymással érintkező hegységek kőzettömegeiben levő karsztvizek egységes rendszert alkotnak, és bárhol ezekben a hegységekben beavatkozás történik, kihat az egész rendszerre. A kialakult karsztvízszint a hegységek magasabb részein magasabban található, és a hegyláb felé lejt, a mélyebben létrejött karsztvíz melegebb -föld belső hőjétől- és fajsúlya kisebb a beszivárgó hideg víznél, a konvekció áramlási törvényei szerint a felszínre áramlik.

Megjelenési formája általában a hegylábaknál bővizű forrás, sík részeken mélyfúrású kutakkal nyerhető ki hévíz.

A kerületben a Szt. Gellért téren, illetve a Gellért-hegyben levő barlangban fakadnak bővizű melegvízű források, melyek a környék fürdőiben (Gellért, Rudas, Rácz gyógyfürdők) nyernek felhasználást.

A múlt század utolsó évtizedeiben a kerülettől tágabb térség bányáinál folyó intenzív vízkivétel miatt a Gerecse, Vértes, Budai stb. hegységekben vízszint-süllyedés, víz mennyiségi és minőségi (hőmérséklet csökkenés, és szennyeződés, összetétel változás) romlás történt. A kedvezőtlen változások miatt a bányák vízkivételét korlátozták, illetve leállították, melynek hatására a negatív folyamat szerencsére megállt.

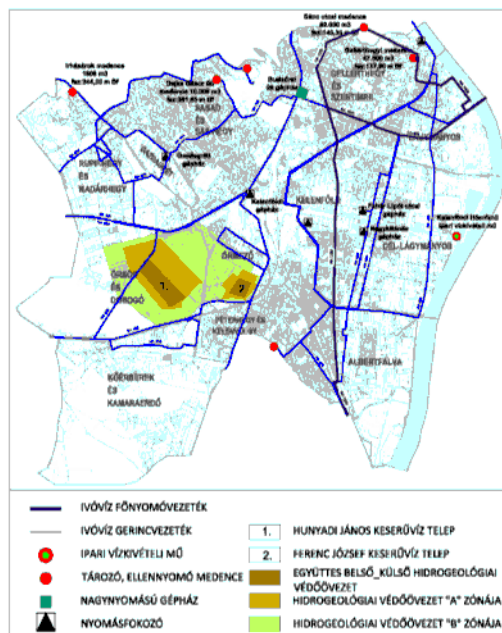
A vízminőség romlási folyamatát a szennyezett vizeknek a beszivárgási helyektől való távoltartásával, azaz a szennyvizek szikkasztás-tilalmával, ill. a védőterületek megvalósításával igyekeznek a hatóságok megakadályozni.

A karszt és a termál vízkincs megtartása érdekében szigorúan szabályozták a hidrogeológiai védőterületen belül újabb karsztvíz kivételi lehetőségét, illetve bármilyen szennyezés lehetőségének kizárását.

Az oligocén korú (képződmények) kőzetek vízzáróak, amennyiben a felszín közelében települtek, nem engedik a csapadékvizet a mélybe szívárogni, ezért a felettük levő talajokban tározódik a víz, és kialakulhatnak mély fekvésű pangó vizes területek. Ezekben képződnek a szulfátos ásványvizek, keserűvizek. A kerületben ilyen területek a Lágymányoson, Órmezőn, Órsődön találhatóak. Az utóbbi területeken a karsztvizek kitermelése, hasznosítása régóta folyik.

A Kopaszi-gát által leválasztott öbölben keserűvíz források vannak, melynek vize erősen keményíti az öböl vizét. A Dél-Budai keserűvíz telepek (Ferencz József keserűvíz telep, Hunyadi János keserűvíz telep) kitermelt vizet palackozzák, gyógyszertárakban, gyógyvízként forgalmazzák. Az Apenta és a Hunyadi telep mellett meglévő karszt kutakra alapozott sósvizes kádfürdő létrehozására is lenne lehetőség.

A Szent Imre kórház területén az ún Tétényi forrás gyógyvize balneológiai hasznosításra alkalmas. Ivókúrára és palackozással is hasznosítható.

9.1. ábra: Ivóvízellátás vizsgálata

16.sz. térképi melléklet

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

Egyesített (szennyvíz- és csapadékvíz) elvezetés

Budapest területén, benne a XI. kerületben is a közcsatornás szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés, az összegyűjtött vizek tisztítótelepen történő kezelése Budapest Főváros Önkormányzatának feladata, amely feladatát a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. közreműködésével látja el. A kerület csatornázásának kiépítése történelmi múltú, kiépítésekor a kerület területének döntő hányadán a vízvezetés egyesített rendszerű vízvezetésként épült ki, azaz egyesítve vezetik el közös vízvezető hálózaton a szenny- és csapadékvizeket. Csak az utóbbi években beépítésre kerülő városrészekben építettek elválasztott rendszerű vízvezetést, amelynél külön vezetékhalozaton vezetik el a szennyvizet és külön vezetékhalozaton a csapadékvizeket.

Jelenleg a kerület belterületén az egyes ingatlanoknál keletkező szennyvíz közcsatorna hálózattal történő elvezetése az elvezető hálózat kiépítettsége alapján, a belterületen élők teljes mértékben ellátottnak

tekinthetők. A statisztikai adatok szerint a kerület lakásállományának 99,2 %-a csatlakozik a közcsontra hálózatra.

A 2011-es adatok szerint a XI. kerületben a közműöllő 0,7 % (közműves vízellátásba bekötött és a csatornahálózatra kötött lakosság arányának különbsége), ezzel a kerület fővárosi szinten a 10. helyen állt. Csak a belső és régen beépített (I. V. VI. VII. VIII. IX. X. XIII és XIV.) kerületek előzik meg közműöllő vonatkozásában.

A közcsontra hálózatra nem csatlakozó ingatlanok szennyvizeit házi gyűjtőmedencékbe gyűjtik, amelynek döntő hányada szikkasztó medenceként működik, ami azt jelenti, hogy a szennyvizet a talajba szikkasztják. A kerület lakásállományának jelenleg 0,8 %-a, 638 lakás nem csatlakozik a közhálózatra. Azokban keletkező szennyvíz döntő hányada, naponta kb 150 m³ szennyvíz szikkad a talajba, szennyezve a talajt, a talajvizet és közvetve veszélyeztetve az élő vizeket, azok befogadóját, a kerület keletii oldalán végighaladó Dunát. A szennyvíz okozta szennyező forrás felszámolása érdekében a közcsontra szennyvízelvezetés kerületi szintű kiépítettségét mielőbb el kellene érni.

Azoknál az ingatlanoknál, ahol a szennyvizet valóban vízzáró medencékbe gyűjtik és tárolják, az abban tárolt szennyvíz folyékony hulladéknak minősül, elszállítása szintén a Fővárosi Önkormányzat feladata. A főváros vezetése 2012. január 1-jétől a Fővárosi Településtudományi és Környezetvédelmi Kft.-t bízta meg a lakossági, települési folyékony hulladék begyűjtésével, szállításával, ártalommentes elhelyezésével, mint a főváros területén működő, kizárólagos jogosultsággal rendelkező közszolgáltatót.

Vízvezető hálózati rendszere

A XI. kerületben az 1900-as évek elején egyesített rendszerű, gravitációs csatornahálózatot építettek, amellyel a szenny- és a csapadékvizek elszállítását biztosították. Ennek megfelelően építették a főgyűjtőket és szivattyú-telepeket egészen 1960-ig. Az akkor elindult intenzívebb fejlődéssel emelkedő elvezetendő szenny- és csapadékvíz mennyiségek elvezetése egyre több gondot okozott. A kiépített egyesített rendszerű hálózatok és műtárgyaik nagy záporok, hóolvadás idején, már nem tudták zavarmentesen fogadni az elvezetendő szenny- és csapadékvizeket. Ezért döntés született arról, hogy az újonnan csatornázásra kerülő területekben már elválasztott rendszerű vízvezetést építenek. Így elválasztott rendszerű vízvezetést építettek Gazdagrét, Hosszúrét, Dobogó, Kamaraerdő, Kőérberek, Kelenvölgy, Őrmező, Madárhegy, Örsöd, Péterhegy, Pósingmajor és Spanyolrét új beépítésű területére.

A XI. kerület az Albertfalva és Kelenföldi Szivattyútelep vízgyűjtő területéhez tartozik. A két szivattyútelep vízgyűjtő területéhez tartozik a XI. kerület csaknem egész része. Korábban a Villányi úti főgyűjtő még külön torkolati műtárggyal rendelkezett, de a Budai főgyűjtőre csatlakozva ma már a Kelenföldi szivattyútelepre szállítja az összegyűjtött vizeket. Az Albertfalvai Szivattyútelepről is nyomóvezetéken továbbszállítják a vizeket a kelenföldi Szivattyú-telepre, ahonnan egyesítve az összegyűjtött vizeket nyomják át a tisztító telepre.

A Kelenföldi Szivattyútelep vízgyűjtőjéhez tartozik még a XII. kerületből a Hóvirág u.-Hegyhát u.-Konkoly Thege Miklós út-városhatár által lehatárolt, a XI. kerülettel szomszédos terület rész.

Az Albertfalvai Szivattyútelephez tartozik még a XXII. kerület Hosszúréti-pataktól É-ra eső része (Ringló u.-Honfoglalás u. között).

A Zsigmond téri vízgyűjtőtől kiépített budai Duna parti főgyűjtő a Budai oldal jelentős hányadáról az Aranyhegyi pataktól délre eső szinte teljes Budai oldalról gyűjti össze a vizeket és szállítja a Villányi úti főgyűjtőt is befogadva a Kelenföldi Szivattyú telepre. A Villányi úti főgyűjtőn keresztül ide tartozik a XII. kerület jelentős része is, ahonnan szintén egyesítve érkeznek a szenny- és a csapadékvíz.

A XI. kerületben keletkező szenny- és csapadékvizek gyakorlatilag 100 %-ban a kerület csatornahálózatán keresztül jutnak a főbefogadó átemelő telepre. Kivételt képez ez alól, a Kamaraerdő egy része, mely a XXII. kerület budafoki rendszer felé vezethető el.

A szennyvíztisztítás terén volt a nagyobb elmaradás egészen a csepeli un Budapesti Központi Szennyvíztisztító telep (BKSZTT) átadásáig, 2010-ig. A főváros budai oldalán az északi vasúti összekötő hídtól egészen délig, benne a XI. kerületben keletkező szennyvizet is, 2010-ig teljes egészében tisztítás nélkül (csak mechanikai szűrés alkalmazásával) vezették a közcsatornák a befogadó Dunába. 2010-ben a BKSZTT szennyvíztisztító telep üzembe helyezésével egyidejűleg adták át a Galvani út végén a Duna partjánál létesített Duna meder alatti átvezetést biztosító 2x1400-as nyomócsatornát, amellyel a Budai oldalon összegyűjtött szennyvizet vezetik át a szennyvíztisztító telepre. A budai oldali szennyvizet a Kelenföldi átemelő telepen gyűjtik össze, oda kormányozzák az Albertfalvai szivattyútelepre érkező szennyvizet is, majd nyomóvezeték segítségével továbbítják a mederalatti átvezetést biztosító nyomócsatornába.

A főváros, és benne a XI. kerület csatornaművének kihasználtsága napjainkban elérte azt a fokot, ahol már minden terhelésnövekedést mérlegelni kell.

Megvizsgálva a XI. kerület főgyűjtő-gyűjtő csatornáinak kapacitását, a jelenleg érvényes általános csatornázási tervének, ill. a csatornázottság mértékének figyelembevételével megállapítható, hogy a kerületben is hasonló folyamat zajlott le, mint a fővárosban. A meglévő hálózat gyakorlatilag telített, többlet vizek fogadására csak korlátozott mértékben képes, illetve folyamatos fejlesztési igényével kell számolni.

Vízgyűjtő területek ismertetése

A kerület szivattyútelepeinek, jelentősebb gyűjtőinek, valamint felszíni vízelvezető árckainak ismertetése vízgyűjtő területekenti bontásban.

A Villányi úti főgyűjtő vízgyűjtő területe

A 90-es években épített tehermentesítő csatorna segítségével a főgyűjtő alkalmas a vízgyűjtő területén keletkező vizek fogadására.

A Kelenföldi Szivattyútelep és vízgyűjtő területe

A Szivattyútelep fogadja a Zsigmond téri Szivattyútelepről, a Villányi úti főgyűjtővel és Buda középső részéről érkező vizeket a Budai-Duna parti főgyűjtő csatorna segítségével.

A Kelenföldi Szivattyútelep vízgyűjtő-területének jelentősebb gyűjtői:

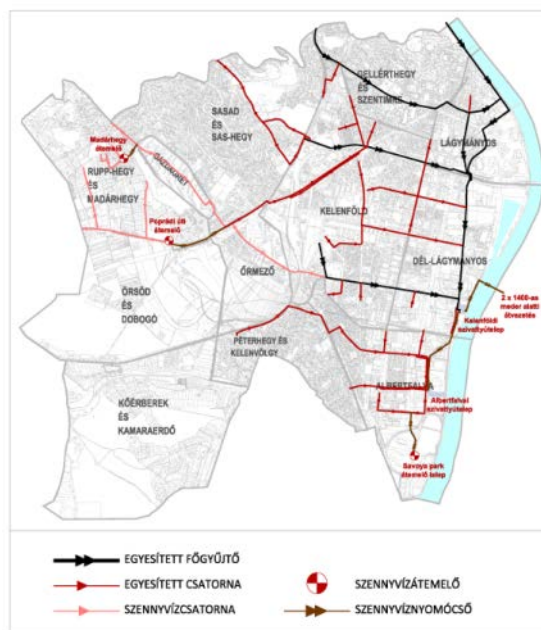
- Budafoki út (Hamzsabégyi út-Gellért tér)
- Hamzsabégyi úti gyűjtő (Budafoki út-Karolina út)
- Budafoki úti gyűjtő (Kelenföldi Szivattyútelep-Hamzsabégyi út között).
- Brassó-Ajnácskő-Hamzsabégyi úti gyűjtő
 - Sashegy D-i lejtő,
 - Karolina út-Hamzsabégyi út-MÁV közé eső terület,
 - Budaörsi út-Rimaszombati út-MÁV terület Budaörsi út felé eső része,
 - Budaörsi úti (Brassó u.-Dayka G. u. között) gyűjtő csatorna
- Bocskai úti csatorna
- Bartók Béla út-Rimaszombati út-Sasadi úti csatorna Beregszászi út-Törökbálinti út-Irhás árok elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna,
- Hauszmann A-Bártfai úti gyűjtő

- Galvani u-Andor u. gyűjtő vízszállító képessége az alsó szakaszon elégtelen, többlet csapadékvíz nem vezethető a hálózatba.

Albertfalvai Szivattyútelep és vízgyűjtő területe

A Szivattyútelep két nagyobb gyűjtőcsatornája az Építész és Vegyész utcai gyűjtők, melyek együttesen képesek a vízgyűjtő területükön keletkező vizek fogadására.

A csatornahálózat fejlesztést az új beépítés teszi szükségessé, valamint a már nem megfelelő műszaki állapotú csatornák, amelyek a régebbi építésű hálózati részen találhatók.

9.2. ábra: Szennyvíz elvezetés vizsgálata
17.sz. térképi melléklet

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

Elválasztott rendszerű csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A főváros területén az elválasztott rendszerű vízvezetés feladatát, felszíni vizek kezelését a Budapest Főváros Polgármesteri Hivatal megbízásával a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el. A XI. kerület közvetlen Duna mentén helyezkedik el, így érintik a dunai árvízvédelmi feladatok is. A kerület Dunába torkoló két legfőbb vízfolyása a Határ árok és a Hosszúrét patak. Ezek a két legfőbb vízfolyás fogadja be a kerület azon részéről a csapadékvizeket és felszíni vizeket, ahol már elválasztott rendszerű vízvezetést építettek ki.

Határ árok fogadja be:

- Irhás árok
- Órmezei árok
- Beregszászi árok
- Sasadi árok
- Oltvány árok
- Nagyszebeni árok által összegyűjtött vizeket.

Hosszúrét patak fogadja be:

- Spanyolréti árok I.ág
- Spanyolréti árok II ág által összegyűjtött vizeket.

A fővárosi kezelésű árkok, patakok a kerület területén

Az elválasztott rendszerű vízgyűjtő-területeken a csapadékvíz-elvezetés szintén problémát okoz a meglévő árkok, patakok rendezetlensége, nem megfelelő vízszállító képessége miatt. Problémát jelent még, hogy azon szakaszokon is, ahol az árkok jó-karba helyezése megtörtént, a csatlakozó csapadékcatorna építések elmaradtak.

A Kelenföldi Szivattyútelep gyűjtőterületéhez tartozó elválasztott rendszerű terület csapadékvizeinek befogadója a Határ árok vagy közvetlenül, vagy az Irhás árok, Sasadi árkon keresztül, amely a Dunába vezeti a vizeket.

Az Irhás árok alsó szakasza a Nagyszében-Budaörsi út nyomvonalon átkötést nyert a Sasadi árokba, míg a felső szakasza a Határ árokba. A Határ árok zártszelvényű szakaszának tehermentesítésére a Budaörsi útnál egy záportározó épült. Az Irhás árok felső szakaszának a jókarba-helyezése még nem fejeződött be.

A Beregszász úti árok a Budaörsi út Nagyszalonta köz közötti szakasza elkészült, megfelelő kapacitású. A Nagyszalonta köz fölötti szakasza viszont gyakorlatilag nem funkcionál, több helyen betöltötték. Ide csapadékvíz egyáltalán nem vezethető be.

Albertfalvai Szivattyútelep gyűjtőterületén üzemelő elválasztott rendszerű csapadékcatornán szállított vizek befogadója patakok és árkok közvetítésével a Duna.

A Hosszúréti patak vízgyűjtőjéhez tartozik a Kamaraerdő és a Kelenvölgy területe. A patak rendezése bár régóta jelölt feladat, nem történt meg, KDV-VIZIG korlátozza többlet csapadékvíz-bevezetés lehetőségét a patakba, amíg a patak rendezése meg nem történik.

A Hosszúréti-patakba kell a Kővirág soron kiépítendő csapadékcatornát is bevezetni, amely Pacsirta-hegyről lefolyó vizek összefogására szolgál. Mindaddig, amíg ez meg nem épül, a térségben igen magas talajvízzel kell számolni. (A Pacsirta-hegyről lefutó vizeknek a Duna felé történő szabad lefolyását a Budapest-Pécs vasútvonal töltése akadályozza.)

Irhás árok vízgyűjtőterület

A vizsgált vízfolyás a Határ-árok vízrendszerének legfelső szakaszát jelenti. A keskeny, hosszú vízgyűjtő felnyúlik Csillebérc térségéig, így az a Budai-hegység déli lejtőjén terül el.

A Határ-árok fogadja be az Irhásárkot, amely Törökbálinti útnál elhagyja a kerületet. A Törökbálinti útnál levő hordalékfogó nem megfelelő kialakítású. Az Irhás-árok egy rövid szakasza a Törökbálinti út alatt zárt szelvényben halad.

Határ árok vízgyűjtő terület

Vízgyűjtő területe XI-XII. kerület jelentős részére terjed ki. Záportározó létesült a Budaörsi útnál a nagy vízhozamok csökkentésére. Feltétlen szükséges a felderített (és még felderítetlen) illegális szennyvízbekötések megszüntetése. A Határ-árok medermagasítási munkálatai a Solt utca és a Kondorosi út közé eső szakaszon jelenleg is folynak, az Önkormányzat beruházásában. Ennek keretében a régi gyalogos hidak helyén új műtárgyak épülnek, akadálymentes kivitelben.

Őrmezei árok vízgyűjtő terület

Az Őrmezei-árok a Határ-árok vízrendszerének baloldali vízfolyása. Út-árkokon keresztül a Gazdagréti lakótelep déli szegényének csapadékvizei is terhelik a medret. Ez a vízgyűjtő a Budai-hegység lábánál, részben már a Kelenföldi síkságon fekszik.

Sasadi árok vízgyűjtő terület

A Sasadi-árok nem tekinthető önálló vízfolyásnak. Lényegében az Edvi Illés úti árok, majd a Beregszász úti árok legalsó szakaszát jelenti, így vízgyűjtőjét előbbieket vízgyűjtő területe adja. Ilyen megfontolásból ez a

terület a Budai-hegység déli lejtőjén van, a Szabadsághegy-Csillebérc-Normafa vonaláig húzódik fel. A Kelenföldi pályaudvar korszerűsítése kapcsán kismértékű idegen vízgyűjtőt is kötöttek a Sasadi-árok medrére, de ennek vízhozamai elenyészőek.

[Nagyszeben úti árok vízgyűjtő terület](#)

A Gazdagréti lakótelep építése kapcsán vizsgált vízrendszer befogadója a Határ-árok, amely vízrendszer a Szabadsághegy-Csillebérc-Irhás-árok-Farkasvölgy körzetének vízfolyásait érinti. A vízgyűjtő terület a Budai-hegység déli lejtőin terül el.

E vízrendszer felső szakaszának egyik jelentős vízfolyása a Nagyszeben úti árok volt. A Gazdagréti lakótelep építésével a meder Nagyida köz alatti szakaszát teljesen megszüntették, a felső szakasz vizeit "összekötő csatorna" vezeti át a Határ-árok völgyébe.

[Hosszúréti-árok vízgyűjtő terület](#)

Torkolati szakasza a XI-XXII kerület határa. Vízgyűjtő területe Kamaraerdő és Kelenvölgy, illetve a határon kívül Budaörs és Törökbálint területének egy része.

[Spanyolréti I. ág vízgyűjtő területe](#)

A vízgyűjtő területét meghatározza, hogy az árok a kerület határán halad, így vízgyűjtő területe részben a kerület nyugati szélére, részben Budaörs területére terjed ki. Kezelését a megközelíthetlensége akadályozza.

[Spanyolréti II. ág vízgyűjtő területe](#)

A vízgyűjtő terület Budaörs, Madárhegy-Rupphegy térségére terjed ki. Kedvező adottsága, hogy út halad mellette, így karbantartása nem akadályozott. Problémát jelent viszont, hogy a vízgyűjtő terület a város intenzívebb fejlődésű területére esik, amely vízvezetési nehézségeket fog okozni.

1.11.2. Energiaközművek

A kerület energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, a távhő és a földgáz áll rendelkezésre. A nem vezetékes, hagyományos energiahordozók szerepe sem figyelmen kívül hagyható a kerület energiaellátásában. A megújuló energiahordozók hasznosításának terjedése ugyan folyamatban van, de energiagazdálkodást érintő szerepe még nem értékelhető.

A vezetékes energiahordozók rendelkezésre állása a kerület korszerű, környezetbarát energiaellátását lehetővé teszi.

A villamosenergia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A távhőt a lakótelepeken, a kerület központjában levő intézmények termikus célú (fűtés és részben használati melegvíz) energiaellátásához hasznosítják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljes körűen kielégíthetők. A nem vezetékes energiahordozók igénybevétele korábban a vezetékes energiahordozóval el nem látott területeken volt jellemző, ma már költségtakarékosság érdekében használata szétszórta, a vezetékes földgázellátással rendelkező területeken is számottevő, ahol azt az egyes épületek műszaki lehetősége biztosítja.

A vizsgálatokban is ki kell emelni a természeti adottságaként rendelkezésre álló napenergiát, mint megújuló energiahordozót, amit hasznosítani lehet és hasznosítása szórványosan látható is.

A kerület energiaellátásában a Kelenföldi Erőmű jelentős szerepet tölt be, a kerület legnagyobb energiafogyasztója, de egyben Budapest egyik legnagyobb hő+villamosenergia termelője is. Az ország legnagyobb kiterjedésű hőelosztó rendszerének bázisa. A Kelenföldi Erőmű 1914. óta üzemel. Az Erőmű

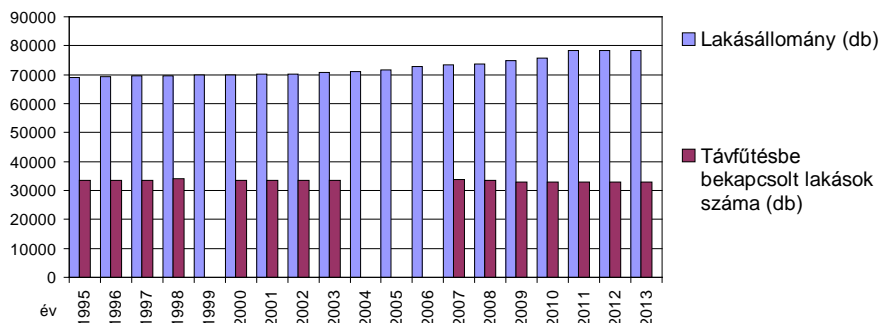
gőzkazánparkja előregedett. A rekonstrukció első ütemeként egy kombinált ciklusú, gáz-gőz körfolyamatú gázturbinát, hőhasznosító kazánnal helyeztek el az erőműben 1994-95-ben., majd a 2000 évek elején kombinált ciklusú gázturbinát állítottak üzembe. Ezzel jelenleg az erőmű villamosenergia termelő beépített kapacitás 178 MW, hőenergia termelést szolgáló beépített kapacitása 377 MW.

9.3. ábra: Távhőellátás vizsgálata
18.sz. térképi melléklet

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

Az adatok is alátámasztják, hogy jelenleg is a XI. kerületben a távfűtés meghatározó hőellátási mód.

9.4. ábra: A távhőellátásba bekapcsolt lakások Újbudán

Forrás: ksh.hu

Főzési energiahordozóként a földgáz használata a jellemző, a távhőellátásban részesülő lakásoknál is, kivétel a Gazdagréti lakótelep, ahol villanytűzhelyen főznek.

Korábban a kerület ipari üzeimei számára, az un. Lágymányosi iparterületen a gőzellátás is rendelkezésre állt. A területen zajló átalakulási folyamattal egyidejűleg, a kedvezőtlen hatásfokú gőzszolgáltatás felszámolásra került.

Villamosenergia ellátási rendszer

Budapest villamosenergia ellátási rendszerének felépítése

A főváros villamosenergia-ellátását az ELMŰ-ÉMÁSZ Elosztóhálózati Kft biztosítja. A villamosenergiát a MAVIR Zrt által üzemeltetett együttműködő országos nagyfeszültségű átviteli hálózati rendszerről vételezi az iparági alállomásoknál. Az elosztás gerince a fővárosban a már elosztó szerepet kapott 132 kV-os hálózat.

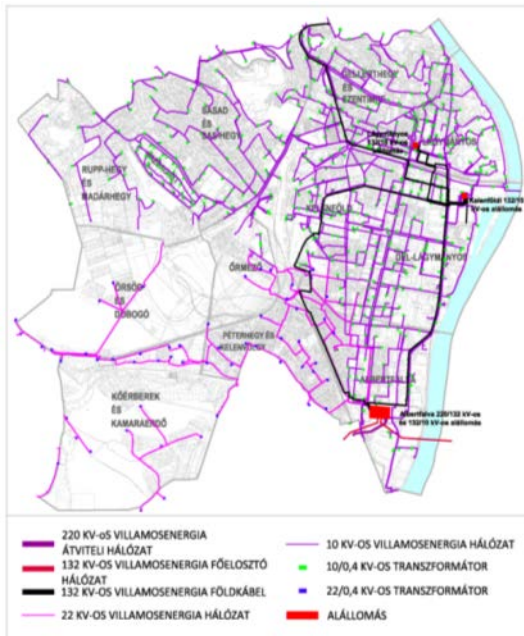
Az erőmű fejlesztése során a korábbi környezet terhelő primer energiahordozó hasznosítást megszüntették. Jelenleg az erőmű alapvető primer tüzelőanyaga a földgáz, amelynek biztosításához Százhalombatta és az erőmű között nagyközép-nyomású (20 bar-os) földgázvezeték és a Budafoki út 54. telken gázfogadó és nyomásszabályozó épült. Alternatív tüzelőanyagként a gázturbinaolaj alkalmazását teszi lehetővé a szigorú környezetvédelmi előírás. A gázturbina-olaj szállítását csővezetéken keresztül oldják meg, amely a Mezőkövesd út-Szerémi út-Hengermalom utca-Budafoki út nyomvonalán épült meg.

A XI. kerületben a lakásállomány 42 %-ának, 32935 lakásnak a fűtését, 37,0 %-ának, 29050 lakásnak a használati melegvíz ellátását távhőszolgáltatással biztosítják.

A 132 kV-os hálózat tápbázisai északon a Gödi 400/220/132 alállomás, keleten a Zugló 220/120 alállomás, délen a Dunamenti Hőerőmű 220 kV-os hálózatáról táplált Albertfalvai 220/132 és a Soroksári 220/132 alállomás. Az iparági alállomásokról induló 132 kV-os főelosztó hálózat táplálja a szolgáltatás hálózati rendszerének bázisainak tekinthető alállomásokat.

A XI. kerületben is üzemel egy iparági alállomás, az Albertfalvai 220/132 kV-os alállomás, amelyről indul a kerület ellátását szolgáló 132 kV-os főelosztó hálózat.

A XI. kerület villamosenergia ellátó rendszere

9.5. ábra: Villamosenergia-ellátás vizsgálata
19.sz. térképi melléklet

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

A kerületben üzemel a Kelenföldi Hőerőmű, amelyben termelt villamosenergia 132 kV-os hálózattal csatlakozik a főelosztó hálózati rendszerhez.

A XI. kerületet ellátó 132 kV-os főelosztó hálózat fűzi fel a kerületben üzemelő három alállomást, a Baranyai utcai Lágymányosi 132/10 kV-os transzformátor-állomást, a Hauszmann utcai Kelenföldi 132/10 kV-os alállomást, valamint a Mezőkövesd utcai Albertfalvai 220/132/10 kV-os transzformátor-alállomást. Az első kettő csak XI. kerületi fogyasztókat lát el, az utóbbi XI., XXII. kerületi fogyasztókat egyaránt. Meg kell említeni, hogy tágabb térségben üzemelő alállomások is szerepet játszanak a kerület ellátásában, a 22 kV-os feszültség szinten ellátott területrészek kerületen kívüli alállomásokról ellátottak.

Az alállomásokról induló középfeszültségű elosztóhálózat fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A XI. kerület középfeszültségű ellátása döntően 10 kV-on épült ki. Kivétel a Kamaraerdő térsége, ahol ugyanis 22 kV-os a középfeszültségű ellátás, s ebben a térségben a 22 kV-on való ellátást az üzemeltető fenn kívánja tartani. A 22 kV-os rendszer tápbázisa a Budaörsi, ill. Diósi alállomások. A kerület nagyobb részén 10 kV-os hálózat segítségével szállítják a villamosenergiát.

A 10 kV-os hálózat földalatti elhelyezéssel épült, a 22 kV-os hálózat jellemzően oszlopokra fektetéssel került kivitelezésre. A középfeszültségű 10, ill. 22 kV-os hálózatok fűzik fel az igények kielégítéséhez szükséges fogyasztói transzformátorokat.

A fogyasztói igények a transzformátoroktól táplált kiefeszültségű hálózatról nyernek kielégítést. A kiefeszültségű elosztóhálózat részben föld feletti elhelyezéssel, részben földalatti kivitelezéssel épült.

A kerületben az utóbbi időkben épített, vagy rekonstrukció során felújított közvilágítású útszakaszokon már korszerű, energiatakarékos közvilágítást létesítettek, de kerületi szinten még ma is jellemzőbb a régi építésű, ma már korszerűtlennek tekinthető közvilágítás. A XI. kerületben ma is vannak területrészek, ahol a közvilágítás a kiefeszültségű elosztóhálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott. Ezek a helyeken ma már az elvárható megvilágítási mérték sem biztosított, csak a közlekedés igényeit elégíti ki.

Földgázellátás, egyéb szénhidrogén ellátás

Az ismeretes energiahordozók közül a szénhidrogének és azok közül a földgáz használata szinte minden energia felhasználási területen a legelőnyösebb. A főváros földgázellátásának üzemeltetője a FŐGÁZ Földgázelosztási Kft. A főváros gázellátása egységes hálózati rendszerrel épült ki. A XI. kerület gázellátása a fővárosi egységes hálózati rendszer része.

Budapesti földgázellátó rendszer felépítése

A budapesti gázszolgáltatás több mint 130 éves múltra tekint vissza. Kezdetben a gázellátásra gázgyárakban előállított un városi gázt hasznosítottak. Ma már természetes szénhidrogén alapú földgázzal biztosítják a gázellátást.

Az országos nagynyomású szállítórendszerrel (kezelője FGSZ Zrt) juttatják el a földgázt Budapest körzetébe. A szállítóhálózati rendszeren jelentős fejlesztést valósított meg az iparág a 2000-es években. 2003-ban új átadóállomást létesített a XXII. kerületben a Tétényi fennsíkon. Ennek eredményeként felhagyhatóvá vált a I. sz körvezeték Duna alatti átvezető szakasza és a Budafok-Kereszthegy-Budaörs közötti szakasza. A körvezeték Budafok-Kereszthegy közötti szakaszát a FŐGÁZ Földgázelosztási Kft üzemelteti tovább a nagyközép-nyomású hálózatához kapcsolva.

Az FGSZ Zrt üzemelteti tovább a felhagyott körvezeték Kereszthegy-Budaörs közötti szakaszát és az időközben szintén felhagyott Adonyi DN 400-as vezeték Tétényi fennsík-Kereszthegy közötti szakaszát 8 bar-ra átállítva Budaörs ellátására.

A kerületben a Budafoki út 54-ben új gázátadó állomást létesítettek a Kelenföldi Hőerőmű ellátására és a környék várható igényeinek kielégítésére. Az átadót betápláló vezeték Százhalombattáról indul, párhuzamosan végighalad a szénhidrogén csorda mellett, a Kereszthegyi átadó előtt, majd vasutat keresztezve a Lágymányosi területen halad tovább, a Szerémi út-Hengermalom utca-Budafoki út nyomvonalon a Budafoki út 54-es telken létesített átadó és nyomásszabályozó állomásig.

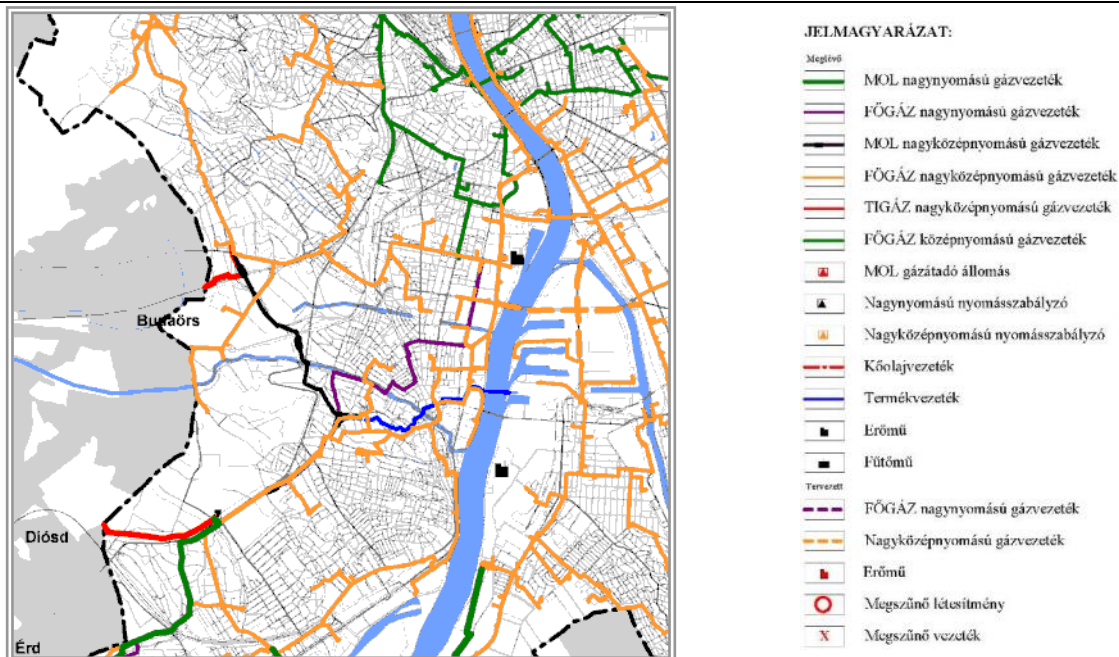
A gázátadó állomásoknál állítják elő a 6 bar-os nagyközép-nyomású gázt, amelynek főelosztó rendszere látja el a kerületbe telepített körzeti nyomásszabályozó állomásokat, illetve, amelyről közvetlen bekötéssel látják el a nagyobb fogyasztókat.

A körzeti nyomásszabályozókon keresztül jut a földgáz a részben kisnyomású, részben növelt kisnyomású elosztóhálózatba, amelyről közvetlen elégitik ki a fogyasztói igényeket.

A földgázellátás mellett meg kell említeni a kerület területét érintő egyéb szénhidrogén vezetéseket is. A kerület déli szélén halad keresztül a Százhalombattai Duna menti Kőolajfinomító és Csepeli MOL telep között DN 200-as paraméterű (DUF1) üzemelő termékvezeték. Továbbá tartalék üzemanyagként, primer energiahordozóként építettek ki egy termékvezeték a Szerémi út nyomvonalán a Kelenföldi Hőerőmű ellátására.

A XI. kerület nagy- és nagyközép-nyomású gázellátó rendszere

A kerületben a nagyközép-nyomású földgázhálózat fő vonalai már kialakultak. Adottságként szerepelnek az átadó-állomások, amelyekből sugarasan indulnak a főelosztó gerincvezeték ágak a került beépített területére. A sugaras hálózat biztonsági követelmények miatt több helyen össze van kötve.

9.6. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – **Gázhálózatok összefüggése**
A 1125/2005 (V.25.)sz. Fővárosi Közgyűlési Határozattal elfogadva

A kerület ellátásának bázisai a Kereszthegyi, a Budaörsi átadó állomások, de érkezik gerincvezeték a Hárshegyi átadó-nyomásszabályozón keresztül is, a Budaörsi és a Hárshegyi átadók ugyanis össze vannak kötve egy DN 250-es vezetékkel.

A Kereszthegyi átadó-állomásból kiinduló DN 160-as nagyközép-nyomású vezeték látja el a Kéktó téri nyomásszabályozót, ezáltal Kelenvölgyet.

A Kereszthegyi átadótól indul Budafok északi részén keresztül Albertfalva irányába egy DN 300-as vezeték, valamint vele párhuzamosan halad egy DN 300-as un.dunaújvárosi kamragáz vezeték, amely szintén 6 bar-osként üzemel. Ezek haladnak a Hunyadi út-Budafoki út nyomvonalán északi irányba. Leágazás van a Vegyész utcánál DN 110-as méretben a Bükköny utcai lakótelepi nyomásszabályozóhoz, a Galvani út-Kondásfa utca irányába DN 200-as méretben több nagyobb fogyasztóhoz.

A Hengermalom utcai leágazás keleti irányba DN 200-as méretű, a Dunáig tart amelyről közvetlenül látnak el nagyobb fogyasztókat. A nyugati irányú, DN 300-as 6 bar-os vezeték a Nándorfejérvári úti és Mérnök utcai körzeti nyomásszabályozókat és egyéb nagyfogyasztókat lát el. A vezeték tovább nyugati irányba haladva éri el a Vahot téri lakótelepi nyomásszabályozót. Ezt követően a hálózat déli irányba a Borszéki út felé halad továbbra is DN 300-as méretben. A Hadak útja-Pajkos utca-Csorbai út-Tétényi út-Csurgói út nyomvonalon DN 100-as méretű ág, 6 bar-os vezetéken több nyomásszabályozó kap ellátást. Így a Hadak útjai, az Allende parki, a Csurgói úti, valamint több ipari kommunális nyomásszabályozó.

A Borszéki úti DN 300-as vezeték a vasutat keresztezve a Neszmélyi úton halad tovább, ahol az Őrmezei lakótelepnek 2 db nyomásszabályozója van. Az M7-es autópályán áthaladva a rendszer kétfelé ágazik. Északi irányba DN 300-as méretben a Budaörsi úton halad Sashegy irányába, míg délnyugati irányba a Budaörsi úton DN 400-as méretben.

Ez a rendszer itt Budaörsnél van összekötve az átadó-állomással. Leágazás van a Budaörsi úti DN 400-asról DN 200-as méretben déli irányba a Kőérberki út-Repülőtéri út-Kamaraerdei út felé részben ipari-kommunális, részben közvetlenül lakossági ellátásra. Ezen a területen jelenleg kisnyomású hálózatot ellátó nyomásszabályozó nincs az övezet jellegéből fakadóan.

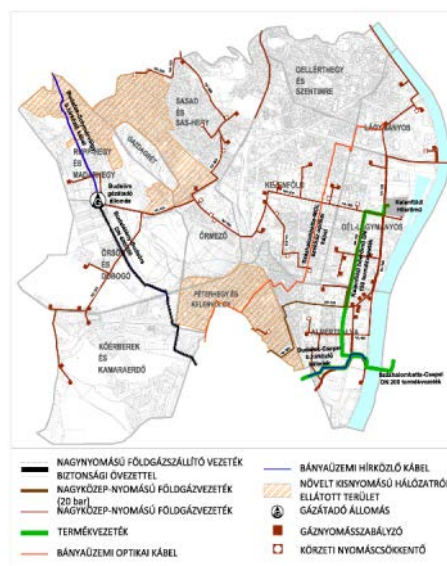
A Budaörsi átadótól a fent említett Budaörsi úti DN 400-as vezetéken kívül további két rendszer indul. Részben az Óbuda TSZ önálló DN 100-as nagy-középnomású rendszere, és északi irányba Madár-hegy-Rupp-hegyen keresztül egy DN 250-es vezeték a Hárshegyi átadóig.

A Budaörsi úti DN 300-as vezeték az Ugron Gábor utcán, az Előpatak utcán, Dayka Gábor úton halad végig. Nyomásszabályozó a Higany utcánál, a Kilátó téren, az Előpatak utcánál. A rendszer a Dayka Gábor utca sarkánál éri el a Németsölgyi úti DN 150-es hálózatot és az Erdi úton át a Kis Ferenc téri nyomásszabályozót. Az előzőekben már említett Budafoki úti DN 300-as vezetékről a Dombóvári úton át összekötés van a Déli Vasúti Összekötő hídon át a pesti oldali gázhálózattal. A másik Budafoki úti, itt már DN 400-as vezeték az Irinyi József utcán át látja el a Műszaki Egyetem szabályozóját és kommunális létesítményeit, valamint a Műegyetem rakparton és a Szt. Gellért rakparton észak felé fordulva az észak-budai körzeteket.

A felszámolásra került "Albertfalvai gázgyár" területén üzemelő 6/1 bar nyomású nyomásszabályozó állomás is, szerepét a Budafoki út 54 sz alatti nyomásszabályozó vette át. Onnan induló DN 600-as közepnyomású vezeték a Hengermalom utcán halad a Fehérvári útig. Majd a Fehérvári úton halad északi irányba tovább a Dombóvári útig, ahol kétfelé ágazik.

Az északkeleti ág DN 700-DN 500-as méretben a Dombóvári út-Bogdánfy úton halad, látja el a Dombóvári úti töltés melletti lakótelepi nyomásszabályozót. A Bogdánfy-Irinyi-Karinthy csomópontban további két irányba van elágazás. DN 500-as, DN 600-as méretben a Karinthy Frigyes-Budafoki út irányába haladva látja el a Műegyetem rakparti-Gellért téri és az Orlay utcai Gellért fürdő nyomásszabályozót. A fenti csomópontból az Irinyi József utcán keresztül DN 600-as méretben a Petőfi-hídon keresztül a pesti oldali hálózattal van összekötés. A Dombóvári út-Fehérvári út csomópont északnyugati irányú ága a Hamzsabégi út-Fadrusz utcán át halad a Villányi útig. Ezekon a szakaszokon az Ulászló utcánál és a Szüret utcánál van telepítve körzeti szabályozó. A BAH csomópontnál a rendszer északi irányba az Alkotás utcán, déli irányba a Budaörsi úton halad. Itt DN 200-as méretben az Ajnácskő utca-Szirmai úti csomópontig tart a vezeték, ahol körzeti nyomásszabályozó van telepítve.

A körzeti nyomásszabályozóktól indul fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő, részben kisnyomású, részben növelt kisnyomású elosztó hálózat. A belvárosi részen Lágymányos, Kelenföld, Albertfalva, Őrmező, Gellért-hegy, a Higany utca térségben és a Sashegy északi részén– kisnyomású az ellátás, míg a Kelenvölgyben és a Törökbálinti út menti területen növelt kisnyomású rendszer üzemel.

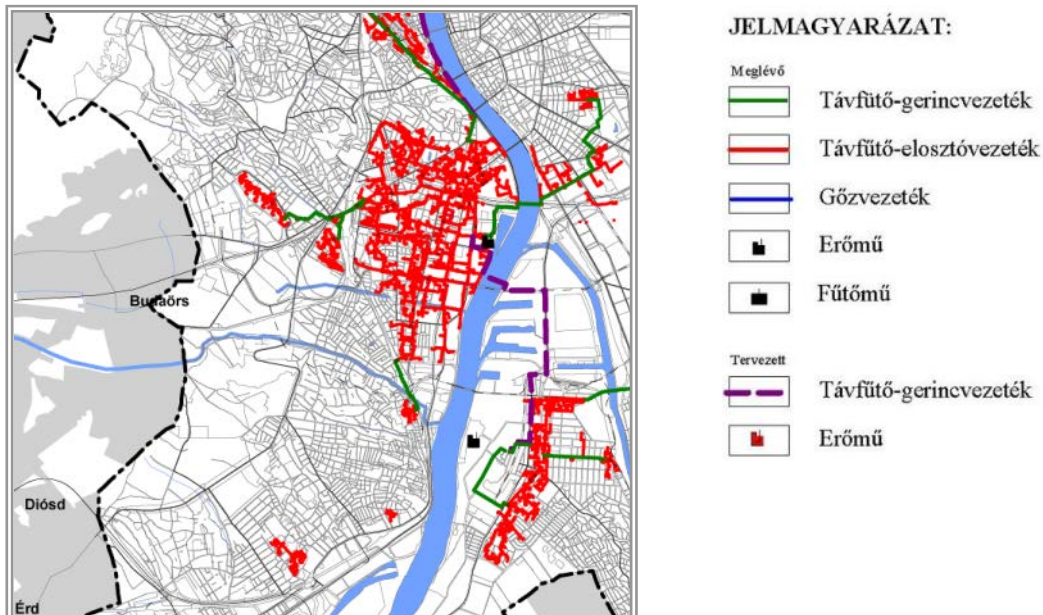
9.7. ábra: Földgázellátás vizsgálata
20.sz. térképi melléklet

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

Távhőellátási rendszerek

A hőellátó rendszer jellemzése

A XI. kerület területén a lakótelepek hőellátására 1960-as évektől folyamatosan épült ki a távhőellátó rendszer, amelynek táppontja a Kelenföldi Hőerőmű. A hőelosztó hálózatot a Fővárosi Távhőszolgáltató Zrt üzemelteti. Meg kell említeni, hogy korábban a térség gazdasági területének ellátására gőzhálózatot is üzemeltettek, ez a szolgáltatás felszámolásra került, de felhagyott vezeték szakaszok előfordulásával lehet a kerületben számolni.

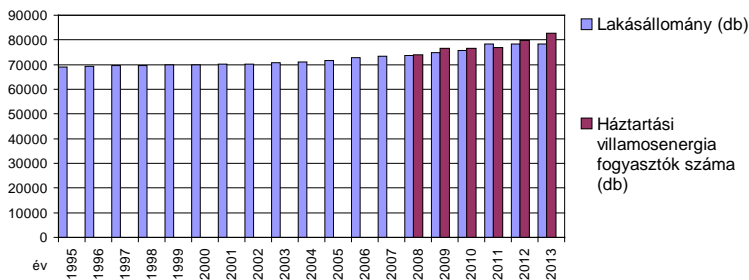
9.8. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – **Távhő- és gőzellátás összefüggése**
A 1125/2005 (V.25.)sz. Fővárosi Közgyűlési Határozattal elfogadva

A kiépített távhőrendszer ellátási körzete túlnyúlik a XI. kerület határain. Ellátási körzetéhez tartozik a Budai vár és környezete, Déli pályaudvar, a VIII. kerület Józsefvárosi lakótelep, a IX. kerület Miháلكovics utcai lakótelep és a XXII. kerületben a Lányka utcai lakótelep.

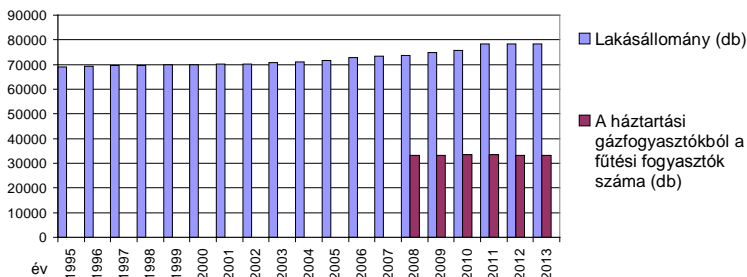
A kerületben üzemelő távhőhálózat forróvizes rendszerű. A régebbi építésű hálózati részek még védőcsatornába fektetéssel épültek, még ma is előfordul föld feletti, oszlopokra fektetett építésű szakasz is, az újabb építésűek, illetve a rekonstruált szakaszok már gyári előszigetelésű, közvetlen földbe fektethető vezetékkel épült.

A korábbi ellátási rendszerben a primer hálózat táplálta a körzeti hőközpontokat, ahonnan indult a szekunder ellátó rendszer, amelyről a fogyasztói igényeket kielégítették. A távhőrendszer gazdaságosságának növelése érdekében az utóbbi időkben az egyedi mérési lehetőségek és kisebb körzetek igény szerinti kedvezőbb szabályozhatósága érdekében a körzeti hőközpontok szerepét egyedi hőfogadókkal váltották ki.

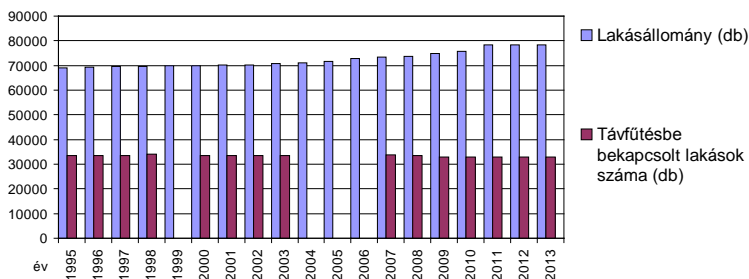
A XI. kerület lakásállományának jelenleg 42 %-a távfűtött. Ez a Lágymányosi, Kelenföldi, Villányi u-Karolina u. környéki, Albertfalvai, Őrmezői és Gazdagréti városrészt öleli fel. A szolgáltató törekszik a szolgáltatás folyamatos fejlesztésével a fogyasztói körét megtartani, rendszerében jelentős szabad kapacitással rendelkezik nyitott új fogyasztók fogadására.

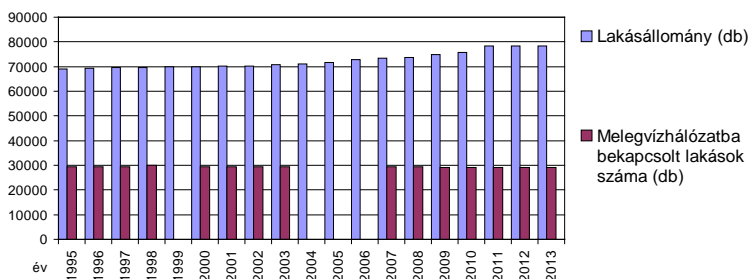
9.9. ábra:
Háztartási villamosenergia fogyasztók száma
2014. január 1.-én
82858 db,
105,6 %.
Forrás: ksh.hu

9.10. ábra:
A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma
2014. január 1.-én
33241 (db)
42,4 %
Forrás: ksh.hu

9.11. ábra:
Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma
2014. január 1.-én
32935 (db)
42,0 %
Forrás: ksh.hu

9.12. ábra:
Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma
2014. január 1.-én
29050 (db)
37 %
Forrás: ksh.hu

Hagyományos energiahordozó ellátás

A termikus energiaellátás egy részének kielégítése az ún. nem vezetékes energiahordozókkal történik. A nem vezetékes energiahordozók közé tartozik a szén, fa, olaj, PB.

A nem vezetékes energiahordozók szerepe korábban, a lakosság komfort igényének növekedésével, az automatikus üzemvitelű hőellátás kialakításával csökkent. Automatikus ellátás lehetőségét nyújtotta a távhőellátás, valamint a vezetékes földgázellátás, amely kiépítettségével a kerület energiaellátásában a vezetékes energiahordozók használata a lakásállomány 84,4 %-ában meghatározó lett. Azonban az utóbbi években a lakosság gazdasági nehézségeinek növekedésével, ahol az ingatlanok műszaki alkalmasságával ezt lehetővé tették, az energiaellátás költségeinek csökkentésére törekszenek. Így költségeik csökkentésére a távhőszolgáltatásról is volt ingatlan, amely egyedi gázellátásra tért át.

A korábban gázzal fűtők közül is voltak, akik a költségeik csökkentésére visszatértek a hagyományos tüzelőanyag hasznosításra, vagy ahol a műszaki feltételek biztosítottak egymás mellett használnak földgázt

és hagyományos nem vezetékes energiahordozót. Kandallók, cserépkályhák alkalmazásával a cirkotüzelés, vagy konvektoros hőellátás mellett.

Ezzel prognosztizálható, hogy a hagyományos nem vezetékes energiahordozóknak jelenleg tapasztalható növekvő hasznosítása, várhatóan még hosszabb távon is fennmarad.

A hagyományos nem vezetékes tüzelőanyagok beszerezhetők a helyi TÜZÉP telepről, illetve egyéb tüzelőanyagot is forgalmazó kereskedelmi létesítményekről, gázcserelelepről.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az egyre növekvő energiaigények kielégítésére szolgáló hagyományos, vezetékes és nem vezetékes energiahordozók fogyó készletei készítették az emberiséget, hogy keressék azokat az energiahordozókat, amelyek a természetben előfordulnak és emberi beavatkozás nélkül folyamatosan -legfeljebb néhány éven belül- újratermelődnek.

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is, s benne XI. kerületben is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

Szélerergia

9.13. ábra:
Bartholy – Radics – Bohoczky (2003)
A szél energiája Magyarországon
Forrás: Dr. Tar Károly Debreceni
Egyetem
Meteorológiai Tanszék & Magyar
Szélerergia Társaság

A topográfiai és légköri, meteorológiai viszonyok alapján kialakuló szélergiát a szélkerék alkalmazásával közvetlen mechanikai erőátvitelre lehetett hasznosítani. Az ősi hasznosítású elvek alapján kialakított „szélkerék”-ből fejlesztett szél turbinával, amivel, mint szél erőművel közvetlen villamosenergia termelhető.

Mivel a szélerergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélerergia hasznosíthatóság mértéke.

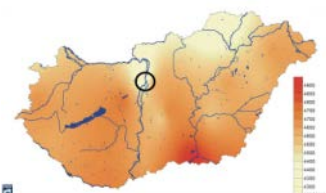
9.14. ábra:
Az évi átlagos szélersebességek [m/s]
és az uralkodó szélirányok
Magyarországon (2000-2009)
Forrás: www.met.hu

A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a szél energiáját. A térképről is leolvasható, hogy XI. kerület és térsége nem fekszik a szélergiát nagyon kedvezően hasznosítható területen, de hasznosítási lehetősége nem zárható ki. Szél erőmű létesítési szándékot azonban a település számára meghatározóbb szempontok alá kell vetni.

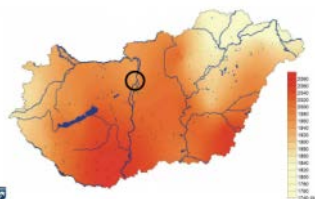
A szél erőmű telepítés igényének felmerülése esetén a település megjelenését, arculatát, látványát nem ronthatja, a település fejlődését biztosító távlati céljait nem korlátozhatja.

Napenergia

9.15. ábra:
A globális sugárzás (MJ/m²) átlagos
évi összege
Magyarországon (2000-2009)
Forrás: www.met.hu

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, az ősi „fekete hordó” elvén kifejlesztett napkollektorok segítségével termikus célú energiaellátásra, elsődlegesen használati melegvíz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas. A továbbfejlesztéssel kialakított napelemek közvetlen villamosenergia előállítására alkalmasak.

9.16. ábra
Az évi átlagos napfénytartam (óra)
Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján
Forrás: www.met.hu

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélerergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. XI. kerület területén 2000 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel, napelemmel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, intézményi szinten és házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről.

Ez az a megújuló energiaforrás, amelynek szélesebb, energiagazdálkodást is érintő hasznosítása várható XI. kerületben. A fotovoltaikus energiahasznosító berendezések tömeges gyártásának az elindulása által elért ár-eséssel a megtérülésében már javulás tapasztalható, így a hasznosításának intenzív terjedése várható. Hasznosítása továbbra is célorientált lesz, így helyi jelentőségű marad.

Vízenergia

9.17. ábra

Kogutowicz K. Vízimunkálatok Magyarország területén, 1921

(Kogutowicz két ábrája alapján szerk. Hajdú Zoltán)
 Forrás: Magyar Tudomány A Magyar Tudományos Akadémia lapja / 1999. augusztus Tudomány és politika a magyar századokban/

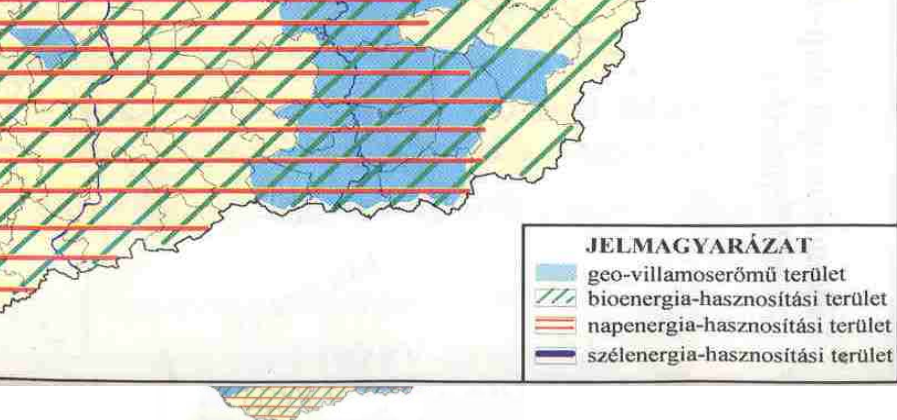
A magyarországi vízi energia hasznosításának száz éve

A vízfolyások esésével mint megújuló energiaforrással lehet energiát termelni, amelynek hasznosításához vízikerek telepítése szükséges, majd annak továbbfejlesztésével kialakították a vízturbinát, amely már közvetlen villamosenergia termelésre alkalmas. Vízenergia termelésre a nagyobb vízszint-változású vízfolyások, alkalmasak, így előfordulásuk Magyarország térképéről leolvashatók.

A térkép jelzi, hogy közüzemű szintű energiatermelésre alkalmas vízerőmű létesítésére XI. kerületben nincs lehetőség.

Biomassza-biogáz

A növényi termékből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, erdőgazdasági hulladékokból, energiaültetvényekből előállítható energiaforrás a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki, biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre egyaránt alkalmas, bioetanollá alakítva üzemanyagként hasznosítható.

Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így XI. kerület területén is van lehetőség.

9.18. ábra:
Megújuló energiaforrások hasznosítására javasolt területek
Forrás: Pylon Kft.

Az elégetése során keletkező CO₂ miatt, ma már nem tekintik annyira környezetbarátnak, mert bár az elégetése előtti oxigén termelése és az elégetése során keletkező CO₂ közel egyensúlyban van, csak amíg az oxigén termelése a beépített környezettől távolabbra esik, a környezet terhelő kibocsátás az beépített területen jelentkezik.

Természetesen a biomassza hasznosítás lehetőségét XI. kerületben kizárni nem lehet, de megfontolandó, hogy az általa az épített környezetben jelentkező környezetterhelés növekedés felvállalható-e.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termásvíz kitermelésével, részben a földfő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség.

A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

9.19. ábra
Magyarország 50 C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területe
Összeállította: Béltékny Lajos, Dr. Kőrössi László
Felsőpannon alapján, 1962
Forrás: dr. Barótfi István Környezettechnika
(Mezőgazda Kiadó) Geotermikus energia –
Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz
feltárásának területei

A geológiai adottságok alapján a geológusok elkészítették a termikus energia várhatóan rendelkezésre állását bemutató térképet.

A térkép jelzi, hogy az ország területén hol lehet a termikus energia hasznosítását kedvezőbben megvalósítani. A földhő hasznosítására XI. kerület területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható, energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása.

A térkép jelzi, hogy a termásvíz kivételére csak az alacsonyabb hőfoktartományú 50-60 oC-os vízkészletből van reálisan lehetőség, amely termásvíz fürdési célú hasznosítását ugyan biztosítja, de energetikailag komplexebb hasznosításra lehetőséget nem ad.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energiaellátásuk pedig földgáz, vagy távhő hasznosításával biztosított.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások történtek a kerületben, kiemelten a panelos épületek utólagos hőszigetelésének megoldásával és a nyílászárók cseréjével. Az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítására is több példa látható (napkollektorok, napelemek alkalmazása) de erről információ, kerületszintű nyilvántartás nincs.

Az energiahatékonyság növelésének, a környezettudatos energiagazdálkodásnak feltétele a környezetet károsító kibocsátások csökkentése, amely a megújuló energiaforrások alkalmazásával érhető el. A XI. kerületben a megújuló energiahordozók közül gazdasági szempontból is vállalhatóan csak a napenergia hasznosításának van realitása. A kerületben a napenergia magáncélú, illetve egyedi hasznosítására, döntően a fenntarthatóság javítására van és várhatóan lesz is igény.

1.11.3. Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

A XI. kerület vezetékes távközlési ellátását a Magyar Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki és üzemeltette, jelenleg a Magyar Telekom Nyrt biztosítja. Az 1-es szekunder központhoz tartozó 1-es körzetszámú Budapesti primer központ XI. kerület vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A primerközpont-hoz tartozó települések 1-es hívószámra csatlakoznak az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

2014. január 1.-én a kerületben 53903 egyéni analóg távbeszélő lakásfővonal üzemelt (KSH), ez az akkori lakásállomány figyelembe vételével 68,7 %-os ellátottságot jelent. Az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

Meg kell jegyezni, hogy a vezetékes távközlés iránti igény korábban jelentősebb volt, a mobiltelefon használatának elterjedésének hatására a vezetékes távközlési igények száma csökkent.

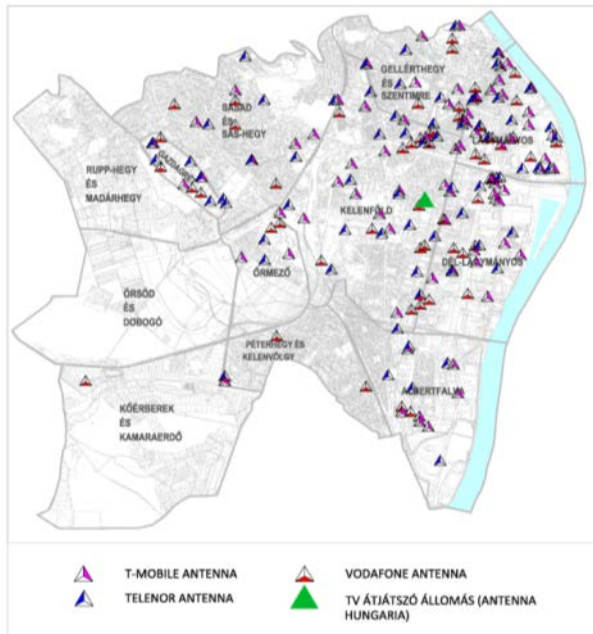
Ugyanez volt tapasztalható a nyilvános távbeszélő helyeknél is. Korábban több távbeszélő helyre volt igény. A statisztikai nyilvántartás szerint a kerületben 2014. január 1.-én 277 db nyilvános távbeszélő állomás üzemelt és ez az igényeket teljes mértékben kielégítette.

A kerületen belül a vezetékes távközlési hálózat jellemzően föld feletti elhelyezésű és többnyire külön oszlopokra szerelten épült. A lakótelepen, az újabb építésű területe részekén és a városközpontban jellemző a hálózat földalatti elhelyezése.

Meg kell említeni, hogy több szolgáltató kért szolgáltatási engedélyt a kerületre is. Az ágazati nyilvántartása szerint az NMHH a kerületre 68 vezetékes távközlési szolgáltató számára adott szolgáltatási jogot, amelyek a kiépített hálózati rendszeren keresztül szolgáltatathatnának. Ezek közül, hogy hány gyakorolja ténylegesen a szolgáltatási jogát, arról nincs információ, de feltételezhető, hogy legfeljebb néhány vállalna közülük tényleges szolgáltatást. Az igényesebb minőségi műsorelosztásra kábeltelevízió hálózatot létesítettek. A kábeltelevízió hálózatot a Magyar Telekom Nyrt., a UPC Magyarország Kft., valamint a Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. működteti. A hálózatot a fent megjelölt három cégen felül több szolgáltató is igénybe veszi (Antenna Hungaria, GTS Datonet, Invitel, Novotron és a Nokia-Siemens (BKK hálózata).

A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 14 vezetékes műsorelosztónak adott szolgáltatási jogot. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

9.20. ábra: Elektronikus hírközlés
21.sz. térképi melléklet

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

A vezetékes hírközlésnél leírtakhoz hasonlóan a hírközlési hatóság vezeték nélküli szolgáltatásra is több igénylőnek adott szolgáltatási jogosultságot. Jelenleg az ágazat által vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben 7 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat. Ezek szolgáltatásukat a meglévő antennákon keresztül biztosítják.

Újbuda a vezeték nélküli elektronikus hírközlés szempontjából megfelelő beltéri lefedettséggel rendelkezik. A kerületben mindhárom mobilszolgáltató és több vezeték nélküli internetszolgáltató is jelen van. A kellő lefedettség hatására, elterjedt mobiltelefonok használatával a vezetékes távközlési vonalakat érintő előfizetések csökkenő tendenciát mutatnak.

Az országban jelenleg működő három vezeték nélküli elektronikus távközlési cég mindegyike rendelkezik bázisállomással a kerületben.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Már kiépített közműhálózati rendszereinek rendelkezésre állása.
- Közmű gerinchálózatokban és a bázisoknál rendelkezésre álló kapacitás, illetve kapacitás bővítési lehetőség.
- A kerület keleti oldalán végighaladó Duna, mint csapadékvizek, felszíni vizek befogadója rendelkezésre áll
- Termásvíz-gyógyvízkincs rendelkezésre állása gyógy-idegenforgalmi fejlesztés lehetőségét kínálja.
- A település élővizes adottsága vízi-sportok lehetőségét kínálja.
- A település természeti adottságaként előforduló megújuló energiahordozók (nap-, szél-, víz-, föld-, termálenergia) a hasznosítási lehetőségeket kínálja.

GYENGESÉGEK

- A szennyvíz közcsatorna hálózaton üzemelő átemelő környezetében előforduló bűzterhelés, amely bűzzáróvá és zajvédetté történő átalakítását teszi szükségessé. Jelen műszaki kialakításával bűzhatással terheli a környezetét.
- Csapadékvíz elvezetésének jelenlegi műszaki megoldása jellemzően nyílt árkos, hiányzó, vagy karbantartás elmaradása miatt feliszapolódott szakaszai a szükséges vízszállításra alkalmatlanok. A meglévő nyílt árkos szakaszok hidraulikai rendezése nem jellemző. Jelentős a csapadékvíz elvezetés útján az eróziós károsodás.
- Csapadékvíz visszatartó záportározók hiányoznak.
- A vizek élővízbe vezetése előtt nincsenek hordalékfogók.
- Duna vízgyűjtőjének növekvő beépítése, burkoltsági arány növekedése és a klímaváltozás okozta szélsőséges csapadékesemények hatására a mértékadó árvízszint emelkedése várható ez az árvízi kerületben növeli az árvízi veszélyeztetést
- Nagyfeszültségű 220 kV átviteli és 132 kV főelosztó vezeték oszlopokon haladó nyomvonala okozta környezetterhelése (területhasznosítási korlátozás, vizuális szennyezés, társadalmi megítélésben félelem-keltés)
- Település arculatát, biztonságát befolyásoló föld felett haladó elosztó hálózati szakaszok és a közvilágítás mennyiségi és minőségi hiányosságai
- Távhőszolgáltatással ellátott lakások (lakásállomány 42 %-a) fenntarthatóságának nehézségei

LEHETŐSÉGEK

- Közművek felszín feletti-felszín alatti racionálisabb elrendezésével, igényesebb területgazdálkodással mikrokörnyezeti állapot javítás érhető el (növényfa telepítés, utcabútorozás)
- Föld feletti vezetékek fokozatos földalattivá tételével elérhető látványjavítás a település vonzóképességét növeli.
- Csapadékvíz elvezető hálózati rendszer hiányzó szakaszainak, műszakilag meg nem felelő szakaszainak ki- és átépítése
- Élővíz, a Duna parti sávjának pihenési, sportolási célú rendezése
- Kelenföldi hőerőmű funkciót veszített létesítményeinek felszámolásával a korábban elbirtokolt terület visszaadása a kerületnek, a

VESZÉLYEK

- Duna mentén és a többi vízfolyásnál is az árvízvédelmi feladatok növekedése várható.
- Csapadékvíz elvezetési rendszer a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére alkalmatlanok.
- Vízbázis védelem érdekében a még csatornázatlan területeken mielőbb kiépítendő a még hiányzó közcsatorna szakasz
- Lakótelepek távhőellátásának fenntartási költségessége miatti szlömösödési veszély, negatív társadalmi folyamatok.

*LEHETŐSÉGEK**VESZÉLYEK*

Nádor-kert újra történő kialakítása

- A Kopaszi gát menti öböl revitalizációja, főveny strand létrehozása, kihasználva a Kopaszi öbölben megmaradt forrásait
- Épületek termikus energiaellátásának fenntarthatóságának javítása, hőszigeteléssel, tudatformálással, illetve megújuló energiahordozó alkalmazási lehetőségének igénybevételével
- Termál-gyógyvíz kincs hatékonyabb és szélesebb körű hasznosítás
- Gellérthegy alatti, Gellért fürdőt a Rácfürdővel összekötő alagútrendszer idegenforgalmi célú hasznosításra alkalmassá tenni
- Közvilágítás általános minőségi és mennyiségi javítása
- Kerületben üzemelő bázisok és a hasznosítható megújuló energiahordozók rendelkezésre állása a klímaváltozás okozta felmelegedés kezelésének, a lakókörnyezet élhetővé tételének lehetőségét kínálja

1.12. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A település környezeti állapotának jellemzői, a település és a környező táj kapcsolata, a beépítettség mértéke és módja, a települési infrastruktúra, a szolgáltatások színvonala együttesen az életminőséget alapvetően meghatározó tényezők. A kerületen áthaladó forgalomból, az egyes területek túlzott használatából eredő terhelések gyengítik a környezet teljesítőképességét. Az élhető település megőrzése érdekében a kerület környezetvédelmi programjában meghatározza szükséges teendőket, a környezettudatos szemlélet kialakításához vezető - a lakossági környezeti nevelés és környezettudatos szemléletformálás érdekében tett - intézkedéseket.

1.12.1. Talaj

A kerület földtani képződményei a tájkarakterben jól követhetően különülnek el karsztos alaphegységi és újkori fedőhegységi kőzetre, valamint önálló egységként alacsony ártérre, melyet a Duna mellékágai alakítottak. A korábbi tájalakító tevékenységek (talaj- és kőzetkitermelés) már évtizedek óta nem működnek, de nyomukat őrzi az OLP belső területe, a Feneketlen tó parkja, Kék -tó (Pulai tó) - az egykori agyagbányák, téglagyár helyén.

A hagyományos ipari termelés megszűnt a 90-es években, talajszennyezés már nem történik. A lágymányosi iparterület korábbi talajszennyezettségét több méternyi feltöltés takarja (FCSM iszaplerakó helye). Kármentesítés utolsóként a Hamzsabégi úti buszgarázs területén történt, a folyamatos monitorozás nem mutat szennyezést (FAVI).

A beépíthetőséget, területhasználatot korlátozzák a felszínmozgás-veszélyes területek, fokozottan érzékeny területek a nyílt karsztok, valamint az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvíz-hasznosítást szolgáló védőterületei. Agresszív talajvizek (szulfátos) a Madárhegyi lejtőn a Budaörsi út – Beregszászi út – Hosszúréti út térségében vannak. Potenciális talajszennyezés az illegális hulladéklerakók területe, másodlagos talajszennyezés a főközlekedési utak mentén jelentkezik.

1.12.2. Felszíni és felszín alatti vizek

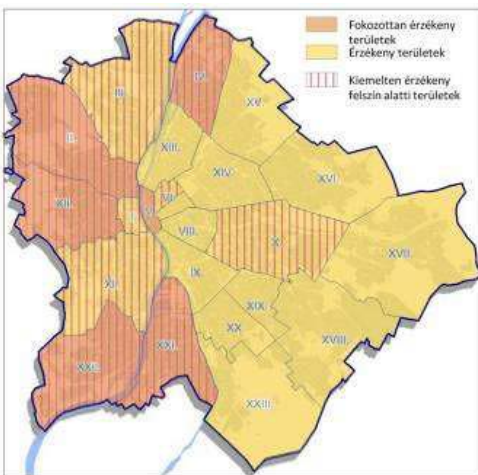
A kerület 8 km hosszú Duna-parttal rendelkezik. A Duna-menti területek fejlesztési terveiben egyértelmű, hogy zöldbe ágyazott, elsősorban közösségi rekreációs funkciókra van igény. A kerületi Duna-part rehabilitációja a fővárossal együtt valósítható csak meg, de kiemelten kerületi érdek, mint legnagyobb közpark fejlesztési lehetősége. A Dunapartra vezető szabályozott közpark sáv (Hauszmann Alajos utca), a Hosszúréti-patak, a merőleges utak tényleges „zöldítésével” együttesen értékes, jól átszellőző parti sáv alakítható ki, változatos szegélyhatással. Az elmúlt évek fejlesztéseinek következtében a Duna vízminőségi paraméterei kifejezetten javultak (Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep korszerűsítése, BKSZT), így a rekreációs szerep egyre meglapozottabb.

A kisvízfolyások közül Hosszúréti- patak (Kő-ér) és a Határ-árok (Keserű-ér) vezet a Dunába, a hegyvidéki és lazább beépítésű területen még természetes növényzettel, a sűrűn beépített területeken már erősen mesterséges patakmederként „nyílt csatornaként”. A rendezetlen telek- és tulajdonviszonyok, a határérték feletti vízminőségi értékek miatt a patakok és parti sávok nem működnek tényleges zöldsávként, a beszorított medrek nem biztosítják az olyan kézenfekvő funkciókat, mint kerékpározás, séta, pihenés.

Lényegesen több lehetőség lenne a nyílt vízfolyásokban egy komplex rendezéssel, amely a teljes vízgyűjtőkre vonatkozik. A patakok revitalizációja a Duna Stratégiához kapcsolva felértékelne jelentős területeket.

A patakokról felmérési kataszter készült (2007-2008), de a tulajdonviszonyok rendezése még nem történt meg. A lehetséges fejlesztéssel együtt az illegális bevezetések megszüntetése szükséges a patakok vízminőségének javítása érdekében. A feltérképezés megkezdődött az önkormányzat kezdeményezéséből. A medreket az FCSM tartja fenn, jelentős része burkolt árok, gyepes rézsúval.

Újbuda reprezentatív területe a Lágymányosi-öböl, mely az elmúlt években népszerű budapesti rekreációs parkká épült át, bizonyítva a duna-parti sáv kiépítésének és napi használatának létjogosultságát. Értékes vízfelületek: Feneketlen tó beállt parkterülettel, Kék-tó horgászattal.

A kerületben a területhasználatot jelentősen befolyásolja a felszín alatti vízgyogyon: nyílt és fedett karszt területeken a karsztvizek, a keserűvíz források és a termásvíz források, érzékeny területek, védendő, egyben potenciális fejlesztési lehetőségek.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a kerület érzékeny, felszín alatti víz szempontjából kiemelten érzékeny besorolású.

Konfliktussal érintett (csatornázatlan) térség a XI. kerületi Keserűvíz-forrás telep.

10.1. ábra: Felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny és érzékeny, valamint kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területek a főváros kerületeire lebontva, a 27/2004. KvVM rendelet szerint
Forrás: TSZT 2015 – BKÁÉ 2013

A kerületben tradicionális a keserűvíz- és ásványvíz kitermelés, a keserűvizek felszín közeli elhelyezkedésük (Örsöd, Őrmező), felszíni szennyezésekre kiemelten érzékenyek. A kitermelés szabályainak, a védőterületnek új kijelölése 2012-ben készült (KTVF). A védőterületen belül működő autóbontás, tárolás engedély nélküli, megszüntetendő.

10.2. ábra: Kelenföld 1868-as rendezési terve (Fotó: BFL)
Forrás: falanszterblog.hu

10.3. ábra: Az Erzsébet Sósfürdő bejárata (Fotó: Képeslap)
Forrás: falanszterblog.hu

Kiemelkedő érték a termálvíz, gyógyvíz, a források a Gellérthegy lábánál és a Szt. Imre kórház területén található. A kórház helyén a korábbi Erzsébet keserűforrás és fürdő működött, gyógy-és üdülőközpontként. A termálvíz jelenleg kihasználatlan, több terv készült a hasznosításra, amely nem valósult meg. A Bikás-park fejlesztése során a korábban itt üzemelő kutak újrahasznosítása már nem merült fel, a források valószínűleg eltűntek korábbi építkezések során. Érdemes átgondolni új kút fúrását, hiszen a sósvíz „a leghíresebb gyógyvizek közé méltán sorolandó”.

A kerületben két tó található. A Feneketlen- tó közel 1 ha felszínű, átlag 4m mélységű. A tómedencét képező oligocén kiscelli agyag jelentős pirittartalmú tömény keserűvizet hoz létre. A Feneketlen tó parkja 1960-ban épült meg, közparkként működik. Kék-tó a kerület déli részén található horgásztó, környezetében játszótérrel.

Újbuda közigazgatási területét az „Országos Területrendezési Tervről” szóló 2003. évi XXVI. tv. 3/7. melléklete alapján érinti az Országos vízminőség-védelmi terület övezete.

1.12.3. Levegőtisztaság és védelme

Budapest és környéke esetében levegőterheltségi szint a nitrogén-dioxid (NO₂), szálló por (PM₁₀) valamint annak benzopirén tartalma tekintetében meghaladja levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és tűrőhatárt. A határérték-túllépések szakértői becslések szerint döntően a gépjárműforgalom valamint – porszennyezés tekintetében – regionális háttérszennyezés növekedéséből adódnak, de hűvösebb időszakokban a fűtés nagymértékben hozzájárulhat a PM₁₀ határérték túllépés kialakulásához.

A kerületben az ipari termelés leállításával, a lágymányosi iparterület átalakulásával az elsődleges szennyező forrás a közúti közlekedés lett. Kiemelt szennyezők a bevezető és a kerületen áthaladó utak: M1-M7 közös bevezető szakasza, Budaörsi út, BAH csomópont, Szerémi és Budafoki út (különösen Lágymányosi hídtól D-re), Nagyszőlős utca - Bocskai út - Október 23-a utca – Irinyi József utca, rakparti út - Petőfi híd és a Lágymányosi híd hídfője környékén, Karolina út, Andor utca, Fehérvári út. A közúti közlekedésből származik a levegő szénmonoxid, nitrogén-oxid terhelés és a porterhelés jelentős része.

A budapesti trenddel összhangban jelentősen csökkent a kén-dioxid, a szén-monoxid, a nagyméretű részecskéket tartalmazó (elsősorban ipari eredetű) szilárdanyag és az ipari eredetű nitrogén-oxidok kibocsátása; a közlekedési eredetű nitrogén-oxidok és a kisméretű részecskéket (PM₁₀, PM_{2,5}) tartalmazó szilárd anyagok kibocsátása viszont növekedett.

Mérőállomás neve	Légszennyezettségi index								Légszennyezettségi index a legmagasabb indexű komponens alapján
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	BENZOL	CO	O ₃	
Ajka	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	jó (2)	-	-	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
Budapest, Budatétény	*	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	-	-	*	*	jó (2)
Budapest, Csepel	kiváló (1)	*	*	jó (2)	-	kiváló (1)	*	jó (2)	jó (2)
Budapest, Erzsébet	-	*	*	megfelelő (3)	-	*	kiváló (1)	-	megfelelő (3)
Budapest, Gergely	*	*	*	jó (2)	-	-	*	jó (2)	jó (2)
Budapest, Gillice	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	megfelelő (3)	kiváló (1)	kiváló (1)	jó (2)	megfelelő (3)
Budapest, Honvéd	-	jó (2)	jó (2)	jó (2)	-	-	*	-	jó (2)
Budapest, Káposztásmegyér	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	-	-	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
Budapest, Kosztolányi	kiváló (1)	szennyezett (4)	szennyezett (4)	megfelelő (3)	-	-	kiváló (1)	jó (2)	szennyezett (4)
Budapest, Kőrakás	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	-	-	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
Budapest, Pesthidegkút	kiváló (1)	*	*	jó (2)	-	kiváló (1)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
Budapest, Széna	kiváló (1)	szennyezett (4)	szennyezett (4)	jó (2)	-	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	szennyezett (4)
Budapest, Teleki tér	kiváló (1)	megfelelő (3)	megfelelő (3)	jó (2)	-	kiváló (1)	*	jó (2)	megfelelő (3)

4.1. táblázat: A 2013. év index szerinti értékelése mérőállomások szerint, budapesti automata mérőállomások adatai

Forrás: www.levegominoseg.hu

Az ipari kibocsátás gyakorlatilag megszűnt, megmaradó pontforrás a Kelenföldi Hőerőmű, melynek gázturbinás rekonstrukciója évekkel ezelőtt a kéndioxid terhelés kedvező csökkenését eredményezte. A legjelentősebb légszennyezőanyag kibocsátó telephelyek közül Budapesten a 3. kibocsátó nitrogén-oxidok és szénmonoxid, s 1. helyen áll szén-dioxid kibocsátásban. Forrás: (LAIR 2012). Határérték túllépés nincs, bár a kerület rendelkezik Környezetvédelmi Alappal, s a Kvt. alapján jogosult lenne a kerületben kiszabott környezetvédelmi bírságok 30 %-ára.

Felületi szennyezőforrás a Hamzsabégyi úti buszgarázs, védősáv nélkül ékelődve a lakóterületek közé. A Duna-parti kavicskitermelés, FCSM szóróanyag tárolás megszűnt. Új felületi kibocsátók a bevásárlóközpontok parkolói, minimális zöldsávokkal tagolva.

A kerti zöldhulladék égetése tilos, mely tilalom a fővárosi szmogriadó tervről szóló fővárosi közgyűlési rendeletben van meghatározva. Gondot okoz tavasszal és ősszel metszésekből származó nagy mennyiségű gally elhelyezése. A kerületi önkormányzat folyamatosan szervez a komposztálás népszerűsítésére tájékoztató előadásokat és ingyenes komposztáló keret osztást (tavasszal és ősszel).

A kerület pollenszennyezettség tekintetében alig szennyezett (0-1 ezrelék, FÖMI), köszönhetően a gondozott zöldfelületeknek és hasznosított mezőgazdasági területeknek. Hosszú távú országos célkitűzés, hogy az év minden napján 30 pollenszem/m³ alatt maradjon a levegőben a parlagfű pollenjének koncentrációja, a parlagfű elleni hatékony védelem biztosítása. Folyamatos a parlagfűvel borított területek felderítése, nyilvántartása, a parlagfű elleni védekezés elmulasztásához kapcsolódó hatósági intézkedések végrehajtása.

1.12.4. Zajterhelés

A kerület a bevezető autópályák, átmenő utak, észak-déli Duna-menti forgalom, a kerületet felszabdoló, az átjárhatóságot korlátozó vasútvonalak kedvezőtlen hatásait viseli. 2007-ben készült el a Főváros EU-konform stratégiai zajtérképe.

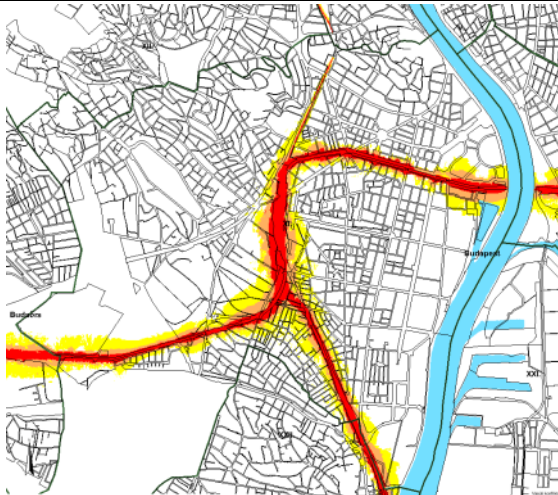

10.5. ábra: Közúti zajkonfliktus nappal

Forrás: Budapest stratégiai zajtérképe 2007 alapján

Jelenleg új zajtérkép áll előkészítés alatt, részben az eltelt idő, részben a közlekedési fejlesztések miatt. (Megyeri híd megépítése, M0 továbbépítése, M4 átadása). A zajhelyzetet döntően a közúti közlekedés határozza meg. A főutak melletti épületek környezetében – kivéve az utóbbi években épült, zajárnyékoló fallal és korszerű útburkolattal ellátott utak (pl. Szerémi út, Egér út) mellett - mind nappal, mind éjjel 5-10 dB-lel nagyobb zajterhelés érzékelhető.

10.6. ábra: Vasúti zajkonfliktus nappal

Forrás: Budapest stratégiai zajtérképe 2007 alapján

A vasútvonalaktól, Kelenföldi pályaudvartól származó zajterhelés kisebb területeket érint. Szakaszosan épültek zajvédő falak. A felújított elővárosi szakaszokon a vasúti pályák szigetelése miatt a zaj- és rezgéscsillapítás jobb, s bár a forgalmi adatokban lényeges csökkenés nem várható, de összességében ez javulást eredményez. A Kelenföld – Martonvásár –Székesfehérvár vonalon megvalósuló fejlesztések során a pálya mentén szakaszosan új zajvédő fal épül.

10.7. ábra: Üzemi zaj nappal

Forrás: Budapest stratégiai zajtérképe 2007 alapján

Üzemi zajkibocsátás a termelési tevékenység leállításával gyakorlatilag megszűnt, a Hőerőmű működése a kerületben a legjelentősebb, de nem okoz zajkonfliktust.

10.8. ábra: Repülési zaj nappal – Liszt Ferenc Repülőtér kivételével

Forrás: Budapest stratégiai zajtérképe 2007 alapján

Repülési zaj a Budaörsi repülőtér környezetében jelentkezik. A repülőtér sport-, kisgépes -, vitorlázó- és oldtimer-, helikopter repüléssel foglalkozik, zavaró zajterhelést nem okoz. (Zajpanasz csak a Kőérberki lakóparkból érkezett, a régi lakosok megszokták, sőt szeretik a „kávédarálók” hangját.)

A közterületi rendezvények az elmúlt években „zaj” szempontjából kerültek a figyelem középpontjába. A zajkibocsátásra helyi rendelet vonatkozik, a rendezvények, szórakozóhelyek helykiválasztásával kapcsolatosan kell számítani fokozott lakossági érzékenységre.

1.12.5. Hulladékkezelés

A fővárosban a hulladékkezelési közszolgáltatás működtetése alapvetően fővárosi önkormányzati feladat. Az FKF Nonprofit Zrt. biztosítja a hulladékkezelési közszolgáltatás ellátását, vagyis a települési szilárd hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását valamint kezelését. A kerületi hulladékszállítás célállomása a Pusztázamori Regionális Hulladékkezelő Központ.

A kerületben a termelési hulladékok mennyisége jelentősen lecsökkent az elmúlt 25 évben, részben a lágymányosi iparterület funkcióváltása, részben termelési szerkezetváltással. A lakossági hulladék mennyisége viszont jelentősen növekedett a fogyasztási szokások átalakulásával.

A szelektív hulladékgyűjtés a hulladék keletkezésének megelőzése együtt eredményezi a fenntartható fejlődés megvalósítását. Az önkormányzat intézményei elől járnak hulladékkezelés csökkentése terén, az újrahasznosított anyagok alkalmazásában. 2008-ban kísérleti jelleggel Gazdagrét területén a kerületi önkormányzat az FKF Zrt.-vel elkezdte a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés bevezetését, melyet 2010-től kiterjedt az Önkormányzat a kerület összes társasházára. 2013. január 1-től a Fővárosi Önkormányzat döntött a házhoz menő szelektív gyűjtés közszolgáltatás részévé vételéről. A háztartások bevonását a FKF Zrt. saját beosztása alapján végzi.

Jelenleg a szelektív hulladékgyűjtő szigetek száma: 15 helyszínen teljes sziget (5 frakcióval), és 4 helyszínen csak üvegyűjtő konténercsoport üzemel a kerületben. Azóta konfliktust jelent a hiányuk azokon a területeken, ahol még nincs házhoz menő szelektív gyűjtő, és problémát jelent a megmaradt szigetekeken a hulladék felhalmozása. A megszüntetett szigetek helye egyben lehetőség közterület-zöldfelület fejlesztésre. Lakossági hulladékudvar a Bánk bán utcában működik, azonban mérete kicsi, gyűjtőköre kevés, s zavaróan a lakóterületbe ékelődik. Az elektronikai hulladék leadható a kerületi hulladékudvarban. Kerületi szervezésben tavasszal és ősszel van lakossági veszélyes és elektronikai hulladékgyűjtés, amikor a lakosság meghatározott gyűjtőpontra elviheti hulladékait, amelyek elszállításáról és kezeléséről egy megbízott cég gondoskodik. A veszélyes hulladék (festék maradványok, lakkok), lomok, elektronikai hulladékok (elromlott háztartási gépek), autógumi leadása állandó problémát okoz a lakosoknak. Állati tetemek elszállítását engedéllyel rendelkező vállalkozó végzi.

Zöldhulladék helyben tartására komposztálási program működik, (tavasszal és ősszel keretosztás), kerületi lerakó építése nincs tervben. Az FKF Zrt. biztosítja zsákos gyűjtéssel a nem komposztált hulladék elszállítását.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Duna vízminőségének javulása
- Keserűvízforrások és gyógyvizek
- Jó átszellőzés nyugatról és a Duna mentén
- Budai-hegyek klimatizálása (klímajavító hatása)
- Ipari termelés visszaszorulása
- Erdők, mezőgazdasági területek kondicionálása

GYENGESÉGEK

- Bevezető és átmenő utak zaj-és légszennyezése
- Vasúti zaj
- Kisvízfolyások nem megfelelő minősége és rendezetlensége
- Hőerőmű kibocsátása
- Karsztos és felszínmozgásos területek korlátai
- Sűrűn beépített területek hőszigetelése
- Hulladékudvar elégtelensége

LEHETŐSÉGEK

- Átszellőző zöldfolyosók megteremtése
- Keserűvíz területek rendezése
- Gyógyvíz felhasználása, hasznosítása
- Budapesti zöldgyűrű kialakítása

VESZÉLYEK

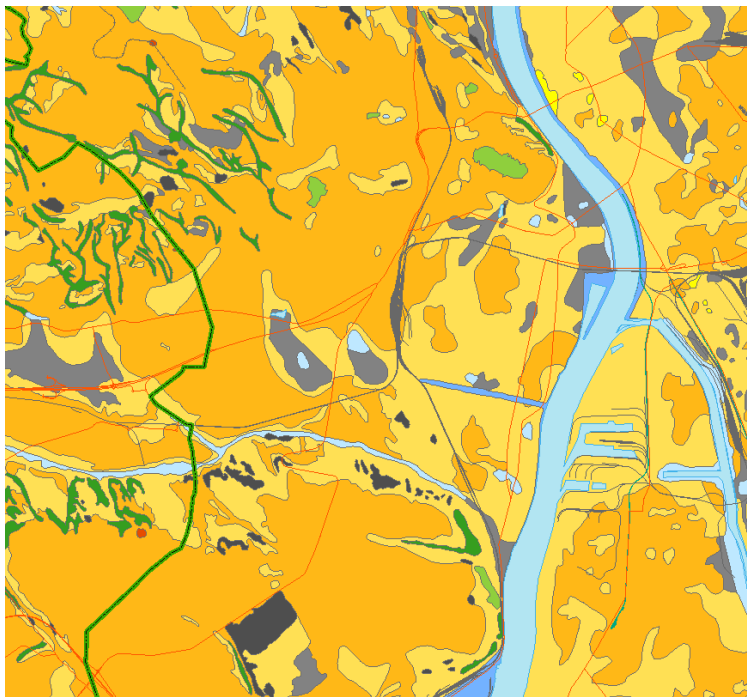
- Bevezető és átmenő utak zaj-és légszennyezésének megmaradása
- Új P+R környezetterhelése
- Karsztos területek szennyezése
- Hamzsabégi út terhelése

1.13. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

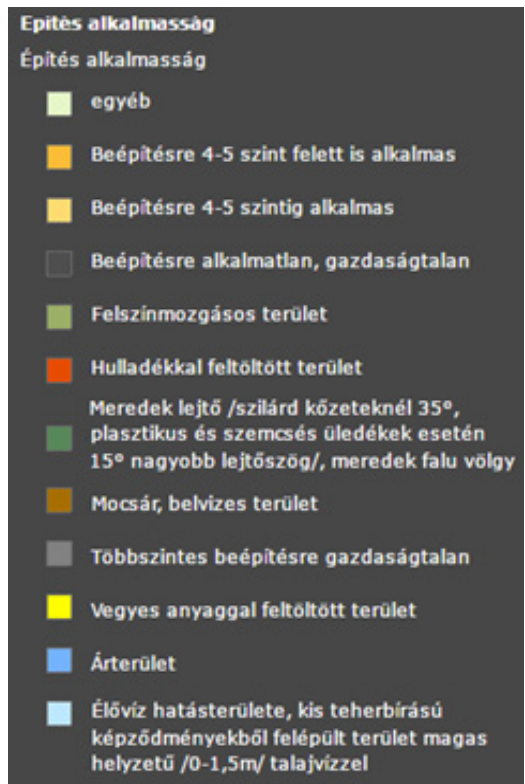
1.13.1. Építésföldtani korlátok

A kerület földtani képződményei karsztos alaphegységi és újkori fedőhegységi kőzetre különülnek el, valamint önálló egységként alacsony ártérre, melyet a Duna mellékágai alakítottak ki. Talaj- és kőzetkitermelés évtizedek óta megszűnt, nyomát őrzi az OLP Szikla belső területe, a Feneketlen tó parkja, Kék-tó (Pulai tó) - az egykori agyagbányák, téglagyár helyén.

A tengeri üledékből lerakódott mészkőtípusok ismert jellemzője a karsztosodásra való hajlam. Látványos megjelenési forma a vizek által kivájt, kioldott barlangok - a Gellérthegyet alkotó dolomitban nagy számban keletkeztek. A folyóparti fekvés kedvezett a védelmi funkciónak, a mai Sziklatemplom alapjául szolgáló Szent Iván barlangban már az ősember is menedéket talált, és mivel az egyik legfontosabb dunai átkelőhely is itt volt a Gellért hegy lábánál, később is szolgált menedékhelyül. A Citadella és bunker három szintes légvédelmi vezetési pont és óvóhely volt. A Szilaközpont (OLP) a háborúban és egészen 2000-ig a magyar légtérben közlekedő gépek irányításának központjaként szolgált. Régen leszerelték, a hozzá kapcsolódó alagutakban ma a Magyar Telekom faxközpontja található. A Sziklaközpont a közelmúltig szigorúan titkos objektumnak számított a Kis-Gellért-hegy alatt. Korábban alagút kötötte össze a Sas-hegyet, a Sziklaközpontot és a Citadellát. Az alagutak egy része feledésbe merült, vagy még a háború alatt megsérült, csak feltételezett nyomvonalak vannak. Fokozottan védett barlang: Gellért-hegyi Szent Iván barlang, egyéb barlang-előfordulásos: Németvölgyi út – Rákó utca – Brassó utca – Töhötöm utca – Fehérló utca – Muskotály utca – Hegyalja út.

11.1. ábra: Budapest – Építési alkalmassági Térképe
Forrás: FÖMI (<http://map.mfgi.hu/mernokgeologia/>)

Egy terület csúszásveszélyessége alapvetően függ annak föld- és talajtani adottságaitól (mechanikai, vízháztartási tulajdonságaitól) valamint a domborzati viszonyoktól, a lejtés meredekségétől. Budapest területén jellemzően a budai oldalon található ilyen felszínmozgás-veszélyes területek. A kerületben jelentős területeket fednek le a felszínmozgás-veszélyes területek, melyeket a BVKSZ 6. sz. melléklete rögzíti: Gellért-hegy déli lejtője, Érdi út- Sasadi út környéke. A beépített vagy beépítésre szánt mély fekvésű terület a Kővirág sor és környéke.

A kerületben a területhasználatot jelentősen befolyásolják a karsztos területek: Gellérthegy, Sas-hegy, Rupp-hegy, kerület déli határa.

1.13.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Árvízveszélyes területek

A főváros XI. kerületének keleti irányban a Duna határolja, így a Dunán levonuló árhullámok érintik a kerületet. A XI. kerület területét a levonuló árhullámok elleni védelmet elsőrendű védvonalnak tekinthető, részben árvízvédelmi mű (partfal, védgát), részben magas parti fekvés biztosítja. A kerületben vízelöntéses terület csak a hullámtéri oldalon fordul elő.

A szélsőséges csapadékesemények hatására a kerületet „villám-árvíz”-i esemény is érintheti, a „villám-árvíz” okozta káresemény a vízelvezető rendszer megfelelő kiépítésével, fokozottabb karbantartásával, a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére történő alkalmassá tételével kizárható.

Belvízveszélyes területek

A kerület területét érintően belvízveszélyes területrészeket a vízügyi ágazat nem tart nyilván, így a kerület belvízzel nem veszélyeztetett.

Mély fekvésű területek

A kerületben vannak mély fekvésű területrészek, a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki. Mély fekvésű területsáv kíséri a patak-medreket.

Jelentősebb összefüggő mélyfekvésű terület a Határ árok déli oldalán és a Budapest-Székesfehérvár vasútvonal nyugati oldala mentén van, ahol a vasutat széles sávként követi. A terület már beépített, így a felszíni vízrendezés gondos megoldásával lehet a terület vízmentesítését megoldani.

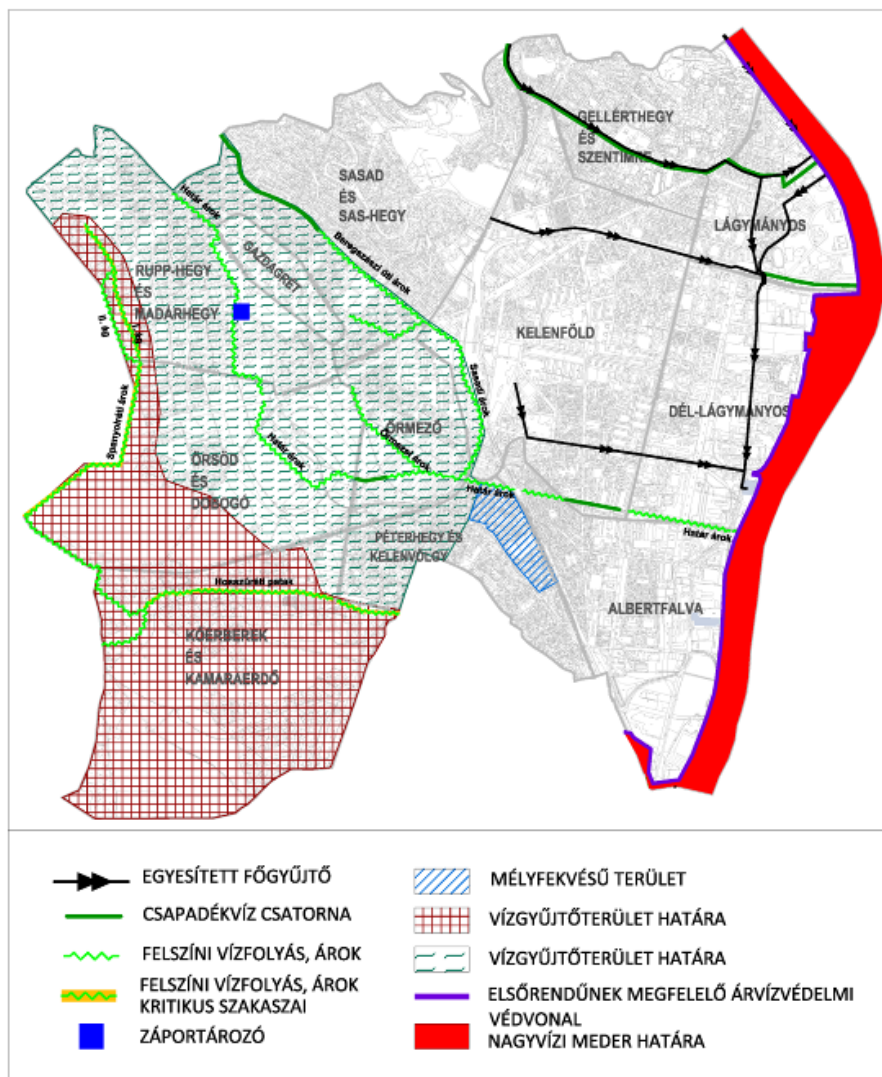
A domborzati adottságokból kialakuló mélyvonalakra gyűlik össze a víz, ahol időszakos, vagy állandó vízállások alakulnak ki, illetve vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások vezetnek le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a környezetének védelme biztosított.

A kerület mély fekvésű területein rövidebb hosszabb ideig megállhat a víz, attól ez még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek. A mély fekvésű terület megfelelő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető, ezt a csapadékvíz elvezetés rendezésének keretében kell megoldani, ezzel egyidejűleg a mély fekvésű terület is szabályozásra kerül. Ha felszíni- és csapadékvíz gyűjtésben, a vízelvezetés rendszerében szükséges víz visszatartásban a mély fekvésű terület szerepet tölthet be, akkor célszerű vízgazdálkodási területté átminősíteni, ezzel elkerülhetővé, illetve kezelhetővé válhat a terület környezetét terhelő káros hatások (szűnyog-tanya kialakulás) előfordulása, természetesen erre a már beépített környezetben korlátozott a lehetőség, erre helyet a be nem területen kell biztosítani.

Ár- és belvízvédelem

A XI. kerület keleti határát, mintegy 8 km hosszon, a Duna alkotja. A kerület közvetlen a Duna jobb partján fekszik. A Duna kiterjedt vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizeket szállít, amely a Dunán árhullámokat okoz. Az árhullámok elleni védelmet az elsőrendűnek tekinthető védvonal biztosítja. A védvonalat részben földgát, részben partfal, részben magas parti fekvés alkotja. A Dunába torkolló Határ-árok és Hosszúréti patak vissza-töltésével biztosítják, hogy árhullámok levonulása idején se kerüljön veszélyeztetett helyzetbe a torkolatok környéke. A terület hullámtéri területe a Kopaszi-gát, amely a védvonal és a meder között fekszik. Nagyobb árhullámok levonulásakor a Kopaszi-gát víz alá kerülhet.

A főváros területén, benne a XI. kerület területét is az árvízvédelmet a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt látja el.

11.2. ábra: Vízrendezés, árvízvédelem

22.sz. térképi melléklet

Forrás: adatszolgáltatás alapján, saját szerkesztés

A kerület területére eső, elsőrendűnek tekinthető védvonalból a Gellért tér környékén levő Szent Gellért rakpart kb 750 fm-es szakasza szorul rekonstrukcióra. A kiépített védvonal az eddigi árhullámok ellen megfelelő védelmet tudott nyújtani a kerület mentett oldali épített környezetének.

A mértékadó árvízszintre, és ez által az elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalak magassági kiépítésére vonatkozóan a rendelet a közelmúltban felülvizsgálatra került. A felülvizsgálat lezárult, a mértékadó

árvízszintre vonatkozó új előírás a 74/2014 (XII.23.) BM rendelettel megjelent. A Duna Budapest XI. menti szakaszára vonatkozó előírások a következőképpen változtak (a rendeletben szereplő pontos adatokból a megfelelő fkm-hez az értékek lineáris interpolációval kerültek rögzítésre):

Budapest kerület	XI.	fkm	MÁSZ		MÁSZ+ biztonsági magasztás		eltérés
			11/2010 (IV.28.) KvVM rendelet	74/2014 (XII. 23.) BM rendelet	11/2010 (IV.28.) KvVM rendelet	74/2014 (XII. 23.) BM rendelet	
			mBf	mBf	mBf	mBf	cm
déli közig határ		1638,5	102,66	102,66	104,16	104,16	0
északi közig határ		1646,5	103,51	104,24	105,01	105,74	73

5.1. táblázat: Mértékadó árvíz-szintek

Forrás: A rendeletek alapján saját szerkesztés

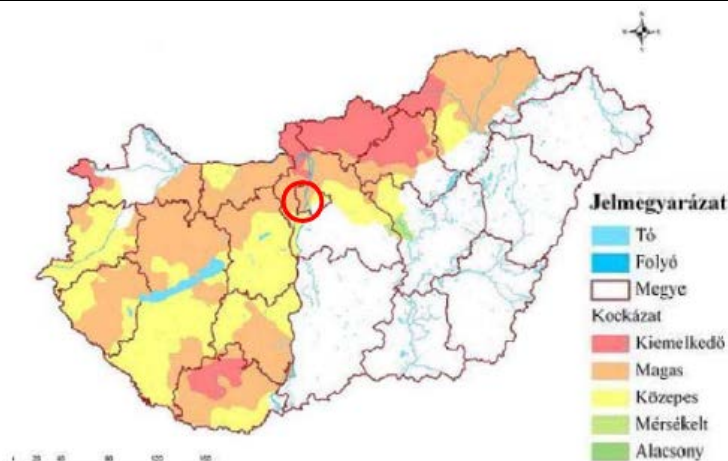
A változás a kerület északi közigazgatási határánál 73 cm nagyságban, a déli közigazgatási határnál 0 cm-rel változott a régi előíráshoz képest. Az új előírás figyelembe vételével a kerület biztonságos árvízvédelme érdekében, a kerületet érintő teljes Duna szakasz menti árvízvédelmi művet és az árvízi védekezést újra kell gondolni.

Az elsőrendűnek tekintett védvonal és a Duna medre közötti terület hullámtér, amelynek területét az árhullámok idején víz borítja, ezért hasznosításánál az időnkénti víz alá kerülését figyelembe kell venni. A hullámtéri terület hasznosítási lehetőségét a 83/2014 (III.14.) kormányrendelet „a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról” rendelet szabályozza.

Árvízvédelem keretében az árvízvédelmi műnél, az elsőrendűnek tekintett védvonal mentén a mentett oldalon 10 m-es sávot, árvízi védekezésre szabadon kell hagyni, amelyben semmi építmény nem helyezhető el. Továbbá figyelembe kell venni a mentett oldalon 110 m-es fakadóvíz előfordulásával veszélyeztetett sávot, a hullámtéri oldalon 60 m-es sávot, amelyen belül felszín alatti munkálatok csak nagy gondossággal, az illetékes hatóság hozzájárulásával végezhetők.

A Duna meder széle mellett 10 m-es meder karbantartó sávot kell szabadon hagyni.

Az árvízvédelem fejezetében említeni kell az úgynevezett „villámárvíz” előfordulásának a lehetőségét is, amely szélsőséges csapadékesemény kapcsán fordulhat elő. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság elkészített egy országos térképet, amely alapján Újbuda „villámárvíz” előfordulási eseményre a „magas” kockázatú területen fekszik. Ez ellen a csapadékvíz elvezetés gondos megoldásával lehet védekezni, ezért annak mielőbbi gondos kialakítása szükséges.

11.3. ábra:

A villámárvíz-veszély mértéke Magyarországon

Forrás: Nemzeti Katasztrófa Kockázat Értékelés Magyarország 2011.

BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

<http://vmkatig.hu/KEK.pdf>

Az előforduló vízvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származó vízelöntés kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása „villám-árvízi” esemény a helyi katasztrófavédelem feladata.

1.13.3. Egyéb

A 219/2011. (X. 20.) Kormányrendelet „a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről” 1.§-a meghatározza a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek kategorizálását. A kerületben alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek találhatóak.

Alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem: ahol a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége (beleértve a technológia irányíthatatlanná válása miatt várhatóan keletkező veszélyes anyagokat is) az 1. melléklet alapján meghatározható alsó küszöbértéket eléri vagy meghaladja, de nem éri el a felső küszöbértéket.

Alsó küszöbértékű üzemek (adat: BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság):

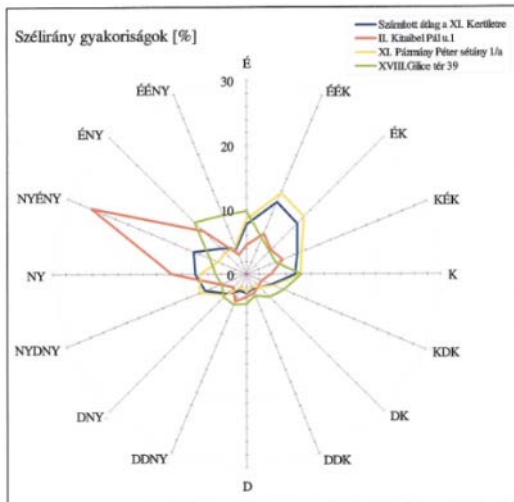
Budapesti Erőmű Zrt. - Kelenföldi Erőmű 1117 Budapest, Budafoki út 52.

Caola Kozmetikai és Háztartásvegyipari Zrt 1117 Budapest, Hunyadi János út 9. Kozmetikumok és háztartás-vegyipari termékek gyártása

1.14. Városi klíma

A légszennyezettséget és a város negatív klimatikus hatásait (hőszigetelés) mérséklék a kedvező légáramlási viszonyok. Az átszellőzési sávok jellegzetes morfológiai elemekben, völgyekben, illetve azok fölött húzódnak. Ide tartoznak a Duna és a patakok menti sávok, a térségi légmozgások „bevezető útjai”, melyek biztosítják a belső városrészek levegőjének frissítését. Konfliktusforrás, hogy ezekben többnyire közutak-vasutak helyezkednek el.

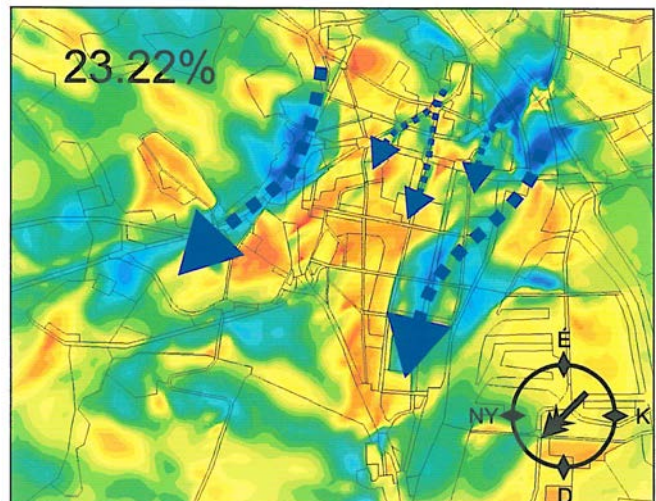
Az élhető település megőrzése érdekében környezetkímélő, energiatakarékos és klímatudatos fejlesztés szükséges a fenntarthatóság szempontjainak figyelembevételével, így a városi klíma vizsgálata és javítása kiemelt fontosságú. A kerület mezoklimatikus tulajdonságai közül jellemző a sajátos légmozgási rendszer, s a hősziget-jelenség.

12.1. ábra:

Szélirány gyakorisága

Forrás: Újbuda PMH - -BME – Áramlástan Tanszék

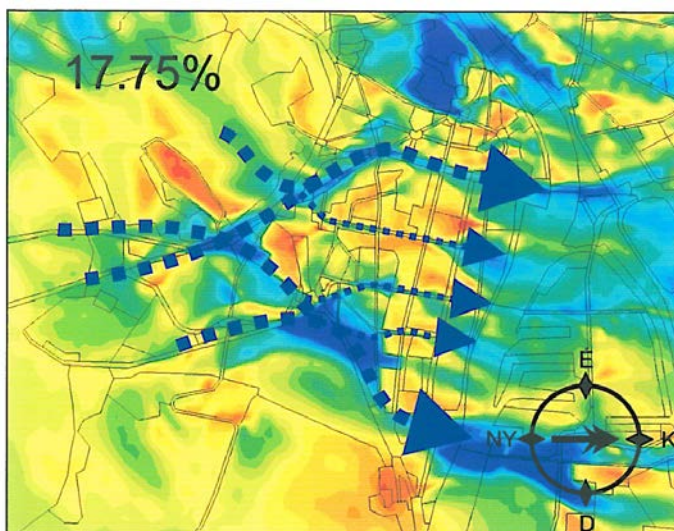

12.2. ábra:

Átszellőzési sávok és szélsébség nagysága északkeleti szélnél

Forrás: Újbuda PMH - -BME – Áramlástan Tanszék

A leggyakoribb az északkeleti szél, a Budaörsi út, Fehérvári út, Szerémi út, Kelenvölgy átszellőzési sávokkal, jelentős lakóterületek légcseréjét biztosítva.

12.3. ábra:

Átszellőzési sávok és szélsébség nagysága nyugati szélnél
forrás: Újbuda PMH - -BME – Áramlástan Tanszék

A második legnagyobb gyakoriságú nyugati szél a kerület sűrűn lakott részeit a Bartók Béla úton és a Dombóvári úton keresztül szellőzteti át. Kelenföldön és Kelenvölgyben is jók az átszellőzési viszonyok, a levegő a kevésbé beépített területek felől érkezik. Az átszellőzési csatornákon kiemelt jelentősége van a tisztító zöldsávoknak, az akadálytalan átszellőzés megőrzésének.

Északi szélnél a BAH csomópont, Duna-menti, Budaörsi szélcsatornák, északnyugati szélnél a Budai hegység felőli átszellőzés a jellemző. Délies áramlások esetén a Duna menti szélcsatorna a meghatározó.

Szélcsend esetén a zöldterületek hatása érvényesül, valamint a domborzati viszonyok következtében az északi és nyugati hegyvidékről a levegő lefolyik a sűrűn beépített területekre. Az erdők, kertés területek megőrzése tágabb térség környezetminőségének meghatározó tényezője.

A belső, sűrűn beépített területeken hőszigetelés alakul ki, de lényegesen kisebb ($0,5^{\circ}\text{C}-1^{\circ}\text{C}$), mint Budapest belső városrészeiben ($4^{\circ}\text{C}-6^{\circ}\text{C}$), köszönhetően a környező erdőknek, kerteknek, s a beépítést lazító parkoknak, jelentős zöldfelületeknek. A klimatikus előnyök megőrzése, javítása érdekében célszerű a sűrűn beépített területek további lazítása, tagolása zöldfelületekkel, különösen az átszellőzési csatornáknál.

Helyi hőszigetek alakulnak ki a lakótelepek falanszterszerű tömbjeiben. A zöldtetők alkalmazása számos ökológiai, ökonómiai, társadalmi előnnyel járna. Ökológia: új élettér fajok megőrzéséhez, visszatartott csapadékvíz, javuló mikroklíma, légszűrő hatás, napenergia hasznosítás, hanggátlás. Ökonómia: beszámítható növekvő zöldfelület, csatornadíj csökkentés, szerkezet élettartam növekedés, hőszabályozás energiaigény csökkenés. Társadalom: fenntartható fejlődés, s a felelős közösségi területhasználat iránti elkötelezettség.

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Budai-hegység kedvező légáramlatai
- Duna menti átszellőzés
- lakóterületek átszellőzőési sávokban
- völgyeletek kedvező átszellőzése
- szélcsend esetén szintkülönbségből eredő légmozgás
- erdők, mezőgazdasági területek tisztító hatása
- barlangok
- meredek területek városképi értéke, kilátás-rálátás

GYENGESÉGEK

- bevezető utak az átszellőzőési sávokban
- sűrűn beépített belső városrészek hőszigetethatása
- helyi hőszigetek lakótelepeken
- veszélyes anyaghasználatú üzemek
- karsztos területek sérülékenysége
- felszínmozgás veszélyes területek
- beépített mélyfekvésű területek

LEHETŐSÉGEK

- budapesti zöldgyűrű, zöldfolyosók kialakítása (klímajavító hatás)
- belső városrészek belső udvarainak zöldítése
- lakótelepek klimatizálása zöldtetőkkel
- új beruházásoknál zöldtetők előírása
- barlangok kihasználása

VESZÉLYEK

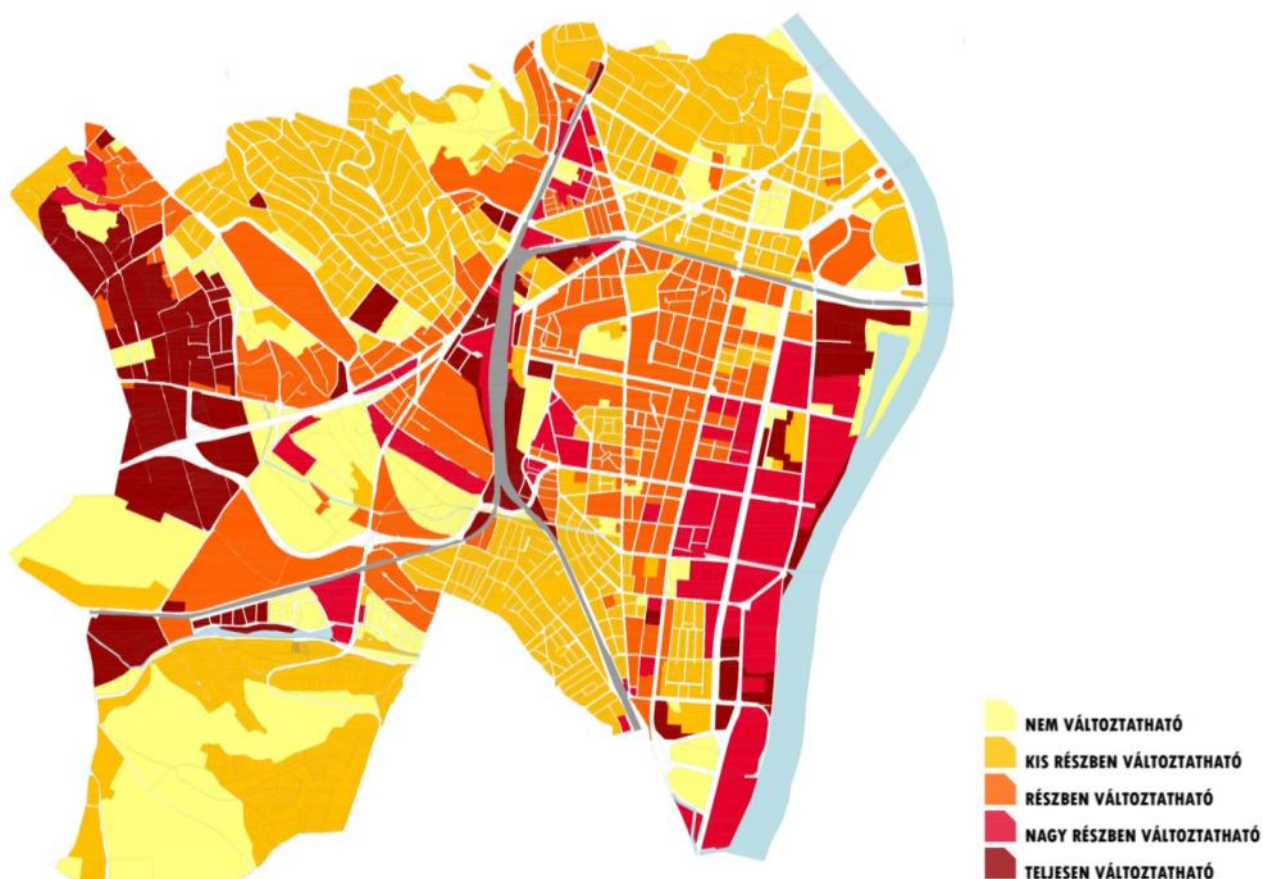
- átszellőzőési sávok túlépítése
- zöldgyűrű lehetőség elépítése
- veszélyes anyaghasználatú üzemek havária esetén
- karsztos területek túlhasználata

2. Helyzetértékelő munkarész

2.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

Épített környezet

Az épített környezet egyik értékelési módszereként alkalmaztuk a változtatási indexet. Ez az egyes tömbökben rejlő fejlesztési potenciált hivatott megmutatni, illetve azt, hogy milyen fejlesztések/beavatkozások szükségesek a kívánt célállapot eléréséhez. A fejlesztésen ebben az esetben nemcsak a mennyiségi, hanem a minőségi fejlesztést is értjük. Így a rehabilitációs jellegű beavatkozások – amelyek esetenként mennyiségi „visszafejlést” jelentenek – is magasabb változtathatóságot jelenthetnek. Az értékelést tömbönként végeztük el, amely természetesen így szubjektív elemeket is tartalmaz, de összességében mégiscsak jól érzékelteti az elvégzendő feladatok nagyságrendjét, illetve a beavatkozások célterületeit.

A tervlapon ábrázolt változtathatósági indexet az alábbiak szerint értelmezzük:

Nem változtatható:

A jelenlegi beépítés nem változtatható meg, illetve nem szükséges megváltoztatni. Ezek kialakult beépítésű tömbök, melyekben a feladat az építészeti értékvédelem és a meglévő jó minőségű beépítés szinten tartása.

Kis részben változtatható:

A jelenlegi beépítés nagyrészt kialakultnak tekinthető, azon csak csekély mértékben szükséges változtatni.

Részben változtatható:

Jellemzően heterogén beépítésű tömbök, melyek átépítése már megkezdődött, de még számos telek tartogat ingatlanfejlesztési lehetőséget. Ebbe a kategóriába soroltuk a rehabilitációt igénylő lakótelepeket is.

Nagy részben változtatható:

A tömbben csupán néhány megtartásra érdemes épület található, az ingatlanok nagy része még tartogat fejlesztési potenciált. Jelentős mértékű beavatkozásokat tesz lehetővé.

Teljesen változtatható:

Teljes mértékben átépíthető tömb. Ide soroltuk a túlnyomórészt üres (beépítetlen) tömböket, valamint azokat, melyek épületállománya értéktelen, azok bontása szükséges.

A térkép alapján megállapítható, hogy Újbuda területén a leginkább fejlesztést igénylő területei (figyelembe véve a beépítés konfliktusait, fizikai állapotát, alul- vagy túlhasznosítottságát) az egykori ipari területeken a Dunapart közelében, a Kelenföldi pályaudvar környezetében, valamint a kerület nyugati, még kialakulatlan területein találhatóak. Ezek azok a területek, melyek jelentős területi tartalékokat jelentenek a kerület számára.

Zöldfelületi rendszer

Tájhasználat szempontjából kedvező a kerületben a zöld- és az erdő területek magas aránya. Budapest nyugati határán összefüggő zöld gyűrűt képeznek ezek az erdő, természetközeli közpark, kertés és mezőgazdasági területek.

Elsődleges cél a gyűrű megóvása, amely a szabályozásban a kompakt városrendezési elvek alkalmazásával és a spontán beépítések megakadályozásával érhető el. A Duna-part átjárhatóságát és 30 m széles parti sávjának zöldfelületi és rekreációs célú hasznosítását biztosítani kell. A Hosszúréti patak revitalizációja, a Határ árok nyílt szakaszainak zöldfelület rendezésére és az ökológiai kapcsolat erősítése fontos feladat. A gyógyvíz források kihasználására kell törekedni. A barnamezős beruházások elaprózódása egységes tervezés hiányában a zöldfelületi rendszer kiépítését megghiúsíthatja. A szigetszerűen elhelyezkedő védett természeti területen puffer zónáit nem szabad átalakítani.

A zöldfelületi ellátottság budapesti átlag feletti. A zöldfelületek elhelyezkedése is egyenletes ellátást biztosít, csak Sasadon, Madárhegyen, Rupp-hegyen és Péterhegyen van közkert területekből hiány. Az erdők és a természetközeli területek elérhetősége és rekreációs használhatósága is jó. Sportlétesítmények, pályák kialakítására szükség van, mert a jelenlegiek főleg egyetemek és egyesületek használatában vannak. A magánkertek és telepszerű lakóterületek kedvező lakókörnyezetet biztosítanak zöldfelületi szempontból. A városi és városrész szintű vonzáskörzetű nagyobb közpark fejlesztési területeket meg kell tartani a Duna-

parton, Dobogó dombon, Spanyolréten, Gazdagréten és a Nádor-kert helyén és szorgalmazni kell mielőbbi kiépítésüket. Az utóbbi évtizedekben a fővárosban elmaradtak az erdő telepítések. Ezekre a XI. kerületben az erdő övezeti területeken főleg az utak, vasútvonalak mentén nagy szükség lenne.

A Duna parti 1,2 km hosszú természetközeli parti sáv növényzetét az árvízvédelmi és építési beruházások során óvni kell. A fővárosi elképzelésekkel megegyezően szorgalmazni kell a zöldfelületi és sportcélú fejlesztéseket a Duna mentén. A part és a belső lakóterületek közötti zöldfelületi kapcsolatokat (Hamzsabégyi út, Hengermalom út) megtartani, ill. fejleszteni kell. A Gellérthegy zöldfelületeinek túlzó fejlesztési elképzelések miatti degradálódását meg kell akadályozni.

A klímaváltozás miatti növekvő park fenntartási költségigény enyhítésére megoldásokat kell keresni.

A település társadalma

A természetes fogyás/szaporodás és a vándorlási egyenleg együttes vizsgálata tehát jelezte, hogy míg a kilencvenes évektől Újbudán a népességcsökkenés radikális volt, az utóbbi években gyakorlatilag megállt. A csökkenés kezdete 1980-ra tehető, és az üteme 1990-ig lassú volt (2,5%), majd a kilencvenes években felgyorsult (a legmagasabb érték 17,3% volt, ami túlhaladta a fővárosi népességcsökkenés 11,8 %-os mértékét). A természetes fogyás üteme mérséklődött, az elvándorlás megállt és az utóbbi években egyre növekszik a kerületbe bevándorlók száma. Az IVS készítése óta eltelt időben pedig a csökkenés oly annyira lassult, hogy ma már stagnáló népességről beszélhetünk.

A társadalom elöregedése országos, fővárosi és kerületi szinten is érzékelhető, ám Újbudát az átlagosnál erősebben érinti. Ettől a trendtől nem függetlenül a második demográfiai átmenethez kapcsolódóan folyamatosan emelkedik az egyszemélyes háztartások aránya. Ez a tendencia az idősök számának növekedésével párhuzamosan azért kedvezőtlen, mert egyre több az olyan családok aránya, ahol hiányzik a segítő háló. Az idősök gyakran magukra utaltan élnek, amely tovább növeli az idősellátásban résztvevő intézmények terheit, hiszen az egyedül álló idősök száma még tovább fog növekedni.

Összességében tehát az utóbbi egy évtized arra utal, hogy a kerület politikája sikeres volt, és lassult a népességcsökkenés üteme és az elvándorlás megállt, sőt az egyenleg pozitívba fordult át. A hosszútávú (2027-ig szóló) előrejelzések is kedvezőek, mivel a Újbuda népességszámának további emelkedésével számolnak. Az emelkedés nem annyira az itt élők természetes szaporodásának eredménye lesz, mint inkább a migrációnak, mely kevésbé a belföldi, sokkal inkább a nemzetközi vándorlásból származhat. A pozitív jelek és előrejelzés ellenére sem szabad elfeledkezni a népességmegtartó, illetve népességnövelő intézkedések szükségességéről, hiszen a kerületek versenyben vannak a lakókért, és a stagnálás 2011-ben is a 2010-es lakónépességhez képest néhány ezer lakossal még mindig kevesebb főt jelent (ez megfelelt a fővárosi 1,4 átlagnak).

Továbbra is kiemelt cél kell legyen a fiatalok kerületben tartása vagy ide vonzása, betelepedésük elősegítése, a számukra kedvező lakókörnyezet megteremtése, fenntartása. Ez azért (is) fontos, mert a természetes fogyással és az egzisztencia-létesítő fiatal korosztályok elköltözésével a népesség elöregedése méginkább felgyorsul, ami a torz társadalmi szerkezeten túl hosszabb távon többek között az önkormányzati ellátórendszerre is nagyobb terhet ró. További lépéseket kell tenni az idősellátás fejlesztésére.

A népesség iskolázottsági mutatói jók, a kerületek között Újbuda a legjobb helyzetűek közé tartozik. Bizonyos városrészeiben kiemelkedően magas a felsőfokú végzettségük aránya. A fővárosi átlagban

idősebb kerületi népesség miatt a gazdaságilag aktív népesség aránya Újbudán elmarad a fővárosi átlagtól, de megfelel a budai kerületek átlagának.

A kerületben élők átlagos egészségi állapota fővárosi összehasonlításban jó. A vezető halálokok a fővárosi átlagnál szignifikánsan alacsonyabbak. Az Újbudán élők születéskor várható átlagos élettartama fővárosi összehasonlításban igen magas. A XXI. századi társadalmakban egyre fontosabbá válik az egészségmegőrzés, melyhez az önkormányzat közreműködése is szükséges: hatékony módszerekkel történő felvilágosító munka, életmódformáló képzések, programok beindítása, melyek segítségével a lakosok saját egészségmegőrzési gyakorlatukat alakíthatják ki. E mellett azonban továbbra is szükség van az egészségügyi szolgáltatás fejlesztésére.

Humán közszolgáltatások

Újbudán az óvodai férőhelyek száma az elmúlt években nőtt, azonban az új – főleg lakóparki - beruházások környékén további férőhelyek lehetnek szükségesek. Jelenleg az óvodák szinte teljes kapacitáskihasználtsággal működnek. Ugyanakkor bizonyos területeken az óvodák funkcióváltására, más területen új óvodai férőhelyek kialakítására lesz szükség.

Az általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma 2013-ban 320 volt. Az általános iskolai tanulók száma az elmúlt években folyamatosan emelkedett. A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya 14-15% körül alakult. A középfokú oktatás feladatellátási helyeinek száma 2001-2012 között jelentősen nem változott; a nappali tagozatos tanulók száma ugyanakkor csökkent. A középiskolai tanulók körében bármely területi szinten vizsgálva jóval magasabb a más településről bejáró tanulók aránya (2013-ban 41,9%).

Újbuda a főváros egyik oktatási központja. A felsőoktatásban tanuló hallgatók nem csak tanulni járnak ide, hanem az egyetemek kollégiumainak jelentős része is itt található. Ez a jelenlét – különösen a bel-budai területeken és a Dunaparton - fontos, meghatározó tényező a kulturális kereslet, a jelen levő népesség korösszetétele és a fogyasztási struktúra szempontjából is.

Újbudán egy önkormányzati fenntartású bölcsőde van (Egyesített Bölcsődei Intézmények), amely azonban 9 telephelyen működik. A civil szervezetek Újbudán összesen 23 intézményt tartanak fenn, ebből 4 bölcsőde, 16 családi napközi és 3 játszóház.

A házirovisi ellátást tekintve Újbuda a közepes terhelésű kerületek közé tartozik. Az egyenletes területi ellátás biztosítása kisebb gondot okoz: míg a házirovisi rendelők lefedik a kerület lakóterületeit, addig a gyermekorvisi rendelők nem. A szakorvisi ellátás megfelelő. A kórházi ellátás hatóköre a kerületen kívülre is kiterjed. A kerületben üzemelő gyógyszertárak száma megfelelő, a területi eloszlás azonban nem egyenletes.

A szociális ellátórendszer kiterjedt: önkormányzati, fővárosi, egyházi és civil szervezetek is tevékenykednek a kerületben. Az idősek bentlakásos otthonainak kapacitása kissé meghaladja a gondozotti számot. Ezért az ellátás pillanatnyilag megoldottnak tekinthető, ám a demográfiai trendek miatt bővítésre kell felkészülni. Az idősek nappali intézményei férőhelyeinek számát már most növelni kell.

A leggyakoribb szociális segélyezési forma a lakásfenntartási támogatás és a gyermekvédelmi kedvezmény.

A kerületi valamint az egyes városrészekhez kötődő lokálisabb jellegű helyi kulturális rendezvényeken évről évre számos lakos vesz részt, ezek az események fontos szerepet játszanak a lakók helyi identitásának s kötődéseinek fenntartásában, megerősítésében.

Újbuda sportolásra és szabadidő eltöltésre alkalmas területeinek fejlesztése és bővítése alapvető fontosságú szempont

Gazdaság

Újbuda kiváló alapokkal rendelkezik a kerület hosszú távú, kiegyensúlyozott fejlődése szempontjából. A XI. kerület gazdasági szempontból az egyik legmeghatározóbb kerülete a fővárosnak, számos hazai és nemzetközi nagyvállalatnak ad otthont, amelyek mind a hagyományos gazdasági szektorokban, mind a modern, versenyképes ágazatokban fővárosi, és országos léptékben is meghatározó jelentőséggel bírnak.

A kerület számos tekintetben a válsággal szemben is ellenállóbbnak bizonyult Budapest más kerületeihez képest. Az ingatlanok jelentősen veszítettek értékükből, de így is megőrizték relatív magasabb értéküket, a vállalkozások gazdasági teljesítménye is jelentősen visszaesett, azonban így is mind a teljes kibocsátás, mind a jövedelmezőség tekintetében a fővárosi kerületek átlagos szintjénél jobban teljesített. A válságot követő kilábalás tekintetében a kerület gazdasága felemás képet mutat, és várhatóan a kilábalás sikere az eddig kiaknázatlan adottságok, és lehetőségek feltárásában és hasznosításában rejlik.

A megfelelő gazdasági alap ellenére egyes területeken a kerület évek óta romló, vagy stagnáló képet mutat. A helyi népesség jövedelmi pozíciója az elmúlt időszakban stagnál, potenciális vásárlóereje az átlagnál nagyobb, de nem kiemelkedő, a társadalom gazdasági aktivitás tekintetében átlagos, a társas vállalkozások statisztikai állományi létszáma az elmúlt évben csökkent, a hozzáadott érték termelés szintén csökkent. A kerület idegenforgalmi adottságai, vonzereje sokrétű, azonban jelentős részben kiaknázatlan. Figyelemre méltó, hogy a kiskereskedelem és vendéglátóipar tekintetében az elmúlt időszakba a stagnálás volt jellemző, azonban a kiskereskedelmi szektor várható átrendeződéséből (különösen az agglomeráció vonatkozásában) a kerület jelentőset profitálhat.

Egyedülálló adottsága a kerületnek, hogy rendkívül jól ellátott a felsőoktatási intézményekkel, kutatóhelyekkel, K+F intézményekkel, amelyek a vállalkozásokkal való együttműködés által jelentős gazdasági potenciállal rendelkeznek, figyelembe véve a képzésben (duális) rejlő lehetőségeket is.

A gazdaságfejlesztés számára kiemelt figyelmet szükséges fordítani a helyi KKV szektor megerősítésére, mert a jelenlegi gazdasági teljesítmény erősen függ a kerületben működő nagyvállalat teljesítményétől. A helyi gazdaság megerősítésének egyik fontos feltétele a kerületen belüli elérhetőségi viszonyok javítása, a városrészek közötti kapcsolatok erősítése, ezzel együtt az alközpontok komplex fejlesztése. A kerületben még számos helyen integrált városrehabilitációs programokra van szükség (városközpontok, barnamezős területek), amelyek a helyi gazdaságfejlesztés fontos eszközei lehetnek a jövőben.

Az önkormányzat gazdálkodása kiegyensúlyozott, de szűkülő központi forrásokkal rendelkezik, ezért elengedhetetlen új bevételi források, finanszírozási formák kidolgozása és bevezetése, amelyhez nélkülözhetetlen a lakóközösség szerepvállalásának kiterjesztése.

A lakosság iskolázottsági szintje magas. A munkanélküliség mértéke alacsony. Kreatív, alkotó közösség alapjai vannak meg a kerületben, amelyet mutat, hogy Budapest start-up vállalkozások jelentős része újbudai székhellyel rendelkezik.

A helyi gazdasággal kapcsolatos elemzés alapján a következő jellemzők rajzolódnak ki:

- a helyi vállalkozások függetlenül működnek, nincsenek kezdeményezések stratégiai szövetségek, klaszterek egymáshoz kapcsolódó tevékenységláncok létrehozására;

- a kerület gazdasága a szereplők nagysága alapján aszimmetrikus, relatív gyenge a helyi KKV szektor;
- a helyi gazdaság fejlődését erősen gátló tényező a kerület tagoltsága, a városrészek közötti kapcsolatok gyengesége;
- a turisztikai adottságok kihasználtsága alacsony (pl.: szálláshelyek hiánya, hiányos vendéglátóipari kapacitás, szolgáltatások hiánya, stb.);
- a kerület oktatási, kutató-fejlesztő helyekkel gazdagon ellátott, a gazdasági szereplőkkel való széles körű kapcsolat kiépíthetősége fejleszthető;
- a kerület gazdasági szempontból számos belső tartalékterülettel rendelkezik, amelyek alközpontok komplex fejlesztése, a Duna menti barnamezős területek fejlesztése által hasznosítandók.

Közlekedés

Újbuda közlekedési infrastruktúrája a múlt század folyamán folyamatosan fejlődött, azonban még ma is találhatóak a kerületben olyan területek melyek szerkezete kialakulatlan. A kerület közlekedési rendszereit erősen befolyásolják a földrajzi viszonyai, s a fővárosban való elhelyezkedése. A főváros nyugati kapu funkciójából eredően erős az átmenő forgalom, mely a közlekedésből eredő ártalmakat okoz. A pozíciójából következően az nemzetközi-, országos- és regionális forgalmak is a kerületen keresztül érik el a fővárost. A vasútvonalak és egyes főutak (M1-M7 autópálya bevezető szakasza – Budaörsi út) erős területelválasztó hatással bírnak a kerületen belül, mely alapvetően meghatározza Újbuda szerkezetét is. Az elvágott kerületrészek közti kapcsolathány miatt jelentősen megnövekednek az útvonalak az egyes területeken belül, mely a forgalmi terhelés koncentrációját eredményezi.

Közúti közlekedés szempontjából kedvező a Kelenföldi városrész észak-déli és kelet-nyugati úthálózati szerkezete, mely lehetőséget ad a forgalom megosztására. Azonban a hegyvidéki területeken kevés a gyűjtőutak főhálózati kapcsolata, melyek így a Budaörsi út csomópontjaira terhelnek. A kerület egyes területein (városhatás környéke) bár a területhasználat már folyamatosan alakul át, azonban a közúthálózat még kiépítetlen. Közúti kapcsolatok szempontjából nagy hiányosság a Dunán keresztüli közlekedési kapcsolatok hiánya.

Közösségi közlekedés szempontjából Kelenföld és Lágymányos magas színvonalon ellátott, valamint kiterjedt a villamosvonal hálózat is. Azonban a hegyvidéki területek ebben is hátrányban vannak, itt találhatóak ellátatlan területek.

Bár az elmúlt időszakban sokat fejlődött a kerékpáros közlekedés, nincs összefüggő kerékpáros hálózat.

Parkolási problémák főként Lágymányoson, a BME és az Infopark területein megoldatlanok, valamint a lakótelepeken.

A kerület közvetlen Dunaparti szakasszal rendelkezik, azonban a több mint 8 km hosszú szakaszon a vízi közlekedéshez szükséges infrastruktúra a kerületben egyelőre többnyire kiépítetlen.

A kerület közlekedési rendszereinek fejlesztése erősen függ a fővárosi fejlesztési elképzelésektől, s az összvárosi rendszerektől.

A kerület külső közösségi közlekedési kapcsolatainak fejlesztése szempontjából fontos fejlesztések:

- 4. metróvonal I. üteme 2014-ben megvalósult beruházás. A vonal meghosszabbítása a Virágpiacig a közúti forgalom csökkentése érdekében a következő ütemben szükséges fejlesztés 2025 – 30 közötti időszakra ütemezi a BKRFT. A Fehérvári úti, Budafok felé elágazó vonalszakasz távlati elképzelés.

- A MÁV vonalakon az elővárosi közlekedés bevezetésének előkészítése Kelenföld-Érd irányban megvalósult, a Hegyeshalmi vonalon későbbi ütemben kerül sor az elővárosi forgalom feltételeinek kialakítására.
- A villamosvasúti fejlesztések közül rövid távon megvalósul:
 - az 1-es villamos kiépítése folyamatban van a Rákóczi hídtól I. ütemben a Fehérvári útig, II. ütemben az Etele térig tervezés alatt áll, építése 2020-ig várható.
 - Budai fonódó villamosközlekedés I. ütemének beruházás előkészítése megkezdődött.
- Távlati fejlesztések:
 - a Műgyetem rakpart – Pázmány Péter sétány – Dombóvári úti budai fonódó villamos III. ütem megvalósítása későbbi ütemben (2020-25 között) várható
 - az Albertfalvai hídon a 3-as villamos átvezetése
 - a Duna Rákóczi hídtól délre eső szakaszán a személyhajózás beindítása, 2020 után.

A kerület külső közúti közlekedési kapcsolatainak fejlesztése szempontjából fontos fejlesztések:

- A Duna-hidak megvalósítása állami-fővárosi feladat. Az Albertfalva-Csepel - híd a fővárosi főúthálózat – fejlesztés legfontosabb feladatai között, 2020-25 közötti megvalósítással szerepel. A Galvani úti híd építésének ütemezése bizonytalan, Észak-Csepel fejlesztésétől függ.
- Az Albertfalvai Duna-hídhöz kapcsolódó ún. „Körvasút menti körút” Egér útig terjedő szakasza, egyik változatban jelentős részben alagútban vezetve, másik változatban a Kővirág sor irányában kiépítve, távlati elképzelés.
- Budaörs felé a Törökbálinti út kiépítése, illetve az M1-M7 autópálya északi oldalán tervezett kapcsolat a hosszútávú időszakban megvalósítandó.

A kerületen belüli főúthálózati fejlesztések:

- A Budaörsi út –Egér út csomóponttól a törökbálinti útig a és Törökbálinti út kiépítése a területfejlesztéssel összefüggő beruházás.
- Hamzsabégi út: a fővárosi TSZT-ben szerepel, megvalósítása bizonytalan.
- A Somogyi út kiépítése az Etele tér és Egér út között.
- A fő- és gyűjtőút hálózat csomópontjainak forgalombiztonsági célú fejlesztése.

A kerület belső úthálózatának fejlesztése:

- Kiépítetlen úthálózati területeken a gyűjtő és lakóutak burkolása (Madárhegy, Pösinger major)
- Forgalomcsillapítási területek bővítése (Lágymányosi)
- Nagy forgalmat keltő területi fejlesztések kapcsolatainak kiépítése
- A kerület tömegközlekedési szempontból nem megfelelően ellátott területein autóbuszjáratok indítása

A kerület kerékpáros és gyalogos közlekedésének fejlesztése:

- A fővárosi kerékpárút hálózat hiányzó szakaszainak megvalósítása
- Vasútvonalak külön szintű gyalogos és kerékpáros külön szintű keresztezéseinek kialakításával a közlekedésbiztonság és a szolgáltatási színvonal javítása
- Kerékpáros közlekedési célok kapcsolatainak és infrastruktúrájának biztosítása

A kerületben a parkolás fejlesztése:

- Közterületi parkolás rendezése
- Az új beépítéseknél megvalósítandó parkolók (garázsok) megvásárlásának szorgalmazása.
- Parkolókapacitás növelése a városközponti és lakóterületeken
- P+R rendszer fejlesztése (Kelenföldi pályaudvar környezete, Virágpiac környezete)

Környezetvédelem és településüzemeltetés

A kerületben a hagyományos ipari termelés megszűnésével a környezet állapota kedvezően változott a 90-es évektől kezdődően. A bevezető autópályák, átmenő utak, észak-déli Duna-menti forgalom növekedése, a kerületet felszabdoló, az átjárhatóságot korlátozó vasútvonalak kedvezőtlen terhelése viszont fokozottan jelentkezik az érintett területeken.

Építésföldtani korlátot jelentenek a felszínmozgás-veszélyes területek, csúszásveszélyes területek, fokozottan érzékeny területek a nyílt karsztok, valamint az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvíz-hasznosítást szolgáló védőterületei, a beépített vagy beépítésre szánt mély fekvésű területek. Korlátozást és előnyt egyben jelent a meredek területek városképi értéke, a kilátás-rálátás lehetősége. Különleges természeti, földtani értékek és turisztikai lehetőségek a barlangok, részben hasznosítva, részben további lehetőségeket rejtve. A lágymányosi iparterület átalakulásával talajszennyezés már nem okoz gondot, a kármentesítések megtörténtek. Potenciális talajszennyezés az illegális hulladéklerakók területe, másodlagos talajszennyezés a főközlekedési utak mentén jelentkezik, rendezéssel, növénytelepítéssel megoldandó feladat.

Az elmúlt évek fejlesztései következtében a Duna vízminőségi paraméterei kifejezetten javultak, így a Duna-part rekreációs szerepe egyre megalapozottabb. A kisvízfolyások rendezetlen telek- és tulajdonviszonyai, a határérték feletti vízminőségi értékek, a medrek építettsége miatt a patakok és parti sávok nem működnek tényleges zöldsávként. A patakok revitalizációja a Duna Stratégiához kapcsolva felértékelne jelentős területeket. Különleges érték a tradicionális keserűvíz- és ásványvíz kitermelés, a kitermelés szabályainak, a védőterületnek új kijelölése elkészült. Kiemelkedő érték a termásvíz, a gyógyvíz, a források a Gellérthegy lábánál és a Szt. Imre kórház területén. A korábbi Erzsébet gyógy-és üdülőközpont termásvize jelenleg kihasználatlan fejlesztési lehetőség.

A Budai-hegység kedvező légáramlatai, a Duna menti átszellőzés, a völgyeletek jó átszellőzése – különösen lakóterületeken -, a szélcsend esetén szintkülönbségből eredő légmozgás, az erdők, mezőgazdasági területek tisztító hatása jó klimatikus adottságokat jelent. Kedvezőtlen hatásúak viszont az átszellőzési sávokban épült utak, a sűrűn beépített belső városrészek hőszigetethatása, s a helyi hőszigetek kialakulása a lakótelepeken. A kedvező adottságok lehetőséget adnak a budapesti zöldgyűrű fejlesztésére, belső városrészekben zöldfolyosók kialakításával, belső udvarok zöldítésével, lakótelepeken klimatizáló zöldtetőkkel, új beruházásoknál zöldtetők előírásával a városi klíma javítására.

A budapesti trenddel összhangban jelentősen csökkent az ipari eredetű kibocsátás; a közlekedési eredetű szilárd anyagok kibocsátása viszont növekedett. Kiemelt szennyezők a bevezető és a kerületen áthaladó utak, az utak mentén fokozott növénytelepítés és fenntartás szükséges. A Hamzsabégyi út -budapesti TSZT-ben szereplő - kiépítése számottevő környezeti terhelést jelentene a lakóterületen, egyben a beállt parksáv megszüntetését vonná maga után, környezetvédelmi szempontból kedvezőtlen. Üzemi kibocsátók között jelentős, határérték alatti kibocsátású a Budapesti Erőmű Zrt - Kelenföldi Erőmű. Alsó küszöbértékű veszélyes anyaghasználatú üzemek: Budapesti Erőmű Zrt. - Kelenföldi Erőmű, Caola Zrt. Működő felületi

szennyezőforrás a Hamzsabégi úti buszgarázs, védősáv nélkül idegen testként ékelődve a lakóépületek közé.

A kerület zajhelyzetét alapvetően a közúti közlekedés határozza meg. A főutak mellett mind nappal, mind éjjel 5-10 dB-lel nagyobb zajterhelés észlelhető.

Üzemi zajkibocsátás a termelési tevékenység leállításával gyakorlatilag megszűnt, a Hőerőmű működése a kerületben a legjelentősebb, de nem okoz zajkonfliktust. Repülési zaj a Budaörsi repülőtér környezetében jelentkezik, zavaró zajterhelést nem okoz. A zajkibocsátásra helyi rendelet vonatkozik, a rendezvények, szórakozóhelyek helykiválasztásával kapcsolatosan kell számítani fokozott lakossági érzékenységre.

A fővárosban a hulladékkezelési közszolgáltatás működtetése alapvetően fővárosi önkormányzati feladat. A kerületben a termelési hulladékok mennyisége jelentősen lecsökkent az elmúlt 25 évben, a lakossági hulladék mennyisége viszont jelentősen növekedett a fogyasztási szokások átalakulásával. A szelektív hulladékgyűjtés jelenleg a házhoz menő szelektív gyűjtés közszolgáltatás része, az FKF Zrt.. kezelésében. A gyűjtőszigetek megszüntetése konfliktust jelent azokon a területeken, ahol még nincs házhoz menő szelektív gyűjtő, és problémát jelent a megmaradt szigetek a hulladék felhalmozása. A megszüntetett szigetek helyei rendezendőek, egyben lehetőség közterület-zöldfelület fejlesztésre.

Lakossági hulladékudvar a Bánk bán utcában működik, azonban mérete kicsi, gyűjtőköre kevés, s zavaróan a lakóterületbe ékelődik, hely keresése szükséges. Zöldhulladék helyben tartására komposztálási program működik, (tavasszal és ősszel keretosztás), kerületi lerakó építése nincs tervben.

Probléma és értéktérkép

A kerületet átfogóan érintő problémákat és értékeket külön tematikus térképeken ábrázolva is összegeztük. A térképek jól kiemelik a kerület jelentősebb, az épített környezetre vonatkozó előnyös és hátrányos vonásokat.

Problématérkép

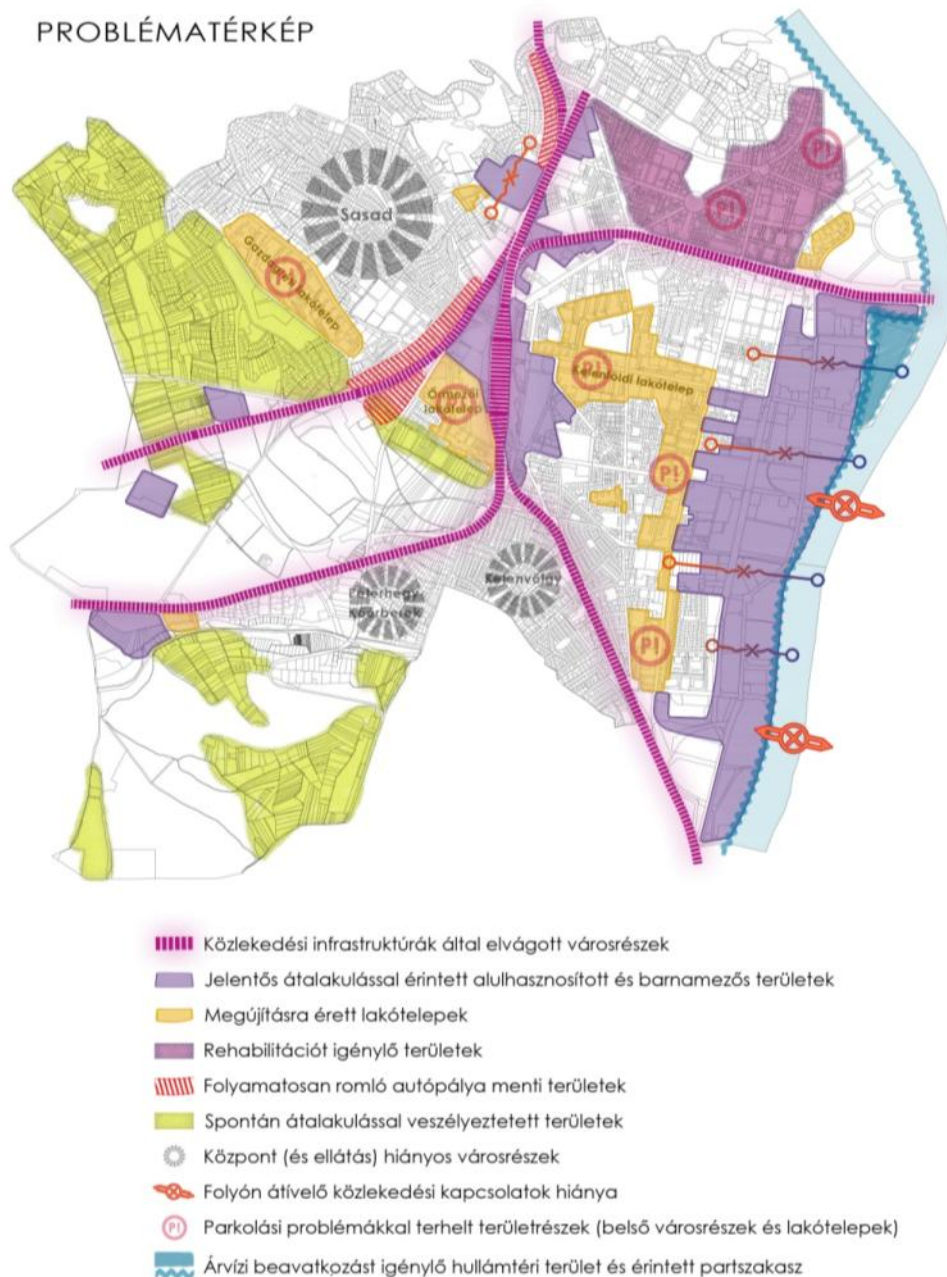
Az egyik a kerület szempontjából meghatározó elemek a közlekedési infrastruktúrák, az M1-M7 autópálya bevezető szakasza és a vasútvonalak központban a Kelenföldi pályaudvarral. A **közlekedési infrastruktúra nyomvonalak erős elválasztó hatása** eredményeként az egyes városrészek erősen elszigetelődnek egymástól. A közlekedésből eredő kibocsátás károsan befolyásolja a környezetet, de az épített környezetre is hatással van, a nyomvonalak mentén nagyobb a területek degradálódása, illetve a spontán területhasználat lehetősége.

A közlekedési rendszer hiányosságaiból eredő probléma a **Dunán átívelő kapcsolatok hiánya** a Csepel-szigettel. A kör irányú kapcsolatok megléte nélkül a forgalom az amúgy is zsúfolt központi területeket terheli, még annak ellenére is, hogy a kelenföldi városrész észak-dél és kelet-nyugat irányú úthálózata kedvezőnek mondható.

A **parkolási problémákkal** küzdő területek a kerület belső városrészei (Lágymányos zárt sorúan beépített területei), és a kerületi lakótelepek. A probléma forrása hasonló, vagyis, hogy a korábban épült városrészek természetesen nem a mai mobilitási és gépjármű-használati igényekhez igazodóan épült ki. Ezen területek rehabilitása folyamán általánosan az egyik legnagyobb megoldandó probléma a parkolási kérdés.

A belső városrészekben további problémát okoz a zöldfelületek hiánya, mely az amúgy zöldfelületekben gazdag kerületben is jelentkezik. A **rehabilitációt igénylő területek** egyik csoportja az un. „klasszikus tömbrehabilitációt” igénylő területek a többé-kevésbé jó állapotban lévő, kialakult városias tömbök.

A megújításra érett területek másik csoportja a XX. század második felében, különböző építési technológiával épült **lakótelepek**. A legfontosabb kezelendő problémák az épületállomány és a lakások folyamatos állapotromlása, a közterületek elhanyagolt állapota, és a parkolás. A beépítések esetében ráadásul a köz- és magánterületek viszonya is megváltozott, mely a mai helyzetben felülvizsgálandó kérdés. A folyamatosan romló fizikai-esztétikai állapot mind hozzájárul a lakótelepekről kialakult alapvetően negatív képhez, melynek társadalmi hatásai is jelentkeznek.

13.2. ábra: Probléma térkép

Forrás: Saját szerkesztés

A kerület jelentős **barnamezős és alulhasznosított területekkel** rendelkezik. Az egykori gazdasági-ipari hasznosítás visszaszorulásával illetve megszűnésével a területek elhagyatottá váltak. A privatizálás

folyamatának következtében a tulajdonosi szerkezetük megváltozott, sok esetben a területek átalakulásának gátjai lettek az elaprózódott tulajdonok. Sok helyen átmenetinek tekinthető a jelenlegi használat. Az egykori gazdasági telephelyek épületeit kisebb-nagyobb vállalkozások (autójavító műhelyek, kereskedések, kisebb nyomdák, egyéb szolgáltatással foglalkozó cégek) foglalják el. Előfordul olyan eset is azonban, hogy a telepek teljesen elhagyatottak és kihasználatlanok, még átmeneti hasznosításuk sincsen. Ilyen területeket elsősorban a kelenföldi és az albertfalvai egykori ipari területeken találhatunk, de előfordulnak a vasút mentén több helyen, de a külterületi városrészekben is elszórtan. A kerületben jellemző és további problémaforrás, hogy a barnamezős területek jelentős része a Dunaparton helyezkedik el. Az egykori ipari sáv így éppen a belső lakórészek és a folyó között helyezkedik el, ezzel korlátozva a „város kijutását a partra”.

A **spontán átalakulással veszélyeztetett területek** elsősorban a kialakulatlan, illetve átalakulás előtt álló egykori üdülő és kertés mezőgazdasági területek. A jellemzően külterületi illetve alacsonyabb intenzitású területhasználatok átalakulása az elmúlt időszakban már megindult, azonban ezek irány nem tisztázott. Az ilyen területeken a nagyvárosok területén és azok környezetében mindig nagy a nyomás, hiszen kedveltek a nagyváros zsúfoltsága elől a kertvárosokba vágyó lakosság számára. A kialakult kertvárosi részekkel szemben az ingatlanok árai alacsonyabbak, azonban a területek infrastruktúrája (közlekedés, egyes közművek, alapellátás) általában erősen hiányos.

A több központra épülő városszerkezet a fenntartható városok egyik jellemzője, melynek a lényege, hogy az alközpontok hálózatára épít, ahol a mindennapi élet viteléhez szükséges funkciók jelentős része rendelkezésre áll. A kisebb-nagyobb alközpontok megléte lecsökkenti a városon belüli mozgás kényszerét. A **központ és esetenként alapellátás hiányos városrészek** a kerületben Sasad, Kelenvölgy, Péterhegy és Kőérberek.

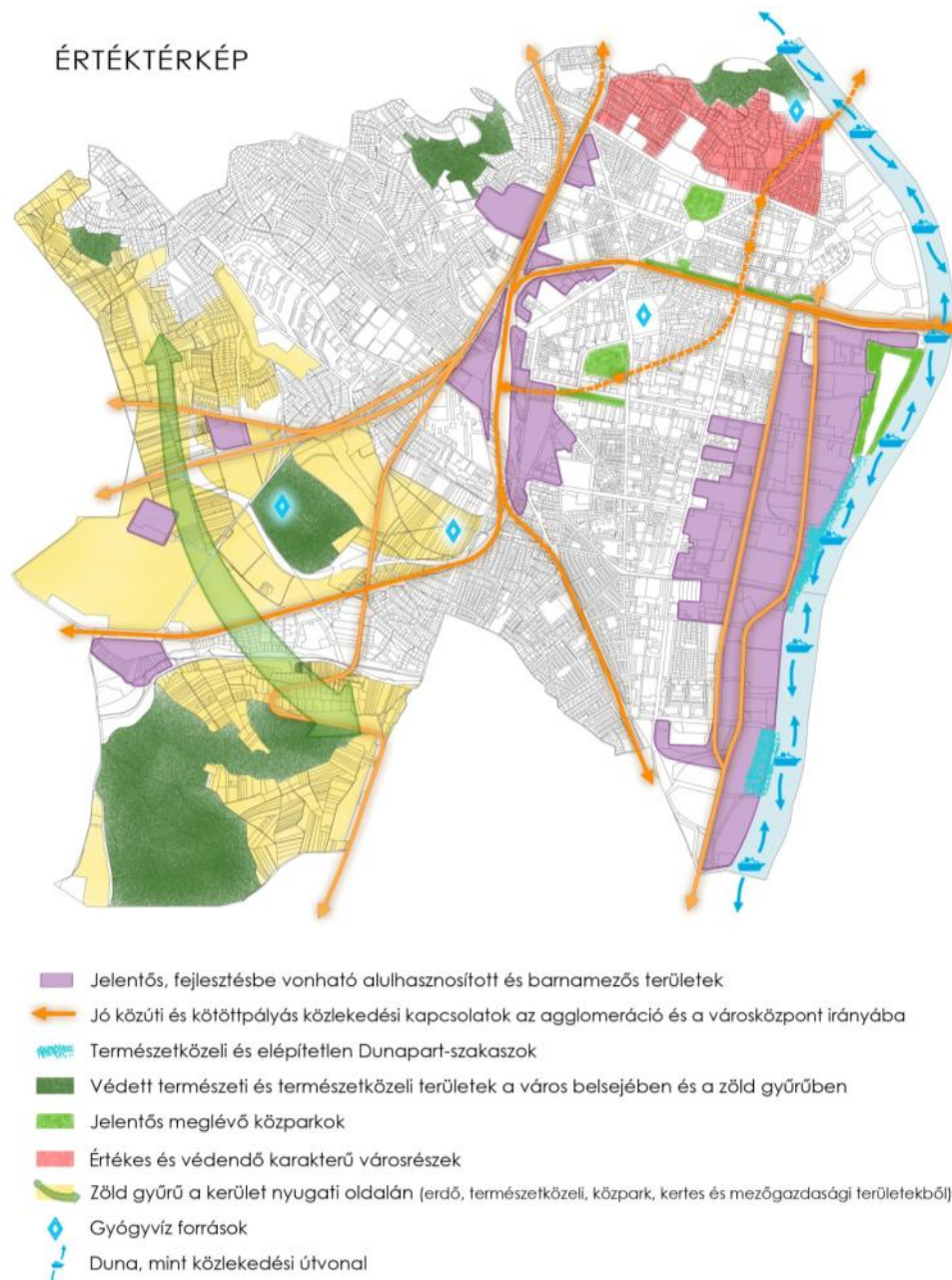
A kerület majdnem 8 km hosszú Dunaparti szakasszal rendelkezik, ezért az **árvízi védekezés** is a feladatok közé tartozik. Bár a kerület nem tartozik a legveszélyeztetettebb szakaszokhoz, azonban az elmúlt évek nagyobb árhullámai nem kerültek el. Az egyes szakaszokon különböző problémák jelentkeznek. A Szent-Gellért rakparton a kerület északi határától a Petőfi hídig a védvonal állapotromlása következett be, a támfu több helyen megrogyott, illetve rossz állapotú. Az elmúlt időszak tapasztalataira építve megváltoztak az előírások, mely mértékadó árvízszint emelkedését jelenti. Ezért az árvízi védekezés felülvizsgálata, a védvonalak emelése vált szükségessé. A Kopaszi-gát és környezete az elsődleges védvonalon kívül esik, vagyis hullámtéri terület, ezért árvizek levonulása idején víz alá kerülhet.

Értéktérkép

A problémák forrása több esetben értéket is képvisel. Az egyik ilyen a vasúti és közúti közlekedési nyomvonalak áthaladása, amely **jó külső közlekedési kapcsolatokat** biztosít a környező területekkel, az agglomerációval és a városközponttal, de nemzetközi és országos szinten is.. Bár több helyen fejlesztésre szorul, hogy a kedvező pozícióból fakadó előnyöket ki lehessen aknázni, de maga a kapcsolat mindenképp érték, melyet érdemes és ki is kell használni.

A másik, jelenleg még problémaként jelentkező tényező a **barnamezős és alulhasznosított területek** megléte. Ezek a városfejlesztés aranytartálékai, mivel leromlott állapotuk ugyan nem kívánatos, de az un. zöldmezős beruházásokkal ellentétben az infrastrukturális ellátásuk adott és biztosított. A fenntartható városok egyik ismérve, hogy a beépített és beépítetlen területekkel is racionálisan bántva inkább újrahasznosít, mint extenzíven fejlődik. Ezért ezek a területek a városfejlesztés elsődleges célterületeivé

kell, hogy váljanak, átalakulásukat, új funkciókkal való megtöltésüket mindenképp támogatni kell. Az alulhasznosított területek egy részén ma is az eredeti funkció működik, azonban ezek kihasználtsága nem területhatékony. Azonban a városszerkezetben elfoglalt pozíciójukból fakadóan felmerül az átalakulásuk igénye. Ilyenek a kerületben a Petőfi laktanya a Budaörsi úton és a Kelenföldi Hőerőmű a Budafoki út mentén (mely működési feltételei mára jelentősen csökkenthetőek lennének).

13.3. ábra: Érték térkép

Forrás: Saját szerkesztés

Jelentős értéket képvisel a kerület **Dunaparti szakasza**, mely ellentétben a főváros belső területeivel még elépítetlen, s a közlekedési nyomvonalak sem vették igénybe. Egyes szakaszokon ez a sáv kiszélesedik, mely nem csak sétány kialakítására alkalmas így, de kisebb-nagyobb zöldfelületi bővületekre ad lehetőséget. A kedvező város és Duna kapcsolat megteremtése tehát több ponton is adott.

A Duna szakasz a **vízi közlekedés lehetőségét** is kínálja, tovább bővítve a kerület kedvező közlekedési kapcsolatrendszerét. Jelenleg a hajóforgalom csak a Petőfi hídtól északra indult be, azonban az ettől délre eső területeknek a is fennáll a lehetőség, mely így egyelőre kihasználatlan.

A kerület épített környezete szempontjából értékes és **védendő karakterű városrészek** a belső városrészek, Szentimreváros, Gellérthegy, Lágymányos egyes tömbjei. A magas státuszú lakóterületi értéket képviselnek, még abban az esetben is, ha állapotuk nem mindig megfelelő, s rehabilitációt igényelnek.

A kerület **jelentős természetközeli területekkel**, erdővel és gyepekkel tarkított, melyek nem csak a városhatárban, de a város belső szövetében találhatóak. Ilyenek a Sas-hely és a Gellért-hegy beépítetlen részei, melyek nem csak zöldfelületi és természetvédelmi értéket képviselnek, hanem a városi látkép meghatározó elemei is. A védelmük természetesen kihívást jelent, hiszen szigetszerűen jelennek meg a beépítés között. A kerület fővároson belüli zöldfelületi rendszerében elfoglalt szerepét figyelembe véve láthatjuk, hogy a Budai hegyek erdősávja itt zárul a Duna felé a Kamaraerdővel. A védett keserűvízes területek, a Budaörsi repülőtér zöldterületei és kifutója és mezőgazdasági kertes területek is fontos biológiailag aktív zöldfelületek a város nyugati felén a **főváros zöld gyűjűjének** alkotóelemei.

A kerület nagyobb kiterjedésű zöldfelületekkel is rendelkezik, a városon belül. Újbuda szerencsére a nagyobb **városi parkok** és nagy zöldfelülettel rendelkező intézmények tekintetében is előnyös helyzet van, hiszen a városon belül általában az egyik probléma a zöldfelületek hiánya. Bár a lakótelepek közterületei gyakran nem a kívánt minőségűek, azonban már érett növényállománnyal rendelkeznek és hálózatszerűen jelentős zöldfelületeket jelentenek.

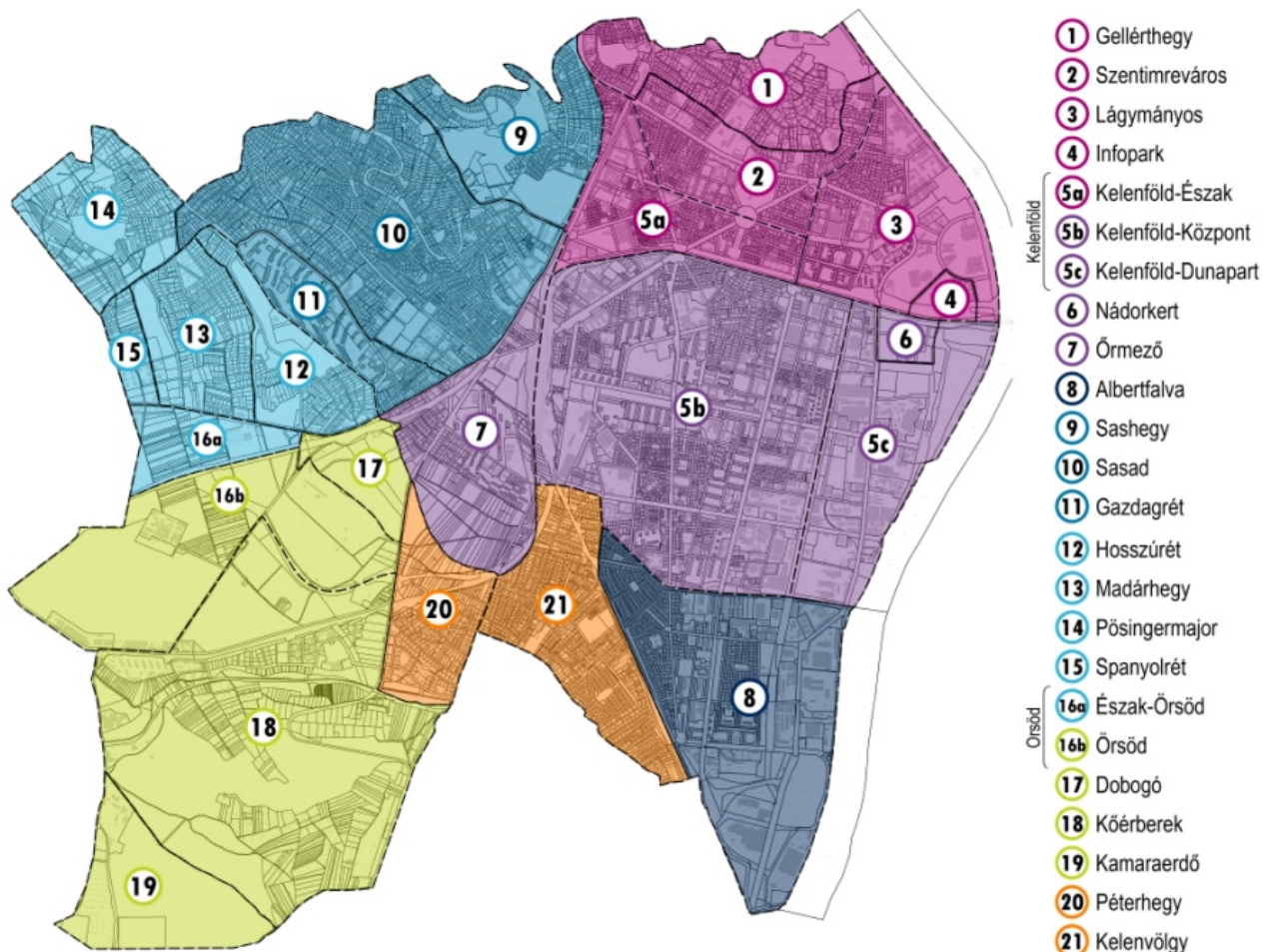
A kerületben találunk értékes **forrásokat**, melyek eleve védett értékek, azonban gyógyászati és turisztikai szempontból is értéket képviselnek. Ilyenek a kerületben a Gellért Gyógyfürdő forrásai, az Apenta ásványvíz palackozó kútja, a Szent Imre Kórház meleg vizű kútja és a Dél-Budai keserűvizek (Ferenc József és Hunyadi János keserűvíz kutak).

2.2. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

2.2.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

A fővárosi kerületek tekintetében a városrészeket a Fővárosi Közgyűlés 94/2012 (XII.27.) rendelete határozza meg, mely alapján 21 db önálló rész van a kerületben. A pontos, általában közterületekhez és közlekedési nyomvonalakhoz kötött lehatárolásokat a rendelet részletesen ismerteti.

Újbuda azonban igen nagy kiterjedésű, s ezen belül változatos kerület, ráadásul erősen meghatározza a nyomvonalas infrastruktúrák elválasztó hatása. Ezért bizonyos városrészek önmagukban sem alkotnak egységet.

14.1 ábra: Újbuda városrészei és területi felosztásuk

Forrás: Saját szerkesztés

Gellérthegy – Szentimreváros – Lágymányos – Infopark – Kelenföld-Észak

A kerület belső városrészei a Kelenföld – Ferencváros vasútvonal, a Budaörsi út, az északi kerülethatár és a Duna által határolt terület egység. A kerület belső városrészei, melyek karakterükben sok mindenben

eltérőek, azonban funkcionálisan és szerkezetileg egy egységet alkotnak. Itt találjuk a kerület központi területeit, igazgatási központját, jelentős oktatási, kulturális és gazdasági intézményeket.

Kelenföld-Központ – Kelenföld-Dunapart – Nádorkert - Őrmező

A kerület talán legheterogénebb városrészei, jelentős átalakuló, vagy átalakulás előtt álló területtel. Két nagyobb kiterjedésű lakótelepi részt is találunk itt, név szerint a Kelenföldi lakótelep (Etele út – Fehérvári út tengelyében), valamint az Őrmezői lakótelep. A kelenföldi Duna-parton egykori ipari területek, mára un. barnamezős területek találhatóak. Őrmező és Kelenföld között húzódik a Kelenföldi pályaudvar, mely fizikailag így elvága a városrészeket, azonban a pályaudvar fejlesztése szempontjából a két oldal erősen kapcsolódik egymáshoz, így egy egységként való kezelése mindenképp indokolt. Őrmező városrész déli részei már a beépítetlen természetközeli terület (Ferenc József keserűvíztelep), mely beépítetlenségével már inkább külterületi jellegű.

Albertfalva

Albertfalva mint önálló városrész alkot egységet, mindazonáltal szerkezetileg a kelenföldi városrész déli meghosszabbításaként, nem válik el éles határral. Nyugati fele jelentős kertvárosias terület, valamint értékes kisvárosias lakóterületekkel is rendelkezik. Északi irányból a lakótelepek és a Duna parti barnamezős sáv is ide fut ki. A Mezőkövesd úttól délre eső területek az albertfalvai városközpont fejlesztési célterületei, azonban jelenleg kialakult állapota alapján inkább városrészi, elsősorban a nagy kereskedelmi egységek által meghatározott terület.

Sashegy – Sasad - Gazdagrét

Az M1-M7 autópálya bevezető szakasza (Budaörsi út) mentén, attól észak nyugatra elhelyezkedő hegyvidéki városrészek. A Sas-hegy a városon belüli természetközeli és védett zöldterület. Sasad és Sashegy városrészek kedvelt és magas értékű kertvárosi és szabadonálló társasházak területek, melyek azonban sok tekintetben ellátáshiányos területek, hiányoznak a központképző funkciók. Jellegükben és szerkezetileg sok tekintetben inkább a XII. kerület hasonló (és csatlakozó) beépítésű területeihez kapcsolódnak. Gazdagrét domborzatilag a sasadi részhez csatlakozik, de a beépítési karaktere miatt a lakótelep önálló egységet képez. Ettől függetlenül sok tekintetben funkcionálisan sok mindent képes pótolni a sasadi városrész hiányosságaiból.

Hosszúrét – Madárhegy – Pösingermajor – Spanyolrét – Észak-Örsöd

A városhatár közelében elhelyezkedő városrészek egykor kertes mezőgazdasági és külterületi jellegű használatúak voltak, azonban az elmúlt időszakban jelentős átalakulás indult meg a területükön. A telkeket eladták, s elsősorban kertes lakóterületek és alacsonyabb intenzitású lakóparki beépítések jelentek meg. A terület északi részén található a Rupp-hegy, mely természetvédelmi terület. A folyamatos átalakulástól függetlenül elmondható, hogy a városrészek szerkezete még nem alakult ki, sok a még ma is beépítetlen, vagy a korábbi üdülő jellegű területfelhasználású rész. A kialakulatlanság másik következménye, hogy infrastrukturális hiányok is jelentkeznek (burkolatlan utak, egyes közművek hiánya). Az elsősorban lakóterületként átalakuló területen további problémát okoz, hogy a lakófunkción túl az azt kiegészítő egyéb ellátást és szolgáltatásokat nyújtó funkciók nem alakultak ki. Ennek következtében már ma is jelentkeznek pl. alapellátási problémák, s ha az átalakulás az eddigi trendeket követi, akkor ez csak fokozódni fog. Az M1-M7 autópálya elválasztó hatása miatt a városrészi lehatárolások alapján Örsödhöz tartozó Virágpiac és a környezete szerkezeti szempontból a hosszúrét és madárhegyi területekhez kapcsolódik. Az autópálya

mentén, a tervezett 4-es metróvonal végállomásaként ez a terület jelentős központképző erővel rendelkezik, melynek természetesen egyik fő feltétele a város irányú közösségi közlekedési kapcsolat kiépülése.

Örsöd – Dobogó – Kőérberek – Kamaraerdő

Örsöd, Dobogó, Kőérberek és Kamaraerdő a kerület külterületi jellegű, jellemzően beépítetlen területei. Jelentős természetvédelmi területek, erdők, gyepek, mezőgazdasági területek és kertes mezőgazdasági területeket jellemzik a területet. Itt találjuk a keserűvíztelepeket (Örsöd), valamint a városhatárnál helyezkedik el a Budaörsi repülőtér. Az elmúlt időszakban a Kőérberekben jelentősebb lakóterületi fejlesztés indult meg a Hosszúréti patak mentén (Kőérberek Tóváros)

Péterhegy - Kelenvölgy

Péterhegy és Kelenvölgy jellemzően kertvárosi városrészek, a kerület déli részén, a Kelenföldi pályaudvar alatt elágazó vasútvonalak által közrezárva. Bár közigazgatásilag a XI. kerület része azonban funkcionálisan és szerkezetileg is az budafoki kertvároshoz csatlakoznak. Kelenvölgy a hagyományosan kertvárosi városrész, míg Péterhegy újonnan beépülő lakóterület.

2.2.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolásához a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete ad iránymutatást. E szerint az egybefüggő területeket kiválasztásánál a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aktív korúakon (15-59 év) belüli arányát kell alapul venni. Erős kritérium, hogy a területen élő népesség száma elérje az 50 főt.

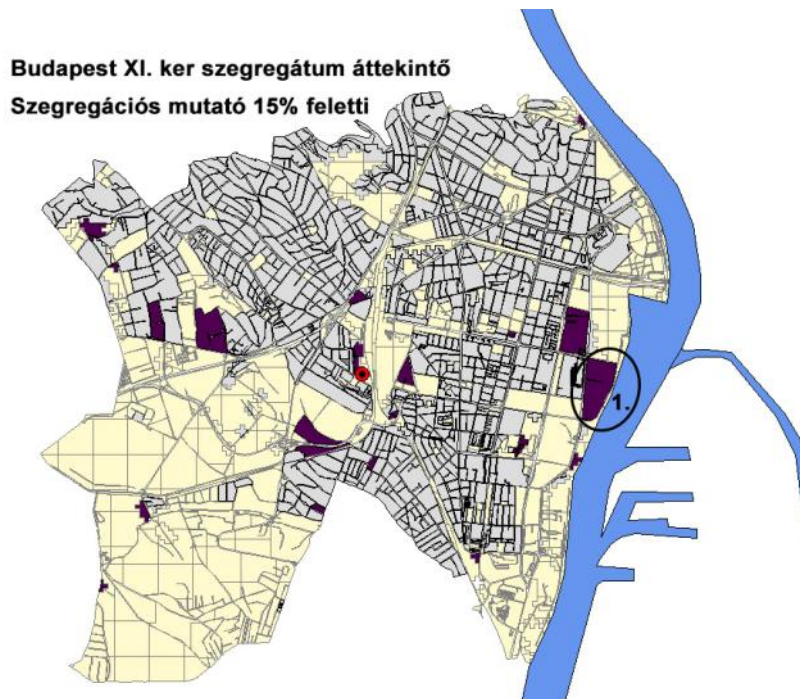
Az Újbudára érvényes szegregációs mutatók határértékei

Szegregált terület	a mutató értéke nagyobb egyenlő, mint 20%
Szegregációval veszélyeztetett terület	a mutató értéke nagyobb egyenlő, mint 15%, de kisebb, mint 20%

A mutatók tömbökre kerültek kiszámításra. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

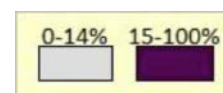
A KSH adatszolgáltatása során a kerületről, illetve a beazonosított területekről kartogramot is készített, melyen a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek kritériumainak megfelelő területeket ábrázolja.

A Központi Statisztikai Hivatal által a 2011-es népszámlálás adatai alapján kiszámított szegregációs mutató Újbudán nem jelzett szegregált területet. Ugyanakkor egy a város szövetébe kapcsolódó szegregációval veszélyeztetett területet jelölt meg. (15.1. ábra – bekarikázott terület)

15.1 ábra: Budapest XI. kerület szegregátum áttekintő – szegregációs mutató 15% felett

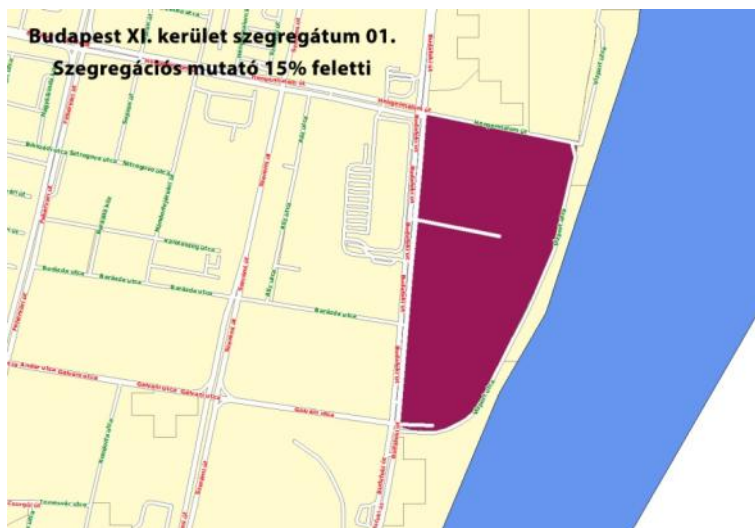
Forrás: KSH adatszolgáltatás

A kartogram olyan területeket is megjelöl, melyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk (kevesebb mint 50 fő), vagy intézeti háztartásban élők (pl. kollégium, idősek otthona, hajléktalan szálló) miatt mégsem tekinthetők szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területeknek.

A város szövetbe kapcsolódó szegregációval veszélyeztetett terület

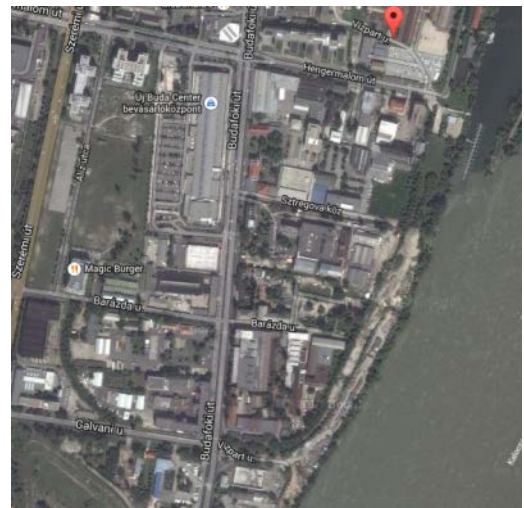
A KSH által definált terület a Budafoki út - Vízpart utca - Hengermalom út által határolt tömböt foglalja magába. (2. ábra) A terület átalakuló ipari környezetben a nagy forgalmú Budafoki út és a Duna közötti területen található (3. ábra). Ténylegesen a Hengermalom u. 45-47. alatt található két kolónia- épületről van szó, ezen belül is inkább az utcától távolabb lévő L alakú munkás-ház jelenthet kockázatot. Mivel a kisebb, utca felőli ház státusa magasabb, mint a nagyobb, L alakú épületé, ugyanakkor a KSH adatai az együttesükre vonatkoznak, a problematikus mintegy 40-45 lakás, és az ott lakók helyzete valamennyivel hátrányosabb lehet(ett), mint amit az alábbi adatok jeleznek.

15.2 ábra

Budapest XI. kerület szegregátum 01 – szegregációs mutató 15% felett

Forrás: KSH adatszolgáltatás

15.3 ábra

A terület légifotója

Forrás: Googlemaps

A 2011-re kiszámolt szegregációt jelző mutató értéke kissé a határérték felett volt: 16,9%. A szegregációval veszélyeztetett területen és annak közvetlen környezetében élők tehát a tágabb környezetben élőkénél sokkal rosszabb helyzetben vannak, köszönhetően a terület városszerkezeti helyének és átalakuló ipari jellegének.

Szegregációs mutató	Újbuda összesen ⁴	Budafoki út - Vízpart utca - Hengermalom út
Légfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	2,5	16,9

⁴ * A fejezet táblázatainak ezen oszlopa tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (151 fő) adatait is.

A területen 49 lakás található, melyek 20,4%-a alacsony komfort fokozatú. A lakott lakásokon belül a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 21,7%. Összehasonlításként figyelembe vehető, hogy az 2011-es népszámlálás adatai szerint⁵ Újbudán 78.187 lakás található. Ennek 79,4%-a volt akkor összkomfortos, 18,3%-a komfortos, csak 1%-a félkomfortos, 0,4%-a komfort nélkül, és 0,9%-a tartozik a szükséglakások és egyéb építmények közé. Mindez azt jelenti, hogy míg Újbuda lakásainak 2,2 százaléka tartozik a félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakás kategóriába, addig a szegregátum lakásai között ez az arány 9,8-szor akkora.

Az egyszobás lakások aránya e területen rendkívül magas, 50%. Az adatok azt jelzik, hogy ez a város egyik olyan területe, ahol a lakásállomány-összetétel a igen kedvezőtlen. (6.1. táblázat)

Mutató megnevezése	Újbuda összesen	Budafoki út - Vízpart utca - Hengermalom út
Lakásállomány (db)	78187	49
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	2,2	20,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	1,8	21,7
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	13,2	50,0

6.1 táblázat:

Újbuda szegregációval veszélyeztetett területének lakáshelyzetet mérő mutatói.

Forrás: KSH adatközlés: Népszámlálás, 2011

A területen 2011-ben 99 fő élt. Az aktív korúak aránya 71,7% volt. A 0-14 éves korú gyermekek aránya 10,1%, ami majdnem megfelel az újbudai átlagnak (11,2%). A 60 éven felüliek aránya (18,2%) 10%-kal alacsonyabb, mint a kerületi átlag (28%). Az itt élő népesség iskolázottságot tekintve igen kevert. Ritka az olyan szegregációval veszélyeztetett terület ahol a 25 éves és idősebb népesség 16,4%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezik és az aktív korúak 19,7% legfeljebb csak alacsonyfokú végzettséget szerzett. Ez arra utal, hogy a területen belül mikroszegregációban – távol egymástól és a terület egy-egy pontján – laknak a legrosszabb és a valamivel jobb helyzetűek is. A kerületi átlaghoz képest a területen élők között majdnem 30%-kal alacsonyabb a felsőfokú, viszont 15,6%-kal magasabb az iskolázatlanok aránya. 6.2. táblázat

⁵ Forrás: Központi Statisztikai Hivatal. Elérhető:

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/docs/tablak/teruleti/01/01_4_3_4_2.xls

Mutató megnevezése	Újbuda összesen	Budafoki út - Vízpart utca - Hengermalom út
Lakónépesség száma	143165	99
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	11,2	10,1
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	60,8	71,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	28,0	18,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	4,1	19,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	45,2	16,4

6.2 táblázat:

Újbuda szegregációval veszélyeztetett területének demográfiai.

Forrás: KSH adatközlés: Népszámlálás, 2011

A foglalkoztatottság szintje csak kissé elmarad a kerületi átlagtól: A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 51,3%. A háztartások 39,6%-ában egyetlen foglalkoztatott sem volt. A foglalkoztatottak 26,8%-a alacsony presztízsű munkát végzett (ez kétszerese a kerületi átlagnak). A területen a 15-59 éves népességen belül 49,3% volt a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya. A munkanélküliségi ráta 18%, a tartós munkanélküliek aránya 12% volt, ami 1,4-szer, illetve kétszer magasabb a kerületi átlagnál. 6.3 táblázat

Mutató megnevezése	Újbuda összesen	Budafoki út - Vízpart utca - Hengermalom út
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	35,0	49,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	61,8	51,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	37,9	39,6
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	13,4	26,8
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	52,6	49,5
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	8,8	18,0
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	5,4	12,0

6.3 táblázat:

szegregációval veszélyeztetett területének foglalkoztatottsági mutatói.

Forrás: KSH adatközlés: Népszámlálás, 2011

Mellékletek

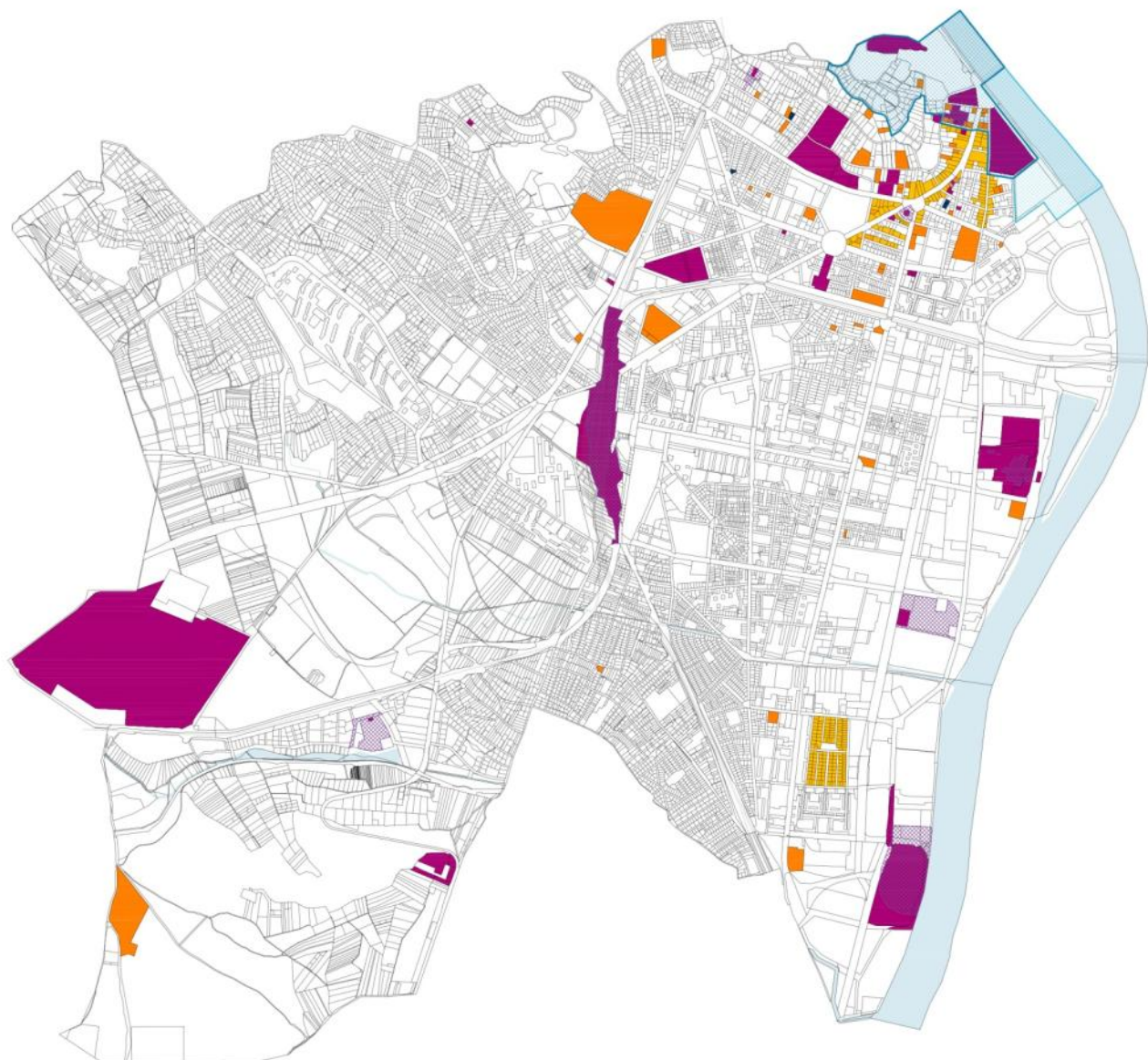
A területfelhasználási egységek megoszlása Újbudán

Lakó területfelhasználási egység	ha	Különleges területek	ha
Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zárt sorú, zártudvaros beépítésű lakóterület	Ln-1	3,12	Régészeti bemutató terület Kb-Rég 12,54
Nagyvárosias, jellemzően zárt sorú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	44,62	Kondicionálós célú, jelentős zöldfelületű terület Kb-Ez 6,33
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	26,57	Különleges területek összesen: 18,88
Nagyvárosias telepszerű lakóterület	Ln-T	196,95	Közlekedési területek ha
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület	Lk-1	84,78	Közúti közlekedési terület KÖu 292,54
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	502,13	Kötőtpályás közlekedési terület KÖk 60,26
Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	12,02	Légi közlekedési terület KÖl 84,77
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	36,52	Közlekedési területek összesen: 437,57
Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület	Lke-2	262,71	Vízgazdálkodási területek ha
Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület	Lke-3	74,49	Folyóvizek medre és partja Vf 176,11
Lakó területfelhasználási egység összesen:	1243,91	Vízbeszerzési területek Vb 25,68	
Vegyes területfelhasználási egység	ha	Vízgazdálkodási területek összesen: 201,79	
Városközpont területe	Vt-V	106,19	Zöldterület ha
Mellékközpont területe	Vt-M	64,47	Közkert, közpark Zkp 89,04
Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület	Vi-1	50,19	Városi park Zvp 24,17
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	269,61	Zöldterületek összesen: 113,21
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	13,52	Erdőterület ha
Vegyes területfelhasználási egység összesen:	503,98	Védelmi erdő Ev 57,43	
Gazdasági területek területfelhasználási egység	ha	Közjóléti erdő Ek 266,97	
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	97,92	Erdőterületek összesen: 324,40
Energiatermelés területe	Gip-E	7,57	Mezőgazdasági területek ha
Gazdasági területek területfelhasználási egység összesen:	105,48	Általános mezőgazdasági művelésre szánt terület Má 86,68	
Különleges területek területfelhasználási egység	ha	Kertes mezőgazdasági terület Mk 162,50	
Oktatási központok területe	K-Okt	9,57	Mezőgazdasági területek összesen: 249,18
Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógy szálló, gyógyüdülő)	K-Eü	6,65	Természetközeli területek ha
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	15,24	Természetközeli terület Tk 47,05
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	20,24	Beépítésre nem szánt területek összesen: 1392,08
Szennyvízkezelés területe	K-Sz	1,71	
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl	45,44	
Vízkezelési területek	K-Vke	4,20	
Különleges területek területfelhasználási egység összesen:	103,06		
Beépítésre szánt területek összesen:	1956,43		

1.számú melléklet

Újbuda tervezett területfelhasználása a TSZT2015 alapján

2. számú melléklet
Örökségvédelem

- MŰEMLEKI JELENTŐSÉGŰ TERÜLET (VILÁGÖRÖKSÉG KITERJESZTETT TERÜLETE)
- MŰEMLEKI KÖRNYEZET HATÁRA
- MŰEMLEK (ÉPÍTMÉNNYEL ÉRINTETT TELEK)
- MŰEMLEKI KÖRNYEZET
- FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÍTMÉNY
- FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÜLETEGYÜTTES
- ÚJBUDA ÖNKORMÁNYZAT HELYI RENDELETE ÁLTAL VÉDETT ÉPÍTETT ÉRTÉKEK

MŰEMLÉKI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK					
törzsszám	azonosító	védelem	név	cím	helyrajzi szám
16095	12864	Műemlék	középkori templom	Kőérberki dűlő	314/155
16095	12865	Műemlék	templom körüli temető	Kőérberki dűlő	314/155
15691	12918	Műemlék	Lakóház	Fehérvári út 24., Schönherz Zoltán utca 5.	4298/3
15691	12919	Műemlék	templom	Fehérvári út 24., Schönherz Zoltán utca 5.	4298/2
15687	13436	Műemléki környezet	Lőporraktár műemléki környezete	Budafoki út 209-215.	3995/3, 3995/4, 3995/2
16052	13438	Műemléki környezet	Műtermes lakóépület műemléki környezete	Bartók Béla út 40.	4986, 4988
16274	13439	Műemléki környezet	Villaépület és kertjének műemléki környezete	Gombocz Zoltán utca 13.	5139, 5142, 5152/2, 5154/1, 5158, 5160
16095	14075	Műemléki környezet	Középkori templom és temető műemléki környezete	Kőérberki dűlő	314/26, 314/156
16040	16080	Műemlék	főépület	Budafoki út 52.	4045/7
16040	16081	Műemlék	portásház és a hozzá tartozó kerítésszakasz	Budafoki út 52.	4045/7
16040	16082	Műemlék	lakóház	Budafoki út 52.	4045/7
16040	16083	Műemlék	egykori tűzoltó szertár és őrház	Budafoki út 52.	4045/7
16040	16084	Műemlék	II. sz. szivattyúház	Budafoki út 52.	4042/104
16040	16085	Műemlék	kazánházi transzformátorállomás	Budafoki út 52.	4045/7
16047	16197	Műemlék	forgalmi épület	Kőérberki út 36.	1236/20
16047	16198	Műemlék	nagyhangár	Kőérberki út 36.	1236/20
16151	16201	Műemlék	arborétum (ma a Budapesti Corvinus Egyetem Budai Arborétuma)	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	5094, 4938
16151	16202	Műemlék	E épület	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	5094
16151	16203	Műemlék	F épület	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	5094
16151	16204	Műemlék	kollégium	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	5094
16151	16205	Műemlék	campus A épület	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	4938
16151	16206	Műemlék	campus C épület	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	4938
16151	16209	Műemlék	campus G épület	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	4938
16151	16210	Műemlék	campus K épület	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	4938
16151	16211	Műemlék	Kazánház	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43. (Szüret u. 4.)	4938
16274	16212	Műemlék	villaépület	Gombocz Zoltán u. 13.	5159
16274	16213	Műemlék	kert	Gombocz Zoltán u. 13.	5159
16040	17318	Műemléki környezet	Kelenföldi Erőmű épületgyűjtésének műemléki környezete		4045/6, 4045/7
15999	17319	Műemléki környezet	Villamos végállomás épületének műemléki környezete		4445/2, 4445/1
16329	17714	Műemlék	Kelenföldi pályaudvar felvételi épülete	Etele tér 5-7.	2854/30
16329	17715	Műemlék	vasutas lakóház	Vasút u. 1/a	2854/30
16329	17717	Műemlék	Kelenföldi pályaudvar forgalomirányító központja	Etele tér 5-7.	2818/3
15694	18075	Műemlék	Silvanus szentély maradványai	Albertfalva	43588
16329	18446	Műemléki környezet	Kelenföldi pályaudvar műemléki környezete		2854/30
16364	18753	Műemlék	Szent Gellért Szálló és Fürdő dolgozók lakóháza	Orlay utca 5-7.	5482

MŰEMLEKI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK					
törzsszám	azonosító	védelem	név	cím	helyrajzi szám
16364	19758	Műemléki környezet	Szent Gellért Szálló és Fürdő fűtőháza és a dolgozók lakóháza együttese műemléki környezete		5471, 5483
15693	20980	Műemlék [tartozék]	műhelyek	Hamzsabégi út 23.	4568/222
15693	20982	Műemlék [tartozék]	irodaépület	Hamzsabégi út 23.	4568/222
15693	20984	Műemlék [tartozék]	Töltőhíd	Hamzsabégi út 23.	4568/222
15697	24600	Műemléki környezet	Kolostor és templom romjai ex-lege műemléki környezete		0150/9, 0151/6, 0152/3, 0567, 0582/2, 068/8, 070/2, 145, 146/4, 148/5, 234157/3, 234157/4, 234157/5, 234157/6, 234159, 234160, 234161/5
15688	24608	Műemléki környezet	Lakóház ex-lege műemléki környezete		4225, 4226, 4228, 4230, 4232, 4234/1, 4994
15689	24611	Műemléki környezet	Xavéri Szent Ferenc kőszobra ex-lege műemléki környezete		2621/14, 2624/3, 2624/4, 2625/3
15690	24613	Műemléki környezet	Lakóház ex-lege műemléki környezete		2367/13, 2367/4, 2367/5, 2367/6, 2367/7, 2668/51, 2668/52, 2668/53, 2668/55, 2668/57
15691	24615	Műemléki környezet	Lakóház és templom ex-lege műemléki környezete		4158/1, 4158/18, 4158/20, 4158/21, 4158/22, 4158/45, 4158/47, 4158/49, 4275/17, 4275/6, 4275/8
15693	24747	Műemléki környezet	Autóbuszgarázs ex-lege műemléki környezete		2854/8, 4564/1, 4564/3, 4565/2, 4566/2, 4568/125, 4568/126, 4568/127, 4568/128, 4568/157, 4568/174, 4568/175, 4568/182, 4568/190, 4568/192, 4568/198, 4568/200, 4568/201, 4568/202, 4568/203, 4568/216, 4568/218, 4568/226, 4568/229, 4568/230, 4571/5, 4571/6, 2629/4, 2631, 2635, 2636, 2792/1, 2792/2, 2855/5, 2855/9, 4565/1, 4571/4
15696	24748	Műemléki környezet	Ház ex-lege műemléki környezete		5056, 5057/2, 5058/2, 5377, 5450, 5451, 5471, 5484, 5487, 5493
15698	24749	Műemléki környezet	Lakóház ex-lege műemléki környezete		4236, 4241, 4982/1, 4983, 4985, 4986, 4990, 4991, 4992, 4246/1
15699	24750	Műemléki környezet	Lakóház ex-lege műemléki környezete		4236, 4241, 4982/1, 4984, 4991, 4993
15700	24751	Műemléki környezet	könyvtárepület ex-lege műemléki környezete		23813/1, 4108/1, 4108/2, 4110, 4116/2, 4147/1, 5028/1, 5028/2, 5031/7, 5032, 5498, 5501, 5502, 5503, 5505, 5506, 5511, 5512, 5513, 5517/2, 5518, 5519, 5520, 5522, 5523, 5524, 5536/1, 5536/2
15702	24752	Műemléki környezet	Gellért Szálló és -fürdő ex-lege műemléki környezete		23813/1, 4108/1, 4108/2, 5377, 5413/7, 5452, 5457, 5466, 5467, 5468, 5469, 5470, 5471, 5472, 5497, 5534, 5536/1, 5536/2
15703	24753	Műemléki környezet	Szentháromság oszlop ex-lege műemléki környezete		1754/1, 1757/8, 1760/1, 2122/2, 2139/6, 1461/3, 9003/2, 2159/2, 2151/7, 9002/1, 9003/1
15934	24754	Műemléki környezet	Kafka Margit Gimnázium ex-lege műemléki környezete		4457, 4458, 4459, 4460, 4461, 4760, 4956, 4957, 4958/2, 4961, 4962/3, 4963/1, 4963/2, 4963/3, 4963/4, 4980, 5068/1, 5069, 5070, 5073
15704	24755	Műemléki környezet	r. k. templom ex-lege műemléki környezete		4465, 4760, 4940/10, 4940/11, 4940/12, 4940/2, 4955/2, 4982/2
15705	24756	Műemléki környezet	Lakóház ex-lege műemléki környezete		4490, 4491/22, 4497/3, 4499/2, 4500, 4507, 4508/2, 4633/2

MŰEMLÉKI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK					
törzsszám	azonosító	védelem	név	cím	helyrajzi szám
15692	24757	Műemléki környezet	Citadella ex-lege műemléki környezete		5290/2, 5342/2, 5343/2, 5378/4, 5379/1, 5379/4, 5380, 5381/2, 5382, 5390, 5391/6, 5391/8, 5392/1, 5402, 5403, 5404, 5406/3, 5408/1, 5409/1, 5409/2, 5411, 5413/7, 23810/1, 5290/1, 5314/2, 5331, 5336, 5337, 5413/3, 5413/4, 5537/4, 5539, 5540, 5541, 5542, 5544, 5692/2, 5959, 5960, 5966, 5973, 6000, 6001, 6184, 6209, 6228, 6229/1, 6229/2, 6245, 6246, 6247, 6255
15987	25100	Műemléki környezet	József Attila Gimnázium épülete ex-lege műemléki környezete		4465, 4467/9, 4468/3, 4760, 4938, 4940/10, 4940/3, 4940/8, 4940/9, 4982/2
16047	11442	Műemlék	Kifutópálya	Kőérberki út 36.	1236/20
16364	12326	Műemlék	Szent Gellért Szálló és Fürdő fűtőháza	Kemenes u. 10.	5471
15687	1098	Műemlék	Lőporraktár	Budafoki út 209-215.	3995/5
15688	1096	Műemlék	Lakóház	Bercsényi Miklós utca 14.	4229
15689	1099	Műemlék	Xavéri Szent Ferenc kőszobra	Budaörsi út 79-81.	2624/2
15690	1100	Műemlék	Lakóház	Dayka Gábor utca 83.	2668/56
15691	1101	Műemlék	Lakóház és templom	Fehérvári út 24., Október 23. utca 5.	4298/3, 4298/2
15692	1119	Műemlék	Citadella	Gellért-hegy	5412
15693	1102	Műemlék	Autóbuszgarázs	Hamzsabégyi út 23.	4568/221, 4568/222, 4568/223
15694	1103	Műemlék	Albertfalvai római tábor maradványai	Hunyadi János út	43584/5, 43584/2
15695	1104	Műemléki környezet	Albertfalva Castrum műemléki környezete		43587/17, 43589/1, 43584/5, 43584/2, 43586, 43580, 43584/3, 43581, 43583, 43582, 43585, 43587/11, 43587/16, 43588, 43587/5
15696	1105	Műemlék	Ház	Kelenhegyi út 12-14.	5486
15697	1092	Műemlék	Kolostor és templom romjai	Kamaraerdő	0148/2, 0148/4, 147/1, 147/2, 0148/3
15698	1107	Műemlék	Lakóház	Lágymányosi utca 4.	4984
15699	1108	Műemlék	Lakóház	Lágymányosi utca 6.	4992
15700	1110	Műemlék	könyvtárepület	Műgyetem rakpart 1-6., Budafoki út 4-6.	5534
15701	1111	Műemlék	Lakóház	Orlay Petrich Soma utca 2/b.	5489
15702	1112	Műemlék	Gellért Szálló és -fürdő	Szent Gellért tér 2., Kelenhegyi út 2-4., Kemenes utca 1-5.	5460
15703	1113	Műemlék	Szentháromság oszlop	Törökbálinti út	1757/7
15704	1115	Műemlék	r. k. templom	Villányi út 15., Balogh lejtő	4940/3
15705	1117	Műemlék	Lakóház	Vincellér utca 26/a.	4499/3
15934	1114	Műemlék	Kaffka Margit Gimnázium	Villányi út 5-7.	4962/2
15987	1116	Műemlék	József Attila Gimnázium épülete	Villányi út 17.	4940/2
15999	1109	Műemlék	Villamos végállomás épülete	Móricz Zsigmond körtér	4445/1, 4445/2
16039	1095	Műemlék	Lakóház és egykori Simplon mozi	Bartók Béla út 62-64.	4438
16040	1097	Műemlék	Kelenföldi Erőmű épületgyűjtése	Budafoki út 52.	4045/8, 4045/9, 4045/11, 4042/104, 4045/6, 4045/7
16047	1106	Műemlék	Budaörsi repülőtér együttese	Kőérberki út 36.	1236/20
16052	1094	Műemlék	Műtermes lakóépület	Bartók Béla út 40.	4987, 4987/A/1-24, 4987/A/1-24

MŰEMLÉKI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK					
törzsszám	azonosító	védelem	név	cím	helyrajzi szám
16095	11213	Műemlék	Középkori templom és temető	Kőérberki dűlő	314/155
16151	11580	Műemlék	Kertészeti Tanintézet arborétuma és épületei	Somlói út 32-40., Villányi út 29-43.	5094, 4938
16178	11712	Műemlék	Autóbusz-pályaudvar	Bukarest utca	4367/40
16274	12355	Műemlék	Horváth-villa és kertje	Gombocz Zoltán utca 13.	5159
16329	12290	Műemlék	Kelenföldi Pályaudvar	Etele tér 5-7., Vasút utca 1/a.	2854/30
16364	18754	Műemlék	Szent Gellért Szálló és Fürdő fűtőháza és a dolgozók lakóháza együttese	Orlay utca 5-7.	5471, 5482

forrás: adatszolgáltatás alapján, 2015 április; Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ

FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG			
ÉPÍTMÉNYEK			
sorszám	megnevezés	cím	hatsz
11.1.1	<i>középület</i>	Alabástrom utca 13-15. - Bazsalikom utca	44384
11.1.2	<i>római katolikus templom</i>	Albertfalva utca 8. - Bükköny utca 1. - Kenderes utca 2.	43205/2
11.1.3		Ábel Jenő utca 18. lásd: Diószegi út 54/B	
11.1.4		Badacsonyi utca 18. lásd: Diószegi út 48/B	
11.1.5	<i>lakóépület</i>	Bartók Béla út 1. - Kemenes utca 2.	5467
11.1.6	<i>lakóépület</i>	Bartók Béla út 2. - Budafoki út 1. - Szent Gellért tér 3.	5498
11.1.7	<i>lakóépület</i>	Bartók Béla út 4.	5499
11.1.8	<i>lakóépület</i>	Bartók Béla út 9. - Orlay utca 1.	5479
11.1.9	<i>lakóépület</i>	Bartók Béla út 10-12. - Csiky utca 3.	5504
11.1.10	<i>villamos kocsiszín</i>	Bartók Béla út 137-139. - Csóka utca - Kelenföldi út - Thallóczy Lajos utca	3349, 3350, 3351
11.1.11		Bercsényi utca 17. lásd: Karinthy Frigyes út 14.	
11.1.12		Bocskai út 10. lásd: Magyar István utca 1- 3.	
11.1.13		Budafoki út 1. lásd: Bartók Béla út 2.	
11.1.14		Budafoki út 9-11. - Csiky utca 1.	5505
11.1.15		Budafoki út 59-63. lásd: Karinthy Frigyes út 4- 18.	
11.1.16	<i>lakóépületek</i>	Budaörsi út 4-18. - Schweidel utca	4805
11.1.17	<i>Petőfi laktanya főépülete és kerítés</i>	Budaörsi út 49-65. - Brassó út - Töhötöm utca	2637
11.1.18	<i>lakóépület</i>	Budaörsi út 101. - Rahó utca 1-3.	2571/1
11.1.19		Bükköny utca 1. lásd: Albertfalva utca 8.	
11.1.20		Csiky utca 1. lásd: Budafoki út 9-11.	
11.1.21		Csiky utca 3. lásd: Bartók Béla út 10-12.	
11.1.22	<i>eredetileg vámház</i>	Csonka János tér - Fehérvári út 43.	3711

FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG			
ÉPÍTMÉNYEK			
sorszám	megnevezés	cím	hatsz
11.1.23	<i>középület</i>	Diószegi út 48/B - Badacsonyi utca 18.	4482/2
11.1.24	<i>lakóépület</i>	Diószegi út 54/B - Ábel Jenő utca 18.	4646/1
11.1.25		Eszék utca 17-19. lásd: Fadrusz utca 12.	
11.1.26	<i>lakóépület</i>	Fadrusz utca 5.	4376
11.1.27	<i>lakóépület és kerítés</i>	Fadrusz utca 6.	4463
11.1.28	<i>lakóépület</i>	Fadrusz utca 12. - Eszék utca 17-19.	4399
11.1.29		Fadrusz utca 34. lásd: Kanizsai utca 2-10.	
11.1.30	<i>iskola</i>	Fehérvári út 2. - Kőrösy József utca 1. - Váli utca 1.	4275/9
11.1.31	<i>rendelőintézet</i>	Fehérvári út 12.	4275/11
11.1.32		Fehérvári út 43. lásd: Csonka János tér	
11.1.33	<i>eredetileg ELMŰ -lakóház</i>	Fehérvári út 88. - Hengermalom út 2. - Sopron út 51.	3883
11.1.34	<i>eredetileg áramátalakító</i>	Fehérvári út 202.	43903/1
11.1.35		Gombóc Zoltán utca 2. lásd: Ménesi út 75.	
11.1.36	<i>villa</i>	Halmi utca 9.	3669
11.1.37		Hamzsabégyi út 23-27. lásd: Kanizsai utca 2-10.	
11.1.38		Hengermalom út 2. lásd: Fehérvári út 88.	
11.1.39	<i>Budai hengermalom és irodaépület</i>	Hengermalom út 49-51.	4054/4
11.1.40	<i>lakóépület</i>	Himfy utca 6.	4964/3
11.1.41	<i>lakóépület</i>	Himfy utca 7.	4963/4
11.1.42	<i>plébánia és rendház</i>	Himfy utca 9.	4963/5
11.1.43	<i>lakóépület</i>	Irinyi József utca 31. - Karinthy Frigyes út 33.	4136/27
11.1.44	<i>lakóépület</i>	Kalotaszeg utca 3.	3833/4
11.1.45	<i>eredetileg szegényház igazgatási épülete</i>	Kamaraerdei út	037
11.1.46	<i>rendőr lakótelep</i>	Kanizsai utca 2-10. - Fadrusz utca 34. - Hamzsabégyi út 23-27.	4328
11.1.47	<i>lakóépület</i>	Karinthy Frigyes út 14. - Bercsényi utca 17.	4231
11.1.48	<i>egykori dohánygyár épületei</i>	Karinthy Frigyes út 4-18. - Budafoki út 59-63.	4197/2
11.1.49		Karinthy Frigyes út 33. lásd: Irinyi József utca 31.	

FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG			
ÉPÍTMÉNYEK			
sorszám	megnevezés	cím	hrsz
11.1.50		Kelenhegyi út 6. lásd: Kemenes utca 14.	
11.1.51	villa	Kelenhegyi út 36.	5375/1
11.1.52	lakóépület	Kelenhegyi út 42.	5360
11.1.53		Kemenes utca 2. lásd: Bartók Béla út 1.	
11.1.54	Rosenfeld-ház	Kemenes utca 14. - Kelenhegyi út 6.	5472
11.1.55		Kenderes utca 2. lásd: Albertfalva utca 8.	
11.1.56		Kollégium lépcső 2-4. lásd: Ménesi út 26.	
11.1.57		Köbölkút utca 15. lásd: Ménesi út 70.	
11.1.58		Kőrösy József utca 1. lásd: Fehérvári út 2.	
11.1.59	lakóépület	Kruspér utca 3.	5532
11.1.60	Singer-ház	Kruspér utca 5-7.	5531
11.1.61	evangélikus templom és parókia	Magyar István utca 1-3. - Bocskai út 10. - Károli Gáspár tér	4368/42, 4368/45
11.1.62		Mányoki út 4. lásd: Orlay utca 11.	
11.1.63	villa	Mányoki út 16.	5053
11.1.64	Eötvös Kollégium	Ménesi út 11-13.	5069
11.1.65	Irgalmas Nővérek Rendjének egykori központi épülete	Ménesi út 25-29.	5080/1
11.1.66	Lazaristák zárdája és kápolnája	Ménesi út 26. - Kollégium lépcső 2-4.	4957
11.1.67	lakóépület	Ménesi út 59/B	5119/10
11.1.68	lakóépület	Ménesi út 70. - Köbölkút utca 15.	4923/3
11.1.69	lakóépület	Ménesi út 75. - Gombócz Zoltán utca 2.	5154/8
11.1.70	lakóépület	Mészöly utca 4.	5040
11.1.71	lakóépület	Mészöly utca 5.	5037
11.1.72	Bauer-villa és kerítés	Minerva utca 3. - Pipacs utca 1/A	5425/2
11.1.73		Orlay utca 1. lásd: Bartók Béla út 9.	
11.1.74	lakóépület	Orlay utca 3.	5480
11.1.75	lakóépület	Orlay utca 4.	5490
11.1.76	lakóépület	Orlay utca 9.	5483
11.1.77	lakóépület	Orlay utca 11. - Mányoki út 4.	5484
11.1.78	villa	Petzval József utca 3.	3684

FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

ÉPÍTMÉNYEK

sorszám	megnevezés	cím	hrsz
11.1.79		Pipacs utca 1/A lásd: Minerva utca 3.	
11.1.80		Rahó utca 1-3. lásd: Budaörsi út 101.	
11.1.81		Sopron út 51. lásd: Fehérvári út 88.	
11.1.82		Szent Gellért tér 3. lásd: Bartók Béla út 2.	
11.1.83	tűzoltóság irodaháza és tűzoltóautó beálló	Tas vezér utca 9. - Zsombolyai utca 2. - Diószegi út - Edömér utca	4491/18
11.1.84		Váli utca 1. lásd: Fehérvári út 2.	
11.1.85		Zsombolyai utca 2. lásd: Tas vezér utca 9.	

FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

ÉPÜLETEGYÜTTESEK

sorszám	megnevezés	érintett ingatlanok hrsz.-ai
11.2.1	Bartók Béla út páratlan oldala az Orlay utcától a Móricz Zsigmond körtérig, páros oldala a Csiky utcától a Móricz Zsigmond körtérig	5488, 5496/1, 5496/2, 5034/1, 5039, 5041, 5042, 5043/1, 5044, 5045, 5046, 5047, 5048, 5049, 4975, 4972, 4971, 5507, 5508, 5509, 5510, 5516, 5519, 5033/2, 5031/1, 5497/2, 4988, 4986, 4985, 4983, 4246/1, 4246/2, 4248, 4249, 4250, 4251
11.2.2	Bartók Béla út-Fadrusz utca-Villányi út által határolt terület	4456, 4455, 4454, 4453, 4452, 4451, 4463, 4462, 4461, 4460, 4459, 4458, 4457
11.2.3	Bartók Béla út-Kosztolányi Dezső tér-Bocskai út-Fadrusz utca által határolt terület	4375, 4374, 4373, 4372, 4371, 4370, 4376
11.2.4	Budafoki út páratlan oldala a Csiky utcától a Karinthy Frigyes útig, páros oldala a Bertalan Lajos utcától a Karinthy Frigyes útig	5511, 5512, 5513, 5517/2, 5519, 5032, 5031/7, 5027, 5026, 5024/1, 5021, 5020, 5019/2, 5018/1, 5009/3, 5014/2, 5016, 4219, 4218, 4217, 4216/2, 4216/1, 5522, 5526, 5527, 5528, 5529, 4118, 4124, 4126/5, 4126/4, 4126/3, 4126/14

FŐVÁROSI RENDELETBEN VÉDETT ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

ÉPÜLETEGYÜTTESEK

sorszám	megnevezés	érintett ingatlanok hrsz.-ai
11.2.5	<i>Építész utca-Karcag utca-Vegyész utca-Fegyvernek utca által határolt terület (kis lakótelep)</i>	43715, 43716, 43717, 43718, 43719, 43720, 43721, 43722, 43723, 43630, 43631, 43632, 43633, 43634, 43635, 43636, 43637, 43638, 43733, 43732, 43731, 43730, 43729, 43728, 43727, 43726, 43724, 43648, 43647, 43646, 43645, 43644, 43643, 43642, 43641, 43639, 43640, 43735, 43736, 43737, 43738, 43739, 43740, 43741, 43742, 43743, 43744, 43745, 43650, 43651, 43652, 43653, 43654, 43655, 43656, 43657, 43658, 43659, 43660, 43753, 43752, 43751, 43750, 43749, 43748, 43747, 43746, 43668, 43667, 43666, 43665, 43664, 43663, 43662, 43661, 43670, 43671, 43672, 43673, 43674, 43675, 43676, 43677, 43678, 43679, 43680, 43688, 43687, 43686, 43685, 43684, 43683, 43682, 43681, 43755, 43756, 43757, 43758, 43759, 43760, 43761, 43762, 43763, 43764, 43765, 43690, 43691, 43692, 43693, 43694, 43695, 43696, 43697, 43698, 43699, 43700, 43778, 43777, 43776, 43775, 43774, 43773, 43772, 43771, 43770, 43769, 43768, 43767, 43766, 43712, 43711, 43710, 43709, 43708, 43707, 43706, 43705, 43704, 43703, 43702
11.2.6	<i>Móricz Zsigmond körtér</i>	4970, 4969, 4966, 4965/3, 4456, 4442/8, 4442/9, 4442/10, 4442/17, 4442/18, 4442/14, 4442/15, 4442/16, 4274, 4273, 4272, 4252, 4251
11.2.7	<i>Orlay utca páros oldala a Bartók Béla úttól a Mányoki útig</i>	5488, 5490, 5491, 5492, 5493
11.2.8	<i>Szabolcska Mihály utca páratlan oldala a Fehérvári úttól a Bartók Béla útig, Eszék utca páratlan oldala az Eszék utca 3-tól a Fadrusz utcáig</i>	4427, 4426, 4424, 4423, 4421, 4420, 4407, 4406, 4405, 4403, 4401, 4399

forrás: 37/2013. (V. 10.) Főv. Kgy. rendelet Budapest főváros építészeti örökségének fővárosi helyi védelméről - 1. melléklet (2015. áprilisi állapot)

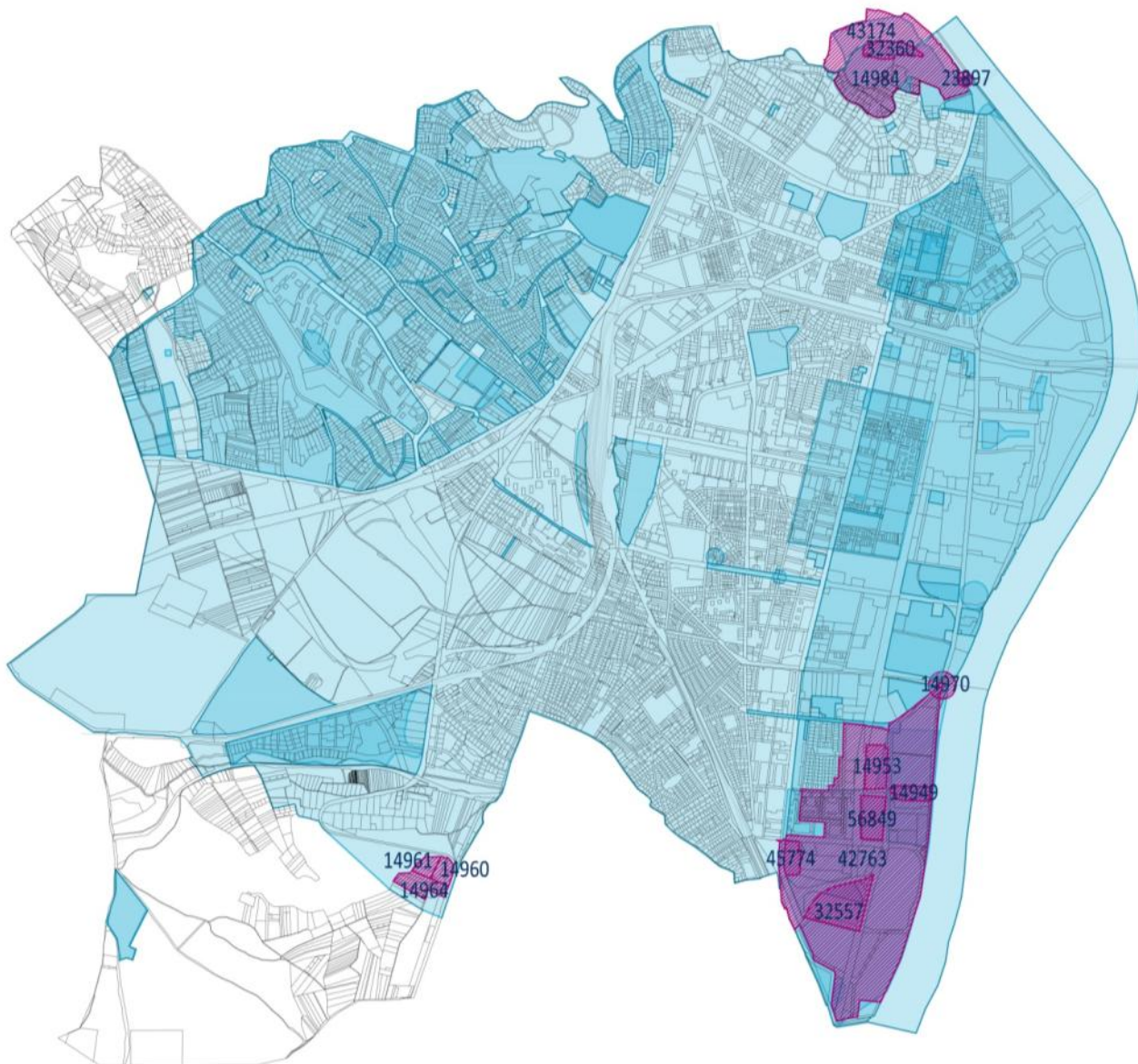
ÚJBUDA ÖNKORMÁNYZAT HELYI RENDELETE ÁLTAL VÉDETT ÉPÍTETT ÉRTÉKEK

sorszám	megnevezés	évszám	tervező	cím	hrsz
1	<i>Szövetkezeti társasház</i>	1928-29	Málik József	Bicskei utca 4-8.	4237
2	<i>Lakóház</i>	1927	Sebestyén Artúr	Elek utca 26.	4726
3	<i>Lakóház</i>	1941	Sándor Károly	Ménesi út 57/A.	5119/11

forrás: 32/2013. (V.22.) önk. rend. az épített örökség helyi értékeinek védelméről (Újbuda)

3. számú melléklet

Régészet

- KIEMELTEN VÉDETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK
- RÉGÉSZETI LELŐHELYEK (SZAKMAI VÉDELEM)

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK				
azonosító	település - kerület	lelőhelyszám	név	védelem
43174	Budapest I.	61	Gellérthegy	kiemelten védett
14946	Budapest XI.	2	Albertfalva, Hunyadi János út környéke	szakmai
14949	Budapest XI.	3	Albertfalva, Hunyadi János út 10.	kiemelten védett
14951	Budapest XI.	5	Andor utca és Csöpp utca között	szakmai
14952	Budapest XI.	6	Galvani utca, Épületelemgyár, Vas- és Fémkutató Intézet	szakmai
14953	Budapest XI.	7	Hunyadi János u. 9.	kiemelten védett
14954	Budapest XI.	8	Hunyadi János út 1-3.	szakmai
14955	Budapest XI.	9	Andor utca - Rázt László utca sarok	szakmai
14956	Budapest XI.	10	Andor utca	szakmai
14957	Budapest XI.	11	Andor utca 1.	szakmai
14958	Budapest XI.	12	Andor utca 4.	szakmai
14959	Budapest XI.	13	Andor utca 13/A.	szakmai
14960	Budapest XI.	14	Kamaraerdő, Balatoni út	kiemelten védett
14961	Budapest XI.	15	Kamaraerdő, Balatoni út	kiemelten védett
14963	Budapest XI.	17	Kőérberek, Szociális Otthon	szakmai
14964	Budapest XI.	18	Kőérberki út, kánai romterületől DDK-re	kiemelten védett
14966	Budapest XI.	20	Baranyai utca - Kőrösy József utca sarka	szakmai
14967	Budapest XI.	21	Baranyai utca	szakmai
14968	Budapest XI.	22	Bocskai út, református templom környéke	szakmai
14969	Budapest XI.	23	Dombóvári út - Budafoki út - Hengermalom út között	szakmai
14970	Budapest XI.	24	Budafoki út - Hunyadi János út találkozása	kiemelten védett
14971	Budapest XI.	25	Budafoki út 209-215. (Shell benzinkút)	szakmai
14972	Budapest XI.	26	Budaörsi út, Március 15. TSZ	szakmai
14973	Budapest XI.	27	Fehérvári út 17.	szakmai
14974	Budapest XI.	28	Fehérvári út 12., Rendelőintézet	szakmai
14975	Budapest XI.	29	Dombóvári út - Budafoki út sarok	szakmai
14976	Budapest XI.	30	Fehérvári út - Eszék utca sarka	szakmai
14977	Budapest XI.	31	Fehérvári út - Baranyai utca sarka (ELMŰ)	szakmai
14978	Budapest XI.	32	Fehérvári út 149-155.	szakmai
14979	Budapest XI.	33	Fehérvári út 70.számmal szemben	szakmai
14980	Budapest XI.	34	Gazdagréti lakótelep	szakmai
14981	Budapest XI.	35	Szent Gellért tér 1., Gellért Szálló és környéke	szakmai
14984	Budapest XI.	38	Gellérthegy, D-i oldal	kiemelten védett
14987	Budapest XI.	41	Gyapot utca 1. (Szellőzőművek telepe)	szakmai
14988	Budapest XI.	42	Kelenhegyi út 37.	szakmai
14989	Budapest XI.	43	Kelenhegyi út 4.	szakmai
14990	Budapest XI.	44	Kemenes utca	szakmai
14991	Budapest XI.	45	Kende utca 8-10.	szakmai
14992	Budapest XI.	46	Kóhalom utca 1.	szakmai
14993	Budapest XI.	47	Kőrösy József utca	szakmai
14994	Budapest XI.	48	Kőrösy József utca 4.	szakmai

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK				
azonosító	település - kerület	lelőhelyszám	név	védelem
14995	Budapest XI.	49	Kosztolányi Dezső tér	szakmai
14996	Budapest XI.	50	Ménesi út 67.	szakmai
14997	Budapest XI.	51	Ménesi út 9-11-13.	szakmai
14998	Budapest XI.	52	Mányoki út 16.	szakmai
14999	Budapest XI.	53	Madárhegy	szakmai
15001	Budapest XI.	55	Mikes Kelemen utca 42.	szakmai
15002	Budapest XI.	56	Nagyszalonta köz	szakmai
15003	Budapest XI.	57	Nándorfejérvári út - Sztregova utca sarok	szakmai
15004	Budapest XI.	58	Nevegy utca /Gazdagréti lakótelep/	szakmai
15005	Budapest XI.	59	Pannonhalmi út 18.	szakmai
15006	Budapest XI.	60	Petzval József utca 18-22.	szakmai
15008	Budapest XI.	62	Sasadi út - Beregszász út - Nagyszalonta köz	szakmai
15012	Budapest XI.	66	Sztregova utca	szakmai
15013	Budapest XI.	67	Schweidel utca	szakmai
15014	Budapest XI.	68	Fehérvári út (Eszék utca-Szabolcska Mihály utca között)	szakmai
15016	Budapest XI.	69	Ulászló utca 1. - Fehérvári út 31.	szakmai
15017	Budapest XI.	70	Vadon utca	szakmai
15018	Budapest XI.	71	Vadon utca 17.	szakmai
15019	Budapest XI.	72	Budaörsi út 127.sz. előtt	szakmai
15020	Budapest XI.	73	Budaörsi út 49-53.	szakmai
15021	Budapest XI.	74	Tétényi út 12-16. Szent Imre Kórház	szakmai
15023	Budapest XI.	76	Neszmélyi út	szakmai
15024	Budapest XI.	77	Fegyvernek utca 2.	szakmai
15025	Budapest XI.	78	Dávid Ferenc utca 6.	szakmai
15026	Budapest XI.	79	Háromszék utca - Nagyszalonta utca sarok	szakmai
15027	Budapest XI.	80	Pipacs utca 3.	szakmai
15079	Budapest XI.	81	Budafoki út 205.	szakmai
15080	Budapest XI.	82	Budafoki út 48.	szakmai
15082	Budapest XI.	84	Budafoki út - Dombóvári út - Hengermalom út között	szakmai
15083	Budapest XI.	85	Budafoki út - Dombóvári út - Hengermalom út között	szakmai
15084	Budapest XI.	86	Budafoki út - Dombóvári út - Hengermalom út között	szakmai
32360	Budapest XI.	89	Gellérthegy, Citadella	kiemelten védett
32557	Budapest XI.	90	Albertfalva, bevásárlóközpont	kiemelten védett
23897	Budapest XI.	91	Gellért-hegyi-barlang	kiemelten védett
39708	Budapest XI.	92	Kána falu, Kőerberek- Tóváros lakópark	szakmai
41616	Budapest XI.	93	Móricz Zsigmond körtér	szakmai
41658	Budapest XI.	94	Fehérvári út-Bocskai út csomópontja	szakmai
41666	Budapest XI.	96	Szent Gellért tér, Hotel bejárata előtt	szakmai
41909	Budapest XI.	97	Hauszmann utca	szakmai
42763	Budapest XI.	98	Albertfalva, római katonai tábor és vicus (védett terület)	kiemelten védett
43199	Budapest XI.	99	Sopron utca 61.	szakmai

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK				
azonosító	település - kerület	lelőhelyszám	név	védelem
43917	Budapest XI.	100	Budafoki út 91-93.	szakmai
45774	Budapest XI.	101	Albertfalva, Strandfürdő	kiemelten védett
48370	Budapest XI.	102	Kaposvár utca 5-7.	szakmai
50649	Budapest XI.	105	Budafoki út-Fehérvári út között	szakmai
55028	Budapest XI.	106	Dombóvári út I. ütem	szakmai
55032	Budapest XI.	107	Dombóvári út II. ütem	szakmai
56849	Budapest XI.	108	Vegyész utca 17- 25.	kiemelten védett
56899	Budapest XI.	109	volt Kinizsi laktanya	szakmai
57150	Budapest XI.	110	4. sz. Metróvonal Bocskai úti állomás	szakmai
57705	Budapest XI.	112	Etele tér, 4-es metró járműtelep	szakmai
59263	Budapest XI.	113	Hunyadi János út 16.	szakmai
59630	Budapest XI.	114	Budafoki út 185-189.	szakmai
59801	Budapest XI.	115	Reptér	szakmai
60818	Budapest XI.	116	Rupphegyi út - Hosszúréti utca-Törökbálint út köze	szakmai
60914	Budapest XI.	117	Nagyszeben - Beregszász - Petz Samu utcák közötti terület	szakmai
61374	Budapest XI.	118	Kelenföldi Szennyvíztisztító Telep	szakmai
63356	Budapest XI.	119	Kőrösy J. u. - Váli u. - Bercsényi út - Október 23. u.	szakmai
66476	Budapest XI.	120	Budaörsi út-vasút-Péterhegyi út-XI.ker közigazgatási h.-Fehé	szakmai
66798	Budapest XI.	121	Budaörsi út-Gazdagréti út-Rétköz-Törökbálinti út-XI ker. hat	szakmai
66800	Budapest XI.	122	Gazdagréti út-Rétköz u-Budaörsi út-Felső határút-Törökbálint	szakmai
66802	Budapest XI.	123	Duna-parti őskori telepek és az albertfalvai kat. tábor	szakmai
66804	Budapest XI.	124	Kelta oppidium a Gellérthegyen és közvetlen környezetében	szakmai
67403	Budapest XI.	125	Barackmag utca	szakmai
70005	Budapest XI.	126	Kőérberek, Örsöd, Dobogó, Őrmező, Péterhegy	szakmai
72205	Budapest XI.	127	Ulászló utca 4.	szakmai
73043	Budapest XI.	128	Építész utca	szakmai
75207	Budapest XI.	129	Volt Budai Skála	szakmai
75209	Budapest XI.	130	Skála piac mögötti lehajtó	szakmai
75225	Budapest XI.	131	Lágymányos, Október 23. út	szakmai
75373	Budapest XI.	132	Albertfalva, Savoya Park (NORAUTÓ gyorsszervíz)	szakmai

ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK

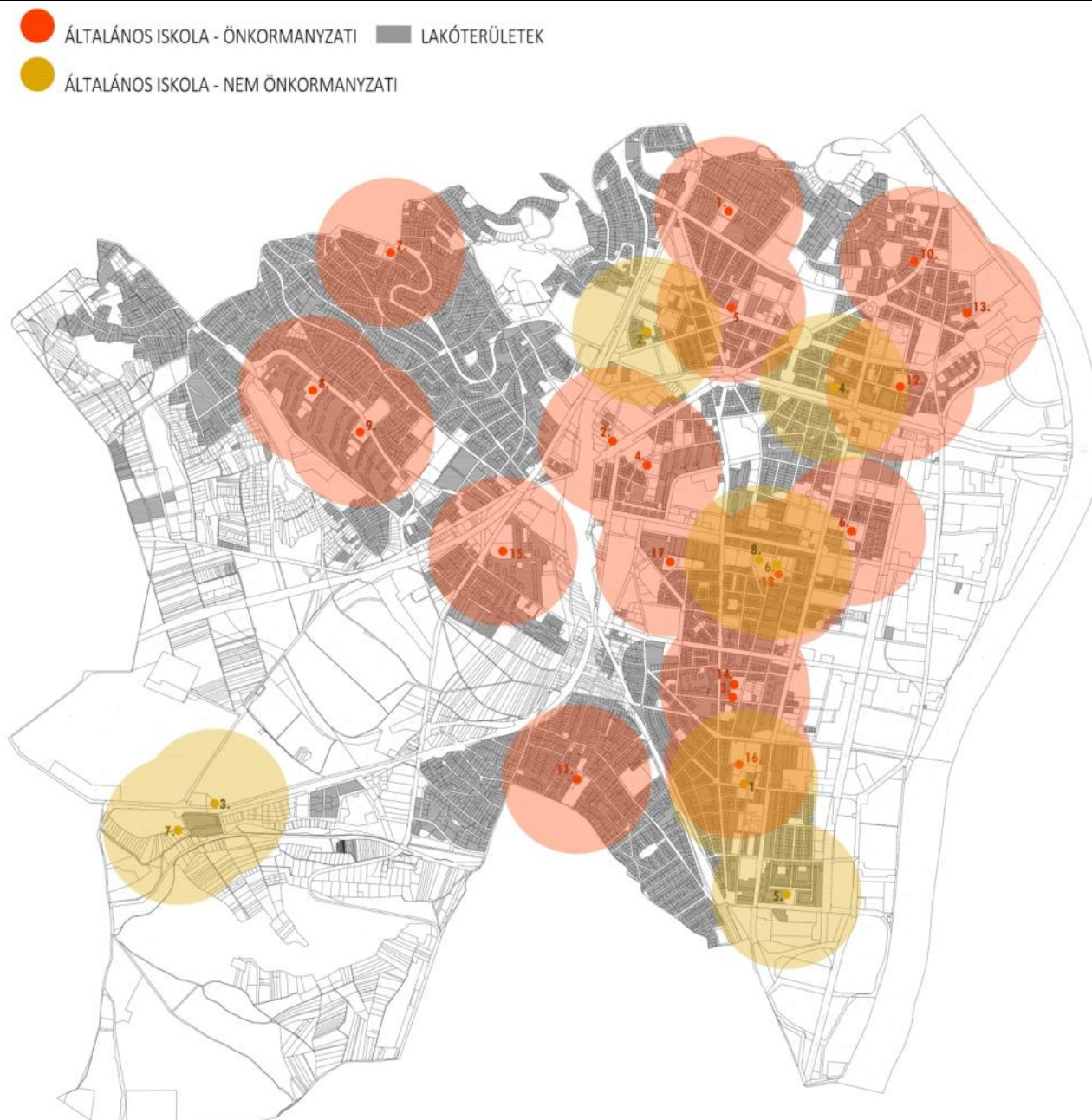
1.	Alsóhegy utcai Óvoda
2.	Bükköny Óvoda
3.	Bükköny Óvoda - telephelye
4.	Újbudai Cséperedő Óvoda
5.	Újbudai Csicsergő Óvoda
6.	Újbudai Ezüstkő Óvoda
7.	Újbudai Fürkész Óvoda
8.	Gazdagréti Szivárvány Óvoda
9.	Gazdagréti Szivárvány Óvoda - telephelye
10.	Szentimrevárosi Gesztenyiskert Óvoda
11.	Rózsátnetű Waldorf Óvoda
12.	Szent Gellért Óvoda Tücsök csoport
13.	Szentimrevárosi Gesztenyiskert Óvoda - telephelye
14.	Újbudai Hétszínvirág Óvoda

15.	Újbudai Karolina Óvoda
16.	Kelenölgői Óvoda
17.	Keveháza utcai Óvoda
18.	Újbudai Lurkó Óvoda
19.	Újbudai Mozgólódó Óvoda
20.	Újbudai Napraforgó Óvoda (Szemünk fénye Bölcsőde és Regionális Módszertani központ)
21.	Újbudai Napraforgó Óvoda - telephelye
22.	Újbudai Napsugár Óvoda (Dódló Bölcsőde)
23.	Neszmélyi úti Óvoda
24.	Újbudai Nyitnikék - Kanizsai utcai Óvoda (XI. Kerületi Logopédiai Intézet)
25.	Újbudai Pajkos Óvoda
26.	Újbudai Palánták Óvoda
27.	Gazdagréti Pityang Óvoda
28.	Újbudai Tesz-Vesz Óvoda (Mesevár Bölcsőde)
29.	Törcsvár utcai Óvoda
30.	Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola - telephely

NEM ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK

1.	Albertfalvi Don Bosco Katolikus Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda
2.	"Fehér Kavics" Kelenföldi Református Óvoda
3.	Eszterfánc Magyar-Angol Montessori Óvoda
4.	Frisky Dolphins - Ficánkoló Delfinek Angol-Magyar Óvoda
5.	Kamaraerdei Kerekdó Óvoda
6.	Még Több Mesét - Műgyógyászati Dolgozók és Hallgatók Gyermekeiért Alapítvány Óvodája
7.	Sashegy Családi Óvoda
8.	Szent Gellért Óvoda
9.	Szent Gellért Óvoda Bátor Csapat
10.	Carl Rogers Személyközpontú Óvoda, Ált. Isk., Gimnázium, Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
11.	Katicabogár Waldorf Óvoda (Csillagösvény Waldorf Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény)
12.	Talento-Ház Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Művészetoktatási Intézmény
13.	Újalma Óvoda (Újbudai Alma Mater Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény)
14.	Szent Benedek Óvoda, Általános Iskola és Két Tanítási Nyelvű Gimnázium

**4.számú melléklet
Óvodai ellátottság**

ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ

1.	Ádám Jenő Fenntartói Gyakorló Általános Iskola
2.	Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium
3.	Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium - Kincskereső Tagiskola
4.	Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium - Keveháza utcai telephelye
5.	Bocskai István Általános Iskola
6.	Domokos Pál Péter Általános Iskola
7.	Farkasrét Általános Iskola
8.	Gazdagrét-Csikihegyek Általános Iskola
9.	Gazdagrét-Törökugrató Általános Iskola

10.	Gárdonyi Géza Általános Iskola
11.	Kelenvölgyi Általános Iskola
12.	Lágymányosi Bárdos Lajos Kéttannyelvű Általános Iskola és Gimnázium
13.	Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium telephelye
14.	Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola
15.	Ómezei Általános Iskola (Weiner Leó iskola telephelye)
16.	Petőfi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola
17.	Teleki Blanka Általános Iskola, Teleki Blanka Grundschule
18.	Újbudai Grosics Gyula Sport Általános Iskola

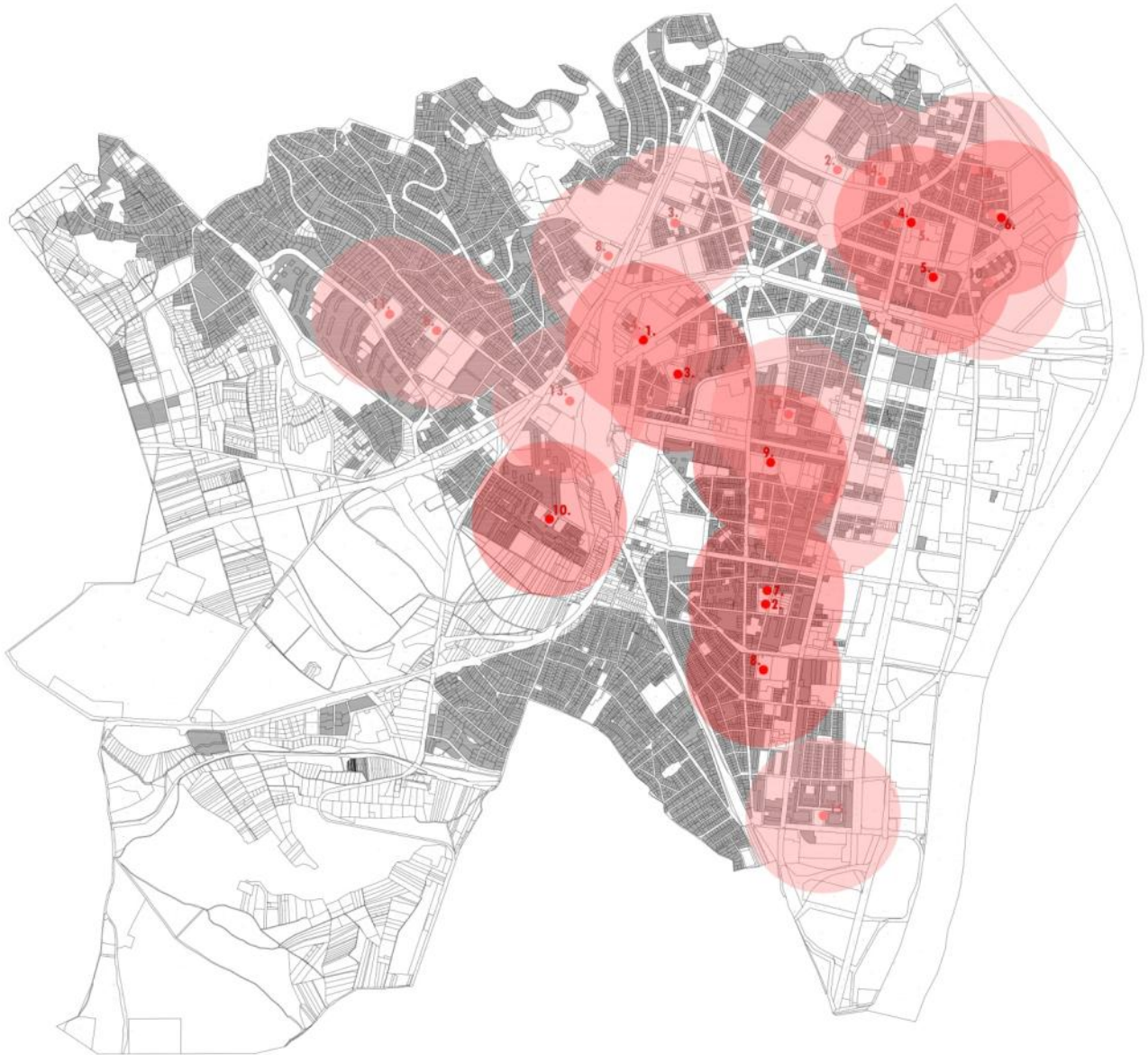
NEM ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK

1.	Albertfalvi Don Bosco Katolikus Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda
2.	Carl Rogers Személyközpontú Óvoda, Át. Isk., Gimnázium, Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (Britannica Angol nyelvű Nemzetközi Általános Iskola és gimnázium)
3.	Csillagösvény Waldorf Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
4.	Humánus Alapítványi Általános Iskola
5.	Szent Benedek Óvoda, Általános Iskola és Két Tanítási Nyelvű Gimnázium
6.	Talento-Ház Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Művészetoktatási Intézmény
7.	Újbudai Alma Mater Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (Újalma Óvoda)
8.	Vadaskert fejlesztő és Felzárkóztató Általános Iskola

5.számú melléklet

Általános iskolai ellátottság

- GIMNÁZIUM, SZAKKÖZÉPISKOLA - ÖNKORMÁNYZATI LAKÓTERÜLETEK
- GIMNÁZIUM, SZAKKÖZÉPISKOLA - NEM ÖNKORMÁNYZATI

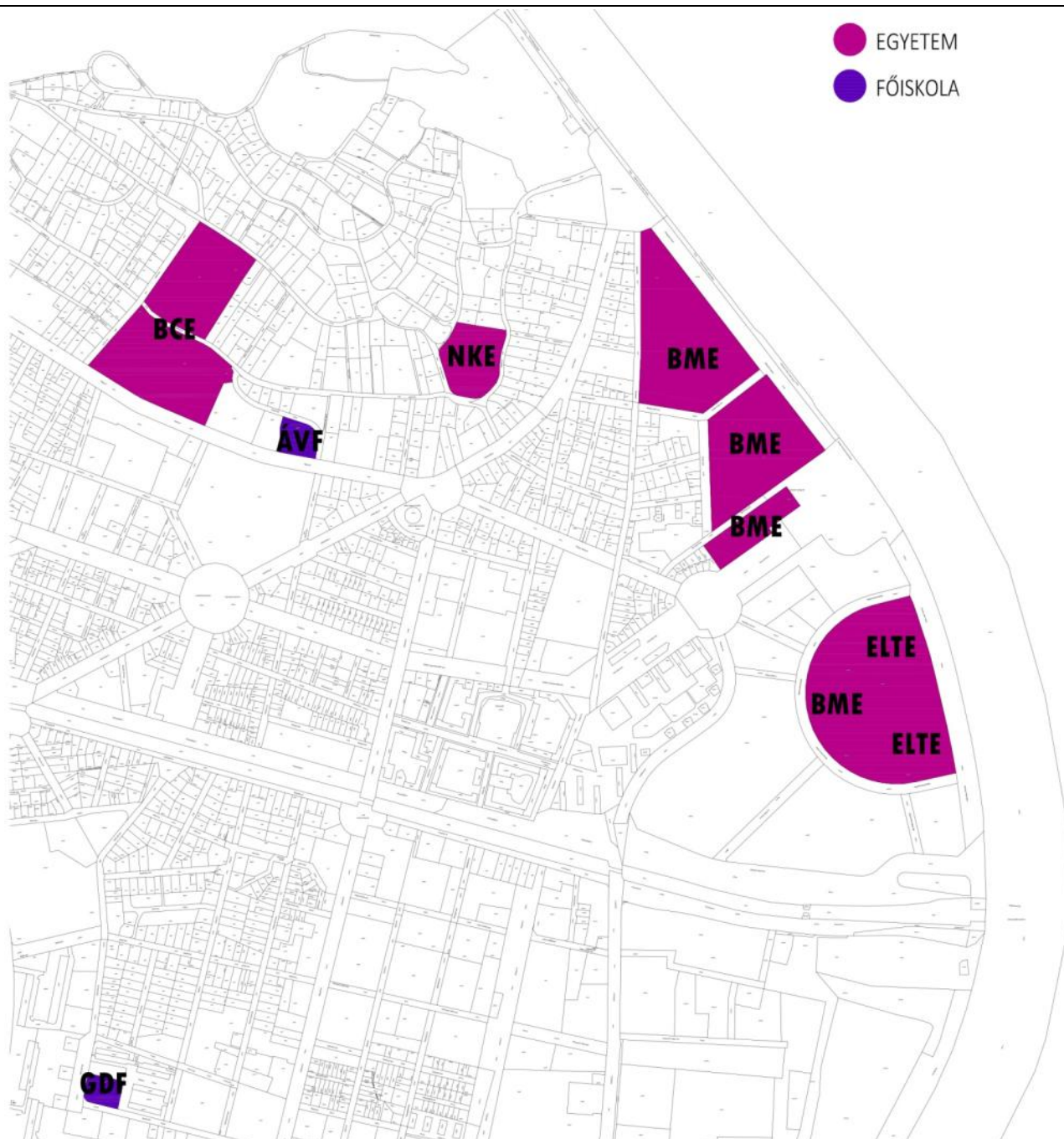
ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK
Klebelsberg Intézményfenntartó Központ

1.	Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium
2.	Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium - Kincs kereső Tagiskola (Általános iskolai osztályok - 6 évfolyamos)
3.	Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium - Keveháza utcai telephelye (Általános iskolai osztályok)
4.	József Attila Gimnázium
5.	Lágymányosi Bárdos Lajos Kéttannyelvű Általános Iskola és Gimnázium
6.	Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium telephelye
7.	Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola
8.	Petőfi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola
9.	Újbudai Speciális Szakiskola
10.	Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola

NEM ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK

1.	BME Két Tanítási Nyelvű Gimnázium	9.	GeS Alapítvány Gimnázium - Ring Alkalmazott Művészeti Szakképző
2.	Budai Östzeri Szent Imre Gimnázium	10.	Kürt Alapítvány Gimnázium
3.	Carl Rogers Személyközpontú Óvoda, Ált. Isk., Gimnázium, Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (Britannica Angol nyelvű Nemzetközi Általános Iskola és gimnázium)	11.	Mehatronikai Szakközépiskola és Gimnázium
4.	Nemes Nagy Ágnes Humán Szakközépiskola	12.	SZÁMALK-Szalézi Szakközépiskola
5.	Óvegés József Gyakorló Középsiskola és Szakiskola	13.	Széchenyi István Gimnázium
6.	Óvegés József Gyakorló Középsiskola és Szakiskola - telephelye	14.	Szent Margit Gimnázium
7.	"Európai Üzleti Polytechnikum" Gimnázium és Szakképző Iskola	15.	Szent Benedek Óvoda, Általános Iskola és Két Tanítási Nyelvű Gimnázium
8.	Budakalász Gimnázium Újbudai Tagintézmény (csak honvédségi alkalmazottaknak)	16.	Szokrátsz Két Tanítási Nyelvű Szakközépiskola

6.számú melléklet
Középiskolai ellátottság

Egyetemek

BCE - Budapesti Corvinus Egyetem

BME - Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem

ELTE - Eötvös Lóránd Tudományegyetem

NKE - Nemzeti Közszolgálati Egyetem

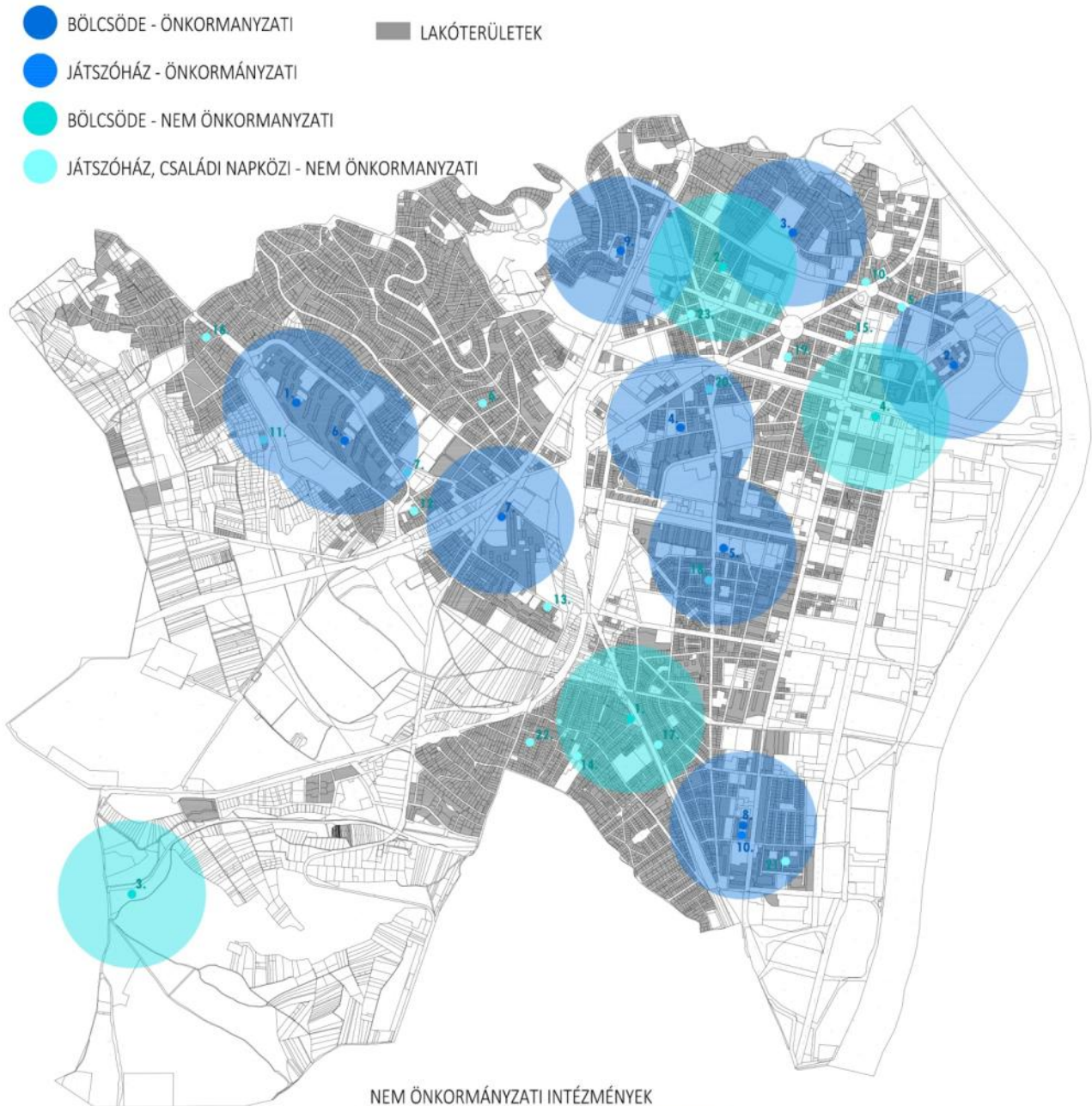
Főiskolák

ÁVF - Általános Vállalkozási Főiskola

GDF - Gábor Dénes Főiskola

7.számú melléklet

Felsőoktatási intézmények Újbudán

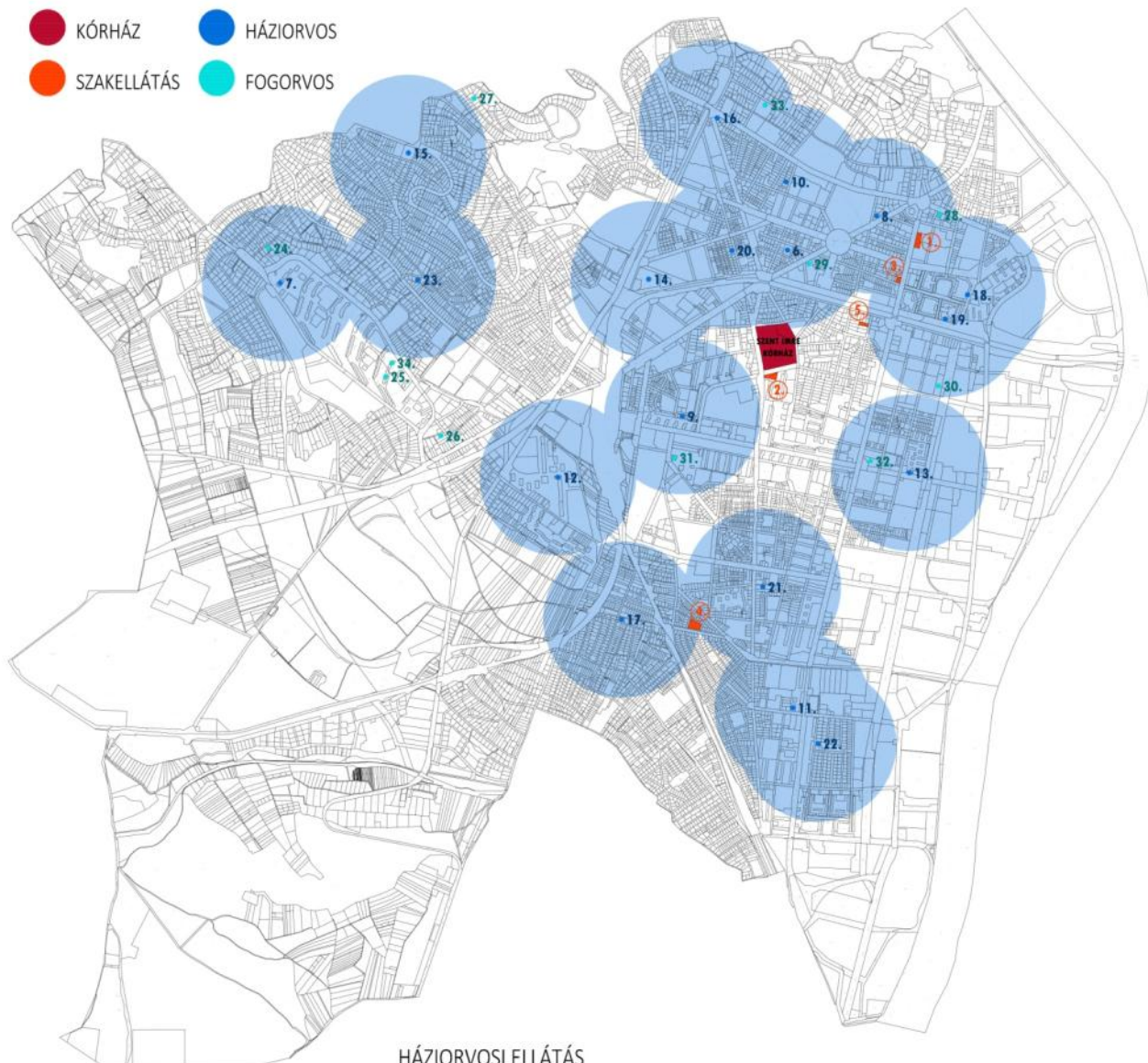
ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK

1.	Napsugár Bölcsőde
2.	Kuckó Bölcsőde
3.	Pöttöm Bölcsőde
4.	Mogyoróskert Bölcsőde
5.	Szemünk Fénye Bölcsőde és Regionális Módszertani Központ
6.	Katica Bölcsőde
7.	Dúdoló Bölcsőde
8.	Bóbita Bölcsőde
9.	Mesevár Bölcsőde
10.	Füles játszótér és Házi Gyermekfelügyelet

NEM ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK

1.	Delfino Bölcsőde, Delfino Családi Napközi
2.	Még Több Mesét - Műgyeremi Dolgozók és Hallgatók Gyermekéért Alapítvány Bölcsődéje
3.	Kamaraerdei Kerekdő Bölcsőde
4.	Manócska Alapítványi Bölcsőde
5.	Cseperező Képességfejlesztő játszótér
6.	Kisdudóv Családi Napközi
7.	Sasadi Bölcsi Családi Napközi
8.	Sasadi Gyermekház
9.	Szülők Háza Családi Központ és játszótér
10.	Babapihenő játszótér
11.	Little Bird Családi Napközi
12.	Baba-Mama Ház játszótér
13.	Messeforrás Családi Napközi és Képességfejlesztő játszótér
14.	Bölobér Családi Napközi
15.	Züm-Züm bölcsi Családi Napközi
16.	Pipacsmanó Családi Napközi
17.	Pipacs-tündér Családi Napközi
18.	Mesefalva Családi Napközi
19.	Törpik Családi napközi
20.	Kolibri Családi napközi
21.	Súni Családi Napközi
22.	Kacor Családi napközi
23.	Fecsegő Tipegő Családi Napközi
24.	Csibebölcsibe Családi Napközi

8.számú melléklet
Bölcsődei ellátottság

KÓRHÁZ

1	Szent Imre Kórház
---	-------------------

SZAKELLÁTÁS

1.	Szent Krisztof Szakrendelő - (Fehérvári úti szakrendelő)
2.	Onkológiai Gondozó - Pszichiátriai Gondozó
3.	Bőr- és Nemibeteg Gondozó Intézet
4.	Ezüstfenyő téri Gyermek Allergológia
5.	Gyermekideggyógyászat és Pszichiátria

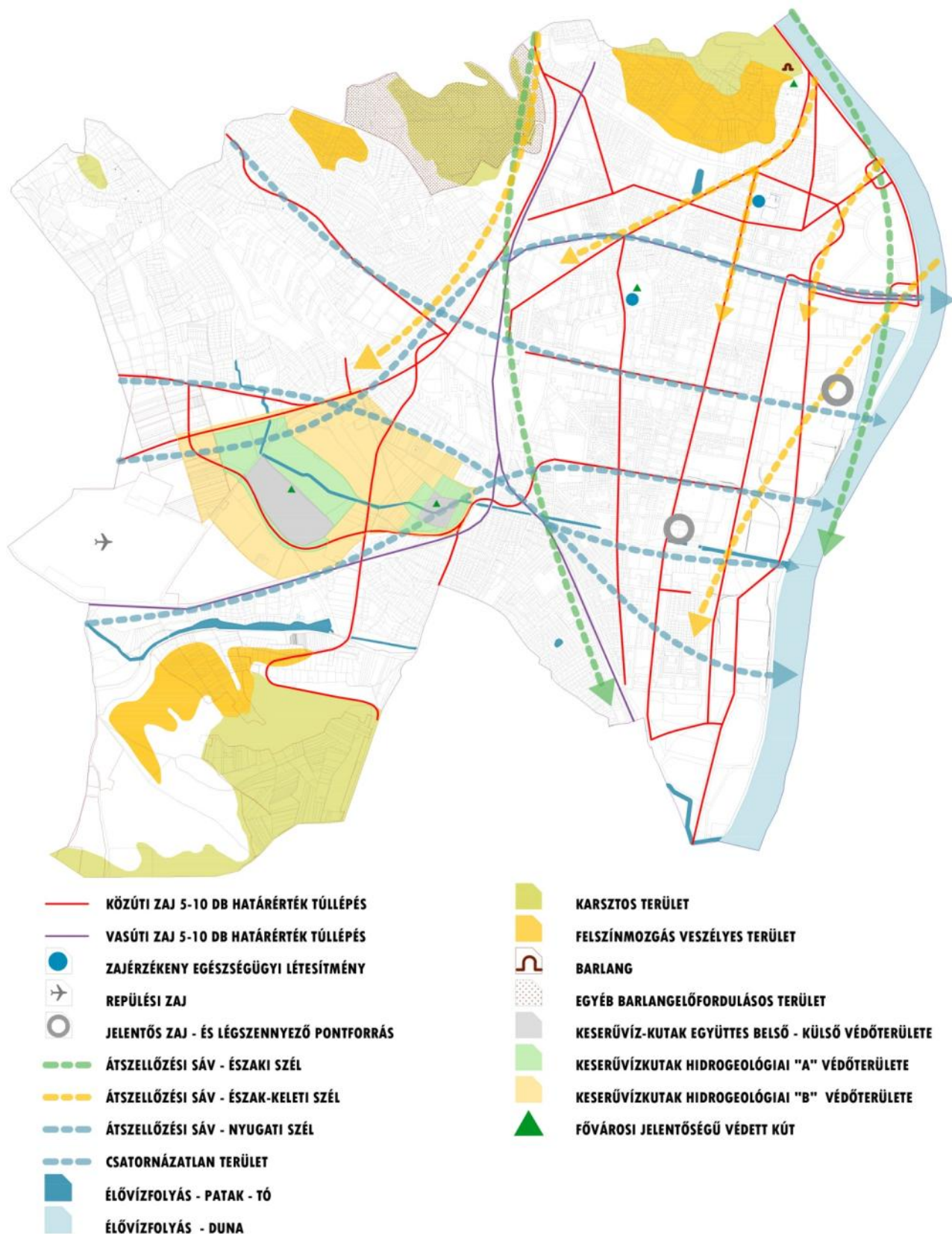
HÁZIORVOSI ELLÁTÁS

6.	Védőnői Tanácsadó
7.	Házi orvos rendelő - gyermek/feinőt
8.	Házi orvos rendelő - felnőtt
9.	Házi orvos rendelő - felnőtt
10.	Házi orvos rendelő - gyermek/feinőt
11.	Házi orvos rendelő - gyermek/feinőt
12.	Házi orvos rendelő - gyermek/feinőt
13.	Házi orvos rendelő - felnőtt
14.	Házi orvos rendelő - felnőtt
15.	Házi orvos rendelő - felnőtt
16.	Házi orvos rendelő - felnőtt
17.	Házi orvos rendelő - felnőtt
18.	Házi orvos rendelő - felnőtt
19.	Házi orvos rendelő - felnőtt
20.	Házi orvos rendelő - felnőtt
21.	Házi orvos rendelő - felnőtt
22.	Házi orvos rendelő - felnőtt
23.	Gyermek házi orvos rendelő

FOGORVOSI ELLÁTÁS

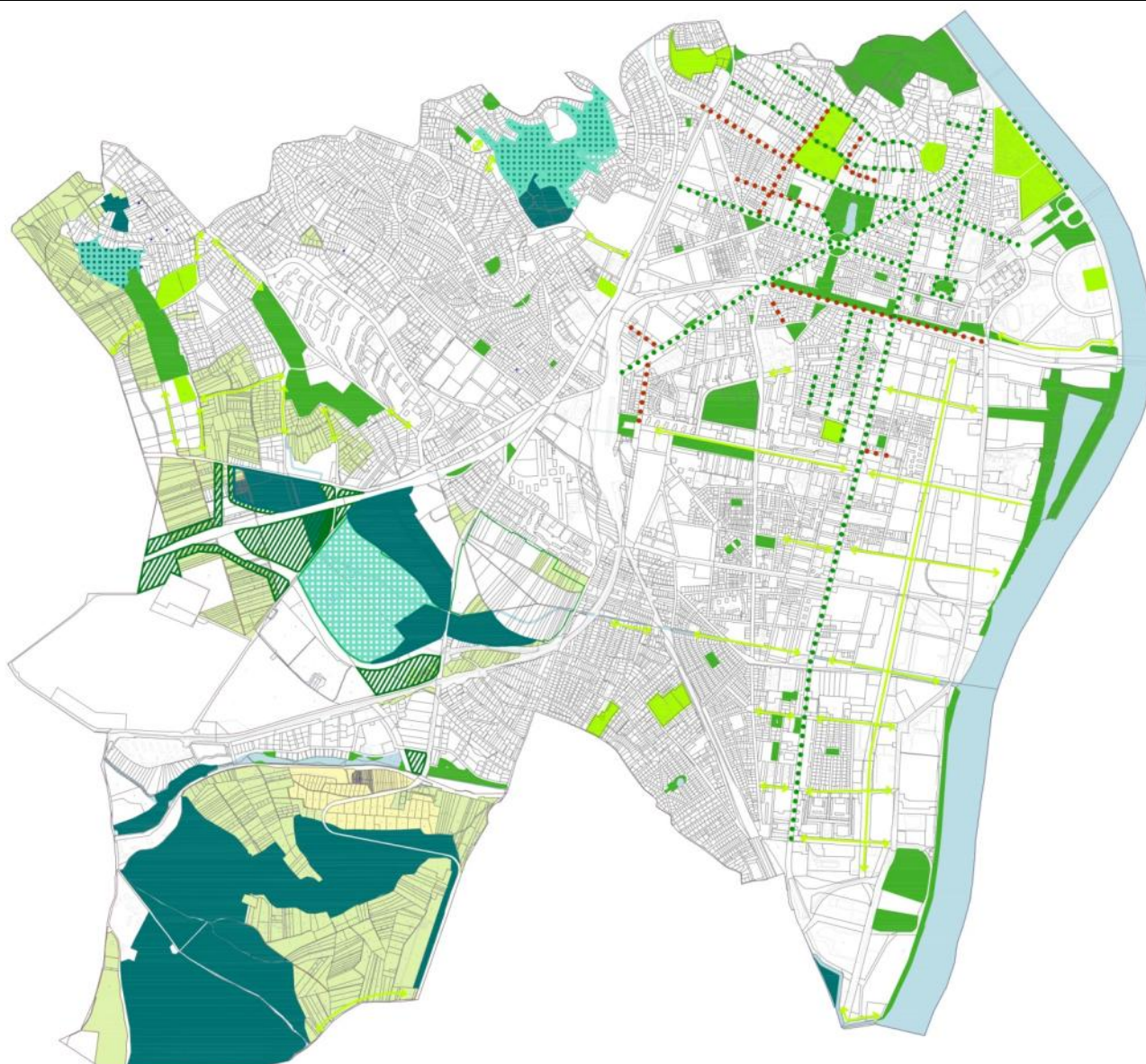
24.	Fogorvos rendelő - felnőtt
25.	Fogorvos rendelő - felnőtt
26.	Fogorvos rendelő - felnőtt
27.	Fogorvos rendelő - felnőtt
28.	Fogorvos rendelő - felnőtt
29.	Fogorvos rendelő - felnőtt
30.	Fogorvos rendelő - felnőtt
31.	Fogorvos rendelő - felnőtt
32.	Fogorvos rendelő - felnőtt
33.	Gyermek fogorvos rendelő
34.	Gyermek fogorvos rendelő

9.számú melléklet
Egészségügyi ellátottság

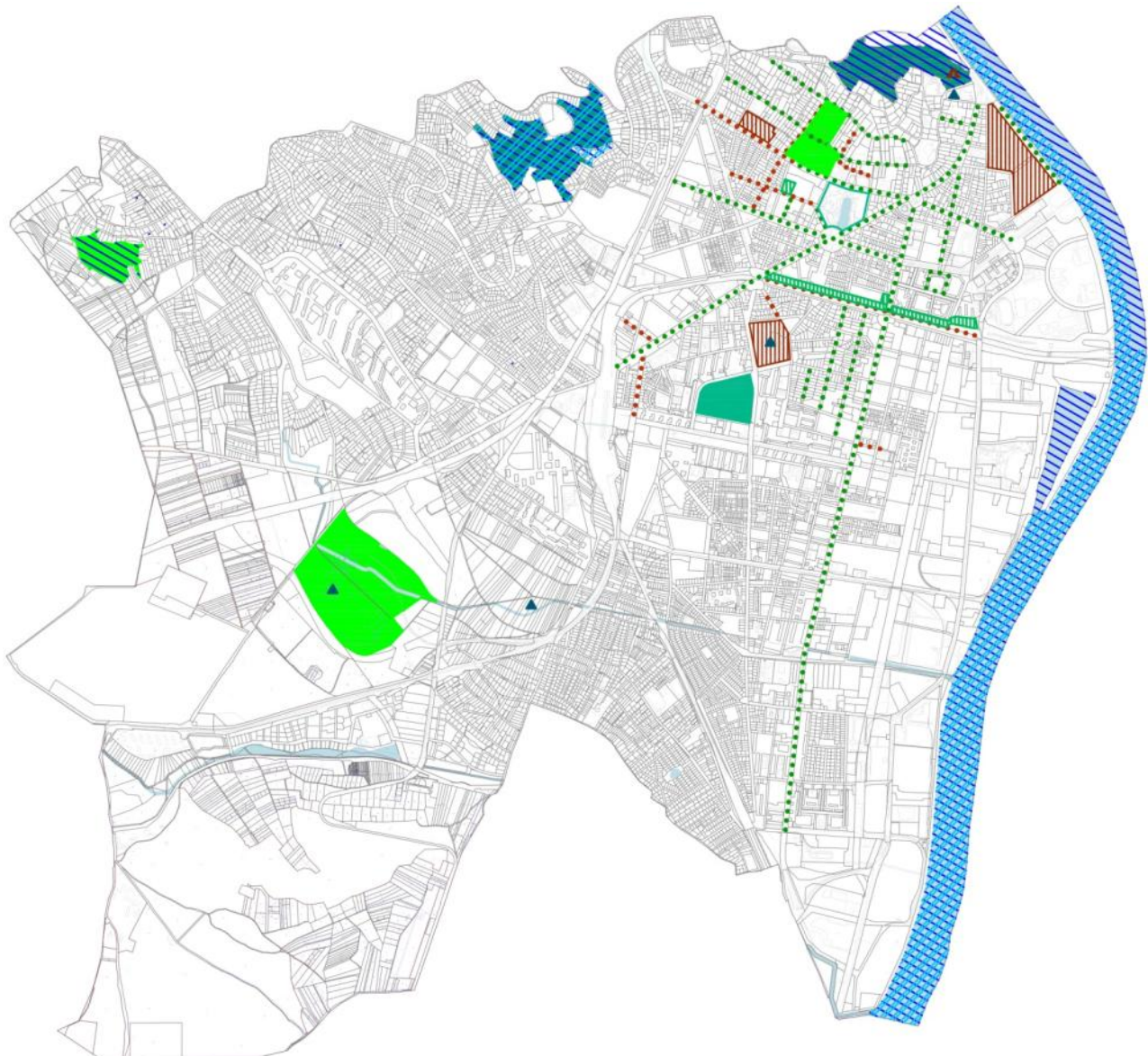
10.számú melléklet

Környezet vizsgálata

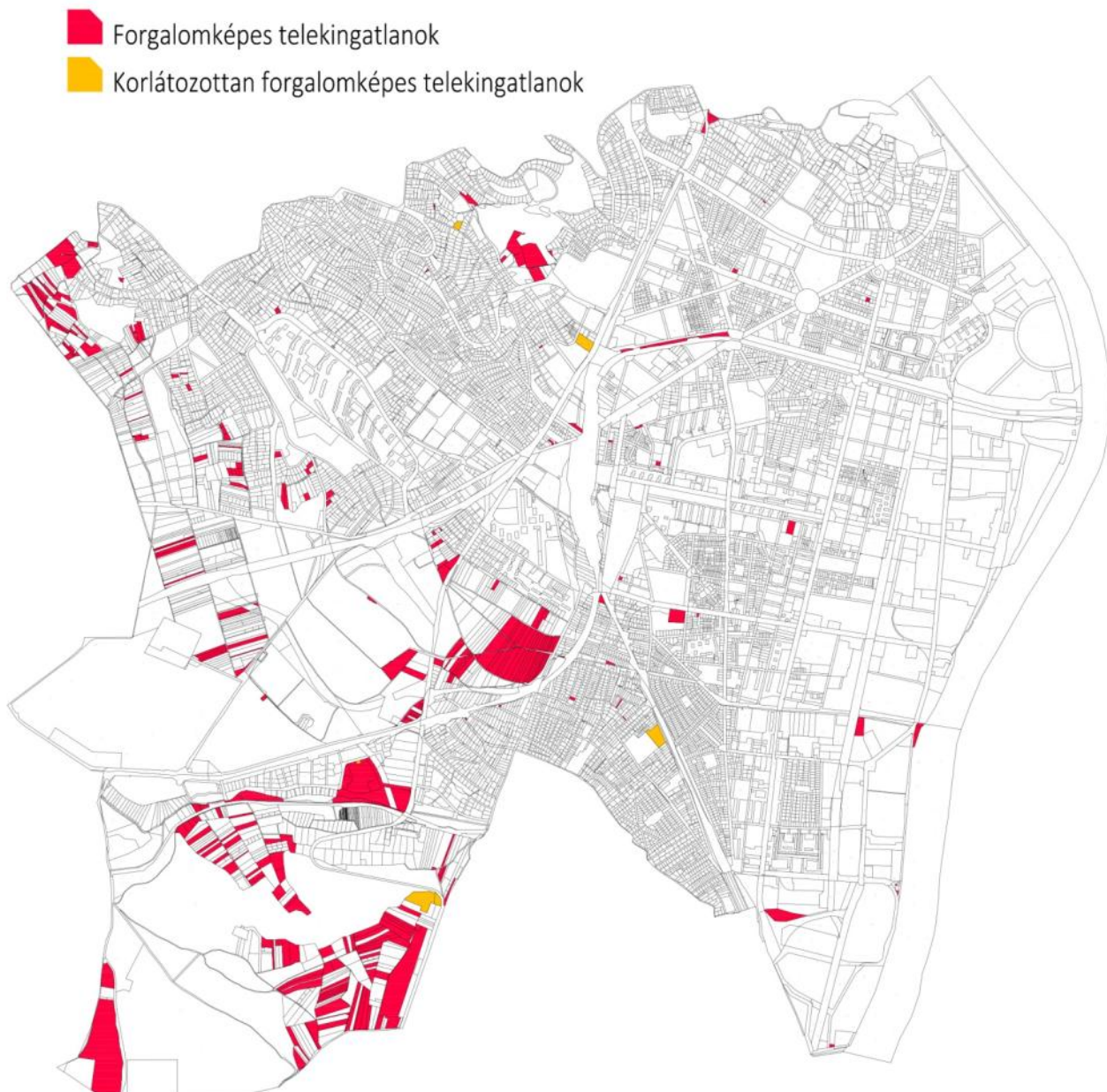
	NAGY ZÖLDFELÜLETTEL RENDELKEZŐ INTÉZMÉNYKERT, SPORTTERÜLET		FŐVÁROSI VÉDETT FASOR
	ZÖLDTERÜLET (KÖZPARK, KÖZKERT, KÖZTÉR, EGYÉB ZÖLDFELÜLET)		HELYI VÉDETT FASOR
	TURISZTIKAI ERDŐ		HIÁNYZÓ ÖKOLÓGIAI ÉS SZERKEZETI KAPCSOLAT
	VÉDELMI ERDŐ		TÓ, VÍZFOLYÁS
	VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK		
	MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET		
	KERTES ÜDÜLŐ TERÜLET		

11.számú melléklet
Zöldfelületi rendszer vizsgálata

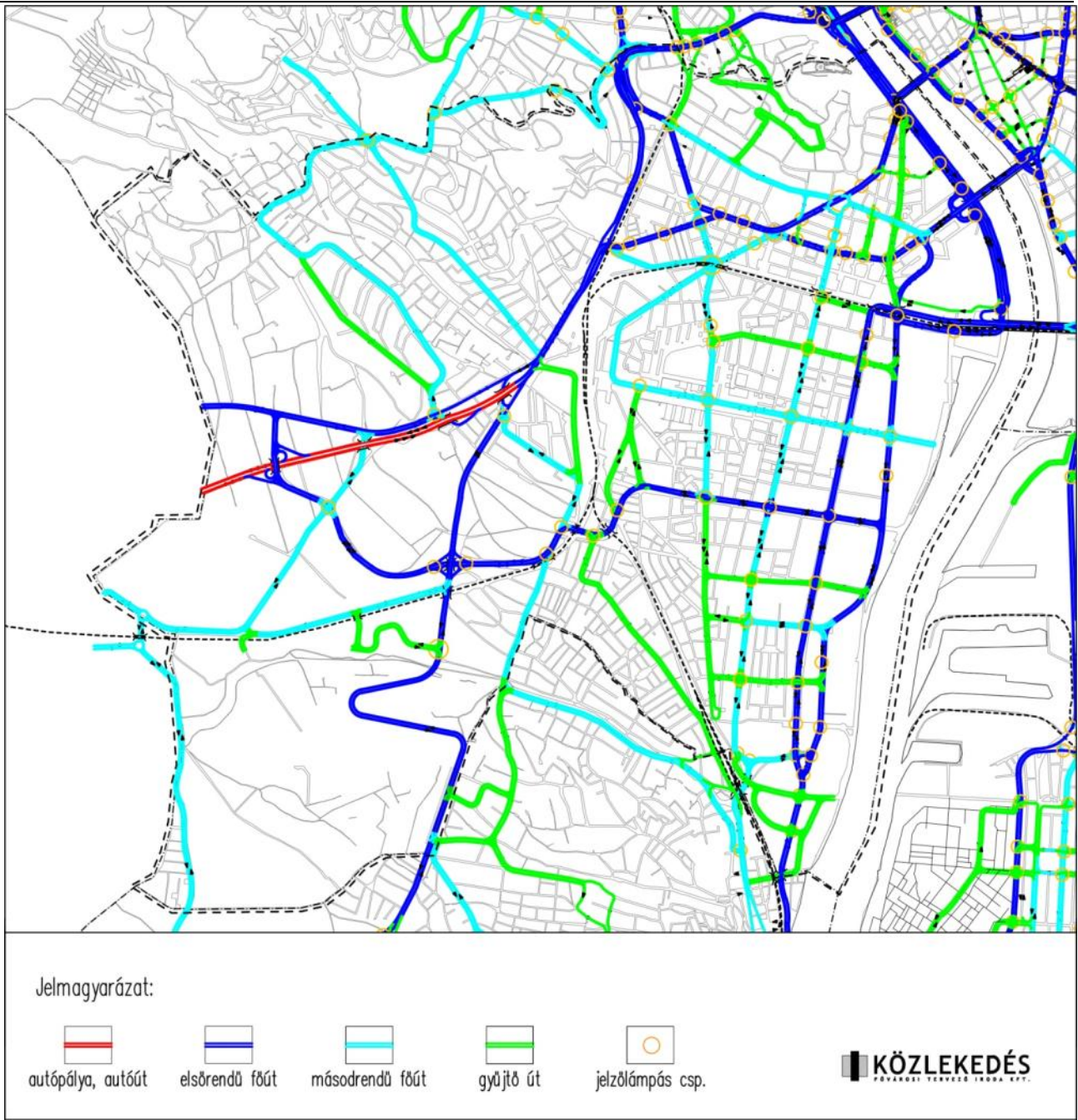
	ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET		KERÜLETI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT KÖZPARK, KERT
	ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT (BATrT SZERINT)		KERÜLETI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT INTÉZMÉNYKERT
	NATURA 2000		FŐVÁROSI VÉDETT FASOR
	FŐVÁROSI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET		HELYI VÉDETT FASOR
	FŐVÁROSI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI ÉRTÉK (FORRÁS, KÚT)		FŐVÁROSI VÉDETT BARRANG
	FŐVÁROSI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT KÖZPARK, TÉR		TÓ, VÍZFOLYÁS

12.számú melléklet
Védett zöldfelületi értékek

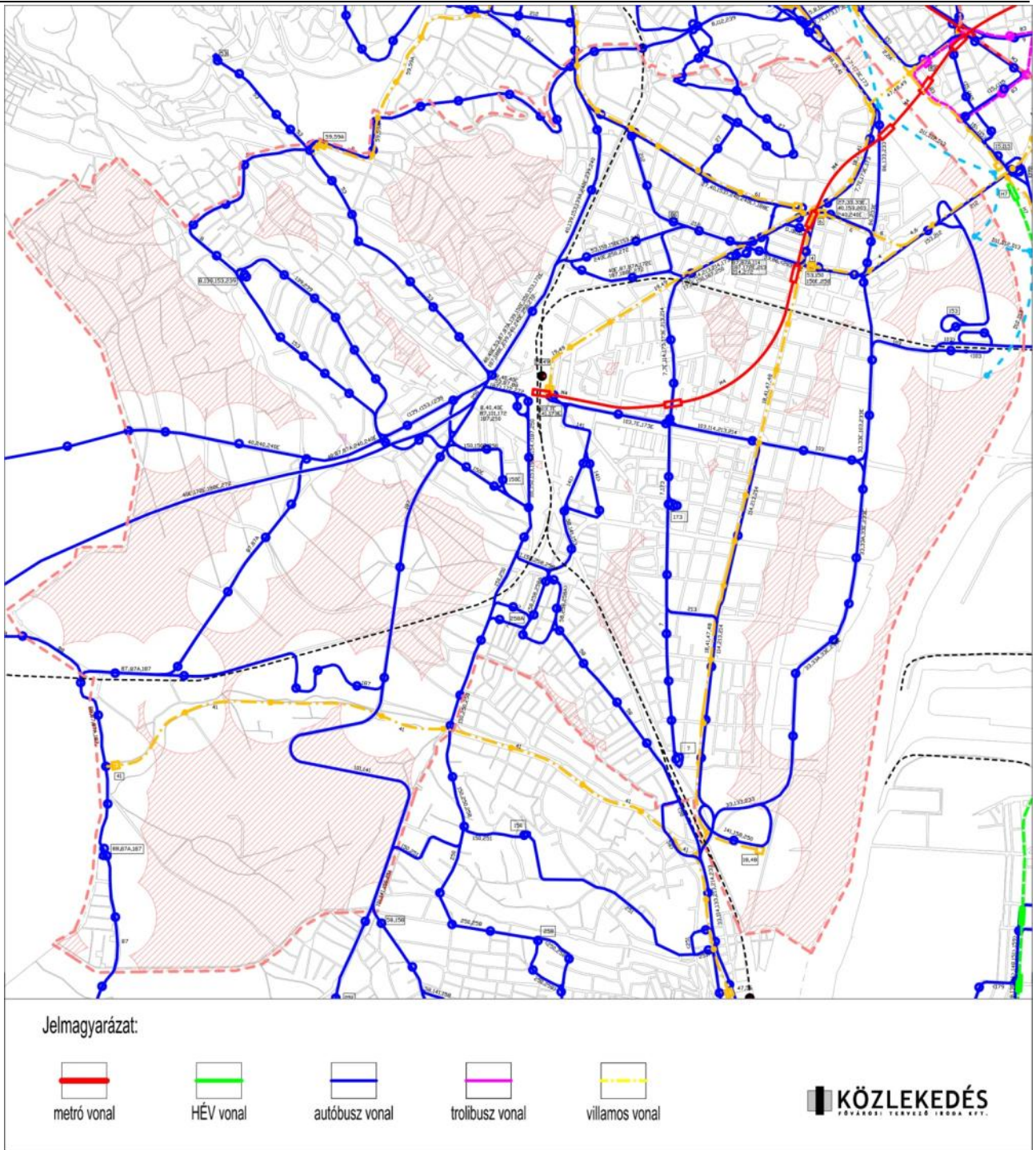

13.számú melléklet

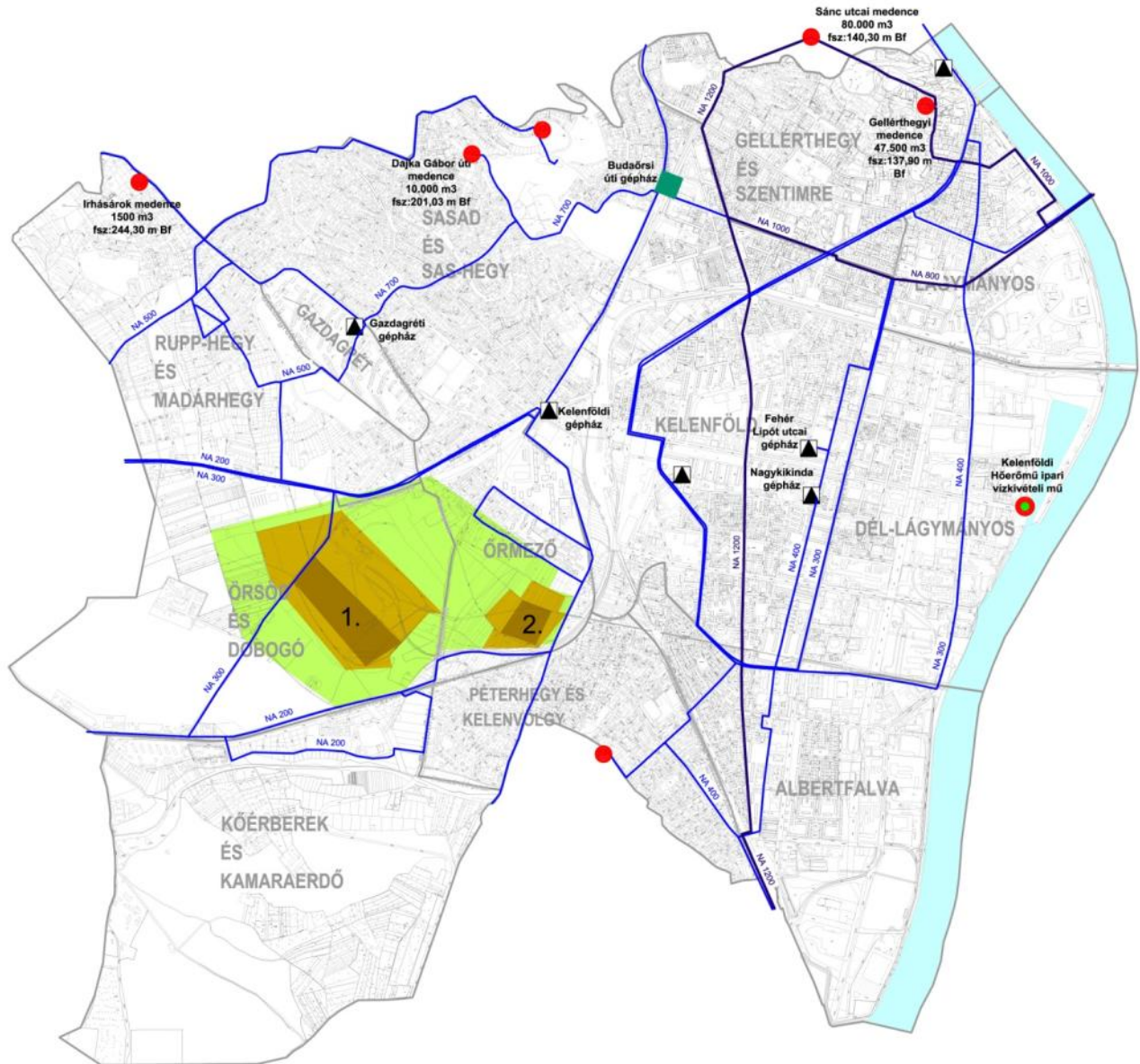
Önkormányzati forgalomképes tulajdonok

14.számú melléklet
Közúti forgalom vizsgálata

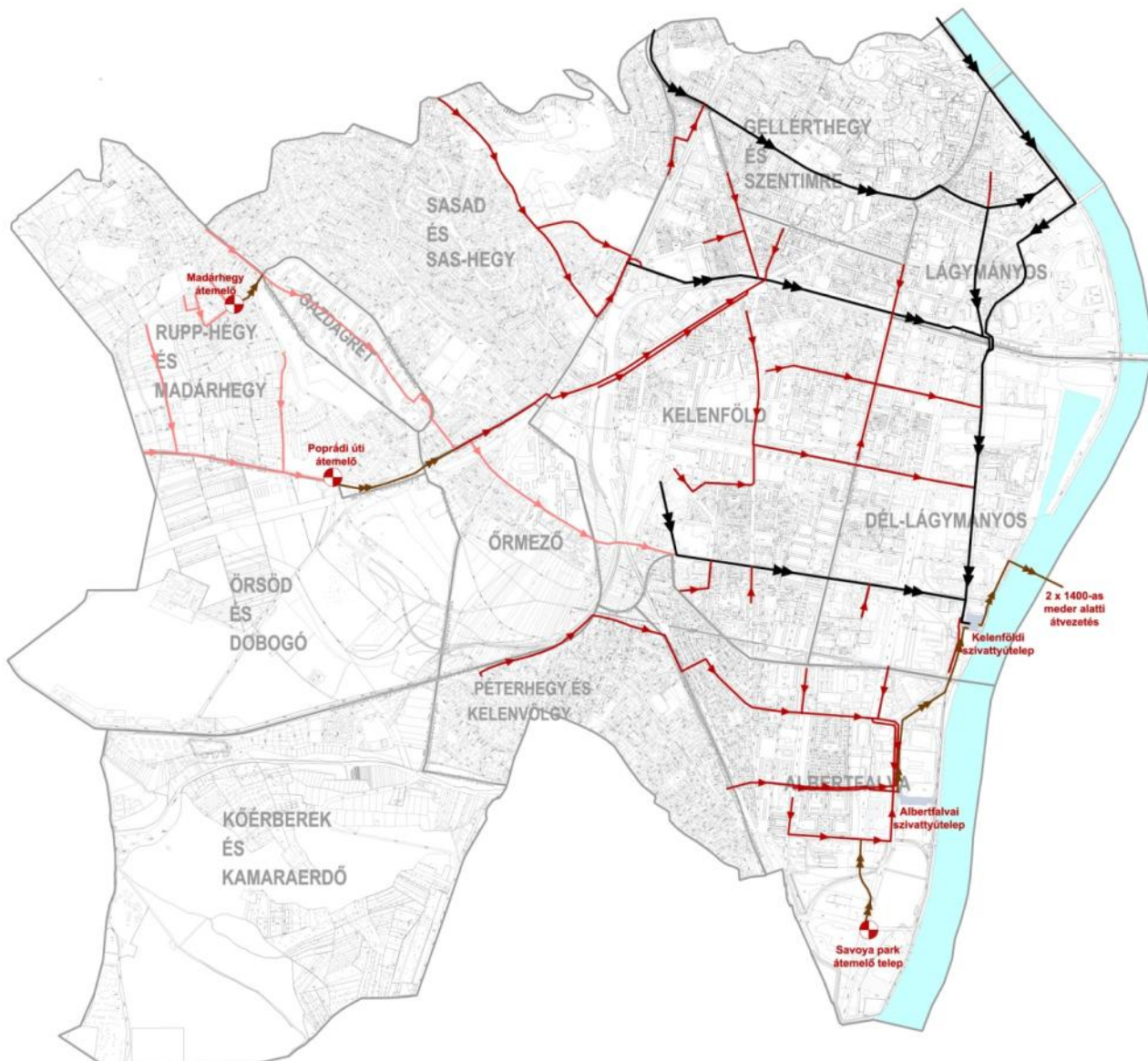

15.számú melléklet
Közösségi közlekedés vizsgálata

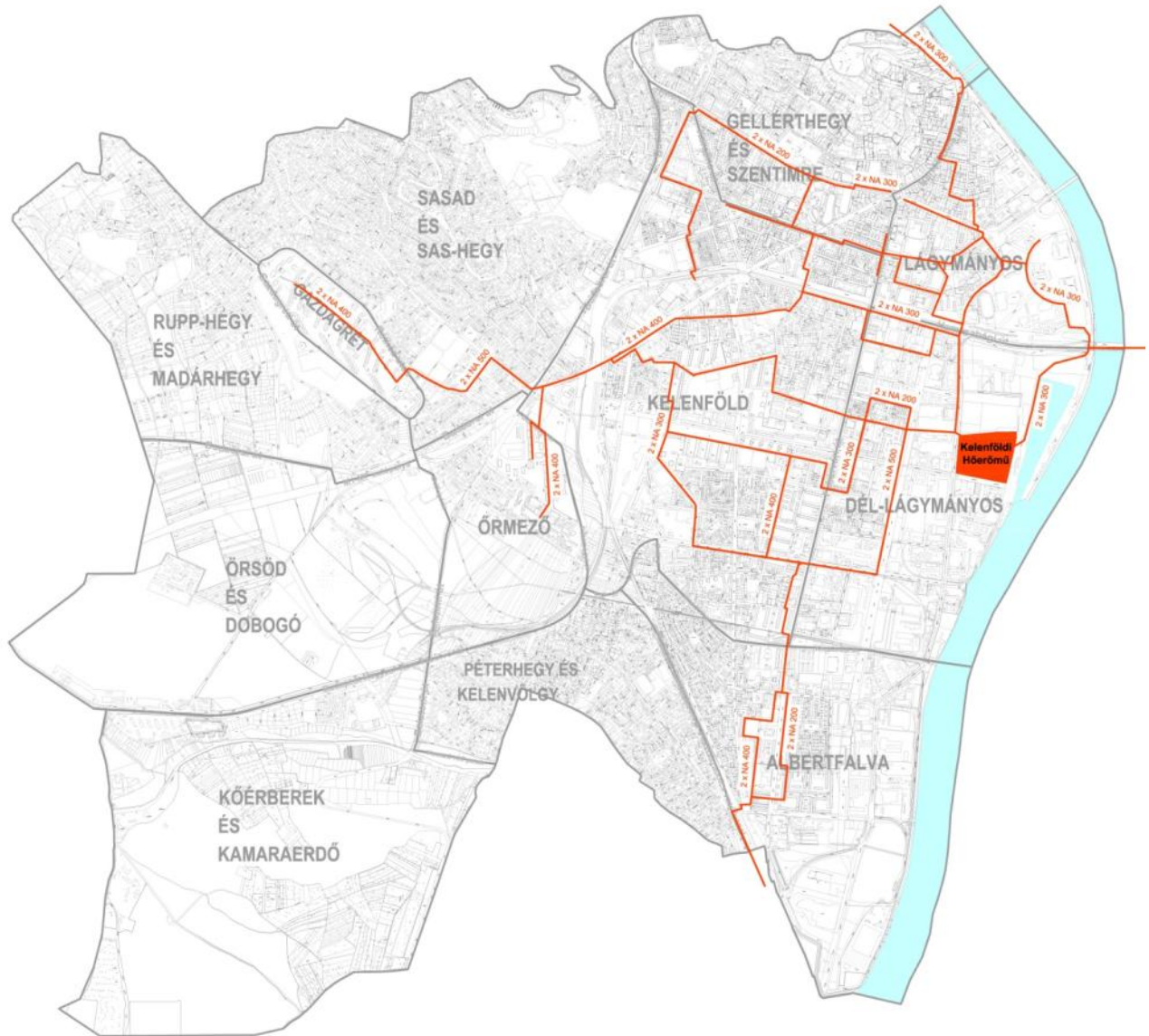

	IVÓVÍZ FŐNYOMÓVEZETÉK		1. HUNYADI JÁNOS KESERŰVÍZ TELEP
	IVÓVÍZ GERINCVEZETÉK		2. FERENC JÓZSEF KESERŰVÍZ TELEP
	IPARI VÍZKIVÉTELI MŰ		EGYÜTTES BELSŐ_KÜLSŐ HIDROGEOLÓGIAI VÉDŐÖVEZET
	TÁROZÓ, ELLENNYOMÓ MEDENCE		HIDROGEOLÓGIAI VÉDŐÖVEZET "A" ZÓNÁJA
	NAGYNYOMÁSÚ GÉPHÁZ		HIDROGEOLÓGIAI VÉDŐÖVEZET "B" ZÓNÁJA
	NYOMÁSFOKOZÓ		

16.számú melléklet
Ivóvízellátás vizsgálata

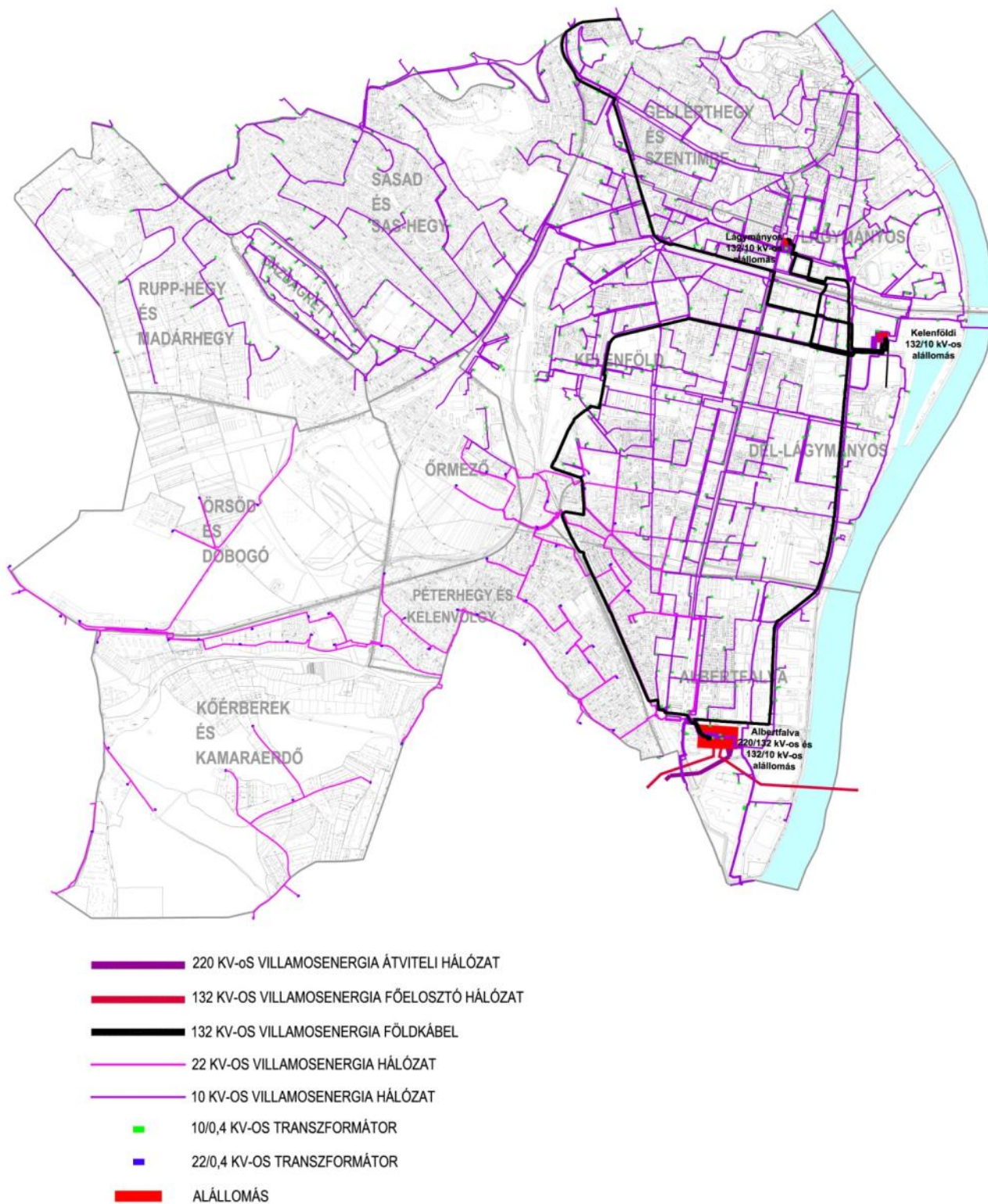

17.számú melléklet
Szennyvíz-elvezetés vizsgálata

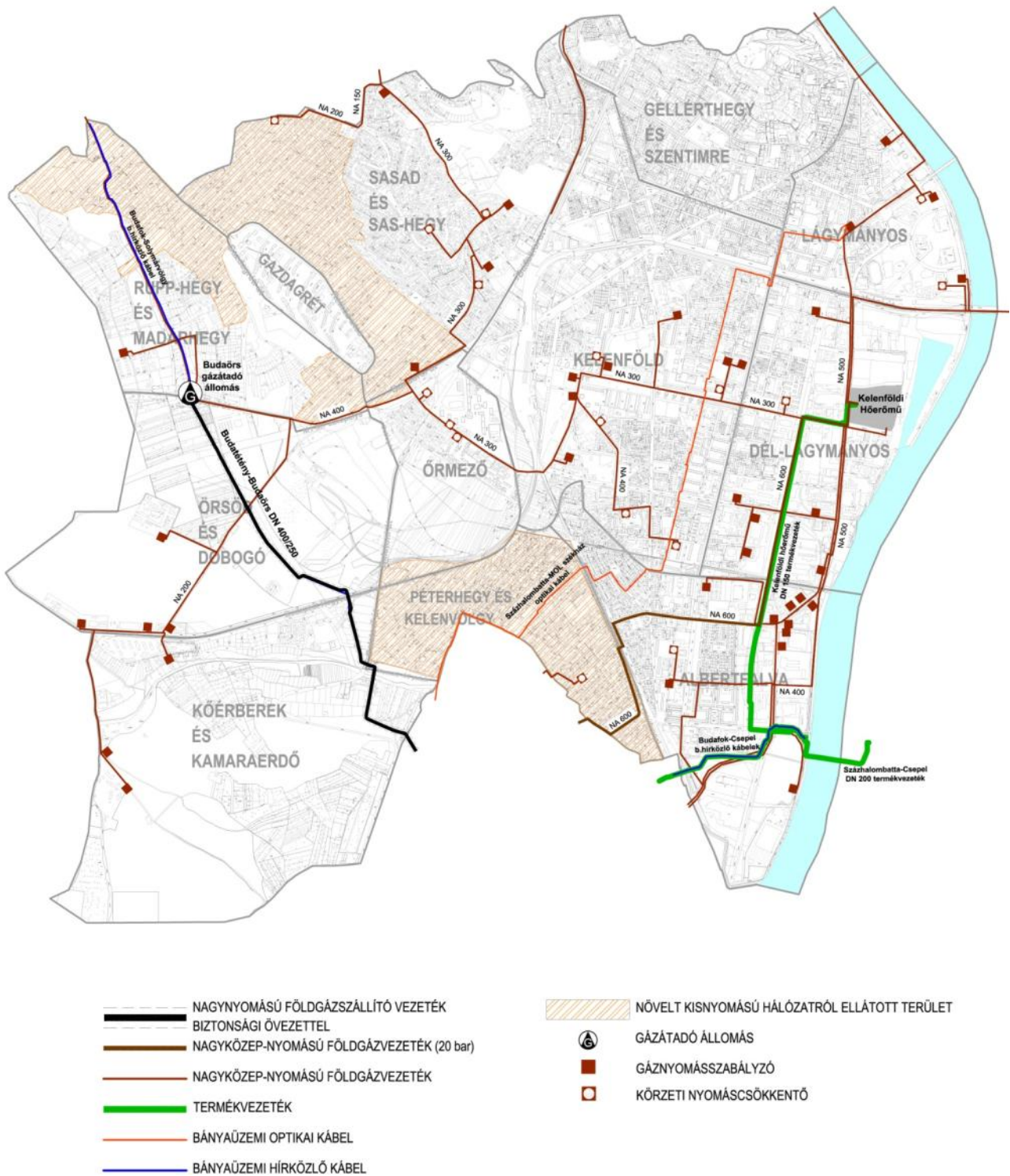
— TÁVHŐVEZETÉK GERINCHÁLÓZAT

18.számú melléklet
Távhőellátás vizsgálata

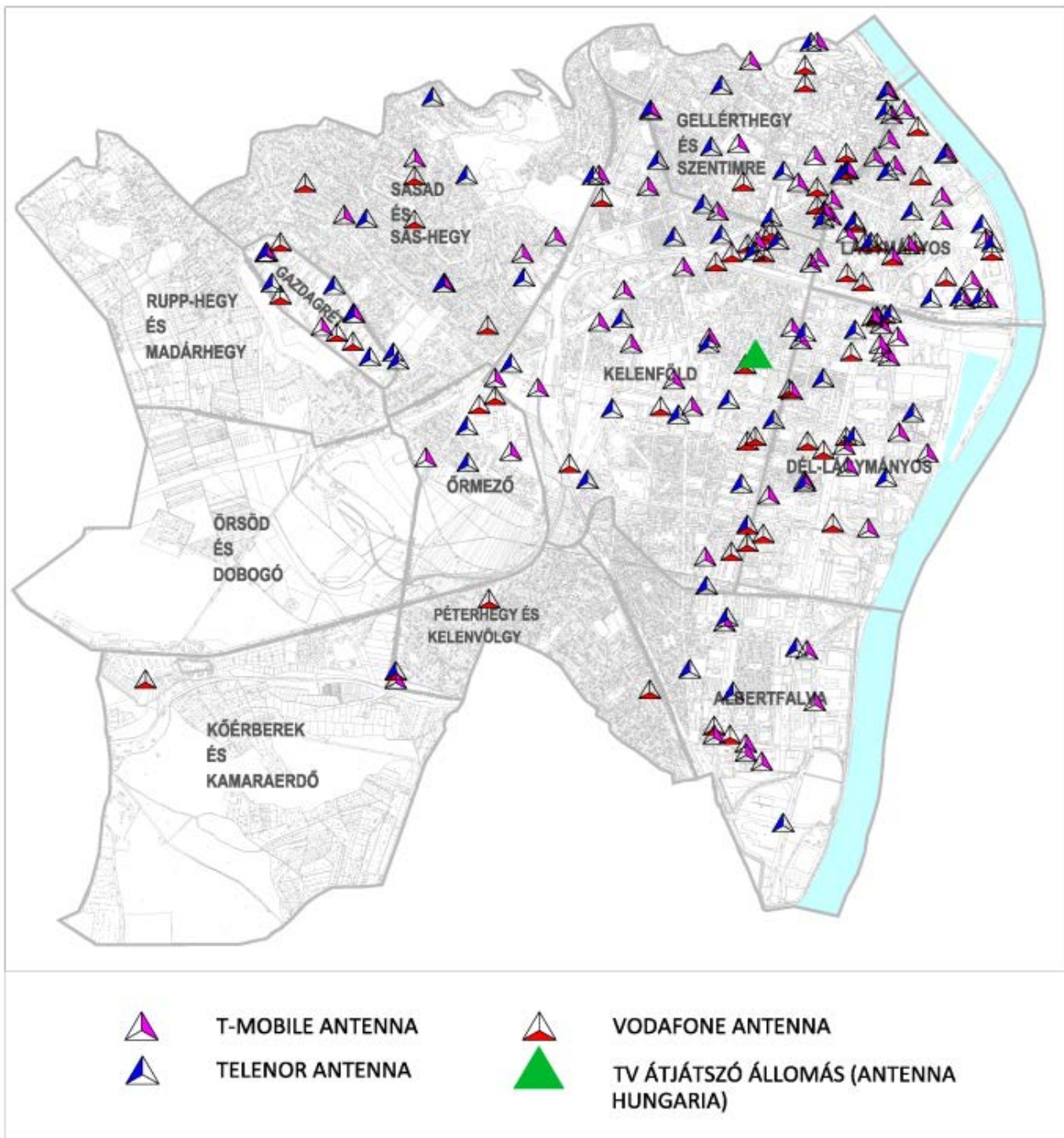

19.számú melléklet

Villamosenergia-ellátás vizsgálata

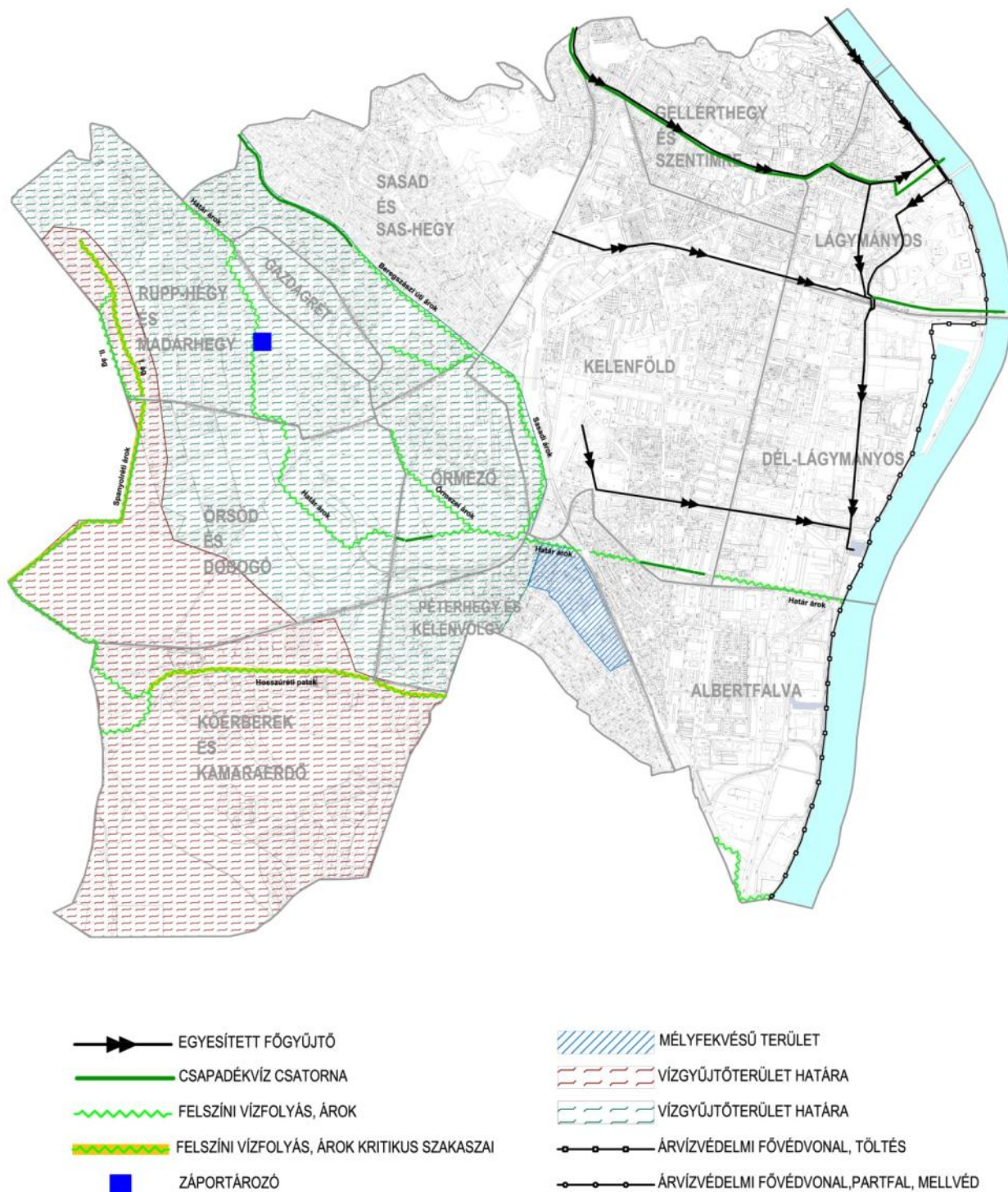

20.számú melléklet
Földgáz-ellátás vizsgálata

21.számú melléklet

Elektronikus hírközlés vizsgálata

22.számú melléklet
Vízrendezés, árvízvédelem